Службен весник
на Република Македонија

Број 12 **18 јануари 2018, четврток** **година LXXIV**

www.slvesnik.com.mk **contact@slvesnik.com.mk**

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

		Стр.
1.	**Закон** за ратификација на Конвенцијата за ноќна работа, 1990 (C171)…….....	**2**
2.	**Закон** за ратификација на Договорот за пријателство, добрососедство и соработка меѓу Република Македонија и Република Бугарија.....	**25**
3.	**Закон** за ратификација на Спогодбата меѓу Владата на Република Македонија и Владата на Обединетите Арапски Емирати за редовен воздушен сообраќај меѓу и вон нивните територии.....	**38**
4.	**Закон** за ратификација на Конвенцијата за организации на рурални работници, 1975 (C141).....	**113**
5.	**Закон** за ратификација на Конвенцијата за трудови статистики, 1985 (C160).....	**130**
6.	**Закон** за ратификација на Дополнителниот протокол 5 на договорот за изменување и пристапување на Централно европскиот Договор за слободна трговија.....	**147**

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

СОБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

1.

Врз основа на членот 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА РАТИФИКАЦИЈА НА КОНВЕНЦИЈАТА ЗА НОЌНА РАБОТА, 1990 (С171)

Се прогласува Законот за ратификација на Конвенцијата за ноќна работа, 1990 (С171),

што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана 15 јануари 2018 година.

Бр. 08-354/1
15 јануари 2018 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
д-р **Ѓорге Иванов,** с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
м-р **Талат Џафери,** с.р.

З А К О Н

ЗА РАТИФИКАЦИЈА НА КОНВЕНЦИЈАТА ЗА НОЌНА РАБОТА, 1990 (С171)

Член 1

Се ратификува Конвенцијата за ноќна работа, 1990 (С 171), усвоена на Генералната конференција на Меѓународната организација на труд, одржана во Женева на 6 јуни 1990 година.

Член 2

Конвенцијата од членот 1 од овој закон во оригинал на англиски и француски јазик и во превод на македонски јазик, гласи:

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

C171 - Night Work Convention, 1990 (No. 171)

Convention concerning Night Work (Entry into force: 04 Jan 1995)Adoption: Geneva, 77th ILC session (26 Jun 1990) - Status: Up-to-date instrument (Technical Convention).Convention may be denounced: 04 Jan 2025 - 04 Jan 2026

Preamble

The General Conference of the International Labour Organisation,

Having been convened at Geneva by the Governing Body of the International Labour Office, and having met in its 77th Session on 6 June 1990, and

Noting the provisions of international labour Conventions and Recommendations on the night work of children and young persons, and specifically the provisions in the Night Work of Young Persons (Non-Industrial Occupations) Convention and Recommendation, 1946, the Night Work of Young Persons (Industry) Convention (Revised), 1948, and the Night Work of Children and Young Persons (Agriculture) Recommendation, 1921, and

Noting the provisions of international labour Conventions and Recommendations on night work of women, and specifically the provisions in the Night Work (Women) Convention (Revised), 1948, and the Protocol of 1990 thereto, the Night Work of Women (Agriculture) Recommendation, 1921, and Paragraph 5 of the Maternity Protection Recommendation, 1952, and

Noting the provisions of the Discrimination (Employment and Occupation) Convention, 1958, and

Noting the provisions of the Maternity Protection Convention (Revised), 1952, and

Having decided upon the adoption of certain proposals with regard to night work, which is the fourth item on the agenda of the session, and

Having determined that these proposals shall take the form of an international Convention,

adopts this twenty-sixth day of June of the year one thousand nine hundred and ninety the following Convention, which may be cited as the Night Work Convention, 1990:

Article 1

For the purposes of this Convention:

- (a) the term ***night work*** means all work which is performed during a period of not less than seven consecutive hours, including the interval from midnight to 5 a.m., to be determined by the competent authority after consulting the most representative organisations of employers and workers or by collective agreements;
- (b) the term ***night worker*** means an employed person whose work requires performance of a substantial number of hours of night work which exceeds a specified limit. This limit shall be fixed by the competent authority after consulting the most representative organisations of employers and workers or by collective agreements.

Article 2

1. This Convention applies to all employed persons except those employed in agriculture, stock raising, fishing, maritime transport and inland navigation.

2. A Member which ratifies this Convention may, after consulting the representative organisations of employers and workers concerned, exclude wholly or partly from its scope limited categories of workers when the application of the Convention to them would raise special problems of a substantial nature.

3. Each Member which avails itself of the possibility afforded in paragraph 2 of this Article shall, in its reports on the application of the Convention under article 22 of the Constitution of the International Labour Organisation, indicate the particular categories of workers thus excluded and the reasons for their exclusion. It shall also describe all measures taken with a view to progressively extending the provisions of the Convention to the workers concerned.

Article 3

- 1. Specific measures required by the nature of night work, which shall include, as a minimum, those referred to in Articles 4 to 10, shall be taken for night workers in order to protect their health, assist them to meet their family and social responsibilities, provide opportunities for occupational advancement, and compensate them appropriately. Such measures shall also be taken in the fields of safety and maternity protection for all workers performing night work.
- 2. The measures referred to in paragraph 1 above may be applied progressively.

Article 4

- 1. At their request, workers shall have the right to undergo a health assessment without charge and to receive advice on how to reduce or avoid health problems associated with their work:
  - (a) before taking up an assignment as a night worker;
  - (b) at regular intervals during such an assignment;
  - (c) if they experience health problems during such an assignment which are not caused by factors other than the performance of night work.
- 2. With the exception of a finding of unfitness for night work, the findings of such assessments shall not be transmitted to others without the workers' consent and shall not be used to their detriment.

Article 5

Suitable first-aid facilities shall be made available for workers performing night work, including arrangements whereby such workers, where necessary, can be taken quickly to a place where appropriate treatment can be provided.

Article 6

- 1. Night workers certified, for reasons of health, as unfit for night work shall be transferred, whenever practicable, to a similar job for which they are fit.
- 2. If transfer to such a job is not practicable, these workers shall be granted the same benefits as other workers who are unable to work or to secure employment.

3. A night worker certified as temporarily unfit for night work shall be given the same protection against dismissal or notice of dismissal as other workers who are prevented from working for reasons of health.

Article 7

1. Measures shall be taken to ensure that an alternative to night work is available to women workers who would otherwise be called upon to perform such work:

(a) before and after childbirth, for a period of at least sixteen weeks of which at least eight weeks shall be before the expected date of childbirth;

(b) for additional periods in respect of which a medical certificate is produced stating that it is necessary for the health of the mother or child:

(i) during pregnancy;

(ii) during a specified time beyond the period after childbirth fixed pursuant to subparagraph (a) above, the length of which shall be determined by the competent authority after consulting the most representative organisations of employers and workers.

2. The measures referred to in paragraph 1 of this Article may include transfer to day work where this is possible, the provision of social security benefits or an extension of maternity leave.

3. During the periods referred to in paragraph 1 of this Article:

(a) a woman worker shall not be dismissed or given notice of dismissal, except for justifiable reasons not connected with pregnancy or childbirth;

(b) the income of the woman worker shall be maintained at a level sufficient for the upkeep of herself and her child in accordance with a suitable standard of living. This income maintenance may be ensured by any of the measures listed in paragraph 2 of this Article, by other appropriate measures or by a combination of these measures;

(c) a woman worker shall not lose the benefits regarding status, seniority and access to promotion which may attach to her regular night work position.

4. The provisions of this Article shall not have the effect of reducing the protection and benefits connected with maternity leave.

Article 8

Compensation for night workers in the form of working time, pay or similar benefits shall recognise the nature of night work.

Article 9

Appropriate social services shall be provided for night workers and, where necessary, for workers performing night work.

Article 10

1. Before introducing work schedules requiring the services of night workers, the employer shall consult the workers' representatives concerned on the details of such schedules and the forms of organisation of night work that are best adapted to the establishment and its personnel as well as on the occupational health measures and social services which are required. In establishments employing night workers this consultation shall take place regularly.

2. For the purposes of this Article the ***workers' representatives*** means persons who are recognised as such by national law or practice, in accordance with the Workers' Representatives Convention, 1971.

Article 11

1. The provisions of this Convention may be implemented by laws or regulations, collective agreements, arbitration awards or court decisions, a combination of these means or in any other manner appropriate to national conditions and practice. In so far as they have not been given effect by other means, they shall be implemented by laws or regulations.

2. Where the provisions of this Convention are implemented by laws or regulations, there shall be prior consultation with the most representative organisations of employers and workers.

-7

Article 12

The formal ratifications of this Convention shall be communicated to the Director-General of the International Labour Office for registration.

Article 13

1. This Convention shall be binding only upon those Members of the International Labour Organisation whose ratifications have been registered with the Director-General.

2. It shall come into force twelve months after the date on which the ratifications of two Members have been registered with the Director-General.

3. Thereafter, this Convention shall come into force for any Member twelve months after the date on which its ratification has been registered.

Article 14

1. A Member which has ratified this Convention may denounce it after the expiration of ten years from the date on which the Convention first comes into force, by an act communicated to the Director-General of the International Labour Office for registration. Such denunciation shall not take effect until one year after the date on which it is registered.

2. Each Member which has ratified this Convention and which does not, within the year following the expiration of the period of ten years mentioned in the preceding paragraph, exercise the right of denunciation provided for in this Article, will be bound for another period of ten years and, thereafter, may denounce this Convention at the expiration of each period of ten years under the terms provided for in this Article.

Article 15

1. The Director-General of the International Labour Office shall notify all Members of the International Labour Organisation of the registration of all ratifications and denunciations communicated to him by the Members of the Organisation.

2. When notifying the Members of the Organisation of the registration of the second ratification communicated to him, the Director-General shall draw

the attention of the Members of the Organisation to the date upon which the Convention will come into force.

Article 16

The Director-General of the International Labour Office shall communicate to the Secretary-General of the United Nations for registration in accordance with Article 102 of the Charter of the United Nations full particulars of all ratifications and acts of denunciation registered by him in accordance with the provisions of the preceding Articles.

Article 17

At such times as it may consider necessary, the Governing Body of the International Labour Office shall present to the General Conference a report on the working of this Convention and shall examine the desirability of placing on the agenda of the Conference the question of its revision in whole or in part.

Article 18

1. Should the Conference adopt a new Convention revising this Convention in whole or in part, then, unless the new Convention otherwise provides:

(a) the ratification by a Member of the new revising Convention shall ipso jure involve the immediate denunciation of this Convention, notwithstanding the provisions of Article 14 above, if and when the new revising Convention shall have come into force;

(b) as from the date when the new revising Convention comes into force this Convention shall cease to be open to ratification by the Members.

2. This Convention shall in any case remain in force in its actual form and content for those Members which have ratified it but have not ratified the revising Convention.

Article 19

The English and French versions of the text of this Convention are equally authoritative.

C171 - Night Work Convention, 1990 (No. 171)

Convention concerning Night Work (Entry into force: 04 Jan 1995)Adoption: Geneva, 77th ILC session (26 Jun 1990) - Status: Up-to-date instrument (Technical Convention).Convention may be denounced: 04 Jan 2025 - 04 Jan 2026

Préambule

La Conférence générale de l'Organisation internationale du Travail,

Convoquée à Genève par le Conseil d'administration du Bureau international du Travail, et s'y étant réunie le 6 juin 1990, en sa soixante-dix-septième session;

Notant les dispositions des conventions et recommandations internationales du travail visant le travail de nuit des enfants et des adolescents, notamment celles de la convention et de la recommandation sur le travail de nuit des adolescents (travaux non industriels), 1946, de la convention sur le travail de nuit des enfants (industrie) (révisée), 1948, et de la recommandation sur le travail de nuit des enfants et des jeunes gens (agriculture), 1921;

Notant les dispositions des conventions et recommandations internationales du travail visant le travail de nuit des femmes, notamment celles de la convention sur le travail de nuit (femmes) (révisée), 1948, et de son protocole de 1990, de la recommandation sur le travail de nuit des femmes (agriculture), 1921, ainsi que le paragraphe 5 de la recommandation sur la protection de la maternité, 1952;

Notant les dispositions de la convention sur la discrimination (emploi et profession), 1958;

Notant les dispositions de la convention sur la protection de la maternité (révisée), 1952;

Après avoir décidé d'adopter diverses propositions relatives au travail de nuit, question qui constitue le quatrième point à l'ordre du jour de la session;

Après avoir décidé que ces propositions prendraient la forme d'une convention internationale,

adopte, ce vingt-sixième jour de juin mil neuf cent quatre-vingt-dix, la convention ci-après, qui sera dénommée Convention sur le travail de nuit, 1990:

Article 1

Aux fins de la présente convention:

- (a) les termes ***travail de nuit*** désignent tout travail effectué au cours d'une période d'au moins sept heures consécutives comprenant l'intervalle entre minuit et 5 heures du matin, à déterminer par l'autorité compétente après consultation des organisations les plus représentatives des employeurs et des travailleurs ou par voie de conventions collectives;
- (b) les termes ***travailleur de nuit*** désignent un travailleur salarié dont le travail requiert la réalisation d'heures de travail de nuit en nombre substantiel, supérieur à un seuil donné. Ce seuil sera fixé par l'autorité compétente après consultation des organisations les plus représentatives des employeurs et des travailleurs ou par voie de conventions collectives.

Article 2

- 1. La présente convention s'applique à tous les travailleurs salariés, à l'exception de ceux qui sont occupés dans l'agriculture, l'élevage, la pêche, les transports maritimes et la navigation intérieure.
- 2. Un Membre qui ratifie la convention peut, après consultation des organisations représentatives des employeurs et des travailleurs intéressés, exclure totalement ou partiellement de son champ d'application certaines catégories limitées de travailleurs lorsque la mise en oeuvre de la convention à leur égard soulève des problèmes spécifiques et d'une importance particulière.
- 3. Tout Membre qui se prévaut de la possibilité offerte au paragraphe précédent doit, dans les rapports sur l'application de la convention présentés au titre de l'article 22 de la Constitution de l'Organisation internationale du Travail, indiquer toute catégorie particulière de travailleurs ainsi exclue et les motifs de l'exclusion. Il doit aussi signaler toute mesure prise en vue d'étendre progressivement aux travailleurs concernés les dispositions de la convention.

Article 3

1. Les mesures spécifiques exigées par la nature du travail de nuit, qui comprendront au minimum celles mentionnées aux articles 4 à 10 ci-après, doivent être prises en faveur des travailleurs de nuit en vue de protéger leur santé, de leur faciliter l'exercice de leurs responsabilités familiales et sociales, de leur assurer des chances de développement de carrière et de leur accorder les compensations appropriées. De telles mesures doivent également être prises sur le plan de la sécurité et de la protection de la maternité en faveur de tous ceux qui effectuent un travail de nuit.

2. Les mesures visées au paragraphe qui précède pourront être appliquées progressivement.

Article 4

1. A leur demande, les travailleurs auront le droit d'obtenir sans frais une évaluation de leur état de santé et de recevoir des conseils sur la façon de réduire ou d'éviter les problèmes de santé associés à leur travail:

(a) avant d'être affectés comme travailleurs de nuit;

(b) à intervalles réguliers au cours de cette affectation;

(c) s'ils éprouvent au cours de cette affectation des problèmes de santé qui ne sont pas dus à des facteurs autres que le travail de nuit.

2. Sauf pour ce qui est de la constatation de l'inaptitude au travail de nuit, le contenu de ces évaluations ne doit pas être transmis à des tiers sans l'accord des travailleurs ni utilisé à leur détriment.

Article 5

Des moyens adéquats de premiers secours doivent être mis à la disposition des travailleurs qui effectuent un travail de nuit, y compris des arrangements permettant qu'en cas de besoin ces travailleurs puissent être rapidement dirigés vers un endroit où ils pourront recevoir les soins appropriés.

Article 6

1. Les travailleurs de nuit qui, pour des raisons de santé, sont certifiés inaptes au travail de nuit doivent être transférés, chaque fois que cela est réalisable, à un poste similaire auquel ils sont aptes.

2. Lorsqu'un transfert à un tel poste n'est pas réalisable, ces travailleurs doivent bénéficier des mêmes prestations que les autres travailleurs qui sont dans l'incapacité de travailler ou d'obtenir un emploi.

3. Un travailleur de nuit certifié temporairement inapte au travail de nuit doit recevoir la même protection en matière de licenciement et de préavis de licenciement que les autres travailleurs qui sont empêchés de travailler pour des raisons de santé.

Article 7

1. Des mesures doivent être prises pour assurer qu'une alternative au travail de nuit existe pour les travailleuses qui, sans cela, seraient appelées à accomplir un tel travail:

(a) avant et après la naissance d'un enfant, pendant une période d'au moins seize semaines, dont au moins huit avant la date présumée de l'accouchement;

(b) sur présentation d'un certificat médical qui en atteste la nécessité pour la santé de la mère ou de l'enfant, pendant d'autres périodes se situant:

(i) au cours de la grossesse;

(ii) durant un laps de temps au-delà de la période après la naissance d'un enfant fixée conformément à l'alinéa a) ci-dessus, dont la durée sera déterminée par l'autorité compétente après consultation des organisations les plus représentatives des employeurs et des travailleurs.

2. Les mesures visées au paragraphe 1 ci-dessus peuvent comporter le transfert à un travail de jour lorsque cela est possible, l'octroi de prestations de sécurité sociale ou une prolongation du congé de maternité.

3. Au cours des périodes mentionnées au paragraphe 1 ci-dessus:

(a) une travailleuse ne pourra pas être licenciée ni recevoir un préavis de licenciement, sauf s'il existe de justes motifs sans rapport avec la grossesse ou l'accouchement;

(b) le revenu de la travailleuse devra être maintenu à un niveau suffisant pour pourvoir à son entretien et à celui de son enfant dans des conditions de vie convenables. Le maintien de ce revenu pourra être assuré par l'une ou l'autre des mesures visées au paragraphe 2 ci-dessus, par d'autres mesures appropriées ou par une combinaison de ces mesures;

(c) la travailleuse ne perdra pas les avantages en matière de grade, d'ancienneté et de possibilités d'avancement qui peuvent être liés au poste de travail de nuit qu'elle occupe normalement.

4. Les dispositions du présent article ne doivent pas avoir pour effet de réduire la protection et les avantages liés au congé de maternité.

Article 8

Les compensations accordées aux travailleurs de nuit en matière de durée du travail, de salaire ou d'avantages similaires doivent reconnaître la nature du travail de nuit.

Article 9

Des services sociaux appropriés doivent être prévus pour les travailleurs de nuit et, lorsque cela est nécessaire, pour les travailleurs qui effectuent du travail de nuit.

Article 10

1. Avant d'introduire des horaires de travail exigeant les services de travailleurs de nuit, l'employeur doit consulter les représentants des travailleurs intéressés sur les détails de ces horaires, sur les formes d'organisation du travail de nuit les mieux adaptées à l'établissement et à son personnel ainsi que sur les mesures requises en matière de santé au travail et de services sociaux. Dans les établissements qui emploient des travailleurs de nuit, de telles consultations doivent avoir lieu régulièrement.

2. Aux fins du présent article, les termes ***représentants des travailleurs*** désignent des personnes reconnues comme telles par la législation ou la pratique nationale selon la convention concernant les représentants des travailleurs, 1971.

Article 11

- 1. Les dispositions de la présente convention peuvent être mises en oeuvre par voie de législation, de conventions collectives, de décisions arbitrales ou judiciaires, par une combinaison de ces moyens ou de toute autre manière appropriée aux conditions et à la pratique nationales. Elles doivent être appliquées par voie de législation dans la mesure où elles ne l'ont pas été par d'autres moyens.
- 2. Lorsque les dispositions de la convention sont appliquées par voie de législation, les organisations les plus représentatives des employeurs et des travailleurs doivent être préalablement consultées.

Article 12

Les ratifications formelles de la présente convention seront communiquées au Directeur général du Bureau international du Travail et par lui enregistrées.

Article 13

- 1. La présente convention ne liera que les Membres de l'Organisation internationale du Travail dont la ratification aura été enregistrée par le Directeur général.
- 2. Elle entrera en vigueur douze mois après que les ratifications de deux Membres auront été enregistrées par le Directeur général.
- 3. Par la suite, cette convention entrera en vigueur pour chaque Membre douze mois après la date où sa ratification aura été enregistrée.

Article 14

- 1. Tout Membre ayant ratifié la présente convention peut la dénoncer à l'expiration d'une période de dix années après la date de la mise en vigueur initiale de la convention, par un acte communiqué au Directeur général du Bureau international du Travail et par lui enregistré. La dénonciation ne prendra effet qu'une année après avoir été enregistrée.
- 2. Tout Membre ayant ratifié la présente convention qui, dans le délai d'une année après l'expiration de la période de dix années mentionnée au paragraphe précédent, ne fera pas usage de la faculté de dénonciation prévue par le présent article sera lié pour une nouvelle période de dix années et, par la suite,

pourra dénoncer la présente convention à l'expiration de chaque période de dix années dans les conditions prévues au présent article.

Article 15

1. Le Directeur général du Bureau international du Travail notifiera à tous les Membres de l'Organisation internationale du Travail l'enregistrement de toutes les ratifications et dénonciations qui lui seront communiquées par les Membres de l'Organisation.

2. En notifiant aux Membres de l'Organisation l'enregistrement de la deuxième ratification qui lui aura été communiquée, le Directeur général appellera l'attention des Membres de l'Organisation sur la date à laquelle la présente convention entrera en vigueur.

Article 16

Le Directeur général du Bureau international du Travail communiquera au Secrétaire général des Nations Unies, aux fins d'enregistrement, conformément à l'article 102 de la Charte des Nations Unies, des renseignements complets au sujet de toutes ratifications et de tous actes de dénonciation qu'il aura enregistrés conformément aux articles précédents.

Article 17

Chaque fois qu'il le jugera nécessaire, le Conseil d'administration du Bureau international du Travail présentera à la Conférence générale un rapport sur l'application de la présente convention et examinera s'il y a lieu d'inscrire à l'ordre du jour de la Conférence la question de sa révision totale ou partielle.

Article 18

1. Au cas où la Conférence adopterait une nouvelle convention portant révision totale ou partielle de la présente convention, et à moins que la nouvelle convention ne dispose autrement:

(a) la ratification par un Membre de la nouvelle convention portant révision entraînerait de plein droit, nonobstant l'article 14 ci-dessus, dénonciation immédiate de la présente convention, sous réserve que la nouvelle convention portant révision soit entrée en vigueur;

(b) à partir de la date de l'entrée en vigueur de la nouvelle convention portant révision, la présente convention cesserait d'être ouverte à la ratification des Membres.

2. La présente convention demeurerait en tout cas en vigueur dans sa forme et teneur pour les Membres qui l'auraient ratifiée et qui ne ratifieraient pas la convention portant révision.

Article 19

Les versions française et anglaise du texte de la présente convention font également foi.

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

C171 – Конвенција за ноќна работа, 1990

Генерална конференција на Меѓународната организација на труд,

откако беше свикана во Женева од Раководното тело на Меѓународната канцеларија на трудот и откако се состана на седумдесет и седмата седница на 6 јуни 1990 година, и

забележувајќи ги одредбите на меѓународни конвенции и препораки за трудот за правата на ноќна работа на деца и млади лица, и особено одредбите во Конвенцијата и Препораката за ноќна работа на млади лица (Неиндустриски професии), 1946 година, (ревидираната) Конвенција за ноќна работа на млади лица (Индустрија), 1948 година, и Препораката за ноќна работа на деца и млади лица (Земјоделство), 1921 година, и

забележувајќи ги одредбите на Меѓународни конвенции и препораки за трудот за правата на ноќна работа на жени, и особено одредбите во (ревидираната) Конвенција за ноќна работа (жени), 1948 година, и Протоколот од 1990 година на истата, и Препораката за ноќна работа на жени (Земјоделство), 1921 година, и став 5 од Препораката за заштита на мајчинството, 1952 година, и

забележувајќи ги одредбите на Конвенцијата за дискриминација (вработување и професија), 1958 година, и

забележувајќи ги одредбите на (ревидираната) Конвенција за заштита на мајчинството, 1952 година, и

откако беше одлучено прифаќањето на одредени предлози во поглед на ноќната работа, што е четврта точка на дневниот ред на седницата, и

откако одреди дека овие предлози ќе имаат форма на меѓународна Конвенција,

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

ја усвојува на дваесет и шести јуни илјада деветстотини деведесетта година следната Конвенција, која може да се наведе како Конвенција за ноќна работа, 1990 година:

Член 1

За целите на оваа Конвенција:

- (а) терминот ноќна работа значи секоја работа која се извршува за временски период не помал од седум последователни часа, вклучувајќи го интервалот од полноќ до 5 часот, да се утврди од страна на надлежен орган по консултирањето со најрепрезентативните организации на работодавци и работници или со колективни договори;
- (б) терминот ноќен работник значи вработено лице чијашто работа бара изведба на значителен број часови ноќна работа која надминува специфицирано ограничување. Ова ограничување ќе биде утврдено од надлежниот орган по консултирањето на најрепрезентативните организации на работодавци и работници или со колективни договори.

Член 2

- 1. Оваа Конвенција се применува за сите вработени лица освен тие вработени во земјоделството, одгледувањето на добиток, риболовот, поморскиот транспорт и внатрешната пловидба.
- 2. Членка која ја ратификува оваа Конвенција може, по консултирањето на засегнатите репрезентативните организации на работодавци и работници, да ги исклучи целосно или делумно од нејзиниот опсег ограничените категории на работници кога примената на Конвенцијата врз нив би поттикнала посебни проблеми од суштинска природа.
- 3. Секоја членка која ја користи можноста дадена во став 2 од овој член, во нејзините извештаи за примена на Конвенцијата согласно член 22 од Уставот на Меѓународната организација на трудот, ќе ги посочи посебните категории на работници кои се исклучени и причините за нивното исклучување. Таа, исто така, ќе ги опише сите преземени мерки во поглед на постепено проширување на одредбите на Конвенцијата кон сите засегнати работници.

Член 3

1. Специфични мерки потребни заради природата на самата ноќна работа, кои ќе ги вклучуваат, како минимум, тие наведени во членовите од 4 до 10, ќе бидат преземени за да го заштитат нивното здравје, да им помогнат во исполнувањето на семејните и општествените одговорности, да им обезбедат можности за професионален напредок, и соодветно да им надоместат. Такви мерки, исто така, ќе бидат преземени на полињата на безбедност и заштита на мајчинството за сите работници кои изведуваат ноќна работа.

2. Мерките наведени во став 1 погоре може да се применуваат постепено.

Член 4

1. На нивно барање, работниците ќе имаат право да се подложат на процена на здравјето без надомест и да добијат совет за тоа како да ги намалат или избегнат здравствените проблеми поврзани со нивната работа:

(а) пред преземањето задача како ноќен работник;

(б) во редовни интервали за време на таквата задача;

(в) доколку почувствуваат здравствени проблеми за време на таквата задача кои не се предизвикани од фактори различни од изведувањето на ноќна работа.

2. Со исклучок на наод за несоодветност за ноќна работа, наодите од таквите процени нема да бидат пренесени на други без дозвола на работниците и нема да се користат на нивна штета.

Член 5

Соодветни објекти за прва помош ќе бидат ставени на располагање за работниците кои изведуваат ноќна работа, вклучувајќи договори каде таквите работници, онаму каде е потребно, ќе можат брзо да бидат однесени до места каде ќе може да им биде обезбеден соодветен третман.

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

Член 6

1. Ноќните работници за кои постои потврда, дека заради здравствени причини, се несоодветни за ноќна работа ќе бидат пренесени, онаму каде е можно, на слично работно место за кое се соодветни.

2. Доколку преместувањето на такво работно место не е можно, тие работници ќе ги имаат истите бенефиции како и другите работници кои не можат да работат или да обезбедат вработување.

3. На ноќен работник за кој постои потврда дека е привремено несоодветен за ноќна работа ќе му биде дадена истата заштита од отпуштање или отказен период како и другите работници кои се спречени да работата заради здравствени причини.

Член 7

1. Ќе бидат преземени мерки за да се осигури дека е достапна алтернатива на ноќната работа за женските работници кои во спротивно би биле повикани да извршуваат таква работа:

(а) пред и по раѓањето на дете, за период од најмалку шеснаесет недели од кои најмалку осум недели ќе бидат пред очекуваниот датум за пораѓај;

(б) за дополнителни периоди за кои се издава медицинска потврда која наведува дека тоа е неопходно за здравјето на мајката или детето:

(i) за време на бременост;

(ii) во текот на специфицирано време надвор од периодот по породувањето утврден согласно подстав (а) погоре, чијашто должина ќе биде одредена од страна на надлежниот орган по консултирањето на најрепрезентативните организации на работодавци и работници.

2. Овие мерки наведени во став 1 од овој член може да вклучуваат пренос на дневна работа, доколку тоа е можно, обезбедување социјално осигурување или продолжување на породилното отсуство.

3. За време на периодите наведени во став 1 од овој член:

(а) женски работник нема да биде отпуштен или нема да добие отказен период, освен заради оправдани причини кои не се поврзани со бременост или раѓање на дете;

(б) приходот на женскиот работник ќе биде одржуван на ниво доволно за одржување на себеси и нејзините деца во согласност со соодветниот стандард на живеење. Одржувањето на овој приход може да биде осигурено со која било од мерките наведени во став 2 од овој член, со други соодветни мерки или со комбинација од овие мерки;

(в) женски работник нема да ги загуби бенефициите кои се однесуваат на статусот, сениорноста и пристапот до унапредување кој може да се приложи кон нејзината позиција на редовна ноќна работа.

4. Одредбите од овој член нема да имаат ефект на намалување на заштитата и бенефициите поврзани со породилното отсуство.

Член 8

Надоместокот за ноќните работници во форма на работно време, плата или слични бенефиции ќе ја признаат природата на ноќната работа.

Член 9

Соодветни социјални служби ќе бидат обезбедени за ноќните работници и, онаму каде што е неопходно, за работниците кои изведуваат ноќна работа.

Член 10

1. Пред воведувањето на работните распореди кои бараат услуги на ноќни работници, работодавецот ќе ги консултира претставниците на засегнатите работници за деталите на таквите распореди и формите на организација на ноќна работа кои се најдобро приспособени на уредувањето и нејзиниот персонал, како и професионалните здравствени мерки и социјални служби кои се потребни. Во уредувањата кои вклучуваат ноќни работници оваа консултација ќе се одвива редовно.

2. За целите на овој член претставници на работниците се однесува на лица кои се признати како такви од националниот закон или пракса, во согласност со Конвенцијата за претставници на работниците, 1971 година.

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

Член 11

1. Одредбите од оваа Конвенција може да бидат спроведени со закони или прописи, колективни договори, арбитражни или судски одлуки, комбинација од овие средства или на кој било друг начин соодветен за националните услови и практика. Доколку досега не стапиле во сила со некои други средства, тие ќе бидат спроведени со закони или прописи.

2. Онаму каде одредбите на оваа Конвенција не се спроведени со закони или прописи, треба да има претходна консултација со најрепрезентативните организации на работодавци и работници.

Член 12

Формалната ратификација на оваа Конвенција ќе биде доставена до Генералниот директор на Меѓународната канцеларија на труд за регистрација.

Член 13

1. Оваа конвенција ќе биде обврзувачка само за тие членки на Меѓународната организација на труд чиишто ратификации биле регистрирани од страна на Генералниот директор.

2. Таа ќе стапи на сила дванаесет месеци по датумот на кој ратификациите на две членки биле регистрирани од страна на Генералниот директор.

3. Потоа, оваа Конвенција ќе стапи на сила за секоја членка дванаесет месеци по датумот на кој нејзината ратификација била регистрирана.

Член 14

1. Членка која ја ратификувала оваа Конвенција може да ја откаже по истекот на десет години од датумот на кој Конвенцијата за првпат стапила на сила, со акт доставен до Генералниот директор на Меѓународната организација на труд за регистрација. Таквото откажување нема да стапи на сила една година од датумот на кој е регистрирано.

2. Секоја членка која ја ратификувала оваа Конвенција и која, во рок од една година од истекот на периодот од десет години наведен во претходниот став, не го остварила правото на откажување предвидено со овој член, ќе биде обврзана за период од дополнителни десет години и,

според тоа, може да се откаже од оваа Конвенција при истекот на секој период од десет години согласно условите предвидени согласно овој Член.

Член 15

1. Генералниот директор на Меѓународната канцеларија на трудот ќе ги извести сите членки на Меѓународната организација на трудот за регистрацијата на сите ратификации и откажувања кои се поднесени до него од страна на членките на Организацијата.

2. При известувањето на членките на Организацијата за регистрацијата на втората ратификација поднесена до него, Генералниот директор ќе го насочи вниманието на членките на Организацијата кон датумот на кој Конвенцијата ќе стапи на сила.

Член 16

Генералниот директор на Меѓународната канцеларија на труд ќе ги достави до Генералниот секретар на Обединетите нации за регистрацијата, во согласност со член 102 од Повелбата на Обединетите нации, целосните детали за сите ратификации и акти на откажување регистрирани од негова страна во согласност со одредбите од претходните членови.

Член 17

Во времиња кога смета дека е потребно, раководното тело на Меѓународната канцеларија на труд ќе изнесе пред Генералното собрание извештај за работењето на оваа Конвенција и ќе ја испита потребата со ставање на дневен ред на Собранието прашањето за нејзина целосна или делумна ревизија.

Член 18

1. Ако на Собранието се усвои нова Конвенција која ја ревидира оваа Конвенција целосно или делумно, тогаш, освен доколку новата Конвенција не предвидува поинаку:

(а) ратификацијата од страна на Членка на ново ревидираната Конвенција ipso jure ќе вклучува непосредно откажување од оваа Конвенција, независно од одредбите од член 14 погоре, доколку и кога ново ревидираната Конвенција ќе стапи на сила;

(б) од датумот кога ново ревидираната Конвенција ќе стапи на сила оваа Конвенција ќе престане да биде отворена за ратификација од страна на Членките.

2. Оваа Конвенција во секој случај ќе остане на сила во нејзината вистинска форма и содржина за тие членки кои ја ратификувале но не ја ратификувале ревидирана Конвенција.

Член 19

Англиските и француските верзии на текстот на оваа Конвенција се подеднакво веродостојни.

Член 3

Министерството за труд и социјална политика се определува како надлежен орган на државната управа што ќе се грижи за извршување на Конвенцијата од членот 1 од овој закон.

Член 4

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија".

L I GJ

PËR RATIFIKIMIN E KONVENTËS PËR PUNË GJATË NATËS, 1990 (C 171)

Neni 1

Ratifikohet Konventa për punë gjatë natës, 1990 (171), e miratuar në Konferencën e Përgjithshme të Organizatës Ndërkombëtare të Punës, të mbajtur në Gjenevë më 6 qershor 1990.

Neni 2

Konventa nga neni 1 i këtij ligji në origjinal në gjuhën angleze dhe frënge dhe në përkthim në gjuhën maqedonase, është si vijon:

Neni 3

Ministria e Punës dhe Politikës Sociale caktohet si organ kompetent i administratës shtetërore që do të kujdeset për zbatimin e Konventës nga neni 1 i këtij ligji.

Neni 4

Ky ligj hyn në fuqi në ditën e tetë nga dita e botimit në "Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë".

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

2.

Врз основа на членот 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА РАТИФИКАЦИЈА НА ДОГОВОРОТ ЗА ПРИЈАТЕЛСТВО, ДОБРОСОСЕДСТВО И СОРАБОТКА МЕЃУ РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА И РЕПУБЛИКА БУГАРИЈА

Се прогласува Законот за ратификација на Договорот за пријателство, добрососедство и соработка меѓу Република Македонија и Република Бугарија,

што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 15 јануари 2018 година.

Бр. 08-355/1
15 јануари 2018 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
д-р **Ѓорге Иванов,** с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
м-р **Талат Џафери,** с.р.

З А К О Н

ЗА РАТИФИКАЦИЈА НА ДОГОВОРОТ ЗА ПРИЈАТЕЛСТВО, ДОБРОСОСЕДСТВО И СОРАБОТКА МЕЃУ РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА И РЕПУБЛИКА БУГАРИЈА

Член1

Се ратификува Договорот за пријателство, добрососедство и соработка меѓу Република Македонија и Република Бугарија, потпишан во Скопје на 1 август 2017 година.

Член 2

Договорот од членот 1 од овој закон во оригинал на македонски јазик и на бугарски јазик, гласи:

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

ДОГОВОР ЗА ПРИЈАТЕЛСТВО, ДОБРОСОСЕДСТВО И СОРАБОТКА МЕЃУ РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА И РЕПУБЛИКА БУГАРИЈА

Република Македонија и Република Бугарија (нарекувани во понатамошниот текст заеднички "Договорни страни"),

Поаѓајќи од заедничкиот стремеж за понатамошен развој на добрососедството, пријателството и соработката меѓу двете држави,

Длабоко убедени во потребата од развој на соработката врз основа на меѓусебното почитување, доверба, разбирање, добрососедство и заемно почитување на интересите на нивните држави,

Верувајќи дека сеопфатниот развој и продлабочување на пријателските добрососедски односи меѓу нив одговара на интересите на народите на Република Македонија и Република Бугарија,

Убедени во неопходноста од зајакнување на безбедноста и мирот, соработката и довербата во Југоисточна Европа,

Поздравувајќи го стремежот на Република Македонија за интеграција во европските и евроатлантските структури,

Верувајќи дека конструктивниот дијалог за сите аспекти на билатералните односи, како и за регионални и меѓународни прашања ќе придонесе за понатамошен развој на врските меѓу двете држави на равноправна основа,

Потврдувајќи го фундаменталното значење на Заедничката декларација од 22 февруари 1999 г. во односите меѓу двете држави,

Имајќи ја предвид заедничката историја, која ги поврзува двете држави и нивните народи,

Почитувајќи ги принципите на Повелбата на Обединетите нации и документите на Организацијата за безбедност и соработка во Европа, како и демократските принципи содржани во актите на Советот на Европа,

Се договорија за следново:

Член 1

Двете Договорни страни ќе развиваат сестрани односи помеѓу себе во согласност со основните принципи на меѓународното право и добрососедството.

Член 2

1. Двете Договорни страни ќе соработуваат во рамките на Обединетите нации, Организацијата за безбедност и соработка во Европа, Советот на Европа и други меѓународни организации и форуми.

2. Двете Договорни страни ќе ја развиваат соработката помеѓу себе во областа на европската и евроатлантската интеграција, насочена кон успешна подготовка на Република Македонија за нејзиното пристапување кон Европската Унија и НАТО. Бугарската страна ќе го сподели своето искуство со цел да и помогне на Република Македонија да ги исполни неопходните критериуми за членство во Европската Унија и ќе ја поддржи Република Македонија за добивање на покана за членство во НАТО, согласно соодветните одлуки од средбите на врвот на НАТО.

Член 3

Двете Договорни страни ќе помагаат за развој на соработката меѓу државите од Југоисточна Европа, за зајакнување на разбирањето, мирот и стабилноста во регионот и при реализацијата на регионални проекти, како дел од процесот за создавање на единствена Европа.

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

Член 4

1.Двете Договорни страни ќе одржуваат контакти и ќе остварува средби меѓу претставници на органите на државната власт на различни нивоа за развој на пријателските односи и соработката.

2.Двете Договорни страни ќе помагаат за одржување на контактите меѓу локалните власти и граѓаните на двете држави.

Член 5

Имајќи ја предвид нивната географска близкост, двете Договорни страни ќе се стремат да создаваат неопходни правни, економски, финансиски и трговски услови за обезбедување на најшироко можно движење на стоки, услуги и капитал. Тие ќе ги поттикнуваат заедничките инвестиции и ќе обезбедат нивна заштита.

Член 6

Двете Договорни страни ќе го поддржуваат зголемувањето на туристичката размена, како и развојот на соодветни форми на соработка во областа на туризмот.

Член 7

1.Двете Договорни страни ќе ги прошируваат и усовршуваат транспортните врски и другите комуникации меѓу нив, вклучително во рамкитена регионалните инфраструктурни проекти.

2.Двете Договорни страни ќе се стремат кон олеснување на царинските и граничните формалности за патниците и стоките, кои се движат меѓу нив.

Член 8

1.Двете Договорни страни ќе ја поттикнуваат активната и непречена соработка во областа на културата, образованието, здравството, социјалната политика и спортот.

2.Во рок најдоцна до три месеци од влегувањето во сила на овој договор, со цел продлабочување на заемната доверба, двете Договорни страни ќе формираат, на паритетна основа, Заедничка мултидисциплинарна експертска комисија за историски и образовни прашања, за да придонесе за објективно, засновано на автентични и на докази засновани историски извори, научно толкување на историските настани. Комисијата ќе поднесува едногодишен извештај за својата работа пред владите на Договорните страни.

3.Двете Договорни страни ќе организираат со заемна согласност заеднички чествувања на заеднички историски настани и личности, насочени кон зајакнување на добрососедските односи во духот на европските вредности.

Член 9

Двете Договорни страни ќе прават напори за слободно распространување на информации, преку поттикнување и развивање на соработката во областа на средствата за јавно информирање со искористување на можностите на современите информативни средства. Двете Договорни страни ќе се ангажираат во заштита на авторските и интелектуалните права на творците од двете држави.

Член 10

Двете Договорни страни ќе ја унапредуваат соработката во правната и конзуларната област и поконкретно во областа на граѓанските, казнените и административните прашања, како и за решавање на хуманитарните и социјалните проблеми на нивните граѓани.

Член 11

1.Ниту една од Договорните страни нема да презема, поттикнува и поддржува дејствија, насочени против другата држава, кои имаат непријателски карактер.

2.Ниту една од Договорните страни нема да дозволи нејзината територија да биде искористена против другата од организации и групи, кои имаат за цел извршување на субверзивни, сепаратистички дејствија и дејствија кои се закана за мирот и безбедноста на другата Договорна страна.

3.Двете Договорни страни немаат и нема да пројавуваат територијални претензии една спрема друга.

4.Секоја од Договорните страни има право да ги заштитува правата и интересите на своите државјани, на територијата на другата Договорна страна, во согласност со меѓународното право.

5.Република Македонија потврдува дека ништо од нејзиниот Устав не може и не треба да се толкува дека претставува или некогаш ќе претставува основа за мешање во внатрешните работи на Република Бугарија, со цел заштита на статусот и правата на лица, кои не се државјани на Република Македонија.

6.Двете Договорни страни ќе преземаат ефикасни мерки за спречување на недобронамерна пропаганда од страна на институции и агенции и ќе обесхрабруваат дејности на приватни субјекти, насочени кон поттикнување на насилство, омраза или други слични дејствија, кои би им наштетиле на нивните односи.

Член 12

1.Во рок од три месеци од влегувањето во сила на овој Договор, двете Договорни страни ќе основаат Заедничка меѓувладина комисија. Комисијата се ко-претседава од Министрите за надворешни работи на

двете Договорни страни и вклучува високи официјални претставници на двете држави.

2.Заедничката меѓувладина комисија ќе одржува редовни средби еднаш годишно, со цел преглед на ефективната примена на овој Договор, примена на мерки за подобрување на билатералната соработка, како и решавање на прашања кои се појавиле за време на исполнувањето на Договорот. Секоја од Договорните страни може, по потреба, да предложи организирање на дополнителни средби на Заедничката меѓувладина комисија.

Член 13

1.Овој Договор подлежи на ратификација согласно уставните барања на Договорните страни. Овој Договор влегува во сила на датумот на размената на ратификационите инструменти на двете Договорни страни и останува во сила за неопределен временски период.

2.Овој Договор може да биде изменет со писмена согласност меѓу двете Договорни страни. Измените се договараат по дипломатски пат и влегуваат во сила во согласност со став 1 од овој член.

3.Секоја Договорна страна може да го раскине Договорот со испраќање на писмено известување до другата Договорна страна. Договорот ќе престане да биде во сила една година по датумот на приемот на ваквото известување.

Член 14.

Овој Договор, на никаков начин, нема да биде толкуван така што ќе противречи на билатералните и мултилатералните договори, чии страни се Договорните страни.

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

Потпишан во Скопје на 01. август 2017 година, во два оригинални примероци, секој од нив на официјалните јазици на Договорните страни – македонски јазик, согласно Уставот на Република Македонија и бугарски јазик, согласно Уставот на Република Бугарија, при што и двата текста имаат еднаква важност.

ЗА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

ЗОРАН ЗАЕВ
ПРЕТСЕДАТЕЛ НА ВЛАДА

ЗА РЕПУБЛИКА БУГАРИЈА

БОЈКО БОРИСОВ
МИНИСТЕР-ПРЕТСЕДАТЕЛ

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

ДОГОВОР
ЗА
ПРИЯТЕЛСТВО, ДОБРОСЪСЕДСТВО И СЪТРУДНИЧЕСТВО
МЕЖДУ
РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЯ И РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

Република Македония и Република България (наричани по-нататък общо „Договарящи се страни"),

Изхождайки от общия стремеж за по-нататъшно развитие на добросъседството, приятелството и сътрудничеството между двете държави,

Дълбоко убедени в необходимостта от развитие на сътрудничеството на базата на взаимното уважение, доверие, разбирателство, добросъседство и взаимно зачитане на интересите на техните държави,

Вярвайки, че всестранното развитие и задълбочаване на приятелските, добросъседските отношения между тях отговаря на интересите на народите на Република Македония и Република България,

Убедени в необходимостта от укрепване на сигурността и мира, сътрудничеството и доверието в Югоизточна Европа,

Приветствайки стремежа на Република Македония за интеграция в европейските и евроатлантическите структури,

Вярвайки, че конструктивният диалог по всички аспекти на двустранните отношения, както и по регионални и международни въпроси ще допринесе за по-нататъшното развитие на връзките между двете държави на равноправна основа,

Потвърждавайки фундаменталното значение на Съвместната декларация от 22 февруари 1999 г. в отношенията между двете държави,

Имайки предвид общата им история, която свързва двете държави и народите им,

Зачитайки принципите на Устава на Организацията на обединените нации и документите на Организацията за сигурност и сътрудничество в Европа, както и демократичните принципи, залегнали в актовете на Съвета на Европа,

Се договориха за следното:

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

Член 1

Двете Договарящи се страни ще развиват всестранни отношения помежду си в съответствие с основните принципи на международното право и добросъседството.

Член 2

1. Двете Договарящи се страни ще си сътрудничат в рамките на Организацията на обединените нации, Организацията за сигурност и сътрудничество в Европа, Съвета на Европа и други международни организации и форуми.

2. Двете Договарящи се страни ще развиват сътрудничеството помежду си в областта на европейската и евроатлантическата интеграция, насочено към успешната подготовка на Република Македония за присъединяването ѝ към Европейския съюз и НАТО. Българската страна ще споделя своя опит с цел да съдейства на Република Македония да изпълни необходимите критерии за членство в Европейския съюз и ще подкрепя Република Македония за получаване на покана за членство в НАТО, съгласно съответните решения от срещите на върха на НАТО.

Член 3

Двете Договарящи се страни ще съдействат за развитието на сътрудничеството между държавите от Югоизточна Европа, за укрепване на разбирателството, мира и стабилността в региона и при осъществяването на регионални проекти, като част от процеса за създаване на единна Европа.

Член 4

1. Двете Договарящи се страни ще поддържат контакти и ще провеждат срещи между представителите на органите на държавната власт на различни равнища за развитието на приятелските отношения и сътрудничеството.

2. Двете Договарящи се страни ще съдействат за поддържане на контактите между местните власти и гражданите на двете държави.

Член 5

Имайки предвид географската си близост, двете Договарящи се страни ще се стремят да създават необходимите правни, икономически, финансови и търговски условия за осигуряване на възможно най-широко движение на стоки, услуги и капитали. Те ще насърчават взаимните инвестиции и ще осигуряват тяхната защита.

Член 6

Двете Договарящи се страни ще подкрепят разширяването на туристическия обмен, както и развитието на подходящи форми на сътрудничество в областта на туризма.

Член 7

1. Двете Договарящи се страни ще разширяват и усъвършенстват транспортните връзки и другите комуникации помежду им, включително в рамките на регионалните инфраструктурни проекти.

2. Двете Договарящи се страни ще се стремят към облекчаване на митническите и гранични формалности за пътниците и стоките, които се придвижват помежду им.

Член 8

1. Двете Договарящи се страни ще насърчават активното и безпрепятствено сътрудничество в областта на културата, образованието, здравеопазването, социалната политика и спорта.

2. В срок най-късно до три месеца от влизането на този договор в сила, с цел задълбочаването на взаимното доверие, двете Договарящи се страни създават на паритетен принцип Съвместна мултидисциплинарна експертна комисия по исторически и образователни въпроси, за да допринесе за обективното, основаващо се на автентични и основани на доказателства исторически извори, научно тълкуване на историческите събития. Комисията представя пред правителствата на Договарящите се страни ежегоден доклад за своята работа.

3. Двете Договарящи се страни ще организират по взаимна договореност съвместни чествания на общи исторически събития и личности, насочени към укрепване на добросъседските отношения в духа на европейските ценности.

Член 9

Двете Договарящи се страни ще полагат усилия за свободно разпространяване на информация, като насърчават и развиват сътрудничеството в областта на средствата за масово осведомяване чрез използване на възможностите на съвременните комуникационни средства. Двете Договарящи се страни се ангажират в защита на авторските и интелектуалните права на творците от двете държави.

Член 10

Двете Договарящи се страни ще разширяват сътрудничеството си в правната и консулска области по-специално по граждански, наказателни и административни въпроси, както и за решаване на хуманитарни и социални проблеми на техните граждани.

Член 11

1. Нито една от Договарящите се страни няма да предприема, подтиква и поддържа действия, насочени срещу другата държава, които имат неприятелски характер.

2. Нито една от Договарящите се страни няма да допуска нейната територия да бъде използвана срещу другата от организации и групи, които имат за цел извършването на подривни, сепаратистки и застрашаващи спокойствието и сигурността на другата Договаряща се страна действия.

3. Двете Договарящи се страни нямат и няма да предявяват териториални претенции една спрямо друга.

4. Всяка от Договарящите се страни има право да защитава правата и интересите на своите граждани, на територията на другата страна, в съответствие с международното право.

5. Република Македония потвърждава, че нищо от нейната Конституция не може и не трябва да се тълкува, че представлява или някога ще представлява основа за намеса във вътрешните работи на Република България, с цел защита на статута и правата на лица, които не са граждани на Република Македония.

6. Двете Договарящи се страни ще предприемат ефикасни мерки за предотвратяване на недобронамерена пропаганда от страна на институции и агенции и ще обезкуражават дейности на частни субекти, насочени към подстрекателство на насилие, омраза или други подобни действия, които биха навредили на техните отношения.

Член 12

1. В рамките на 3 месеца от влизането в сила на този Договор, двете Договарящи се страни ще учредят Съвместна междуправителствена комисия. Комисията се съпредседателства от министрите на външните работи на двете Договарящи се страни и включва висши официални представители на двете държави.

2. Съвместната междуправителствена комисия ще провежда редовни срещи един път годишно, с цел преглед на ефективното прилагане на този Договор, приемане на мерки за подобряване на двустранното сътрудничество, както и решаване на възникнали по време на изпълнението на Договора въпроси. Всяка от Договарящите се страни може, при необходимост, да предложи организирането на допълнителни срещи на Съвместната междуправителствена комисия.

Член 13

1. Този Договор подлежи на ратификация съгласно конституционните изисквания на Договарящите се страни. Този Договор влиза в сила на датата на размяна на ратификационните документи на двете Договарящи се страни и остава в сила за неопределен период от време.

2. Този Договор може да бъде изменян с писменото съгласие между двете Договарящи се страни. Измененията се договарят по дипломатически път и влизат в сила в съответствие с алинея 1 на този член.

3. Всяка Договаряща се страна може да прекрати Договора чрез изпращане на писмено уведомление до другата Договаряща се страна. Договорът ще престане да бъде в сила една година след датата на получаване на това уведомление.

Член 14

Този Договор по никакъв начин няма да бъде тълкуван така, че да противоречи на двустранни или многостранни договори, по които двете Договарящи се страни са страни.

Подписан в Скопие, на 1 август 2017 г. в два оригинални екземпляра, всеки един на официалните езици на Договарящите се страни – македонски език, съгласно Конституцията на Република Македония и български език, съгласно Конституцията на Република България, като и двата текста имат еднаква сила.

ЗА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЯ

ЗОРАН ЗАЕВ,
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
ПРАВИТЕЛСТВОТО

ЗА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

БОЙКО БОРИСОВ,
МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

Член 3

Министерството за надворешни работи се определува како надлежен орган на државната управа што ќе се грижи за извршување на Договорот од членот 1 од овој закон.

Член 4

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија".

L I GJ
PËR RATIFIKIMIN E MARRËVESHJES PËR MIQËSI, FQINJËSI TË MIRË DHE BASHKËPUNIM NDËRMJET REPUBLIKËS SË MAQEDONISË DHE REPUBLIKËS SË BULLGARISË

Neni 1

Ratifikohet Marrëveshja për miqësi, fqinjësi të mirë dhe bashkëpunim ndërmjet Republikës së Maqedonisë dhe Republikës së Bullgarisë, e nënshkruar në Shkup më 1 gusht 2017.

Neni 2

Marrëveshja nga neni 1 i këtij ligji në origjinal në gjuhën maqedonase dhe në gjuhën bullgare, është si vijon:

Neni 3

Ministria e Punëve të Jashtme caktohet si organ kompetent i administratës shtetërore që do të kujdeset për zbatimin e Marrëveshjes nga neni 1 i këtij ligji.

Neni 4

Ky ligj hyn në fuqi në ditën e tetë nga dita e botimit në "Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë".

3.

Врз основа на членот 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З
ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА РАТИФИКАЦИЈА НА СПОГОДБАТА МЕЃУ ВЛАДАТА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА И ВЛАДАТА НА ОБЕДИНЕТИТЕ АРАПСКИ ЕМИРАТИ ЗА РЕДОВЕН ВОЗДУШЕН СООБРАЌАЈ МЕЃУ И ВОН НИВНИТЕ ТЕРИТОРИИ

Се прогласува Законот за ратификација на Спогодбата меѓу Владата на Република Македонија и Владата на Обединетите Арапски Емирати за редовен воздушен сообраќај меѓу и вон нивните територии,
што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 15 јануари 2018 година.

Бр. 08-356/1
15 јануари 2018 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
д-р **Ѓорге Иванов,** с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
м-р **Талат Џафери,** с.р.

З А К О Н
ЗА РАТИФИКАЦИЈА НА СПОГОДБАТА МЕЃУ ВЛАДАТА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА И ВЛАДАТА НА ОБЕДИНЕТИТЕ АРАПСКИ ЕМИРАТИ ЗА РЕДОВЕН ВОЗДУШЕН СООБРАЌАЈ МЕЃУ И ВОН НИВНИТЕ ТЕРИТОРИИ

Член 1

Се ратификува Спогодбата меѓу Владата на Република Македонија и Владата на Обединетите Арапски Емирати за редовен воздушен сообраќај меѓу и вон нивните територии, склучена во Абу Даби на 28 јуни 2016 година.

Член 2

Спогодбата од членот 1 од овој закон во оригинал на македонски, арапски и англиски јазик, гласи:

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

СПОГОДБА

ПОМЕЃУ

ВЛАДАТА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

И

ВЛАДАТА НА ОБЕДИНЕТИТЕ АРАПСКИ ЕМИРАТИ

ЗА РЕДОВЕН ВОЗДУШЕН СООБРАЌАЈ ПОМЕЃУ И

ВОН НИВНИТЕ ТЕРИТОРИИ

Индекс на членовите

ПРЕАМБУЛА
ЧЛЕН 1 – ДЕФИНИЦИИ
ЧЛЕН 2 – ДАВАЊЕ НА СООБРАЌАЈНИ ПРАВА
ЧЛЕН 3 – ОПРЕДЕЛУВАЊЕ И ОДОБРЕНИЕ ЗА ВРШЕЊЕ СООБРАЌАЈ
ЧЛЕН 4 – ПОВЛЕКУВАЊЕ И ОГРАНИЧУВАЊЕ НА ОДОБРЕНИЕТО ЗА ВРШЕЊЕ СООБРАЌАЈ
ЧЛЕН 5 – ОСНОВНИ ПРАВИЛА СО КОИ СЕ РЕГУЛИРА ВРШЕЊЕТО НА ДОГОВОРЕНИОТ СООБРАЌАЈ
ЧЛЕН 6 – ЦАРИНСКИ ДАВАЧКИ И ДРУГИ НАДОМЕСТОЦИ
ЧЛЕН 7 – ПРИМЕНА НА НАЦИОНАЛНИТЕ ЗАКОНИ И ПРОПИСИ
ЧЛЕН 8 – КОД-ШЕР ДОГОВОРИ
ЧЛЕН 9 – УВЕРЕНИЈА ЗА ПЛОВИДБЕНОСТ И ЗА ОСПОСОБЕНОСТ
ЧЛЕН 10 – БЕЗБЕДНОСТ
ЧЛЕН 11 – НАДОМЕСТОЦИ ЗА КОРИСНИЦИТЕ
ЧЛЕН 12 – ВОЗДУХОПЛОВНО ОБЕЗБЕДУВАЊЕ
ЧЛЕН 13 – КОМЕРЦИЈАЛНИ АКТИВНОСТИ
ЧЛЕН 14 – ПРЕНОС НА СРЕДСТВА
ЧЛЕН 15 – ОДОБРУВАЊЕ НА РЕДОВИТЕ НА ЛЕТАЊЕ
ЧЛЕН 16 – ТАРИФИ
ЧЛЕН 17 – РАЗМЕНА НА ИНФОРМАЦИИ
ЧЛЕН 18 – КОНСУЛТАЦИИ
ЧЛЕН 19 – РЕШАВАЊЕ НА СПОРОВИ
ЧЛЕН 20 – ИЗМЕНА НА СПОГОДБАТА
ЧЛЕН 21 – РЕГИСТРАЦИЈА
ЧЛЕН 22 – ПРЕКИН НА СПОГОДБАТА
ЧЛЕН 23 – ВЛЕГУВАЊЕ ВО СИЛА

ПРЕАМБУЛА

Владата на Република Македонија и Владата на Обединетите Арапски Емирати (во понатамошниот текст нарекувани „договорните страни"),

Сакајќи да го развијат меѓународниот воздухопловен систем кој се заснова врз принципите и практиките на слободен пазар, со минимално посредување на владата и регулативите;

Сакајќи да го олеснат проширување на можностите за меѓународниот воздушен сообраќај;

Признавајќи дека со ефикасен и конкурентен меѓународен воздушен сообраќај се унапредува трговијата, погодностите за корисниците и економскиот развој;

Сакајќи да им овозможат на авиопревозниците да и нудат на патувачката и на превозничката јавност конкурентни цени и услуги на отворени пазари;

Сакајќи да обезбедат највисок степен на безбедност и обезбедување на меѓународниот воздушен сообраќај и повторно потврдувајќи ја нивната сериозна загриженост во врска со дејствата односно заканите кои се вперени против обезбедувањето на воздухопловите, со кои се загрозува безбедноста на луѓето или имотите, кои имаат негативно влијание врз вршењето на воздушниот сообраќај и се поткопува јавната доверба во безбедноста на цивилното воздухопловство;

Како страни на Конвенцијата за меѓународно цивилно воздухопловство, отворена за потпишување во Чикаго на 7-ми декември 1944 година; и

Сакајќи да склучат Спогодба во согласност со и како дополнение на споменатата Конвенција, со цел да се воспостави и врши редовен воздушен сообраќај помеѓу и вон нивните територии,

СЕ ДОГОВОРИЈА ЗА СЛЕДНОВО:

Член 1
Дефиниции

1. За потребите на оваа Спогодба, ако не се бара поинаку од текстот, поимите:

а) "Воздухопловна власт" значи во случајот на Владата на Република Македонија, Агенцијата за цивилно воздухопловство; а во случајот на Владата на Обединетите Арапски Емирати, Генералната власт за цивилно воздухопловство; или и во двата случаи кое било лице или орган кој е овластен да ги врши функциите кои се однесуваат на оваа Спогодба;
б) "Договорен сообраќај" значи редовен меѓународен воздушен сообраќај помеѓу и вон териториите на Република Македонија и на Обединетите Арапски Емирати, а за превоз на патници, багаж и товар, одделно или во комбинација;
в) "Спогодба" значи оваа Спогодба, нејзиниот Анекс во примената на истата, како и сите измени на Спогодбата или на Анексот;
г) "Воздушен сообраќај", "авиопревозник", "меѓународен редовен воздушен сообраќај" и „запирање за непревознички цели" го имаат значењето кое им е дадено во член 96 од Конвенцијата;
д) "Анекс" значи планот на линиите кој е даден во прилог кон Спогодбата и кои било одредби или коментари во тој Анекс и секоја измена на истиот, согласно одредбите од член 20 на оваа Спогодба;
ѓ) "Товар" вклучува и пошта;
е) "Конвенција" значи Конвенцијата за меѓународно цивилно воздухопловство, отворена за потпишување во Чикаго на седмиот ден од декември 1944 година и вклучува: (и) секоја измена на истата која е влезена во сила согласно член 94(а) од Конвенцијата и е ратификувана од двете договорни страни; и (ии) секој анекс или измена на истите кои се усвоени согласно член 90 од Конвенцијата, доколку ваквиот анекс или измена се во секое време важечки и за двете договорни страни;
ж) "Определени авиопревозници" значи авиопревозник или авиопревозници кои се определени и овластени согласно член 3 од оваа Спогодба;
з) „Тарифи" значи цените кои се плаќаат за превоз на патници, багаж и товар, како и условите под кои тие цени се применуваат, но со исклучок на надоместоците и условите за превоз на пошта;
ѕ) "Територија" во однос на земја, има значењето кое му е дадено во член 2 од Конвенцијата;

и) "Надоместоци за корисниците" значи надоместоците кои надлежните органи ги воведуваат на авиопревозниците или дозволуваат да се воведат, за користење на аеродромски капацитети, имот и/или на навигациска опрема, вклучувајќи ги и соодветните услуги и средства за воздухопловите, нивните екипажи, патници, багаж и товар.

2. Анексот кон оваа Спогодба се смета за составен дел на истата.
3. При примената на оваа Спогодба, договорните страни постапуваат согласно одредбите од Конвенцијата доколку тие одредби се важечки за меѓународниот редовен воздушен сообраќај.

Член 2
Давање на сообраќајни права

1. Секоја договорна страна и ги дава на другата договорна страна правата кои се утврдени со оваа Спогодба за да им овозможи на своите определени авиопревозници да го воспостават и вршат договорениот сообраќај.

2. Определените авиопревозници на секоја договорна страна ги користат следниве права:
   а) да прелетуваат преку територијата на другата договорна страна без слетување;
   б) да запираат на територијата на другата договорна страна заради непревознички цели; и
   в) да запираат на територијата на другата договорна страна заради земање и/или оставање на патници, багаж и товар во меѓународниот сообраќај, одделно или во комбинација, при вршење на договорениот сообраќај.

3. Авиопревозникот(авиопревозниците) на секоја договорна страна, кои не се оние кои се определени согласно член 3, исто така ги користат правата утврдени во став 2, точки а) и б) на овој член.

4. Одредбите од овој член не им даваат право на определените авиопревозници на договорните страни да земаат, на територијата на другата договорна страна, патници багаж и товар кои се превезуваат со надоместок или наемнина, а се со одредиште до друго место на територијата на таа друга договорна страна.

5. Во случај на вооружен судир, политички немири или случувања или посебни и невообичаени околности, кога определениот авиопревозник на една договорна страна не е во можност да врши сообраќај на својата редовна линија, другата договорна страна прави сè што може за да овозможи непрекинато одржување на овој сообраќај преку соодветни привремени линии, кои договорните страни заеднички ги договараат.

6. Определените авиопревозници имаат право да ги користат, под еднакви услови, сите воздушни патишта, аеродроми и други капацитети кои договорните страни ги даваат.

Член 3
Определување и одобрение за вршење сообраќај

1. Воздухопловната власт на секоја договорна страна има право да определи колку што сака авиопревозници за вршење на договорениот сообраќај и да го повлече или измени определувањето на кој било ваков авиопревозник или да замени претходно определен авиопревозник со друг. Со вакво определување може да се наведе обемот на даденото одобрение на секој авиопревозник во врска со вршењето на договорениот сообраќај. Ваквото определување се врши со писмено известување помеѓу воздухопловните власти на двете договорни страни.

2. Воздухопловната власт која го примила известувањето за определување, согласно одредбите од ставовите 3 и 4 од овој член, веднаш им ги издава на определените авиопревозници на другата договорна страна соодветните одобренија за вршење сообраќај.

3. Воздухопловната власт на една договорна страна може да побара од авиопревозник кој е определен од другата договорна страна да докаже дека е квалификуван да ги исполни условите кои се пропишани со законите и прописите кои споменатата власт вообичаено и прикладно ги применува во врска со вршењето на меѓународен воздушен сообраќај согласно одредбите од Конвенцијата.

4. Секоја договорна страна има право да одбие да издаде одобрение за вршење сообраќај спомнато во став 2 од овој член, или да постави такви услови за кои смета дека се неопходни за користење на правата од

страна на определен авиопревозник утврдени во член 2, став 2 в) од оваа Спогодба, секогаш кога таа договорна страна нема доказ дека авиопревозниците имаат деловно седиште на територијата на договорната страна која ги определува и дека имаат тековно Уверение за исполнување на безбедносни услови (АОС), издадено од споменатата договорна страна.

5. По приемот на одобрението за вршење сообраќај, предвидено во став 2 од овој член, определените авиопревозници можат во секое време да отпочнат со вршењето на договорениот сообраќај.

Член 4
Повлекување и суспензија на одобрението за вршење сообраќај

1. Воздухопловната власт на секоја договорна страна има право да го повлече, суспендира или ограничи одобрението за вршење сообраќај и за користење на правата утврдени во член 2, став 2 точка в) од оваа Спогодба од страна на авиопревозниците определени од другата договорна страна, или да постави такви услови за кои смета дека се неопходни за користење на овие права, ако:
   а) нема доказ дека споменатите авиопревозници имаат деловно седиште на територијата на договорната страна која ги определува и дека имаат тековно Уверение за исполнување на безбедносни услови (АОС), издадено од споменатата договорна страна;
   б) споменатите авиопревозници не се придржуваат кон или сериозно ги прекршуваат законите или прописите на договорната страна која ги дава овие права, кои воздухопловната власт вообичаено и разумно ги применува согласно Конвенцијата;
   в) споменатите авиопревозници не го вршат договорениот сообраќај согласно условите пропишани со оваа Спогодба;
   г) споменатите авиопревозници не постапуваат согласно член 10, став 6 од оваа Спогодба;
   д) другата договорна страна не презема соодветна мерка за подобрување на безбедноста согласно член 10, став 2 од оваа Спогодба; или

f) другата договорна страна не почитува ниедна одлука нити услов кои произлегуваат од примената на член 19 од оваа Спогодба.

2. Правата кои се утврдени со овој член, се користат само по извршени консултации со другата договорна страна, како што се предвидува во член 18 од оваа Спогодба, освен ако не е потребно моментално дејство за да се спречи понатамошно кршење на законите и другите прописи.

3. Во случај на дејство од една договорна страна согласно овој член, нема да се доведат во прашање правата на другата договорна страна согласно член 19 од оваа Спогодба.

Член 5
Основни правила со кои се регулира вршењето на договорениот сообраќај

1. Секоја договорна страна им дозволува, врз база на реципроцитет, на определените авиопревозници на двете договорни страни слободно да си конкурираат при вршењето на меѓународниот воздушен сообраќај кој се регулира со оваа Спогодба.

2. Секоја договорна страна ги презема сите неопходни дејства во рамките на своите надлежности со цел да ги елиминира сите облици на дискриминација и анти-конкурентни или алчни практики при користењето на правата и овластувањата наведени во оваа Спогодба.

3. Не смее да има ограничување во поглед на капацитетот или бројот на фреквенции и/или на типови на воздухоплови со кои определените авиопревозници и на двете страни треба да вршат сообраќај и тоа за кој било вид на сообраќај (патнички, товарен, одделно или во комбинација). Секој определен авиопревозник има право да ги утврди фреквенцијата и капацитетот кои ги нуди за договорениот сообраќај.

4. Ниедна договорна страна не смее едностранo да ги ограничи обемот на сообраќајот, фреквенциите, редовноста на сообраќајот или типовите на воздухоплови кои ги користат определените авиопревозници на другата договорна страна, освен ако тоа не се бара согласно царинските, техничките, оперативните услови или условите за заштита на

човековата околина, под стандардизирани услови кои се во склад со член 15 од Конвенцијата.

5. Ниедна договорна страна не смее да им наметне на определените авиопревозници на другата договорна страна никакво услов од типот прв понуден, коефициент на пропорционалност, надомест за непротивење, ниту каков било друг услов што се однесува на капацитетот, фреквенцијата или сообраќајот, кој би бил во спротивност со целите на оваа Спогодба.

Член 6
Царински давачки и други надоместоци

1. Секоја договорна страна ги ослободува определените авиопревозници на другата договорна страна од увозни ограничувања, царински давачки, директни или индиректни такси, трошоци за преглед и од сите други национални и/или локални давачки и надоместоци за воздухопловите како и нивната редовна опрема, горивото, маслата, опремата за одржување, алатите во воздухопловот, потрошните технички залихи, резервните делови вклучително и моторите, залихите во воздухопловот вклучувајќи но не ограничувајќи се на артиклите како што е храната, пијалаците, алкохолот, тутунот и други производи за продажба на, или за користење од страна на, патниците за време на летот, како и други артикли кои се наменети или се користат исклучиво во врска со работата или сервисирањето на воздухопловот кој ваквиот определен авиопревозник го користи за вршење на договорениот сообраќај, како и печатените превозни документи, воздушните товарни листови, униформите на персоналот, компјутерите и печатарите на билети кои определениот авиопревозник ги користи за резервации и издавање билети, секаков печатен материјал со обележја на определениот авиопревозник и вообичаените рекламни и промотивни материјали кој тој определен авиопревозник ги дели без надомест.

2. Ослободувањата кои се даваат со овој член, се применуваат и на артиклите спомнати во став 1 од овој член, кои:
   а) се внесуваат на територијата на една договорна страна од страна на или во името на определен авиопревозник на другата договорна страна;
   б) остануваат во воздухопловот на определен авиопревозник на една договорна страна по пристигнувањето на и до

заминувањето од територијата на другата договорна страна и/или кои се трошат за време на лет над таа територија;

в) се внесуваат во воздухопловот на определен авиопревозник на една договорна страна на територијата на другата договорна страна со намера да се користат при вршењето на договорениот сообраќај;

без разлика дали тие артикли се користат или трошат целосно или делумно на територијата на договорната страна која ги дава ослободувањата, под услов ваквите артикли да не се отуѓуваат на територијата на споменатата договорна страна.

3. Редовната опрема на воздухопловот, како и материјалите, залихите и резервите кои вообичаено се чуваат во воздухоплов кој го користи определениот авиопревозник на која било договорна страна, може да се истоварат на територијата на другата договорна страна само со одобрение на царинските власти на таа друга договорна страна. Во ваков случај, ваквата опрема и артикли ги користат ослободувањата предвидени во став 1 на овој член, под услов дека може да се побара тие да се стават под надзор на спомнатите власти се до повторен извоз на истите или со нив се ракува поинаку согласно царинските одредби.

4. Ослободувањата кои се предвидени во овој член, исто така се однесуваат и на ситуации кога определените авиопревозници на која било договорна страна имаат склучено договори со друг авиопревозник (други авиопревозници) за заем или пренос на територијата на другата договорна страна на редовната опрема и другите предмети наведени во став 1 од овој член, под услов дека тој друг авиопревозник, исто така, го користи истото ослободување (истите ослободувања) од таа друга договорна страна.

Член 7
Примена на националните закони и други прописи

1. Законите, прописите и процедурите на една договорна страна, кои се однесуваат на влез во, престој на, или заминување од нејзината територија на воздухопловите ангажирани во меѓународна воздушна пловидба, или на работата и навигацијата на тие воздухоплови додека се на нејзината територија, се применуваат и на воздухопловите кои ги користат авиопревозниците на другата договорна страна без разлика на

националната припадност како што се применуваат на нејзините сопствени и ваквите воздухоплови се придржуваат кон истите по влегувањето во, заминувањето од и додека се на територијата на таа договорна страна.

2. Законите, прописите и процедурите на една договорна страна, кои се однесуваат на влез во, престој на или заминување од, нејзината територија на патниците, багажот, екипажот и товарот кои се превезуваат со воздухопловите, како и прописите кои се однесуваат на влез, одобренија за влез, обезбедување на воздухопловството, имиграција, патни исправи, гранична, пасошка, царинска, монетарна, здравствена контрола, карантин и санитарни мерки или законите и прописите од областа на поштенските услуги, кога се работи за пошта, се почитуваат од страна на или во име на овие патници, багаж, екипаж и товар по влез во и заминување од и за време на престојот на територијата на првата договорна страна.

3. Ниедна договорна страна не смее да дава предност на својот (своите) или на кој било друг (други) авиопревозник (авиопревозници) во однос на определените авиопревозници на другата договорна страна при примената на законите и прописите предвидени во овој член.

4. Патниците, багажот и товарот во директен транзит преку територијата на која било договорна страна кои не ја напуштаат зоната на аеродромот која е определена за таа намена, подлежат само на упростена контрола, освен што се однесува на мерките за обезбедување против насилство, воздухопловно пиратство и криумчарење на наркотици. Ваквиот багаж и товар се ослободуваат од царински, акцизни и други слични државни и/или локални такси и надоместоци.

Член 8
Код-шер договори

1. Определениот (определените) авиопревозник (авиопревозници) и на двете договорни страни има (имаат) право, или како превозник кој продава или како превозник кој го врши сообраќајот, слободно да склучуваат деловни договори за продажба, вклучувајќи но без ограничување на закупување на дел од просторот и/или код-шер договори (вклучувајќи и код-шер договори со трети земји) со кој било друг авиопревозник или авиопревозници.

2. Пред извршувањето на код-шер сообраќајот, партнерите во код-шер договорот се договараат која страна е одговорна во однос на осигурувањето и прашањата поврзани со корисниците на услугите, обезбедувањето, безбедноста и олеснувањето. Договорот во којшто се содржани овие услови се доставува и до двете воздухопловни власти пред спроведување на код-шер договорите.

3. Односните воздухопловни власти ги прифаќаат ваквите договори, под услов дека сите авиопревозници од тие договори ги имаат основните сообраќајни права и/или правата за линии и овластувања за вршење сообраќај.

4. Во случај на код-шер договор, авиопревозникот кој врши продажба треба, што се однесува на секој продаден билет, да осигури дека во моментот на продажбата на купувачот му е јасно кој авиопревозник всушност ќе лета на секој сектор од сообраќајот, а со кој авиопревозник или авиопревозници купувачот влегува во договорен однос.

5. Определениот авиопревозник (определените авиопревозници) на секоја договорна страна, исто така, имаат право да нудат код-шер услуги помеѓу кои било места на територијата на другата договорна страна, под услов дека тие услуги ги врши авиопревозник или авиопревозници на другата договорна страна.

Член 9

Уверенија за пловидбеност и за оспособеност

1. Уверенијата за пловидбеност, уверенијата за оспособеност и дозволите кои ги издала или признала за важечки една договорна страна, а кои сè уште се во сила, другата договорна страна ги признава за важечки за вршење на договорениот сообраќај, под услов дека секогаш тие уверенија и дозволи се издадени или признати за важечки согласно и во склад со минималните стандарди утврдени согласно Конвенцијата.

2. Меѓутоа, секоја договорна страна го задржува правото, да одбие да ги признае, за летови над нејзината територија, уверенијата за оспособеност и дозволите кои на нејзините државјани и ги издала другата договорна страна.

3. Доколку правата или условите од дозволите или уверенијата кои ги издала или ги признала за важечки една договорна страна дозволуваат отстапување од стандардите кои се утврдени со Конвенцијата, без разлика дали ова отстапување е евидентирано кај Меѓународната организација за цивилно воздухопловство, воздухопловната власт на другата договорна страна може, без повреда на правата на првата договорна страна согласно член 10, став 2 од оваа Спогодба, да побара консултации со воздухопловната власт на другата договорна страна, согласно член 18, со цел да се уверат дека практиката за која станува збор е прифатлива за нив. Неможноста да се постигне задоволителна усогласеност претставува основа за примена на член 4, став 1 од оваа Спогодба.

Член 10
Безбедност

1. Секоја договорна страна може, во секое време, да побара консултации во врска со стандардите за безбедност од која било област поврзана со екипаж на воздухоплов, воздухопловите или нивното работење, кои ги усвоила другата договорна страна. Овие консултации се одржуваат во рок од триесет (30) дена од датумот на барањето.

2. Ако, после овие консултации, една договорна страна утврди дека другата договорна страна не ги применува и одржува ефикасно стандардите за безбедност во која било од овие области, кои се барем еднакви на минималните стандарди кои во тој време се утврдени согласно Конвенцијата, првата договорна страна ја известува другата договорна страна за тие наоди како и за чекорите кои се сметаат за неопходни истите да бидат во согласност со минималните стандарди и таа друга договорна страна презема соодветно поправно дејство. Ако другата договорна страна не преземе соодветно дејство во рок од петнаесет (15) дена или во подолг период кој може да се договори, тоа претставува основа за примена на член 4, став 1 од оваа Спогодба.

3. Секој воздухоплов со кој авиопревозникот на една договорна страна врши сообраќај до или од територијата на другата договорна страна може, додека се наоѓа на територијата на другата договорна страна, да биде предмет на преглед од страна на овластени претставници од другата договорна страна, како внатре така и околу воздухопловот, за да се провери и важноста на документите за воздухопловот и на оние на

неговиот екипаж, како и надворешната состојба на воздухопловот и неговата опрема (во овој член таканаречена „проверка на платформа"), под услов проверката да не предизвика неразумно доцнење.

4. Ако која било таква проверка на платформа или серија од проверки на платформа даде повод за:

   а) сериозна загриженост дека воздухоплов, или работата на воздухоплов, не се придржува кон минималните стандарди утврдени во тоа време согласно Конвенцијата; или
   б) сериозна загриженост дека постои недостаток од ефикасно одржување и примена на стандардите за безбедност утврдени во тоа време согласно Конвенцијата;

   договорната страна која го врши прегледот, во смисла на член 33 од Конвенција, слободно може да заклучи дека условите под коишто се издадени и признати увереннјата или дозволите за тој воздухоплов или за екипажот на тој воздухоплов, односно дека условите под кои се врши сообраќај со тој воздухоплов не се еднакви на, или не се над минималните стандарди утврдени согласно Конвенцијата.

5. Во случај кога претставник на авиопревозник не дозволи пристап за вршење на проверка на платформа на воздухоплов со кој тој авиопревозник на една договорна страна врши сообраќај согласно став 3 од овој член, другата договорна страна има право да заклучи дека настанала сериозната загриженост од типот на наведените во став 4 на овој член и да донесе заклучоци наведени во тој став.

6. Секоја договорна страна го задржува правото да ја суспендира или измени дозволата за вршење сообраќај на авиопревозник или авиопревозници на другата договорна страна, веднаш штом првата договорна страна ќе утврди, или врз основа на проверка на платформа, серија проверки на платформа, одбивање пристап за проверка на платформа, консултации или на друг начин дека преземањето на неодложно дејство е неопходно заради безбедноста на работата на авиопревозник.

7. Кое било дејство преземено од една договорна страна согласно ставовите 2 или 6 на овој член, престанува веднаш по престанокот на причините кои биле основ за преземање на дејството.

Член 11
Надоместоци за корисниците

1. Секоја договорна страна се труди да осигури дека надоместоците за корисниците кои на определените авиопревозници на другата договорна страна им ги воведе или дозволиле да бидат воведени нејзините органи кои се надлежни за наплати, за користење на аеродромите и другите воздухопловни капацитети, се праведни и разумни. Овие надоместоци се поставени на здрави економски принципи и не смее да се повисоки од оние коишто другите авиопревозници ги плаќаат за ваквите услуги.

2. Во однос на надоместоците за корисниците, ниедна договорна страна не смее да дава предност нити на своите ниту на други авиопревозници кои вршат сличен меѓународен воздушен сообраќај ниту да воведува или дозволува да се воведат за определените авиопревозници на другата договорна страна, надоместоци за корисниците кои се повисоки од оние кои се воведени за нејзините сопствени определени авиопревозници кои вршат сличен меѓународен сообраќај и користат слични воздухоплови и адекватни капацитети и услуги.

3. Секоја договорна страна го поттикнува одржувањето на консултации помеѓу нејзините надлежни органи за наплата и определените авиопревозници кои ги користат услугите и уредите. Корисниците во разумен рок добиваат известување за секој предлог за измени на надоместоците за корисниците, заедно со неопходните дополнителни информации и податоци, со цел да им се даде можност да ги изразат своите ставови пред да се донесат измени на надоместоците.

Член 12
Воздухопловно обезбедување

1. Согласно своите права и обврски според меѓународното право, договорните страни повторно потврдуваат дека нивната меѓусебна обврска да го штитат обезбедувањето на цивилното воздухопловство од дејствија на незаконско постапување претставува составен дел на оваа Спогодба.

2. Без ограничување на општите поставки на нивните права и обврски согласно меѓународното право, договорните страни особено

постапуваат согласно одредбите на *Конвенцијата за кривични и некои други дела сторени во воздухоплов*, потпишана во Токио на 14 септември 1963 година, *Конвенцијата за спречување на незаконско одземање на воздухоплов*, потпишана во Хаг на 16 декември 1970 година, *Конвенцијата за спречување на незаконски дејствија вперени против безбедноста на цивилното воздухопловство*, потпишана во Монтреал на 23 септември 1971 година, како и нејзиниот *Протокол за спречување на незаконски дејствија на насилство на аеродромите, кои се користат во меѓународното цивилно воздухопловство Дополнение на Конвенцијата за спречување на незаконски дејствија вперени против безбедноста на цивилното воздухопловство, подготвен во Монтреал на 23 септември 1971*, потпишан во Монтреал на 24 февруари 1988 година, како и кои било други спогодби со кои се регулира обезбедувањето на цивилното воздухопловство, а кои се обврзувачки и за двете договорни страни.

3. Договорните страни, на барање, меѓусебно си даваат секаква потребна помош, заради спречување на дејства за незаконско одземање на цивилни воздухоплови и други незаконски дејства вперени против безбедноста на тие воздухоплови, нивните патници и екипаж, аеродромите и навигациската опрема и која било друга закана по обезбедувањето на цивилното воздухопловство.

4. Договорните страни, во своите меѓусебни односи, постапуваат согласно прописите за воздухопловно обезбедување кои се утврдени од страна на Меѓународната организација за цивилно воздухопловство, а кои се именувани како Анекси кон Конвенцијата за меѓународно цивилно воздухопловство, до оној степен до којшто тие прописи за обезбедување се применливи за договорните страни.

5. Покрај ова, договорните страни бараат од операторите на воздухопловите кои се внесени во нивниот регистар, или од операторите на воздухопловите со седиште или постојан престој на нивна територија и од операторите на аеродромите на нивна територија да постапуваат согласно таквите прописи за воздухопловно обезбедување кои се важечки за договорните страни.

6. Секоја договорна страна се согласува дека од нејзините оператори на воздухоплови може да бара да се придржуваат кон одредбите за воздухопловно обезбедување наведени во став 4 од овој член, кои

другата договорна страна ги бара за влез, заминување или престој на територијата на таа друга договорна страна.

7. Секоја договорна страна осигурува дека на својата територија ефикасно се применуваат мерки за заштита на воздухопловите како и за безбедносен преглед на патниците, екипажот и рачниот багаж како и за вршење на соодветни безбедносни проверки на багаж, товар и резервите на воздухопловите пред и за време на влегувањето во воздухопловот или натоварувањето. Секоја договорна страна со позитивен пристап го разгледува секое барање од другата договорна страна за оправдани специјални мерки за обезбедување со цел спречување на конкретна закана.

8. Во случај на инцидент или закана од инцидент за незаконско одземање на цивилни воздухоплови, или некои други незаконски дејства вперени против обезбедувањето на тие воздухоплови, нивните патници и екипаж, аеродромите или навигациската опрема, договорните страни си помагаат една на друга со поедноставување на меѓусебната комуникација, како и со други соодветни мерки со намера брзо да се отстрани инцидентот или заканата со истиот, со минимален ризик за животите.

9. Секоја договорна страна презема мерки за кои смета дека се изводливи, со цел да осигури дека воздухоплов на другата договорна страна кој е предмет на незаконско одземање или на други дејства на незаконско постапување, а којшто се наоѓа на земја во нејзината територија, се задржува на земја, освен ако неговото заминување не се должи на примарната задача да се заштитат животите на неговите патници и екипаж.

10. Доколку една договорна страна основано се сомнева дека другата договорна страна отстапила од одредбите од овој член, воздухопловната власт на првата договорна страна има право веднаш да побара консултации со воздухопловната власт на другата договорна страна. Неуспехот да се постигне задоволителен договор во рок од петнаесет (15) дена од датумот на ваквото барање, претставува основа за примена на член 4 став 1 од оваа Спогодба. Во случај на кризна ситуација, договорна страна има право да преземе преодни дејства согласно член 4 став 1 пред истекот на петнаесет (15) дена. Секое дејство кое се презема

согласно овој став, престанува по придржување на другата договорна страна кон одредбите за обезбедување наведени во овој член.

Член 13
Комерцијални активности

1. Определените авиопревозници на секоја договорна страна имаат право да отворат претставништва на територијата на другата договорна страна заради рекламирање на воздушниот сообраќај и продажба на патнички документи, како и други дополнителни производи и услуги кои се потребни за вршење на воздушниот сообраќај.

2. Определените авиопревозници на секоја договорна страна имаат право да донесат и да одржуваат на територијата на другата договорна страна сопствен раководен, комерцијален, оперативен, продажен, технички и друг персонал и претставници кои можат да му бидат потребни во врска со вршењето на воздушниот сообраќај.

3. Условите за ваквите претставници и персонал спомнати во став 2 на овој член, по избор на определениот авиопревозник, може да се исполнат со сопствен персонал од која било националност, или со користење на услуги на кој било друг авиопревозник, организација или трговско друштво, кое работи на територијата на другата договорна страна и има овластување да дава вакви услуги на територијата на таа друга договорна страна.

4. Определените авиопревозници на секоја договорна страна имаат право, директно или преку посредници, да учествуваат во продажба на услуги во воздушниот сообраќај и со нив поврзаните производи и услуги на територијата на другата договорна страна. За таа цел, определените авиопревозници имаат право да користат свои патни документи. Определениот авиопревозник на секоја договорна страна има право слободно да ги продава, а секое лице има право слободно да ги купи тие услуги за превоз, и со нив поврзаните производи и услуги во локална или која било друга слободно конвертибилна валута.

5. Определените авиопревозници на една договорна страна имаат право локалните трошоци на територијата на другата договорна страна да ги плаќаат во локалната валута или, доколку тоа е во склад со локалните

прописи за девизно работење, во која било друга слободно конвертибилна валута.

6. Секоја договорна страна го применува Кодексот на однесување изготвен од Меѓународната организација за цивилно воздухопловство за регулирање и функционирање на компјутерските системи за резервации на нејзината територија, кој е усогласен со други важечки прописи и обврски кои се однесуваат на компјутерските системи за резервации.

7. Определените авиопревозници имаат право сами да го вршат своето опслужување на земја што се однесува на операциите за пријавување на патниците во заминување на територијата на другата договорна страна. Ова право не ги вклучува услугите за опслужување на земја во зоната со ограничен пристап и е предмет на ограничувања кои произлегуваат од условите за аеродромската безбедност, обезбедување и аеродромската инфраструктура. Ако факторите за безбедноста и обезбедувањето го исклучуваат користењето на правото спомнато во овој став, ваквите услуги за опслужување на земја се даваат без давање предност или дискриминирање на ниту еден авиопревозник кој врши сличен меѓународен воздушен сообраќај.

8. Врз основа на реципроцитет и како дополнување на правото кое се дава согласно став 7 од овој член, секој определен авиопревозник на една договорна страна има право на територијата на другата договорна страна да одбере кој било агент од конкурентските агенти за опслужување на земја овластени од надлежните органи на таа друга договорна страна за давање на услуги на опслужување на земја, во целост или делумно.

9. Исто така, на определените авиопревозници на една договорна страна може да им се дозволи да даваат услуги за опслужување на земја предвидени во став 7 од овој член, во целост или делумно, на други авиопревозници кои го користат истиот аеродром на територијата на другата договорна страна.

10. Сите активности предвидени во ставовите од 1 до 9 од овој член се вршат согласно важечките закони и други прописи кои се во сила на територијата на другата договорна страна.

11. Определените авиопревозници и индиректните обезбедувачи на превоз на товар по воздушен пат на двете договорни страни имаат право да користат, без ограничување, секаков превоз по земја до и од места на териториите на договорните страни или во трети земји, вклучувајќи го и превозот до и од сите аеродроми кои имаат царински капацитети, како и, ако е применливо, право на превоз до царинско складиште на товарот кој се превезува по воздушен пат, согласно важечките закони и други прописи. Ваквиот товар кој се превезува по воздушен пат, без разлика дали се движи по земја или по воздушен пат, има пристап до аеродромската царина и просториите за обработка. Определените авиопревозници можат да одберат самите да го вршат превозот по земја или истиот да го обезбедат преку склучување договори со други превозници по земја, вклучувајќи го и транспорт по земја кој го вршат други авиопревозници или индиректни обезбедувачи на превоз на товар кој се превезува по воздушен пат. Ваквите комбинирани услуги за превоз на товар може да се нудат по една заедничка цена и за воздушниот и за превозот по земја, под услов дека шпедитерите не се доведуваат во заблуда што се однесува на податоците за ваквиот превоз.

12. Во врска со меѓународниот воздушен сообраќај, на определените авиопревозници на секоја договорна страна им се дозволува да ги даваат услугите на патниците под свое име, преку договори за соработка со даватели на превоз по земја, кои имаат соодветно овластување за вршење на ваков превоз по земја до и од кои било места на териториите на договорните страни и вон истите. Давателите на превоз по земја не се предмет на законите и прописите со кои се регулира воздушниот превоз од едноставна причина што ваквиот превоз по земја го нуди авиопревозник под свое име. Ваквите комбинирани услуги може да се нудат по единствена цена која ги опфаќа заедно и превозот по воздушен пат и оној по земја, но под услов дека патниците не се доведуваат во заблуда во однос на фактите поврзани со ваквиот превоз. Давателите на превоз по земја имаат дискреционо право да одлучат дали ќе склучат договори за соработка спомнат погоре. При одлучувањето за некој конкретен договор, давателите на превоз по земја може да ги земат предвид, меѓу другото, и интересите на потрошувачите како и техничките, економските, просторните или ограничувањата во врска со капацитетот.

Член 14
Пренос на средства

1. Секоја договорна страна им дава право на определените авиопревозници на другата договорна страна слободно да го пренесат вишокот на средства, по намирување на трошоците, кои ги заработиле овие авиопревозници на нејзината територија од продажба на воздушниот сообраќај, продажба на дополнителни производи и услуги, како и од комерцијалната камата од тој приход (вклучувајќи ја и каматата добиена на депозитите кои чекаат пренос). Ваквите преноси се реализираат во која било конвертибилна валута, согласно прописите за девизно работење на договорната страна на чијашто територија е стекнат приходот. Ваквиот пренос се реализира врз основа на официјалниот девизен курс или, ако нема таков, овие преноси се реализираат врз основа на девизниот курс на пазарот кој преовладува, а кој важи за тековните плаќања.

2. Ако договорна страна наметне ограничувања за пренос на вишокот средства на определените авиопревозници на другата договорна страна, таа втора страна има право да воведе исти ограничувања на определените авиопревозници на првата договорна страна.

3. Во случај да постои посебна спогодба склучена помеѓу договорните страни за избегнување на двојно оданочување, или во случај да има посебна спогодба со која се регулира преносот на средства помеѓу двете договорни страни, важат одредбите од тие спогодби.

Член 15
Одобрување на редоните на летање

1. Определените авиопревозници на секоја договорна страна го поднесуваат на одобрение до воздухопловните власти на другата договорна страна пред отпочнување на својот сообраќај редот на летање на планираниот сообраќај, во кој се наведуваат фреквенцијата, типот на воздухоплови и периодот на важноста. Овој услов на ист начин се применува на секоја измена на истиот.

2. Доколку определен авиопревозник сака да врши *ad-hoc* летови како додаток на оние опфатени во одобрените редови на летање, тој претходно треба да добие дозвола од воздухопловната власт на

односната договорна страна, која кон ваквото барање има позитивен и благонаклонет пристап.

Член 16
Тарифи

1. Секоја договорна страна му дозволува на секој определен авиопревозник да ги утврдува тарифите врз основа на комерцијалните фактори на пазарот. Ниедна договорна страна не смее да бара од определените авиопревозници да се консултираат со други авиопревозници за тарифите кои ги наплаќаат или кои предлагаат да се наплаќаат.

2. Секоја договорна страна може да побара претходно да се достават на увид кај своите воздухопловни власти цените кои определените авиопревозници и на двете договорни страни ги наплаќаат за сообраќајот до или од нејзината територија. Рокот за поднесување од страна на или во име на определените авиопревозници не може да е подолг од триесет (30) дена пред предложениот датум на нивната примена. Во поединечни случаи, можно е да се одобри поднесување во пократок рок од оној којшто нормално се бара. Доколку една договорна страна му дозволи на авиопревозник да поднесе цена во рок кој е пократок, истата влегува во сила на предложениот датум на сообраќајот кој започнува на територијата на таа договорна страна.

3. Освен ако поинаку не е предвидено во овој член, ниедна договорна страна не смее да преземе едностранo дејство за да спречи воведување или продолжување на важењето на цена која е предложена да се наплаќа или која се наплаќа од страна на определен авиопревозник на која било договорна страна за меѓународен воздушен превоз.

4. Интервенцијата на договорните страни е ограничена на:
   а) спречување на тарифи чијашто примена претставува неконкуретно однесување кое има, или веројатно ќе има, или е со намера да има влијание врз драстично заслабнување на конкуренцијата или исклучување на конкуренцијата од линија;
   б) заштита на потрошувачите од неоправдано високи или неоправдано рестриктивни цени што се должи на злоупотреба на доминантната позиција; и
   в) заштита на определените авиопревозници од вештачки ниски тарифи.

5. Доколку која било договорна страна смета дека цената која определен авиопревозник на другата договорна страна ја предложил за наплата во меѓународниот сообраќај не е во склад со ставовите наведени во став 4 од овој член, таа бара консултации и ја известува другата договорна страна за причините за нејзиното незадоволство колку што е можно поскоро. Овие консултации се одржуваат најдоцна триесет (30) дена по приемот на ваквото барање, а договорните страни соработуваат во обезбедувањето на информации кои се неопходни за рационално разрешување на ова прашање. Доколку договорните страни постигнат договор што се однесува на цената за која е изразено незадоволство, секоја договорна страна прави сè што е во нејзините можности да го спроведе овој договор. Без ваков заеднички договор за спротивното, продолжува да важи претходно постоечката цена.

Член 17
Размена на информации

1. Воздухопловните власти и на двете договорни страни разменуваат информации, колку што е можно навремено, во врска со тековните овластувања кои им се дадени на нивните определени авиопревозници за вршење сообраќај до, преку и од територијата на другата договорна страна. Ова вклучува примероци од тековните уверенија и овластувања за вршење сообраќај на предложени линии, заедно со налози за измени или за изземања.

2. Воздухопловната власт на секоја од договорните страни ѝ доставува на воздухопловната власт на другата договорна страна, на нејзино барање, периодични или други статистички извештаи, кои можат разумно да се бараат, во врска со сообраќајот кој почнува и завршува на теригоријата на таа друга договорна страна.

Член 18
Консултации

1. Во духот на блиска соработка, воздухопловните власти на договорните страни, повремено меѓусебно се консултираат со цел да се осигури спроведувањето на и соодветното придржување кон одредбите од оваа Спогодба и секоја договорна страна може во секое време да побара

консултации во врска со спроведувањето, толкувањето, примената или измената на оваа Спогодба.

2. Согласно членовите 4, 10 и 12 од оваа Спогодба, овие консултации кои можат да се вршат со разговори или по дописен пат, започнуваат во рок од шеесет (60) дена од датумот на приемот на ваквото барање, освен ако договорните страни не се договорат поинаку.

Член 19

Решавање на спорови

1. Ако помеѓу договорните страни дојде до спор околу толкувањето или примената на оваа Спогодба, договорните страни, пред сé, настојуваат, да го решат спорот со преговори.

2. Ако договорните страни не успеат да постигнат договор по пат на преговори, тие можат да се договорат да го пренесат спорот да го реши некое лице или тело за посредување.

3. Ако договорните страни не постигнат договор за посредување, или ако не се постигне договор по пат на преговори, на барање на која било од договорните страни, спорот се доставува за решавање до арбитражен суд составен од три (3) арбитри, кој се формира на следниов начин:

а) Во рок од шеесет (60) дена по приемот на барањето за арбитража, секоја договорна страна назначува еден арбитер. Државјанин на трета земја кој ќе работи во својство на претседател на трибуналот се именува како трет арбитер од страна на двата назначени арбитра, во рок од шеесет (60) дена од назначувањето на вториот арбитер;

б) Ако во рокот наведен во точка а) на овој став, нема никакви назначувања, која било договорна страна може да побара од претседателот на Советот на Меѓународната организација за цивилно воздухопловство да го изврши неопходното назначување во рок од триесет (30) дена. Ако претседателот е државјанин на земја која е една од договорните страни, најстариот потпретседател, кој не е дисквалификуван по истата основа, го врши назначувањето. Во ваков случај, арбитерот или арбитрите кои ги назначува претседателот односно потпретседателот, зависно од случајот, не смее да се

државјани или постојани жители на земјите кои се страни на оваа Спогодба.

4. Освен како што се предвидува подолу во овој член или ако договорните страни не се договорат поинаку, арбитражниот суд го утврдува местото каде ќе се води постапката како и границите на својата надлежност согласно оваа Спогодба. Арбитражниот суд ја утврдува својата процедура. Најдоцна триесет (30) дена по конституирањето на арбитражниот суд, се одржува состанок на којшто се утврдуваат конкретните прашања кои треба да бидат предмет на арбитражата.

5. Освен ако договорните страни не се договорат поинаку или ако не е пропишано од страна на арбитражниот суд, секоја договорна страна доставува допис во рок од четириесет и пет (45) дена по целосното конституирање на арбитражниот суд. Одговорите се очекуваат шеесет (60) дена потоа. Арбитражниот суд, на барање на која било договорна страна, одржува рочиште, или по свој избор, во рок од триесет (30) дена по истекот на рокот за одговор.

6. Арбитражниот суд се труди да достави писмена одлука во рок од триесет (30) дена по завршување на рочиштето или, ако не е одржано рочиште, триесет (30) дена по доставување и на двата одговора. Одлуката се донесува со мнозинство од гласови.

7. Договорните страни може да поднесат барање за објаснување на одлуката во рок од петнаесет (15) дена по приемот на одлуката на арбитражниот суд, и ваквото објаснување се издава петнаесет (15) дена од барањето.

8. Договорните страни се придржуваат кон секој услов, времено решение или конечна пресуда на арбитражниот суд.

9. Согласно конечната одлука на арбитражниот суд, договорните страни ги сносат трошоците за својот арбитер како и подеднаков дел од останатите трошоци на арбитражниот суд, вклучително и сите трошоци на претседателот или потпретседателот на Советот на Меѓународната организација за цивилно воздухопловство настанати при спроведувањето на процедурите наведени во став 3, точка б од овој член.

10. Ако, и се додека, која било договорна страна не се придржува кон одлуката на која се однесува став 8 на овој член, другата договорна страна може да ги ограничи, суспендира или повлече кои било права или посебни права кои и согласно оваа Спогодба и ги дала на договорната страна која не се придржува кон одлуката.

Член 20
Измена на Спогодбата

1. Согласно одредбите од став 2 од овој член, ако која било договорна страна смета дека е пожелно да се измени некоја одредба од оваа Спогодба, ваквата измена се договора согласно одредбите од член 18 од оваа Спогодба и истата станува правосилна со размена на дипломатски ноти, а влегува во сила на датумот кој договорните страни треба да го утврдат, а кој зависи од завршувањето на односната внатрешна постапка за ратификација на секоја договорна страна.

2. Сите измени на Анексот на оваа Спогодба може да се договорат директно помеѓу воздухопловните власти на двете договорни страни. Ваквите измени влегуваат во сила на датумот на кој се договорени.

3. Оваа Спогодба, во зависност од потребните измени, се смета дека е изменета со одредбите на која било меѓународна конвенција или мултилатерална спогодба кои стануваат обврзувачки и за двете договорни страни.

Член 21
Регистрација

Оваа Спогодба и секоја измена на истата, освен оние измени на Анексот, договорните страни ја поднесуваат на регистрација во Меѓународната организација за цивилно воздухопловство.

Член 22
Прекин на Спогодбата

1. Која било договорна страна може, во секое време, да ја извести по дипломатски пат другата договорна страна за својата одлука да ја прекине оваа Спогодба. Ваквото известување истовремено се доставува и до Меѓународната организација за цивилно воздухопловство. Во таков

случај, Спогодбата престанува да важи дванаесет (12) месеци од денот кога другата договорна страна го примила известувањето, освен ако известувањето за прекин не се повлече спогодбено пред истекот на овој период.

2. Ако другата договорна страна не го потврди приемот на известувањето за прекин, се смета дека го добила четиринаесет (14) дена откако истото го добила Меѓународната организација за цивилно воздухопловство.

Член 23
Влегување во сила

Оваа Спогодба влегува во сила на датумот на приемот на последното писмено известување по дипломатски пат со кое се потврдува дека договорните страни ги исполниле своите внатрешни процедури кои се неопходни за влегување во сила на оваа Спогодба.

КАКО ПОТВРДА НА ГОРЕНАВЕДЕНОТО, долу-потпишаните лица, уредно овластени од своите Влади, ја потпишаа оваа Спогодба во два оригинални примероци на македонски, арапски и англиски јазик, при што сите текстови се подеднакво автентични, а секоја страна задржува еден оригинал на секој од јазиците заради нејзино спроведување. Во случај на кое било различно толкување, се користи текстот на англиски јазик.

Подготвена во АБУ ДАБИ на 28-от ден од јуни во годината 2016

ЗА ВЛАДАТА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

ЗА ВЛАДАТА НА ОБЕДИНЕТИТЕ АРАПСКИ ЕМИРАТИ

АНЕКС
ПЛАН НА ЛИНИИТЕ

Дел 1:

Линии на кои треба да вршат сообраќај определените авиопревозници на Обединетите Арапски Емирати.

ОД	МЕСТА ПОМЕЃУ	ДО	МЕСТА ВОН
Сите места во ОАЕ	Сите места	Сите места во Република Македонија	Сите места

Дел 2:

Линии на кои треба да вршат сообраќај определените авиопревозници на Република Македонија.

ОД	МЕСТА ПОМЕЃУ	ДО	МЕСТА ВОН
Сите места во Република Македонија	Сите места	Сите места во ОАЕ	Сите места

Вршење на договорениот воздушен сообраќај

1. Определениот авиопревозник (определените авиопревозници) и на двете договорни страни имаат право, на кој било или на сите летови и по свој избор, да вршат сообраќај во која било или и во двете насоки; да ги опслужува(ат) местата помеѓу и местата вон, на линиите во секаква комбинација и по секаков редослед; да пропушти (пропуштат) кое било или сите места помеѓу или вон; да го заврши(завршат) сообраќајот на територијата на другата договорна страна и/или на кое било место вон таа територија; да опслужува(ат) места на територијата на секоја договорна страна во каква било комбинација; да го пренесе(пренесат) сообраќајот од кој било воздухоплов што го користат на кој било друг воздухоплов во кое било место или места на линијата; да комбинира(ат) различни броеви на летови во рамките на една операција на воздухоплов; и да користи (користат) сопствени или воздухоплови под закуп.

2. Определениот авиопревозник (определените авиопревозници) и на двете договорни страни имаат право да ги користи(користат), на секој тип на сообраќај (патнички, товарен, одделно или во комбинација), во целост сообраќајните права на петтата слобода до/од кои било места помеѓу и/или местата вон, без никакви ограничувања.

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

اتفاقية
بين
حكومة جمهورية مقدونيا
و
حكومة دولة الإمارات العربية المتحدة
في شأن الخدمات الجوية بين إقليميهما وفيما وراءهما

فهرس المواد

تمهيد	
المادة 1	التعاريف
المادة 2	منح الحقوق
المادة 3	التعيين والترخيص
المادة 4	إلغاء وتحديد تراخيص التشغيل
المادة 5	المبادئ التي تحكم تشغيل الخطوط المتفق عليها
المادة 6	الرسوم الجمركية والرسوم الأخرى
المادة 7	تطبيق القوانين واللوائح الوطنية
المادة 8	المشاركة بالرمز
المادة 9	شهادات الكفاءة الجوية وصلاحيات الطيران
المادة 10	سلامة الطيران
المادة 11	رسوم الاستخدام
المادة 12	أمن الطيران
المادة 13	النشاطات التجارية
المادة 14	تحويل الإيرادات
المادة 15	الموافقة على جداول الرحلات
المادة 16	التعرفات
المادة 17	تبادل المعلومات
المادة 18	المشاورات
المادة 19	تسوية النزاعات
المادة 20	تعديل الاتفاقية
المادة 21	تسجيل الاتفاقية
المادة 22	إنهاء الاتفاقية
المادة 23	دخول الاتفاقية حيز التنفيذ

تمهيد

إن حكومة دولة الإمارات العربية المتحدة و حكومة جمهورية مقدونيا (والمشار إليهما فيما بعد "بالطرفين المتعاقدين")؛

رغبة منهما في تطوير نظام للنقل الجوي مبني على مبادئ وممارسات في سوق النقل الجوي الحر بحد أدنى من التدخل الحكومي و القوانين؛

ورغبة منهما في تسهيل تطوير فرص خدمات النقل الجوي العالمي؛

إدراكاً منهما بان نظام كفء ومنافس للنقل الجوي العالمي يعزز التجارة، رفاهية المستهلكين، والنمو الإقتصادي؛

رغبة منهما في تمكين شركات الطيران لتوفر لجمهور المسافرين والشاحنين أسعار تنافسية وخدمات عامة في الأسواق المفتوحة؛

رغبة منهما لضمان أعلى درجة من السلامة والأمن للنقل الجوي العالمي يعيدان تأكيد اهتمامهما العميق بالتهديد الذي تتعرض له الطائرات، مما يعرض للخطر سلامة الأفراد والممتلكات ويؤثر سلباً علي عمليات الخدمات الجوية ويقوض ثقة الجمهور في سلامة النقل الجوي.

وباعتبارهما طرفين في معاهدة الطيران المدني الدولي والموقعة في شيكاغو في السابع من ديسمبر عام 1944؛ و

رغبة منهما بعقد اتفاقية تنسجم مع وتكمل المعاهدة المشار إليها، بغية إقامة وتشغيل خدمات جوية بين إقليمي البلدين وما ورائهما؛

فقد اتفقتا على ما يلي:

المادة 1 - التعاريف

1. لأغراض هذه الاتفاقية، و ما لم يقتض سياق النص خلاف ذلك، عبارة:

أ. "**سلطات الطيران**" فيما يخص حكومة دولة الإمارات العربية المتحدة، فهي تعني الهيئة العامة للطيران المدني، وفيما يخص حكومة جمهورية مقدونيا فهي تعني وكالة الطيران المدني؛ ولأي منهما تعني أي شخص أو هيئة مخولة بأداء أي وظيفة تتعلق بها هذه الاتفاقية؛

ب. "**الخطوط المتفق عليها**" تعني الخطوط الجوية الدولية المنتظمة بين إقليمي كل من دولة الإمارات العربية المتحدة وجمهورية مقدونيا وما وراءهما من أجل نقل الركاب والأمتعة والشحن على نحو منفصل، أو على أي نحو آخر؛

ج. "**الاتفاقية**" تعني هذه الاتفاقية، والملحق المحرر تطبيقاً لها وأي تعديل على الاتفاقية أو الملحق؛

د. "**خط جوي**" و "**خط جوي دولي**" و"**مؤسسة نقل جوي**" و "**الهبوط لأغراض غير تجارية**" تكون لها نفس المعاني المحددة في المادة (96) من المعاهدة؛

ه. "**الملحق**" يتضمن جدول الطرق الملحق بالاتفاقية وأي فقرات أو ملاحظات ترد في هذا الملحق وأية تعديلات تطرأ عليه وفقاً لأحكام المادة 20 من هذه الاتفاقية؛

و. "**الشحن**" يشمل البريد؛

ز. "**المعاهدة**" تعني معاهدة الطيران الدولي التي فتحت للتوقيع في مدينة شيكاغو في السابع من ديسمبر عام 1944، والتعريف يشمل: (1) أي تعديل على هذه المعاهدة دخل حيز التنفيذ بموجب المادة 94 (أ) من المعاهدة وتمت المصادقة عليه من كلا الطرفين المتعاقدين؛ (2) أي ملحق أو تعديل للاتفاقية اعتمد بموجب المادة 90 من المعاهدة طالما إن هذا الملحق أو التعديل قد أصبح ساري المفعول بالنسبة لكلا الطرفين المتعاقدين؛

ح. "**مؤسسات النقل الجوي المعينة**" تعني مؤسسة أو مؤسسات النقل الجوي التي يتم تعيينها وتخويلها وفقاً للمادة 3 من هذه الاتفاقية؛

ط. "**التعرفات**" تعني الأسعار التي يتم تقاضيها لقاء نقل الركاب، الأمتعة و الشحن والشروط التي تطبق هذه الأسعار، بما في ذلك العمولات التي تدفع للوكالات والخدمات المصاحبة الأخرى باستثناء التعويضات وشروط نقل البريد؛

ي. "**الإقليم**" بالنسبة إلى دولة ما، يحمل المعنى المحدد له في المادة 2 من المعاهدة؛

ك. "**رسوم الاستخدام**" تعني الرسوم التي تفرضها الجهات المخولة على مؤسسات النقل الجوي بواسطة الجهات المعنية أو يسمح بفرضها مقابل استخدام خدمات المطار والملاحة الجوية ويشمل ذلك الخدمات المتعلقة بخدمات ومرافق الطائرات وطواقمها والركاب والأمتعة وبضائع الشحن؛

2. يعتبر الملحق لهذه الاتفاقية جزءاً لا يتجزأ منها.
3. لتطبيق هذه الاتفاقية، يجب على الأطراف المتعاقدة العمل بما يتوافق مع أحكام المعاهدة، حيث تنطبق هذه الأحكام على الخدمات الجوية الدولية.

المادة 2 - منح الحقوق

1. يمنح كل طرف متعاقد الطرف المتعاقد الآخر الحقوق المحددة في هذه الاتفاقية لتمكين مؤسسات النقل الجوي المعينة من قبله من تشغيل الخدمات المتفق عليها.
2. تتمتع مؤسسات النقل الجوي المعينة من جانب كل طرف متعاقد بالحقوق التالية؛

أ. حق الطيران عبر إقليم الطرف المتعاقد الآخر دون الهبوط فيه؛

ب. الحق في الهبوط في إقليم الطرف المتعاقد الآخر لأغراض غير تجارية؛ و

ج. حق الهبوط في إقليم الطرف المتعاقد الآخر عند ممارسة الخدمات الجوية الدولية المحددة، وذلك بغرض تحميل و/أو إنزال حركة دولية للركاب والأمتعة والبضائع، بشكل منفصل أو مجتمع، أثناء تشغيل الخطوط المتفق عليها.

3. تتمتع مؤسسات النقل الجوي لكل من الطرفين المتعاقدين، غير المعينة بموجب المادة 3، بالحقوق المحددة في الفقرة 2 (أ) و2 (ب) من هذه المادة.

4. ليس في نص هذه المادة ما يخول أي مؤسسة من مؤسسات النقل الجوي المعينة التابعة لطرف متعاقد حق نقل ركاب وأمتعة وبضائع، نظير أجر أو تعويض من نقطة ضمن إقليم الطرف المتعاقد الآخر إلى نقطة أخرى داخل إقليم ذلك الطرف.

5. إذا تعذر على إحدى مؤسسات النقل الجوي المعينة من قبل أحد الطرفين المتعاقدين تشغيل خدمته على طرقها المعتادة بسبب نزاع مسلح أو اضطرابات أو تطورات سياسية أو بسبب ظروف خاصة وغير عادية، فإنه يتوجب على الطرف المتعاقد الآخر بذل أقصى جهد ممكن لتسهيل استمرار تشغيل هذه الخطوط وذلك من خلال عمل ترتيبات مناسبة ومؤقتة لهذه الطرق والتي يقررها الطرفان المتعاقدان.

6. تتمتع مؤسسات النقل الجوي المعينة بحق استخدام جميع الطرق الجوية والمطارات والمرافق الأخرى التي يوفرها الطرفان المتعاقدان دون تمييز.

المادة 3 - التعيين□الترخيص

1. يحق لسلطات الطيران لدى كل طرف متعاقد أن تعين عدة مؤسسات نقل جوي كما تشاء لغرض تشغيل الخطوط المتفق عليها كما يحق لها أن تسحب أو تغير تعيين أي من هذه المؤسسات أو تستبدل مؤسسة نقل جوي بمؤسسة نقل جوي أخرى معينة مسبقاً. ويمكن أن يتضمن هذا التعيين تحديد نطاق التخويل المملوح لكل مؤسسة نقل جوي فيما يتعلق بتشغيل الخط الجوي المتفق عليه. ويجب أن تتم التعيينات وأي تغييرات تطرأ عليها بكتاب خطي موجه من قبل سلطة الطيران التابعة للطرف المتعاقد المعين لمؤسسة النقل الجوي إلى سلطة الطيران التابعة للطرف المتعاقد الآخر.
2. يقوم الطرف المتعاقد الآخر عند استلام كتاب التعيين أو التبديل أو التعديل فيه، وبناء على طلب تقدمه مؤسسة النقل الجوي المعينة بالشكل والصيغة المطلوبة، بمنح هذه المؤسسة أو (المؤسسات) المعينة تصاريح التشغيل اللازمة بدون تأخير مع مراعاة شروط الفقرتين (3) و (4) من هذه المادة.
3. يجوز لسلطات الطيران لدى أحد الطرفين المتعاقدين أن تطلب من مؤسسة النقل الجوي المعينة من قبل الطرف المتعاقد الآخر إثبات أنه تتوفر فيها الشروط التي تتطلبها القوانين واللوائح التي تطبقها هذه السلطات بصورة مألوفة على تشغيل الخطوط الجوية الدولية طبقا لأحكام المعاهدة.
4. يحق لكل طرف متعاقد أن يرفض منح تصريح التشغيل المشار إليه في الفقرة (2) من هذه المادة، أو فرض الشروط التي يراها ضرورية أثناء ممارسة مؤسسة النقل الجوي المعينة للحقوق المنصوص إليها في الفقرة 2 (ج) من المادة (2) في هذه الاتفاقية، كلما أشار الطرف المتعاقد بأنه لا يوجد لديه دليل على أن مؤسسات النقل الجوي لديها مقر عمل رئيسي في اقليم الطرف المتعاقد الآخر وأن حاليا لديهم شهادة التشغيل الجوي (AOC) الصادرة من الطرف المتعاقد.
5. يجوز لمؤسسات النقل الجوي التي يتم تعيينها وإصدار ترخيص تشغيل لها أن تبدأ في أي وقت تشغيل الخطوط المتفق عليها، وفقاً للفقرة 2 من هذه المادة.

المادة 4 - إلغاء□تحديد تراخيص التشغيل

1. يحق لسلطات الطيران لدى كل طرف متعاقد أن تلغي تراخيص التشغيل الخاصة بمؤسسة النقل الجوي المعينة من قبل الطرف المتعاقد الآخر، أو تعليق ممارستها للحقوق المحددة في الفقرة 2 ج) من المادة 2 من هذه الاتفاقية أو أن تفرض ما تراه ملائما من الشروط، بصورة دائمة أو مؤقتة، كما يراها ضرورية على ممارسة هذه الحقوق؛ إذا:
   أ. في حال عدم اقتناع تلك المؤسسة بأن لها مقار أعمالهم الرئيسية أو إقامتهم في إقليم الطرف المتعاقد، وأن شهادة المشغل الجوي الحالية الصادرة عن الطرف المتعاقد المذكور.
   ب. في حال فشل تلك المؤسسة في الالتزام بتطبيق القوانين واللوائح المطبقة بصورة معتادة ومنطقية من قبل سلطات الطيران التابعة للطرف المتعاقد الذي منح تلك الحقوق ووفقاً للمعاهدة؛
   ج. في حال فشل تلك المؤسسة في العمل طبقا للشروط الموضوعة بموجب هذه الاتفاقية؛
   د. في حال فشل تلك المؤسسة في العمل وفقاً للفقرة 6 من المادة 10 من هذه الاتفاقية؛
   ه. في حال فشل الطرف المتعاقد الآخر في اتخاذ الإجراءات اللازمة لرفع مستوى السلامة وفقاً للفقرة 2 من المادة 10 من هذه الاتفاقية؛ أو

و. في حال فشل الطرف المتعاقد الآخر في الالتزام بأي قرار أو حكم ينشأ عن تطبيق المادة 19 من هذه الاتفاقية.

2. ما لم يكن العمل الفوري من إلغاء أو تعليق أو فرض الشروط ضرورياً لمنع وقوع مخالفات جديدة للقوانين واللوائح المشار إليها أعلاه، فلا يجوز ممارسة الحقوق الواردة إلا بعد التشاور مع سلطات الطيران التابعة للطرف المتعاقد الآخر وفقاً لما تنص عليه المادة 18.

3. إن اتخاذ أحد الطرفين المتعاقدين لإجراء ما بموجب هذه المادة، لا يؤدي إلى الإضرار بحقوق الطرف المتعاقد الآخر التي توجبها له المادة 19.

المادة 5 - المبادئ التي تحكم تشغيل الخطوط المتفق عليها

1. يتعهد كل من الطرفين المتعاقدين، وعلى أساس المعاملة بالمثل، بالسماح بصورة متبادلة لمؤسسات النقل الجوي المعينة التابعة لكلا الطرفين بحرية التنافس في توفير خدمات النقل الجوي الدولي الخاضعة لهذه الاتفاقية.

2. يتعهد كل طرف متعاقد باتخاذ كل ما يلزم من إجراءات في نطاق اختصاصه لإلغاء جميع أشكال التمييز والممارسات الضارة للمنافسة في ممارسة الحقوق والصلاحيات المحددة بهذه الاتفاقية.

3. لا تفرض أي قيود على سعة الطائرات التي تشغلها مؤسسات النقل الجوي المعينة من كلا الطرفين المتعاقدين ولا على عدد رحلاتها و/أو طرازها من الطائرات التي سيتم تشغيلها من قبل مؤسسات النقل الجوي المعينة من كلا الطرفين المتعاقدين في أي نوع من الخدمة (ركاب، بضائع، معاً أو بشكل منفصل). ويسمح لكل مؤسسة من مؤسسات النقل الجوي المعينة تحديد عدد رحلاتها وسعة طائراتها في الخدمات التي تقدمها والمتفق عليها.

4. لا يجوز لأي من الطرفين المتعاقدين القيام من جانب واحد بتقييد حجم حركة النقل الجوي أو عدد الرحلات أو انتظام الخدمة أو طراز لطائرات المشغلة من قبل مؤسسات النقل الجوي المعينة من قبل الطرف المتعاقد الآخر، إلا بما تقتضيه المتطلبات الجمركية أو الفنية أو التشغيلية أو البيئية بموجب شروط موحدة تتفق مع المادة 15 من المعاهدة.

5. لا يفرض طرف متعاقد على مؤسسة/مؤسسات النقل الجوي التابعة للطرف المتعاقد الآخر متطلبات رفض أولي أو نسبة تحميل أو رسم عدم ممانعة أو أي متطلبات أخرى تتعلق بالسعة أو عدد مرات التشغيل أو الحركة يمكن أن تتعارض مع أغراض هذه الاتفاقية.

المادة 6 - الرسوم الجمركية□الرسوم الأخرى

1. يعفي كل من الطرفين المتعاقدين مؤسسات النقل الجوي المعينة من قبل الطرف المتعاقد الآخر من قيود الاستيراد والرسوم الجمركية والضرائب المباشرة وغير المباشرة، ورسوم التفتيش وكافة الرسوم والضرائب و/أو المحلية الأخرى بالنسبة للطائرات وتجهيزاتها المعتادة ووقودها ومواد التشحيم ومعدات صيانتها وأدواتها وما فيها من لوازم فنية قابلة للاستهلاك وقطع غيار بما في ذلك المحركات ومخازن الطائرة وهذا يشمل دون أن يقتصر على أشياء مثل المواد الغذائية والمشروبات والتبغ والمنتجات الأخرى المعدة للبيع أو الاستخدام من قبل الركاب خلال الرحلة والأشياء الأخرى المعدة والمستخدمة حصرياً في إطار تشغيل أو صيانة الطائرات التي تستخدمها مؤسسات النقل الجوي المشغلة للخطوط المتفق عليها، إضافة إلى مخزون التذاكر المطبوعة وبوالص الشحن الجوي والزى الرسمي لطواقم الطائرة وأجهزة الحاسوب وطابعات التذاكر المستخدمة من قبل مؤسسة النقل الجوي المعينة لأغراض الحجز وإصدار التذاكر وأي مواد مطبوعة تحمل شعار مؤسسة النقل الجوي المعينة ومواد الدعاية والإعلان المعتادة التي توزعها مؤسسة النقل الجوي المعينة دون مقابل.
2. تطبق الإعفاءات الممنوحة بموجب هذه المادة على المواد المذكورة في الفقرة (1) من هذه المادة بشرط:
   أ. إدخالها إلى إقليم أحد الطرفين المتعاقدين من قبل أو باسم مؤسسة النقل الجوي المعينة التابعة للطرف المتعاقد الآخر؛
   ب. بقائها على متن طائرة مؤسسة النقل الجوي المعينة التابعة للطرف المتعاقد عند وصولها وحتى مغادرتها لإقليم الطرف المتعاقد الآخر و/أو استهلاكها خلال الطيران فوق ذلك الإقليم.
   ج. تحميلها على متن طائرة مؤسسة النقل الجوي المعينة التابعة لأحد الطرفين المتعاقدين في إقليم الطرف المتعاقد الآخر مع كونها معدة للاستخدام في تشغيل الخدمات المتفق عليها؛

   سواء استخدمت أو استهلكت هذه المواد كلياً أو جزئياً ضمن إقليم الطرف المتعاقد المانح للإعفاء أم لا، شريطة ألا يتم تحويل ملكية هذه الأشياء في إقليم هذا الطرف المتعاقد.
3. لا يجوز تفريغ المعدات المعتادة المحمولة جواً والمواد واللوازم والمخازن التي يحتفظ بها عادة على متن الطائرة المستخدمة من قبل مؤسسة النقل الجوي المعينة من أحد الطرفين المتعاقدين في إقليم الطرف المتعاقد الآخر إلا بعد الحصول على موافقة السلطات الجمركية لدى ذلك الطرف المتعاقد الآخر. وفي هذه الحالة، تتمتع هذه التجهيزات والأشياء بالإعفاءات المنصوص عليها في الفقرة (1) من هذه المادة على أنه قد يطلب وضعها تحت إشراف السلطات المذكورة إلى حين إعادة تصديرها أو التصرف بها بطريقة أخرى وفقاً للإجراءات الجمركية.
4. تطبق الإعفاءات التي تنص عليها هذه المادة في الحالات التي تدخل فيها مؤسسة النقل الجوي المعينة التابعة لأي من الطرفين المتعاقدين في ترتيبات مع مؤسسة أو (مؤسسات) نقل جوي أخرى لاقتراض أو تحويل ملكية التجهيزات المعتادة أو الأشياء الأخرى المشار إليها في الفقرة (1) من هذه المادة في إقليم الطرف المتعاقد الآخر، بشرط أن تتمتع مؤسسة النقل الجوي الأخرى بنفس الإعفاء أو (الإعفاءات) من الطرف المتعاقد الآخر.

المادة 7 - تطبيق القوانين□اللوائح الوطنية

1. تسري قوانين ولوائح وإجراءات أحد الطرفين المتعاقدين المتعلقة بدخول وبقاء ومغادرة الطائرات المستخدمة في ملاحة جوية دولية من إقليمه، أو المتعلقة بملاحة وتشغيل هذه الطائرات أثناء تواجدها داخل إقليمه، تطبق على الطائرات المشغلة من قبل مؤسسة أو (مؤسسات) النقل الجوي التابعة للطرف المتعاقد الأخر دون تمييز لجنسيتها كما يطبقها على طائراته هو، وتلتزم بها هذه الطائرات عند دخولها إلى إقليم الطرف المتعاقد الأخر وعند مغادرته وأثناء تواجدها فيه.
2. تسري قوانين ولوائح وإجراءات أحد الطرفين المتعاقدين المتعلقة بدخول وبقاء أو مغادرة من إقليمه للركاب والأمتعة والطواقم والبضائع المنقولة على متن الطائرات، بما في ذلك القوانين واللوائح المتعلقة بالدخول والتخليص وأمن الطيران والهجرة والجوازات والجمارك والعملات والصحة والحجر الصحي وإجراءات النظافة الصحية أو قوانين وأنظمة البريد والمراسلات يجب الالتزام بها من قبل أو بالنيابة عن هؤلاء الركاب والأمتعة والطواقم والبضائع عند الدخول إلى إقليم الطرف المتعاقد الأول وعند مغادرته وأثناء التواجد فيه.
3. لا يجوز لأي من الطرفين المتعاقدين منح أي أفضلية لطائرات مؤسسة النقل الجوي التابعة له أو أي مؤسسات نقل جوي أخرى على طائرات مؤسسات النقل الجوي المعينة التابعة للطرف المتعاقد الأخر فيما يتعلق بتطبيق القوانين واللوائح المنصوص عليها في هذه المادة.
4. يخضع الركاب والأمتعة وبضائع الشحن، العابرون مباشرة لإقليم أي من الطرفين المتعاقدين والذين لا يغادرون مناطق المطار المخصصة لهذا الغرض لرقابة مبسطة إلا فيما يتعلق بالإجراءات الأمنية الموجهة ضد العنف والقرصنة الجوية والمخدرات. وتعفى من الرسوم الجمركية والضرائب الأخرى المماثلة الأمتعة والبضائع والرسوم الوطنية و/أو المحلية الأخرى.

المادة 8 - المشاركة بالرمز

1. يجوز لأي مؤسسة نقل جوي تابعة لأحد الطرفين إما كمؤسسة مسوقة أو مشغلة أن تدخل في ترتيبات تسويقية تعاونية ويشمل ذلك دون الحصر اتفاقيات السعة المغلقة و/أو المشاركة بالرمز (ويشمل ذلك المشاركة بالرمز مع طرف ثالث) مع أي مؤسسة أو مؤسسات نقل جوي أخرى.
2. قبل عرض خدمات المشاركة بالرمز ينبغي على الشركاء مقدمي الخدمة الاتفاق حول الطرف المسئول عن المسؤولية المدنية والأمور المتعلقة بعلاقات المسافرين والأمن والسلامة والتسهيلات. وتودع الاتفاقية التي تحدد المسؤوليات السابقة لدى سلطات الطيران المدني لدى الطرفين المتعاقدين قبل تشغيل تلك الخدمات.
3. توافق سلطات الطيران المدني لدى الطرفين المتعاقدين على تلك الترتيبات بشرط حصول مؤسسات النقل الجوي على حقوق النقل الجوي و/أو التصديقات اللازمة لتلك الترتيبات.
4. في حال وجود ترتيبات المشاركة بالرمز، على المؤسسة المسوقة وفيما يتعلق بكل تذكرة مباعة، التأكد من أن الشاري يعلم تماما مؤسسة النقل الجوي التي تقوم بالنقل الفعلي بين كل قطاع من قطاعات الرحلة المعنية والمؤسسة أو مؤسسات النقل الجوي التي هي طرف العلاقة التعاقدية مع الشاري.
5. يحق لمؤسسات النقل الجوي التابعة للطرفين المتعاقدين عرض خدمات جوية بالرمز المشترك بين أي نقاط داخل إقليم الطرف الأخر بشرط أن تسير تلك الخدمات بواسطة مؤسسة النقل الجوي التابعة للطرف المتعاقد الأخر.

المادة 9 - شهادات الكفاءة الجوية□صلاحية الطيران

1. تعتبر شهادات الجدارة الجوية وشهادات الصلاحية والرخص الصادرة، أو المعتمدة من أي من الطرفين المتعاقدين سارية المفعول من قبل الطرف المتعاقد الآخر، وذلك لغرض تشغيل الخدمات المتفق عليها، بشرط أن تكون تلك الشهادات أو الرخص قد تم إصدارها، أو اعتمادها وفقاً للحد الأدنى للمعايير التي تنص عليها المعاهدة.
2. يحق لكل طرف متعاقد رفض الاعتراف بشهادات الصلاحية والتراخيص الممنوحة لرعاياه من قبل الطرف المتعاقد الآخر بالنسبة للرحلات التي تتم ضمن إقليمه.
3. إذا كانت الامتيازات أو شروط التراخيص أو الشهادات الصادرة أو المعتمدة من قبل أحد الطرفين المتعاقدين تجيز اختلافا عن المعايير المحددة بموجب المعاهدة، سواء كان هذا الاختلاف قد قيد لدى المنظمة الدولية للطيران المدني أم لا، فإن لسلطة الطيران التابعة للطرف المتعاقد الآخر أن تطلب، دون الإضرار بحقوق الطرف المتعاقد الأول وفقاً للفقرة 2 من المادة 10 من هذه الاتفاقية، إجراء مشاورات مع سلطة الطيران التابعة للطرف المتعاقد الآخر وفقاً للمادة 18، وذلك لغرض الاقتناع بكون الممارسة المعنية مقبولة لديه. وإذا لم يتم التوصل إلى اتفاق مرض يكون ذلك مبرراً لتطبيق المادة 4 (1) من هذه الاتفاقية.

المادة 10 - سلامة الطيران

1. يجوز لأي من الطرفين المتعاقدين أن يطلب إجراء مشاورات في أي وقت بشأن معايير السلامة التي يوفرها الطرف المتعاقد الآخر في أي منطقة تخص طاقم الطائرة والطائرة نفسها أو تشغيلها. ويجب أن تعقد هذه المشاورات في غضون (30) ثلاثون يوماً من تاريخ ذلك الطلب.
2. إذا تبين لأحد الطرفين المتعاقدين بعد هذه المشاورات أن الطرف المتعاقد الآخر لا يقوم بالمحافظة على معايير ومتطلبات السلامة في هذه المجالات وتطبيقها بشكل فعال بحيث تعادل على الأقل الحد الأدنى للمعايير التي قد يتم تحديدها بمقتضى المعاهدة، يجب على الطرف الأول إخطار الطرف المتعاقد الآخر بهذه النتائج وبالخطوات الضرورية الواجب إتباعها للتقيد بذلك الحد الأدنى للمعايير، وعلى الطرف المتعاقد الآخر أن يقوم باتخاذ الإجراء التصحيحي المناسب. وفي حال فشل الطرف المتعاقد الآخر اتخاذ الإجراء المناسب في خلال (15) خمسة عشر يوماً، أو أي مدة أطول يتم الاتفاق عليها، فإن ذلك سوف يكون سبباً لتطبيق الفقرة 1 من المادة 4 من هذه الاتفاقية.
3. على أن أي طائرة تشغلها إحدى مؤسسات النقل الجوي التابعة لأحد الطرفين المتعاقدين لأداء خدمات من أو إلى إقليم الطرف المتعاقد الآخر يمكن، أثناء وجودها داخل إقليم الطرف المتعاقد الآخر، أن تخضع للفحص من قبل مندوبين مخولين من الطرف المتعاقد الآخر، من داخل الطائرة ومن خارجها للتحقق من صحة وثائق الطائرة ووثائق طواقمها والحالة الظاهرية للطائرة ومعداتها (ويسمى هذا الفحص في هذه المادة باسم "تفتيش عاجل")، شريطة ألا يؤدي هذا الأمر إلى تأخير غير معقول.
4. إذا قاد هذا التفتيش أو سلسلة من التفتيشات إلى تشكل:
   أ- مخاوف جدية بشأن كون الطائرة أو تشغيل إحدى الطائرات لا تطابق الحد الأدنى من المعايير المعتمدة في ذلك الوقت وفقاً للمعاهدة؛ أو
   ب- مخاوف جدية من وجود قصور في الصيانة والتطبيق الفعال لمعايير السلامة المعتمدة في ذلك الوقت وفقاً للمعاهدة؛

   تكون للطرف المتعاقد الذي قام بإجراء التفتيش، تحقيقاً لأغراض المادة 33 من المعاهدة، حرية الاستنتاج بأن المتطلبات التي تم بموجبها إصدار أو اعتماد شهادة أو تراخيص تلك الطائرة أو طواقمها، أو المتطلبات التي تشغل بموجبها تلك الطائرة، لا تساوي أو تزيد عن الحد الأدنى من المعايير المعتمدة في ذلك الوقت وفقاً للمعاهدة.

5. في حال رفض أحد ممثلي مؤسسة النقل الجوي التابعة لأحد الطرفين المتعاقدين السماح بإجراء تفتيش عاجل لطائرة تشغلها تلك المؤسسة وفقاً للفقرة 3 من هذه المادة، تكون للطرف المتعاقد الآخر حرية الاستدلال بذلك على وجود مخاوف جدية من النوع المشار إليه في الفقرة 4 من هذه المادة والخلوص إلى الاستنتاجات المشار إليها في تلك الفقرة.
6. يجوز لكل طرف متعاقد الاحتفاظ بحق إيقاف أو تعديل تخويل التشغيل الممنوح لمؤسسة أو مؤسسات النقل الجوي التابعة للطرف المتعاقد الآخر فوراً في حال قيام الطرف المتعاقد الأول إلى الاستنتاج، سواء نتيجة تفتيش عاجل واحد أو سلسلة تفتيشات أو رفض السماح بإجراء تفتيش عاجل أو التشاور أو بطريقة أخرى، بأن هناك ضرورة لاتخاذ إجراء عاجل لسلامة تشغيل مؤسسة النقل الجوي.
7. يجب وقف أي إجراء يتخذه أحد الطرفين المتعاقدين وفقاً للفقرات 2 أو 6 من هذه المادة في حال الأسس التي قام عليها هذا الإجراء لم تعد توجد.

المادة 11 - رسوم الاستخدام

1. يجب على كل طرف متعاقد بذل قصارى جهده للتأكد بأن الرسوم التي تفرضها الجهات المسئولة أو يسمح بفرضها الطرف المتعاقد الآخر على مؤسسات النقل الجوي المعينة التابعة لأحد الطرفين المتعاقدين مقابل استخدام المطارات وتسهيلات الطيران الأخرى، هي عادلة ومعقولة. ويجب أن تستند هذه الرسوم على مبادئ اقتصادية سليمة ويجب أن لا تكون أعلى من الرسوم المفروضة على مؤسسات النقل الجوي لاستخدامها نفس التسهيلات والخدمات.
2. لا يحق لأي من الطرفين المتعاقدين أن يمنح أفضلية بالنسبة لرسوم الاستخدام لمؤسسات النقل الجوي التابعة له أو أي مؤسسات نقل جوي أخرى وتستخدم نفس الخدمات الجوية الدولية على مؤسسة النقل الجوي المعينة التابعة للطرف المتعاقد الآخر، ولا يحق للطرف المتعاقد أن يفرض رسوم أعلى بذلك من الرسوم التي يفرضها على مؤسسات النقل الجوي التابعة له والتي تستخدم نفس الخدمات الجوية الدولية وتستخدم نفس الطائرات والتسهيلات والخدمات.
3. على كل طرف متعاقد أن يشجع على إجراء المشاورات بين الجهات المسئولة عن الرسوم في إقليمه وبين مؤسسات النقل الجوي المعينة التي تستخدم التسهيلات والخدمات. ويجب إشعار مؤسسات النقل الجوي المعينة مسبقاً وبوقت معقول، إن أمكن، بأية مقترحات لتغيير الرسوم المشار إليها في هذه المادة مع المعلومات والبيانات المساعدة الأخرى لتمكينها من التعبير عن وجهة نظرها وأخذ آرائها بعين الاعتبار قبل إجراء أية تغييرات على هذه الرسوم.

المادة 12 - أمن الطيران

1. انسجاماً مع حقوقهما والتزاماتهما بموجب القانون الدولي، يؤكد الطرفان المتعاقدان ان التزامهما اتجاه بعضهما لتوفير أمن الطيران المدني ضد أفعال التدخل الغير المشروع يشكل جزءاً لا يتجزأ من هذه الاتفاقية.
2. دون تقييد لعمومية حقوقهما والتزاماتهما بموجب القانون الدولي، يقوم الطرفان المتعاقدان على وجه التحديد بالعمل وفقاً لأحكام المعاهدة الخاصة بالجرائم وبعض الأفعال الأخرى التي ترتكب على متن الطائرات، الموقعة في طوكيو في 14 سبتمبر عام 1963، والمعاهدة الخاصة بقمع الاستيلاء غير المشروع على الطائرات، الموقعة في لاهاي بتاريخ 16 ديسمبر عام 1970، ومعاهدة قمع الأفعال غير المشروعة ضد سلامة الطيران المدني، الموقعة في مونتريال بتاريخ 23 سبتمبر عام 1971

وبروتوكول مكافحة أعمال العنف الغير المشروع في المطارات الموفرة لخدمات الطيران المدني الدولي، المتمم لمعاهدة مكافحة الأعمال غير المشروعة ضد سلامة الطيران المدني المبرمة في مونتريال بتاريخ 23 سبتمبر عام 1971، والموقعة في مونتريال بتاريخ 24 فبراير عام 1988، وأي اتفاقية أخرى تنظم أمن الطيران المدني تصبح ملزمة لكلا الطرفين المتعاقدين.

3. يقوم الطرفان المتعاقدان عند الطلب بتقديم كافة المساعدات اللازمة لبعضهما الآخر لمنع الاستيلاء غير المشروع على الطائرات المدنية والأفعال الأخرى غير المشروعة ضد سلامة تلك الطائرات وركابها وملاحيها وضد سلامة المطارات وتسهيلات الملاحة الجوية وأي تهديد آخر ذي صلة لأمن الطيران المدني.

4. يجب على الطرفين المتعاقدين، في علاقتهما المتبادلة، مراعاة أحكام أمن الطيران الموضوعة من قبل المنظمة الدولية للطيران المدني والمعينة كملاحق للمعاهدة إلى الحد الذي تنطبق فيه هذه الأحكام الأمنية على الطرفين المتعاقدين.

5. إضافة إلى ذلك، يجب على الطرفين المتعاقدين أن يطلبا من مشغلي الطائرات المسجلة لديهم أو مشغلي الطائرات الكائنة مقار أعمالهم الرئيسية أو إقامتهم الدائمة في إقليميهما وكذلك مشغلي المطارات في إقليميهما العمل طبقا لأحكام أمن الطيران المذكورة، فيما تنطبق على الطرفين المتعاقدين.

6. يوافق كل طرف متعاقد على أنه يمكن أن يطلب من مشغلي الطائرات مراعاة أحكام أمن الطيران المشار إليها في الفقرة 4 من هذه المادة والتي يطبقها الطرف المتعاقد الآخر، للدخول إلى أو مغادرة إقليمه أو أثناء التواجد فيه.

7. على كل طرف متعاقد التأكد من تطبيق الإجراءات المناسبة في إقليمه بشكل فعال لحماية الطائرات وتفتيش الركاب وطاقم القيادة والمواد المحمولة باليد والأمتعة والبضائع وخزين الطائرة قبل وأثناء الصعود أو التحميل. كذلك على كل طرف متعاقد التعامل بإيجابية والاهتمام بأي طلب يتلقاه من الطرف المتعاقد الآخر لاتخاذ أية إجراءات أمنية خاصة ومعقولة لمواجهة تهديد معين.

8. في حالة حدوث حادث أو تهديد بحدوث استيلاء غير المشروع على طائرات مدنية أو أية أفعال أخرى غير مشروعة ضد سلامة تلك الطائرات وركابها وطاقمها وضد المطارات وتسهيلات الملاحة الجوية، يتوجب على الطرفين المتعاقدين أن يساعد كل منهما الآخر بتسهيل الإتصالات والإجراءات المناسبة الأخرى لإنهاء مثل تلك الحادثة أو التهديد بأسرع ما يمكن وبأقل مجازفة في الأرواح.

9. يتخذ أي من الطرفين المتعاقدين ما يراه مناسباً من الإجراءات لضمان بقاء أي طائرة تابعة للطرف المتعاقد الآخر تعرضت لعملية استيلاء غير مشروع أو لأي عمل تدخلي غير مشروع وهي على أرضه بقائها على أرضه ما لم تكن مغادرتها لازمة تحت وطأة واجب حماية أرواح ركابها وطواقمها.

10. عندما تكون لدى طرف متعاقد أسس معقولة للاعتقاد بأن الطرف المتعاقد الآخر قد أخل بأحكام هذه المادة، فإنه يجوز لسلطات الطيران في الطرف المتعاقد الأول أن تطلب إجراء مشاورات فورية مع سلطات الطيران في الطرف المتعاقد الآخر. وفي حالة عدم التوصل إلى اتفاق مرض خلال خمسة عشر (15) يوماً من تاريخ هذا الطلب فإن ذلك سوف يشكل أساسا لتطبيق الفقرة 1 من المادة 4 من هذه الاتفاقية. ويجوز لأي طرف متعاقد، في الحالات الطارئة، أن يتخذ إجراء مؤقت طبقا للفقرة 1 من المادة 4 قبل انقضاء فترة الخمسة عشر (15) يوماً. ويجب وقف أي إجراء طبقا لهذه الفقرة حال قيام الطرف المتعاقد الآخر بالتقييد بالأحكام الأمنية لهذه المادة.

المادة 13 - النشاطات التجارية

1. يسمح لمؤسسات النقل الجوي المعينة التابعة لأي من الطرفين المتعاقدين أن تؤسس مكاتب لها في إقليم الطرف المتعاقد الآخر لتنشيط حركة النقل الجوي وبيع التذاكر بالإضافة إلى التسهيلات الأخرى اللازمة لتقديم خدمات النقل الجوي.
2. يسمح لمؤسسات النقل الجوي المعينة التابعة لأي من الطرفين المتعاقدين الحق في أن تحضر وتستبقي في إقليم الطرف المتعاقد الآخر، موظفي ومندوبي جهازها الإداري والتجاري والتشغيلي والفني وجهاز المبيعات وغيرها اللازمين لتقديم خدمات النقل الجوي.
3. يمكن لمؤسسة النقل الجوي المعينة وبحسب اختيارها توفير احتياجات الجهاز الوظيفي من المندوبين والموظفين المذكورة في الفقرة 2 من هذه المادة، إما عن طريق موظفيها الخاصين من أي جنسية كانت شريطة الحصول على إذن العمل المناسب وفقاً للقوانين والأنظمة القائمة لدى الطرف المتعاقد الآخر، أو عن طريق استخدام خدمات مؤسسة نقل جوي أخرى أو منشأة أو شركة تعمل في إقليم الطرف المتعاقد الآخر، ومصرح لها بتقديم مثل هذه الخدمات في ذلك الطرف المتعاقد.
4. يحق لمؤسسات النقل الجوي المعينة التابعة لأي من الطرفين المتعاقدين أن تقوم مباشرة أو عن طريق وكلاء، بحسب ما تراه مناسبا، في بيع خدمات النقل الجوي والمنتجات والتسهيلات الملحقة بها في إقليم الطرف المتعاقد الآخر. ولتحقيق هذا الغرض، تتمتع مؤسسات النقل الجوي المعينة بحق استخدام وثائق النقل الخاصة بها. ويحق لمؤسسة النقل الجوي المعينة التابعة لأحد الطرفين المتعاقدين أن تبيع، ويحق لأي شخص أن يشتري هذه الخدمات والمنتجات والتسهيلات الملحقة بها بالعملة المحلية أو بعملات قابلة للتحويل الحر.
5. يحق لمؤسسات النقل الجوي المعينة التابعة لأحد الطرفين المتعاقدين وبحسب ما تراه مناسباً أن تكون مصروفاتها المحلية في إقليم الطرف المتعاقد الآخر بالعملة المحلية أو بأي عملة قابلة للتحويل الحر وذلك وفقاً للوائح النقد المحلي.
6. يجب على كل من الطرفين المتعاقدين تطبيق مبادئ السلوك المحددة من قبل المنظمة الدولية للطيران المدني لتنظيم وتشغيل أنظمة الحجز الآلي داخل إقليمه، بما يتفق مع اللوائح والالتزامات الأخرى ذات الصلة فيما يتعلق بأنظمة الحجز الآلي.
7. يحق لمؤسسات النقل الجوي المعينة القيام بإجراءاتها الخاصة بالمناولة الأرضية من حيث عمليات التدقيق للركاب في إقليم الطرف المتعاقد الآخر. وهذا الحق لا يشمل خدمات المناولة الأرضية في منطقة هبوط أو إقلاع الطائرة كما أنه يخضع للقيود التي تفرضها متطلبات السلامة في المطار والأمن والبنية التحتية للمطار. وعندما تحول اعتبارات السلامة والأمن دون ممارسة الحق المذكور في هذه الفقرة، تتاح خدمات المناولة الأرضية دون تفضيل أو تمييز لأي مؤسسة نقل جوي تقدم خدمات جوية دولية مشابهة.
8. على أساس تبادلي وبالإضافة إلى الحق الممنوح بموجب الفقرة (7) من هذه المادة، يحق لأي مؤسسة نقل جوي معينة تابعة لأحد الطرفين المتعاقدين أن تختار في إقليم الطرف المتعاقد الآخر، أي وكيل من وكلاء المناولة المتنافسين والمعتمدين لدى السلطات المختصة التابعة للطرف المتعاقد الآخر، من أجل توفير خدمات المناولة جزئياً أو كلياً.
9. يجوز السماح لمؤسسات النقل الجوي المعينة التابعة لأي من الطرفين المتعاقدين أيضاً أن توفر خدمات المناولة الأرضية المبينة في الفقرة (7) من هذه المادة جزئياً أو كلياً لمؤسسات النقل الجوي الأخرى التي تخدم نفس المطار في إقليم الطرف المتعاقد الآخر.
10. تتم كافة الأعمال المذكورة في الفقرات من 1 إلى 9 من هذه المادة وفقاً للقوانين واللوائح النافذة في إقليم الطرف المتعاقد الآخر.
11. يسمح للناقلات الوطنية المعينة ومقدمي خدمات الشحن الجوي للطرفين المتعاقدين وبدون أي قيود أثناء تقديم خدمات النقل الجوي العالمي استخدام الترحيل البرى للشحن

الجوي من وإلى نقاط في إقليمي الطرفين المتعاقدين أو إطراف ثالثة بما في ذلك الترحيل من وإلى مطارات بها تسهيلات جمركية ويشمل ذلك الحق في ترحيل الشحن داخل الحظيرة الجمركية وفقاً للقوانين واللوائح السارية المفعول متى ما كان ذلك منطبقاً. مثل ذلك الشحن الجوي سواء كان عن طريق الجو أو البر توفر له الخدمات الجمركية والمناولة. يجوز للناقلات الوطنية المعينة توفير خدمات النقل البرى بنفسها أو عن طريق ترتيبات مع ناقل برى و يشمل ذلك ناقل برى تستخدمه شركة نقل جوى أخرى أو مقدمين غير مباشرين لنقل الشحن الجوي ويمكن عرض خدمتي النقل الجوي والنقل البرى بسعر واحد للخدمتين بشرط ألا يضلل الشاحنون فيما يختص بالحقائق المتعلقة بهذا النوع من الترحيل.

12. فيما يتعلق بخدمات النقل الجوي العالمي، يسمح للناقلات المعينة من قبل الطرفين تقديم خدمات للركاب عن طريق ترتيبات مع مقدمي خدمات النقل البرى المصرح لهم بتقديم خدمات النقل البرى من و إلى أي نقاط في إقليم الطرف المتعاقد و لا يخضع مقدمي خدمات النقل البرى لقوانين و لوائح النقل الجوي لمجرد أن هذا النوع من النقل قد تم عرضه بواسطة مؤسسة نقل جوى تحت اسمها. يجوز تقديم خدمات النقل بالوسائط المتعددة بسعر واحد شامل لخدمات النقل الجوي و البرى بشرط ألا يضلل الركاب حول الحقائق المتعلقة بهذا النقل. لمقدمي خدمات النقل البرى حرية الدخول في ترتيبات التعاون المذكورة أعلاه. عند اتخاذ قرار الترتيبات يراعى مقدمو خدمات النقل البرى ضمن أمور أخرى مصالح المستهلكين والقيود الفنية والاقتصادية والسعة.

المادة 14 - تحويل الإيرادات

1. يمنح كل طرف متعاقد مؤسسات النقل الجوي المعينة التابعة للطرف المتعاقد الآخر حق التحويل الحر لفائض الإيرادات عن المصروفات الذي تحققه في إقليم الطرف المتعاقد الآخر من خلال بيع منتجات وخدمات النقل الجوي وما يتصل بها إضافة إلى الفوائد التجارية المتحصلة على هذه الإيرادات (يشمل ذلك الربح المستحق على المبالغ المودعه في انتظار التحويل). وتتم هذه التحويلات بأي عملة قابلة للتداول طبقا للوائح الصرف الأجنبي للطرف المتعاقد الذي تم تحقيق تلك الإيرادات في إقليمه. ويتم التحويل على أساس أسعار الصرف الرسمية. وفي حالة عدم وجود اسعار صرف رسمية، تتم هذه التحويلات على اساس اسعار الصرف السائدة للدفعات الجارية.
2. إذا فرض طرف متعاقد قيوداً على تحويلات فائض الإيرادات عن المصروفات التي تحققها مؤسسة/مؤسسات الطيران التابعة للطرف المتعاقد الآخر يجوز لذلك الطرف المتعاقد فرض قيود مماثلة على مؤسسة/مؤسسات النقل الجوي التابعة للطرف المتعاقد الأول.
3. في حال وجود اتفاقية خاصة بين الطرفين المتعاقدين لتجنب الازدواج الضريبي، أو في حال وجود اتفاقية خاصة تحكم عملية تحويل الإيرادات بين الطرفين المتعاقدين، يتم تطبيق هذه الاتفاقية.

المادة 15 - الموافقة على جدول الرحلات

1. يجب على مؤسسات النقل الجوي المعينة لدى كل طرف متعاقد أن تقدم إلى سلطات الطيران لدى الطرف المتعاقد الآخر جدول رحلات للخطوط المتوقعة للموافقة عليها من افتتاح الخط الجوي، والذي يحدد عدد الرحلات ونوع الطائرة ومواعيد الهبوط والإقلاع وفترة الصلاحية. وتطبق هذه الإجراءات بالمثل على اية تعديلات تطرأ عليها.
2. إذا أرادت مؤسسة النقل الجوي المعينة أن تقوم بتسيير رحلات إضافية ملحقة بجداول

رحلات المعتمدة، يتعين عليها الحصول على تصريح مسبق من سلطات الطيران المدني . لدى الطرف المتعاقد الآخر المعني، الذي يتعين عليه بقراره أن يقوم بدراسة الطلب إيجابياً.

المادة 16 - التعرفات

1. يسمح كل طرف متعاقد لمؤسسات النقل الجوي المعينة بتحديد التعرفات التي يتقاضاها بناء على الاعتبارات التجارية للسوق المحلية. لا يطالب أي من الطرفين المتعاقدين مؤسسات النقل الجوي المعينة باستشارة مؤسسات النقل الجوي الأخرى حول التعرفات التي يتقاضونها أو يعتزمون تقاضيها.
2. يجوز لسلطات الطيران المدني التابعة لكلا الطرفين أن تطلب في أي وقت تسجيل التعرفة التي تريد تقاضيها مؤسسات النقل الجوي المعينة من إلى إقليمه أو المغادرة منه. يجوز طلب تقديم التعرفة المقترحة بواسطة مؤسسة النقل الجوي المعينة أو بالنيابة عنها إلى سلطات الطيران المدني ذلك قبل الموعد المقترح لبدء العمل بثلاثين (30) يوماً على الأقل. في حالات منفردة، يمكن السماح بالتسجيل خلال مهلة أقصر من المهلة المطلوبة عادة. في حال سماح أحد الطرفين المتعاقدين لمؤسسة النقل الجوي المعنية باعتماد التعرفة خلال مهلة أقصر، تدخل التعرفات حيز التنفيذ في التاريخ المقترح على الرحلات المنطلقة من إقليم ذلك الطرف المتعاقد.
3. لا يحق لأي من الطرفين المتعاقدين، باستثناء ما تنص عليه خلافا لذلك في هذه المادة، اتخاذ إجراء أحادي الجانب لمنع البدء أو استمرارية التعرفات المقترح تقاضيها أو التي تتقاضاها مؤسسة النقل الجوي المعينة لأي من الطرفين المتعاقدين للنقل الجوي الدولي.
4. يجوز للطرفين المتعاقدين التدخل في أي وقت يكون ذلك مقتصرا على:
   أ. منع التعرفة التي يعتبر تطبيقها سلوكاً غير قابل للمنافسة التي تكون لها يحتمل أو يقصد منها أن تسبب ضررا للطرف المتنافس الآخر أو استبعاد هذا الطرف المنافس من الخط الجوي؛
   ب. حماية المستهلكين من الأسعار المرتفعة غير المعقولة أو المقيدة بسبب سوء استغلال الوضع المسيطر؛
   ج. حماية مؤسسات النقل الجوي المعينة من الأسعار المنخفضة المصطنعة.
5. عندما يعتقد أحد الطرفين المتعاقدين بأن التعرفة التي اقترحتها قدمتها لها مؤسسة النقل الجوي المعينة التابعة للطرف المتعاقد الآخر للنقل الجوي الدولي غير منسجمة مع ما تنص عليه الفقرة (4) من هذه المادة، جاز لها أن تطلب إجراء مشاورات مع الطرف المتعاقد الآخر إخطارها بأسباب عدم رضاه في أسرع وقت ممكن. تجرى هذه المشاورات خلال فترة لا تتعدى ثلاثين 30 يوماً بعد استلام الطلب، يتعين على الطرفين المتعاقدين التعاون في توفير المعلومات الضرورية لاتخاذ الحلول المعقولة حول الموضوع. إذا توصل الطرفان المتعاقدان إلى اتفاقية في ما يخص التعرفة التي درت بشأنها إشعار أو تم إعطاء إشعار بعدم الرضي، يبذل كل طرف متعاقد أقصى جهده لوضع هذه الاتفاقية حيز التنفيذ. تظل التعرفة التي كانت قائمة سارية المفعول، إذا لم يكن هناك اتفاق بين الطرفين على خلاف ذلك.

المادة 17 - تبادل المعلومات

1. على سلطات الطيران المدني التابعة لكلا الطرفين المتعاقدين أن تقوم بتبادل المعلومات بأسرع ما يمكن، التي تتعلق بالتصاريح الحالية الممنوحة لمؤسسات النقل الجوي المعينة التابعة لهما لتقديم الخدمات عبر من إقليم الطرف المتعاقد الآخر. يشمل ذلك نسخ من الشهادات التصاريح الحالية لخدمات النقل الجوي على الطرق المقترحة

مصحوبة بالتعديلات وأوامر الإعفاء.

2. على سلطات الطيران المدني التابعة لكل طرف متعاقد أن تزود سلطات الطيران التابعة للطرف المتعاقد الآخر، بناء على طلبها، بالبيانات الإحصائية الدورية لتحديد مقدار الحركة الجوية المنطلقة من والقادمة إلى إقليم ذاك الطرف المتعاقد الآخر، قد تكون مطلوبة بصورة معقولة.

المادة 18 - المشاورات

1. تقوم سلطات الطيران المدني التابعة للطرفين المتعاقدين بالتشاور فيما بينهما من وقت لآخر وبروح من التعاون الوثيق لضمان تنفيذ أحكام هذه الاتفاقية بالشكل المناسب، كما تقوم تلك السلطات بالتشاور فيما بينها بشأن تنفيذ أو تفسير أو تطبيق أو تعديل هذه الاتفاقية إذا اقتضى الأمر ذلك.
2. مع مراعاة المواد 4 و 10 و 11 من هذه الاتفاقية، يجوز لأي من الطرفين المتعاقدين أن يطلب من الطرف الآخر الدخول في مشاورات ، والتي قد تكون من خلال المناقشات أو المراسلات ، في غضون ستين (60) يوماً من تاريخ استلام الطلب، وذلك ما لم يتفق الطرفان المتعاقدان على خلاف ذلك.

المادة 19 - تسوية النزاعات

1. إذا نشأ أي خلاف بين الطرفين المتعاقدين يتعلق بتفسير أو تطبيق هذه الاتفاقية، وجب عليهما أولا محاولة تسويته بالتفاوض.
2. إذا لم يصل الطرفان المتعاقدان إلى تسوية للخلاف عن طريق المفاوضات جاز لهما الاتفاق على إحالته إلى شخص أو هيئة تتوسط للفصل فيه.
3. إذا لم يتفق الطرفان المتعاقدان على الوساطة، أو لم يتم التوصل إلى تسوية بالتفاوض، يحال النزاع بناء على طلب أي من الطرفين المتعاقدين إلى هيئة مؤلفة من ثلاثة (3) محكمين، يتم تشكيلها على النحو التالي:
   أ- يعين كل طرف متعاقد محكما واحدا له خلال فترة ستين (60) يوما من تاريخ تسلم طلب الإحالة إلى التحكيم. ويقوم المحكمان خلال ستين (60) يوما من تاريخ تعيين المحكم الثاني بتعيين أحد رعايا دولة ثالثة محكماً ثالثاً يكون رئيساً لهيئة المحكمين؛
   ب- إذا تعذر على أي من الطرفين المتعاقدين تعيين محكم خلال الفترة المحددة في البند أ من هذه الفقرة، أو إذا تعذر تعيين المحكم الثالث في الفترة المحددة ، يجوز لأي من الطرفين المتعاقدين أن يتقدم إلى رئيس مجلس منظمة الطيران المدني الدولية، ليقوم بإجراء التعيين المطلوب خلال فترة (30) يوماً. إذا كان هذا الرئيس من نفس جنسية أحد الطرفين المتعاقدين، يتولى نائب الرئيس الأقدم الذي لم يستبعد لهذا السبب بإجراء هذا التعيين. وفي هذه الحالة يجب ألا يكون المحكم أو المحكمون المعينون من قبل رئيس المجلس أو أرفع نوابه حسب الحال من رعايا أي من الطرفين المتعاقدين أو المقيمين الدائمين لديه في الدول الأطراف في هذه الاتفاقية.
4. باستثناء ما هو منصوص عليه في ما يلي في هذه المادة أو حسب ما يتم الاتفاق عليه بين الطرفين المتعاقدين، يتعين على هيئة التحكيم أن تحدد حدود اختصاصها أو اختصاص أي من الطرفين المتعاقدين، وفقاً لهذه الاتفاقية. وتضع الهيئة إجراءات التحكيم بنفسها. ويعقد مؤتمر لتحديد المسائل الخاضعة للتحكيم والإجراءات المحددة الواجب إتباعها خلال فتره أقصاها ثلاثين 30 يوماً بعد اكتمال تشكيل هيئة التحكيم.
5. باستثناء ما يتم الاتفاق عليه بين الطرفين خلافا لذلك أو ما تحدده هيئة التحكيم، يقوم كل طرف متعاقد بتقديم مذكرة خلال خمسة وأربعين 45 يوماً بعد اكتمال تشكيل هيئة التحكيم، ويجب الرد على هذه المذكرات خلال ستين 60 يوما بعد ذلك. وتعقد هيئة التحكيم جلسة بطلب من أي من الطرفين المتعاقدين، أو حسب تقديرها وحدها، خلال ثلاثين 30 يوماً من تاريخ تسليم الرد على مذكرات الطرفين.
6. يتعين على هيئة التحكيم أن تصدر قرارا خطيا خلال ثلاثين 30 يوماً من انتهاء جلسات الاستماع، وإذا لم تعقد جلسة استماع، يكون خلال ثلاثين 30 يوماً من تسليم الرد على المذكرات. ويتخذ القرار بغالبية الأصوات.
7. يجوز للطرفين المتعاقدين تقديم طلبات للاستيضاح حول القرار خلال خمسة عشر 15 يوماً من استلامه على أن يتم إصدار هذا الإيضاحات خلال خمسة عشر 15 يوماً من تاريخ ذلك الطلب.
8. يلتزم الطرفان المتعاقدان بأي شرط أو حكم مؤقت أو قرار نهائي تصدره الهيئة.
9. مع مراعاة القرار النهائي لهيئة التحكيم يتحمل كل طرف متعاقد نفقات المحكم وحصة متساوية من التكاليف الأخرى للهيئة، بما في ذلك أي نفقات لرئيس مجلس المنظمة الدولية للطيران المدني أو لأرفع نوابه لدى تنفيذه للإجراءات الواردة في الفقرة 3 (ب) من هذه المادة.
10. في حال عدم التزام أي من الطرفين المتعاقدين بالقرار الصادر وفقاً للفقرة (8) من هذه

الاتفاقية، يجوز للطرف المتعاقد الآخر الحد من أو تعليق أو إلغاء أي حقوق أو امتيازات كان قد منحها بموجب هذه الاتفاقية للطرف المتعاقد غير الملتزم.

المادة 20 - تعديل الاتفاقية

1. مع مراعاة أحكام الفقرة (2) من هذه الاتفاقية، إذا رغب أي من الطرفين المتعاقدين بتعديل أي نص من نصوص هذه الاتفاقية، فإن هذا التعديل يجب الاتفاق عليه طبقًا لأحكام المادة 18 من هذه الاتفاقية ويتم تحقيقه بتبادل وثائق التصديق بالطرق الدبلوماسية ويدخل حيز التنفيذ في تاريخ يحدده الطرفان المتعاقدان، ويتوقف هذا التاريخ على اكتمال إجراءات المصادقة الداخلية الخاصة بكل طرف متعاقد.
2. يجوز الاتفاق على أي تعديلات لملحق هذه الاتفاقية بشكل مباشر بين سلطات الطيران لدى كل من الطرفين المتعاقدين. وتدخل هذه التعديلات حيز التنفيذ من تاريخ الموافقة عليها.
3. تعتبر هذه الاتفاقية، مع مراعاة التغييرات اللازمة، معدلة بموجب أحكام أي معاهدة دولية أو اتفاقية متعددة الأطراف تصبح ملزمة لكلا الطرفين المتعاقدين.

المادة 21 - تسجيل الاتفاقية

يقدم الطرفان المتعاقدان هذه الاتفاقية وأي تعديلات لاحقة، باستثناء تعديلات الملحق، إلى المنظمة الدولية للطيران المدني لتسجيلها لديها.

المادة 22 - إنهاء الاتفاقية

1. يجوز لأي من الطرفين المتعاقدين في أي وقت أن يخطر الطرف المتعاقد الآخر خطياً عبر القنوات الدبلوماسية بقرار إنهاء هذه الاتفاقية، ويرسل هذا الإخطار في نفس الوقت إلى المنظمة الدولية للطيران المدني. وفي هذه الحالة تنهي الاتفاقية خلال اثني عشر (12) شهرا بعد تاريخ استلام الطرف المتعاقد الآخر للإخطار، إلا إذا تم سحب إخطار الإنهاء بالاتفاق قبل انتهاء هذه المدة.
2. وإذا لم يقر الطرف المتعاقد الآخر بتسلمه للإخطار فيعتبر أنه قد تم استلامه بعد أربعة عشر (14) يوما من استلام المنظمة الدولية للطيران المدني للإخطار.

المادة 23 - دخول الاتفاقية حيز التنفيذ

يتم العمل بهذه الاتفاقية وتدخل حيز التنفيذ من تاريخ آخر إخطار يتم استلامه عبر القنوات الدبلوماسية بأن الطرفين المتعاقدين قد استوفيا إجراءاتهما الداخلية لدخول الاتفاقية حيز التنفيذ.

وإثباتاً لذلك فإن المفوضين بالتوقيع أدناه، بناء على التفويض المعطى لكل منهما من قبل بلده قد وقعا على هذه الاتفاقية المحررة على نسختين أصليتين باللغة العربية والمقدونية والإنجليزية لكل منها قوة السند الأصلي ويحتفظ كل طرف متعاقد بنسخة أصلية لأغراض التنفيذ. وفي حالة الاختلاف في التفسير يعتمد النص الإنجليزي.

تم تحريرها في مدينة أبوظبي في هذا اليوم الثلاثاء 28 من شهر يونيو عام 2016م.

عن حكومة	عن حكومة
جمهورية مقدونيا	دولة الإمارات العربية المتحدة

الملحق

جدول الطرق

القسم 1:

الطرق المستخدمة من قبل مؤسسة/مؤسسات النقل الجوي المعينة التابعة لدولة الإمارات العربية المتحدة:

من	نقاط متوسطة	إلى	نقاط فيما وراء
أي نقاط في دولة الإمارات العربية المتحدة	أي نقاط	أي نقاط في جمهورية مقدونيا	أي نقاط

القسم 2:

الطرق المستخدمة من قبل مؤسسة/مؤسسات النقل الجوي المعينة التابعة لجمهورية مقدونيا:

من	نقاط متوسطة	إلى	نقاط فيما وراء
أي نقاط في جمهورية مقدونيا	أي نقاط	أي نقاط في دولة الإمارات العربية المتحدة	أي نقاط

تشغيل الخدمات الجوية المتفق عليها

1. يجوز لمؤسسة/مؤسسات النقل الجوي المعينة التابعة لكلا الطرفين المتعاقدين أن تشغل أي رحلات تختارها في اتجاه واحد أو اتجاهين؛ وأن تشغل خدمات للنقاط المتوسطة أو فيما وراء على الطرق الجوية المحددة بأي تشكيلة وبأي ترتيب تريد؛ وأن تلغي المرور على أي نقاط متوسطة أو ما وراء؛ وأن تلغي خدماتها في إقليم الطرف المتعاقد الآخر و/أو في أي نقطة فيما وراء ذلك الإقليم؛ وأن تخدم النقاط الواقعة داخل إقليم كل من الطرفين المتعاقدين بأي تشكيلة كانت؛ وأن تنقل حركتها المرورية من أي طائرة تستخدمها إلى أي طائرة أخرى في أي نقطة أو نقاط على الطريق؛ وأن تجمع أرقاماً مختلفة للرحلات ضمن تشغيل طائرة واحدة؛ وأن تستخدم طائرات مملوكة لها أو مستأجرة.
2. تمارس الناقلات الجوية المعينة من قبل الطرفين عند تشغيلها للخطوط المتفق عليها و لأي نوع من تلك الخدمات (ركاب أو شحن كل على حده أو مجتمعين) حقوق النقل الجوي وفق الحرية الخامسة بين النقاط المتوسطة و/أو النقاط فيما وراء دون أي قيود.

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

AGREEMENT

BETWEEN

THE GOVERNMENT OF THE REPUBLIC OF MACEDONIA

AND

THE GOVERNMENT OF THE UNITED ARAB EMIRATES

FOR AIR SERVICES BETWEEN AND BEYOND

THEIR RESPECTIVE TERRITORIES

Index to the Articles

PREAMBLE
ARTICLE 1 - DEFINITIONS
ARTICLE 2 - GRANT OF RIGHTS
ARTICLE 3 - DESIGNATION AND OPERATING AUTHORIZATION
ARTICLE 4 - REVOCATION AND LIMITATION OF OPERATING AUTHORIZATION
ARTICLE 5 - PRINCIPLES GOVERNING OPERATION OF AGREED SERVICES
ARTICLE 6 - CUSTOMS DUTIES AND OTHER CHARGES
ARTICLE 7 - APPLICATION OF NATIONAL LAWS AND REGULATIONS
ARTICLE 8 - CODE SHARING
ARTICLE 9 - CERTIFICATES OF AIRWORTHINESS AND COMPETENCY
ARTICLE 10 - SAFETY
ARTICLE 11 - USER CHARGES
ARTICLE 12 - AVIATION SECURITY
ARTICLE 13 - COMMERCIAL ACTIVITIES
ARTICLE 14 - TRANSFER OF FUNDS
ARTICLE 15 - APPROVAL OF TIMETABLES
ARTICLE 16 - TARIFFS
ARTICLE 17 - EXCHANGE OF INFORMATION
ARTICLE 18 - CONSULTATION
ARTICLE 19 - SETTLEMENT OF DISPUTES
ARTICLE 20 - AMENDMENT OF AGREEMENT
ARTICLE 21 - REGISTRATION
ARTICLE 22 - TERMINATION
ARTICLE 23 - ENTRY INTO FORCE

PREAMBLE

The Government of the Republic of Macedonia and the Government of the United Arab Emirates (hereinafter referred to as the "Contracting Parties");

Desiring to promote an international aviation system based on liberal market principles and practises with minimum government interference and regulation;

Desiring to facilitate the expansion of international air services opportunities;

Recognising that efficient and competitive international air services enhance trade, the welfare of consumers, and economic growth;

Desiring to make it possible for airlines to offer the travelling and shipping public competitive prices and services in open markets;

Desiring to ensure the highest degree of safety and security in international air services and reaffirming their grave concern about acts or threats against the security of aircraft, which jeopardise the safety of persons or property, adversely affect the operation of air services, and undermine public confidence in the safety of civil aviation;

Being Parties to the Convention on International Civil Aviation opened for signature at Chicago on December 7, 1944; and

Desiring to conclude an Agreement in conformity with and supplementary to the said Convention, for the purpose of establishing and operating Air Services between and beyond their respective territories,

HAVE AGREED AS FOLLOWS:

Article 1
Definitions

1. For the purpose of this Agreement, unless the context otherwise requires, the term:

a) "Aeronautical Authority" means in the case of the Government of the Republic of Macedonia, the Civil Aviation Agency; and in the case of the Government of the United Arab Emirates, the General Civil Aviation Authority; or in either case any person or body authorized to perform any function to which this Agreement relates;

b) "Agreed Services" means scheduled International Air Services between and beyond the respective territories of the United Arab Emirates and the Republic of Macedonia for the transport of passengers, baggage and cargo, separately or in any combination;

c) "Agreement" means this Agreement, its Annex drawn up in application thereof, and any amendment to the Agreement or to the Annex;

d) "Air Service", "Airline", "International Air Service" and "stop for non-traffic purposes" have the meanings respectively assigned to them in Article 96 of the Convention;

e) "Annex" shall include the route schedule annexed to the Agreement and any clauses or notes appearing in such Annex and any modification made thereto in accordance with the provisions of Article 20 of this Agreement;

f) "Cargo" includes mail;

g) "Convention" means the Convention on International Civil Aviation, opened for signature at Chicago on the seventh day of December 1944, and includes: (i) any amendment thereto which has entered into force under Article 94(a) of the Convention and has been ratified by both Contracting Parties; and (ii) any annex or amendment adopted thereto under Article 90 of that Convention, insofar as such annex or amendment is at any given time effective for both Contracting Parties;

h) "Designated Airlines" means an airline or airlines that have been designated and authorized in accordance with Article 3 of this Agreement;

i) "Tariffs" means the prices for the carriage of passengers, baggage and cargo and the conditions under which these prices apply, but excluding

remuneration and conditions for the carriage of mail;

j) "Territory" in relation to a State has the meaning assigned to it in Article 2 of the Convention;

k) "User Charges" means charges made to airlines by the competent authorities or permitted by them to be made for the provision of airport facilities, property and/or of air navigation facilities, including related services and facilities for aircraft, their crews, passengers, baggage and cargo.

2. The Annex to this Agreement is considered an integral part thereof.
3. In implementing this Agreement, the Contracting Parties shall act in conformity with the provisions the Convention insofar as those provisions are applicable to International Air Services.

Article 2
Grant of Rights

1. Each Contracting Party grants to the other Contracting Party the rights specified in this Agreement to enable its Designated Airlines to establish and operate Agreed Services.

2. The Designated Airlines of each Contracting Party shall enjoy the following rights;
   a) to fly across the Territory of the other Contracting Party without landing;
   b) to make stops in the Territory of the other Contracting Party for non-traffic purposes; and
   c) to make stops in the Territory of the other Contracting Party, for the purpose of taking on and/or discharging international traffic in passengers, baggage and Cargo, separately or in any combination, while operating the Agreed Services.

3. The airline(s) of each Contracting Party, other than those designated under Article 3, shall also enjoy the rights specified in paragraph 2, items a) and b) of this Article.

4. Nothing in this Article shall be deemed to confer on any Designated Airlines of either Contracting Party the privilege of taking on, in the Territory of the other Contracting Party, passengers, baggage and Cargo carried for remuneration or hire and destined for another point within the Territory of that other Contracting Party.

5. If because of armed conflict, political disturbances or developments or special and unusual circumstances a Designated Airline of one Contracting Party is unable to operate a service on its normal routing, the other Contracting Party shall use its best efforts to facilitate the continued operation of such service through appropriate temporary rearrangement of routes as is mutually decided by the Contracting Parties.

6. The Designated Airlines shall have the right to use all airways, airports and other facilities provided by the Contracting Parties on a non-discriminatory basis.

Article 3
Designation and Operating Authorization

1. The Aeronautical Authority of each Contracting Party shall have the right to designate as many airlines as it wishes for the purpose of operating the agreed services and to withdraw or alter the designation of any such airline or to substitute another airline for one previously designated. Such designation may specify the scope of the authorization granted to each airline in relation to the operation of the Agreed Services. Such designation shall be effected by virtue of a written notification between the Aeronautical Authorities of both Contracting Parties.

2. The Aeronautical Authority which has received the notification of designation shall, subject to the provisions of paragraphs 3 and 4 of this Article, grant without delay to the designated airlines of the other Contracting Party the necessary operating authorisations.

3. The Aeronautical Authority of one Contracting Party may require an airline designated by the other Contracting Party to satisfy them that it is qualified to fulfil the conditions prescribed under the laws and regulations normally and reasonably applied to the operation of International Air Services by such authority in conformity with the provisions of the Convention.

4. Each Contracting Party shall have the right to refuse to grant the operating authorisation referred to in paragraph 2 of this Article, or to impose such conditions as it may deem necessary on the exercise of the rights by a designated airline as specified in paragraph 2 c) of Article 2 of this Agreement, whenever the said Contracting Party has no proof that the airlines have their principal place of business in the territory of the Contracting Party designating them and that they hold a current Air Operator's Certificate (AOC) issued by the said Contracting Party.

5. Having received the operating authorisation, provided for under paragraph 2 of this Article, the designated airlines may at any time operate the agreed services.

Article 4
Revocation and Suspension of Operating Authorization

1. The Aeronautical Authority of each Contracting Party shall have the right to revoke, suspend or limit the operating authorisation for the exercise of the rights specified in paragraph 2 c) of Article 2 of this Agreement by the designated airlines of the other Contracting Party or to impose such conditions as it may deem necessary on the exercise of such rights, if:
   a) it is not satisfied that the said airlines have their principal place of business in the territory of the Contracting Party designating them and that they hold a current Air Operator's Certificate (AOC) issued by the said Contracting Party;
   b) the said airlines fail to comply with or have seriously infringed the laws or regulations of the Contracting Party granting these rights normally and reasonably applied by the Aeronautical Authority in

conformity with the Convention;

c) the said airlines fail to operate the agreed services in accordance with the conditions prescribed under this Agreement;

d) the said airlines fail to act in accordance with paragraph 6 of Article 10 of this Agreement;

e) the other Contracting Party fails to take appropriate action to improve safety in accordance with paragraph 2 of Article 10 of this Agreement; or

f) the other Contracting Party fails to comply with any decision or stipulation arising from the application of Article 19 of this Agreement.

2. The rights established by this Article shall be exercised only after consultation with the other Contracting Party, as provided for in Article 18 of this Agreement, unless immediate action is essential to prevent further infringements of laws and regulations.

3. In the event of action by one Contracting Party under this Article, the rights of the other Contracting Party under Article 19 of this Agreement shall not be prejudiced.

Article 5

Principles Governing Operation of Agreed Services

1. Each Contracting Party shall reciprocally allow the Designated Airlines of both Contracting Parties to compete freely in providing the international air transportation governed by this Agreement.

2. Each Contracting Party shall take all appropriate action within its jurisdiction to eliminate all forms of discrimination and anti-competitive or predatory practices in the exercise of the rights and entitlements set out in this Agreement.

3. There shall be no restriction on the capacity and the number of frequencies

and/or type(s) of aircraft to be operated by the Designated Airlines of both Contracting Parties in any type of service (passenger, cargo, separately or in combination). Each Designated Airline is permitted to determine the frequency and capacity it offers on the Agreed Services.

4. Neither Contracting Party shall unilaterally limit the volume of traffic, frequencies, regularity of service or the aircraft type(s) operated by the Designated Airlines of the other Contracting Party, except as may be required for customs, technical, operational or environmental requirements under uniform conditions consistent with Article 15 of the Convention.

5. Neither Contracting Party shall impose on the Designated Airlines of the other Contracting Party, a first refusal requirement, uplift ratio, no objection fee or any other requirement with respect to capacity, frequencies or traffic which would be inconsistent with the purposes of this Agreement.

Article 6
Customs Duties and Other Charges

1. Each Contracting Party exempts the Designated Airlines of the other Contracting Party from import restrictions, custom duties, direct or indirect taxes, inspection fees and all other national and/or local duties and charges on aircraft as well as their regular equipment, fuel, lubricants, maintenance equipment, aircraft tools, consumable technical supplies, spare parts including engines, aircraft stores including but not limited to such items as food, beverages, liquor, tobacco and other products for sale to or use by passengers during flight and other items intended for or used solely in connection with the operation or servicing of aircraft used by such Designated Airline operating the Agreed Services, as well as printed ticket stock, airway bills, staff uniforms, computers and ticket printers used by the Designated Airline for reservations and ticketing, any printed material which bears the insignia of the Designated Airline printed thereon and usual publicity and promotional materials distributed free of charge by such Designated Airline.

2. The exemptions granted by this Article shall apply to the items referred to in paragraph 1 of this Article which are:
   a) introduced into the Territory of one Contracting Party by or on behalf of a Designated Airline of the other Contracting Party;
   b) retained on board the aircraft of a Designated Airline of one Contracting Party upon arriving in and until leaving the Territory of the other Contracting Party and/or consumed during flight over that Territory;
   c) taken on board the aircraft of a Designated Airline of one Contracting Party in the Territory of the other Contracting Party and intended for use in operating the Agreed Services;

   whether or not such items are used or consumed wholly or partly within the Territory of the Contracting Party granting the exemption, provided such items are not alienated in the Territory of the said Contracting Party.

3. The regular airborne equipment, as well as the materials, supplies and stores normally retained on board the aircraft used by the Designated Airline of either Contracting Party may be unloaded in the Territory of the other Contracting Party only with the approval of the customs authorities of that other Contracting Party. In such case, such equipment and items shall enjoy the exemptions provided for by paragraph 1 of this Article provided that they may be required to be placed under the supervision of the said authorities up to such time as they are re-exported or otherwise disposed of in accordance with customs regulations.

4. The exemptions provided for by this Article shall also be available in situations where the Designated Airlines of either Contracting Party have entered into arrangements with another airline(s), for the loan or transfer in the Territory of the other Contracting Party, of the regular equipment and the other items referred to in paragraph 1 of this Article, provided that that other airline enjoys the same exemption(s) from that other Contracting Party.

Article 7
Application of National Laws and Regulations

1. The laws, regulations and procedures of one Contracting Party relating to the admission to, sojourn in, or departure from its Territory of aircraft engaged in international air navigation, or to the operation and navigation of such aircraft while within its Territory, shall be applied to aircraft operated by the airline(s) of the other Contracting Party without distinction as to nationality as they are applied to its own, and shall be complied with by such aircraft upon entry into, departure from and while within the Territory of that Contracting Party.

2. The laws, regulations and procedures of one Contracting Party as to the admission to, sojourn in, or departure from its Territory of passengers, baggage, crew and cargo, transported on board the aircraft, such as regulations relating to entry, clearance, aviation security, immigration, passports, customs, currency, health, quarantine and sanitary measures or in the case of mail, postal laws and regulations shall be complied with by or on behalf of such passengers, baggage, crew and Cargo upon entry into and departure from and while within the Territory of the first Contracting Party.

3. Neither Contracting Party may grant any preference to its own or any other airline(s) over the Designated Airline(s) of the other Contracting Party in the application of the laws and regulations provided for in this Article.

4. Passengers, baggage and Cargo in direct transit across the Territory of either Contracting Party and not leaving areas of the airport reserved for such purpose shall, except in respect of security measures against violence, air piracy, narcotics control be subject to no more than a simplified control. Such baggage and Cargo shall be exempt from customs duties, excise taxes and other similar national and/or local fees and charges.

Party shall notify the other Contracting Party of those findings and the steps considered necessary to conform with those minimum standards, and that other Contracting Party shall take appropriate corrective action. Failure by the other Contracting Party to take appropriate action within fifteen (15) days or such longer period as may be agreed, shall be grounds for the application of paragraph 1 of Article 4 of this Agreement.

3. Any aircraft operated by an airline of one Contracting Party on services to or from the Territory of the other Contracting Party may, while within the Territory of the other Contracting Party, be made the subject of an examination by the authorized representatives of the other Contracting Party, on board and around the aircraft to check both the validity of the aircraft documents and those of its crew and the apparent condition of the aircraft and its equipment (in this Article called "ramp inspection"), provided this does not lead to unreasonable delay.

4. If any such ramp inspection or series of ramp inspections gives rise to:
   a) Serious concerns that an aircraft or the operation of an aircraft does not comply with the minimum standards established at that time pursuant to the Convention; or
   b) Serious concerns that there is a lack of effective maintenance and administration of safety standards established at that time pursuant to the Convention;

   the Contracting Party carrying out the inspection shall, for the purposes of Article 33 of the Convention, be free to conclude that the requirements under which the certificate or licenses in respect of that aircraft or in respect of the crew of that aircraft had been issued or rendered valid or that the requirements under which that aircraft is operated are not equal to or above the minimum standards established pursuant to the Convention.

5. In the event that access for the purpose of undertaking a ramp inspection of an aircraft operated by an airline of one Contracting Party in accordance with paragraph 3 of this Article is denied by a representative of that airline, the

other Contracting Party shall be free to infer that serious concerns of the type referred to in paragraph 4 of this Article arise and draw the conclusions referred to in that paragraph.

6. Each Contracting Party reserves the right to suspend or vary the operating authorization of an airline or airlines of the other Contracting Party immediately in the event the first Contracting Party concludes, whether as a result of a ramp inspection, a series of ramp inspections, a denial of access for ramp inspection, consultation or otherwise, that immediate action is essential to the safety of an airline operation.

7. Any action by one Contracting Party in accordance with paragraphs 2 or 6 of this Article shall be discontinued once the basis for taking that action ceases to exist.

Article 11
User Charges

1. Each Contracting Party shall use its best efforts to ensure that the User Charges imposed or permitted to be imposed by its competent charging bodies on the Designated Airlines of the other Contracting Party for the use of airports and other aviation facilities are just and reasonable. These charges shall be based on sound economic principles and shall not be higher than those paid by other airlines for such services.

2. Neither Contracting Party shall give preference, with respect to User Charges, to its own or to any other airline(s) engaged in similar International Air Services and shall not impose or permit to be imposed, on the Designated Airline(s) of the other Contracting Party User Charges higher than those imposed on its own Designated Airline(s) operating similar International Air Services using similar aircraft and associated facilities and services.

3. Each Contracting Party shall encourage consultations between its competent charging bodies and the Designated Airlines using the services and facilities.

Reasonable notice shall be given whenever possible to such users of any proposal for changes in User Charges together with relevant supporting information and data, to enable them to express their views before the charges are revised.

Article 12
Aviation Security

1. Consistent with their rights and obligations under international law, the Contracting Parties reaffirm that their obligation to each other to protect the security of civil aviation against acts of unlawful interference forms an integral part of this Agreement.

2. Without limiting the generality of their rights and obligations under international law, the Contracting Parties shall in particular act in conformity with the provisions of the *Convention on Offences and Certain Other Acts Committed on Board Aircraft*, signed at Tokyo on 14 September 1963, the *Convention for the Suppression of Unlawful Seizure of Aircraft*, signed at the Hague on 16 December 1970, the *Convention for the Suppression of Unlawful Acts against the Safety of Civil Aviation*, signed at Montreal on 23 September, 1971 and the *Protocol for the Suppression of Unlawful Acts of Violence at Airports Serving International Civil Aviation Supplementary to the Convention for the Suppression of Unlawful Acts against the Safety of Civil Aviation done at Montreal on 23 September 1971*, signed at Montreal on 24 February 1988, and any other agreement governing civil aviation security binding upon both Contracting Parties.

3. The Contracting Parties shall provide upon request all necessary assistance to each other to prevent acts of unlawful seizure of civil aircraft and other unlawful acts against the safety of such aircraft, their passengers and crew, airports and air navigation facilities and any other relevant threat to the security of civil aviation.

4. The Contracting Parties shall, in their mutual relations, act in conformity with

the aviation security provisions established by the International Civil Aviation Organization and designated as annexes to the Convention to the extent that such security provisions are applicable to the Contracting Parties.

5. In addition, the Contracting Parties shall require that operators of aircraft of their registry or operators of aircraft who have their principal place of business or permanent residence in their Territory and the operators of airports in their Territory act in conformity with such aviation security provisions as are applicable to the Contracting Parties.

6. Each Contracting Party agrees that its operators of aircraft may be required to observe the aviation security provisions referred to in paragraph 4 of this Article applied by the other Contracting Party for entry into, departure from, or while within the Territory of that other Contracting Party.

7. Each Contracting Party shall ensure that measures are effectively applied within its Territory to protect the aircraft and to security screen their passengers, crew and carry-on items and to carry out appropriate security checks on baggage, Cargo and aircraft stores prior to boarding or loading. Each Contracting Party also agrees to give positive consideration to any request from the other Contracting Party for reasonable special security measures to meet a particular threat.

8. When an incident or threat of an incident of unlawful seizure of civil aircraft or other unlawful acts against the safety of such aircraft, their passengers and crew, airports and air navigation facilities occurs, the Contracting Parties shall assist each other by facilitating communications and other appropriate measures intended to terminate such incident or threat as rapidly as possible commensurate with minimum risk to life from such incident or threat.

9. Each Contracting Party shall take such measures as it may find practicable to ensure that an aircraft of the other Contracting Party subjected to an act of unlawful seizure or other acts of unlawful interference which is on the ground in its Territory is detained thereon unless its departure is necessitated by the

overriding duty to protect the lives of its passengers and crew.

10. When a Contracting Party has reasonable grounds to believe that the other Contracting Party has departed from the provisions of this Article, the Aeronautical Authority of the first Contracting Party may request immediate consultations with the Aeronautical Authority of the other Contracting Party. Failure to reach a satisfactory agreement within fifteen (15) days from the date of such request shall constitute grounds for the application of paragraph 1 of Article 4 of this Agreement. When required by an emergency, a Contracting Party may take interim action under paragraph 1 of Article 4 prior to the expiry of fifteen (15) days. Any action taken in accordance with this paragraph shall be discontinued upon compliance by the other Contracting Party with the security provisions of this Article.

Article 13
Commercial Activities

1. The Designated Airlines of each Contracting Party shall have the right to establish in the Territory of the other Contracting Party offices for the purpose of promotion of air transportation and sale of transport documents as well as for other ancillary products and facilities required for the provision of air transportation.

2. The Designated Airlines of each Contracting Party shall be entitled, to bring into and maintain in the Territory of the other Contracting Party those of their own managerial, commercial, operational, sales, technical and other personnel and representatives as it may require in connection with the provision of air transportation.

3. Such representatives and staff requirements mentioned in paragraph 2 of this Article may, at the option of the Designated Airline, be satisfied by its own personnel of any nationality or by using the services of any other airline, organization or company operating in the Territory of the other Contracting Party and authorized to perform such services in the Territory of such other

Contracting Party.

4. The Designated Airlines of each Contracting Party shall, either directly and at their discretion, through agents, have the right to engage in the sale of air transportation and its ancillary products and facilities in the Territory of the other Contracting Party. For this purpose, the Designated Airlines shall have the right to use its own transportation documents. The Designated Airline of each Contracting Party shall have the right to sell, and any person shall be free to purchase, such transportation and its ancillary products and facilities in local currency or in any other freely convertible currency.

5. The Designated Airlines of one Contracting Party shall have the right to pay for local expenses in the Territory of the other Contracting Party in local currency or provided that this is in accordance with local currency regulations, in any freely convertible currencies.

6. Each Contracting Party shall apply the Code of Conduct formulated by the International Civil Aviation Organization for the regulation and operation of Computer Reservation Systems within its Territory, consistent with other applicable regulations and obligations concerning Computer Reservation Systems.

7. The Designated Airlines shall have the right to perform its own ground handling with respect to passenger check-in operations in the Territory of the other Contracting Party. This right does not include airside ground handling services and will only be subject to constraints resulting from requirements of airport safety, security and airport infrastructure. Where safety and security considerations preclude the exercise of the right mentioned in this paragraph, such ground handling services shall be made available without preference or discrimination to any airline engaged in similar international air services.

8. On the basis of reciprocity and in addition to the right granted by paragraph 7 of this Article, each Designated Airline of one Contracting Party shall have the right to select in the Territory of the other Contracting Party, any agent

from competing handling agents authorized by the competent authorities of that other Contracting Party, for the provision, in whole or in part, of handling services.

9. The Designated Airlines of one Contracting Party may also be permitted to provide ground handling services envisaged by paragraph 7 of this Article, in whole or in part, for other airlines serving the same airport in the Territory of the other Contracting Party.

10. All the activities provided for in paragraphs 1 to 9 of this Article shall be carried out in accordance with the applicable laws and regulations in force in the Territory of the other Contracting Party.

11. Designated Airlines and indirect providers of air cargo transportation of both Contracting Parties shall be permitted, without restriction, to employ any surface transportation for air cargo to or from points in the Territories of the Contracting Parties or in third countries including transport to and from all airports with customs facilities, and including, when applicable, the right to transport air cargo in bond under applicable laws and regulations. Such air cargo, whether moving by surface or by air, shall have access to airport customs and processing facilities. The Designated Airlines may elect to perform their own surface transportation or to provide it through arrangements with other surface carriers, including surface transportation operated by other airlines and indirect providers of air cargo transportation. Such intermodal cargo services may be offered at a single through price for the air and surface transportation combined, provided that shippers are not misled as to the facts concerning such transportation.

12. In connection with international air transportation, the Designated Airlines of each Contracting Party shall be permitted to hold out passenger services under their own name, through cooperative arrangements with surface transportation providers holding the appropriate authority to provide such surface transportation to and from any points in the Territories of the Contracting Parties and beyond. Surface transportation providers shall not

be subject to the lows and regulations governing air transportation on the sole basis that such surface transportation is held out by an airline under its own name. Such intermodal services may be offered at a single through price for the air and surface transportation combined, provided that passengers are not misled as to the facts concerning such transportation. Surface transportation providers have the discretion to decide whether to enter into the cooperative arrangements referred to above. In deciding on any particular arrangement, surface transportation providers may consider, among other things, consumer interest and technical, economic, space or capacity constraints.

Article 14
Transfer of Funds

1. Each Contracting Party grants to the Designated Airlines of the other Contracting Party the right to transfer freely the excess of receipts over expenditure earned by such airlines in its Territory in connection with the sale of air transportation, sale of other ancillary products and services as well as commercial interest earned on such revenues (including interest earned on deposits awaiting transfer). Such transfers shall be effected in any convertible currency, in accordance with the foreign exchange regulations of the Contracting Party in the Territory of which the revenue accrued. Such transfer shall be effected on the basis of official exchange rates or where there is no official exchange rate, such transfers shall be effected on the basis of the prevailing foreign exchange market rates for current payments.

2. If a Contracting Party imposes restrictions on the transfer of excess of receipts over expenditure by the Designated Airlines of the other Contracting Party, the latter shall have a right to impose reciprocal restrictions on the Designated Airlines of the first Contracting Party.

3. In the event that there exists a special agreement between the Contracting Parties for the avoidance of double taxation, or in the case where there is a special agreement ruling the transfer of funds between the two Contracting

Parties, such agreement shall prevail.

Article 15
Approval of Timetables

1. The Designated Airlines of each Contracting Party shall submit for approval to the Aeronautical Authority of the other Contracting Party prior to the inauguration of its services, the timetable of intended services, specifying the frequency, the type of aircraft, and period of validity. This requirement shall likewise apply to any modification thereof.

2. If a Designated Airline wishes to operate ad-hoc flights supplementary to those covered in the approved timetables, it shall obtain prior permission of the Aeronautical Authority of the Contracting Party concerned, who shall give positive and favorable consideration to such request.

Article 16
Tariffs

1. Each Contracting Party shall allow Tariffs to be established by each Designated Airline based upon its commercial considerations in the market place. Neither Contracting Party shall require the Designated Airlines to consult other airlines about the tariffs they charge or propose to charge.

2. Each Contracting Party may require prior filing with its Aeronautical Authorities, of prices to be charged to or from its Territory by Designated Airlines of both Contracting Parties. Such filing by or on behalf of the Designated Airlines may be required by no more than thirty (30) days before the proposed date of effectiveness. In individual cases, filing may be permitted on shorter notice than normally required. If a Contracting Party permits an airline to file a price on short notice, the price shall become effective on the proposed date for traffic originating in the territory of that Contracting Party.

3. Except as otherwise provided in this Article, neither Contracting Party shall take unilateral action to prevent the inauguration or continuation of a price proposed to be charged or charged by a Designated Airline of either Contracting Party for international air transportation.

4. Intervention by the Contracting Parties shall be limited to:
   a) Prevention of Tariffs whose application constitutes anti-competitive behavior which has or is likely to or intended to have the effect of crippling a competitor or excluding a competitor from a route;
   b) protection of consumers from prices that are unreasonably high or restrictive due to the abuse of a dominant position; and
   c) Protection of Designated Airlines from prices that are artificially low.

5. If a Contracting Party believes that a price proposed to be charged by a Designated Airline of the other Contracting Party for international air transportation is inconsistent with considerations set forth in paragraph 4 of this Article, it shall request consultations and notify the other Contracting Party of the reasons for its dissatisfaction as soon as possible. These consultations shall be held not later than thirty (30) days after receipt of the request, and the Contracting Parties shall cooperate in securing information necessary for reasoned resolution of the issue. If the Contracting Parties reach agreement with respect to a price for which a notice of dissatisfaction has been given, each Contracting Party shall use its best efforts to put that agreement into effect. Without such mutual agreement to the contrary, the previously existing price shall continue in effect.

Article 17
Exchange of Information

1. The Aeronautical Authorities of both Contracting Parties shall exchange information, as promptly as possible, concerning the current authorizations

extended to their respective Designated Airlines to render service to, through, and from the Territory of the other Contracting Party. This will include copies of current certificates and authorizations for services on proposed routes, together with amendments or exemption orders.

2. The Aeronautical Authorities of either Contracting Party shall supply to the Aeronautical Authorities of the other Contracting Party, at their request, such periodic or other statements of statistics of traffic uplifted from and discharged in the territory of that other Contracting Party as may be reasonably required.

Article 18
Consultation

1. In a spirit of close cooperation, the Aeronautical Authorities of the Contracting Parties shall consult each other from time to time with a view to ensuring the implementation of and satisfactory compliance with, the provisions of this Agreement and either Contracting Party may at any time request consultations on the implementation, interpretation, application or amendment of this Agreement.

2. Subject to Articles 4, 10 and 12 of this Agreement, such consultations, which may be through discussion or correspondence, shall begin within a period of sixty (60) days of the date of receipt of such a request, unless otherwise agreed by both Contracting Parties.

Article 19
Settlement of Disputes

1. If any dispute arises between the Contracting Parties relating to the interpretation or application of this Agreement the Contracting Parties shall in the first place endeavor to settle it by negotiation.

2. If the Contracting Parties fail to reach a settlement by negotiation, they may

agree to refer the dispute for decision to some person or body for mediation.

3. If the Contracting Parties do not agree to mediation, or if a settlement is not reached by negotiation, the dispute shall, at the request of either Contracting Party, be submitted for decision to a tribunal of three (3) arbitrators which shall be constituted in the following manner:

   a) Within sixty (60) days of receipt of a request for arbitration, each Contracting Party shall appoint one arbitrator. A national of a third State, who shall act as the President of the tribunal, shall be nominated as the third arbitrator by the two appointed arbitrators within sixty (60) days of the appointment of the second;

   b) If within the time limits specified in item a) of this paragraph any appointment has not been made, either Contracting Party may request the President of the Council of the International Civil Aviation Organization to make the necessary appointment within thirty (30) days. If the President is of the same nationality as one of the Contracting Parties, the most senior Vice President who is not disqualified on that same ground shall make the appointment. In such case the arbitrator or arbitrators appointed by the said President or the Vice President as the case may be, shall not be nationals or permanent residents of the States parties to this Agreement.

4. Except as hereinafter provided in this Article or otherwise agreed by the Contracting Parties, the tribunal shall determine the place where the proceedings will be held and the limits of its jurisdiction in accordance with this Agreement. The tribunal shall establish its own procedure. A conference to determine the precise issues to be arbitrated shall be held not later than thirty (30) days after the tribunal is fully constituted.

5. Except as otherwise agreed by the Contracting Parties or prescribed by the tribunal, each Contracting Party shall submit a memorandum within forty five (45) days after the tribunal is fully constituted. Replies shall be due sixty (60)

days later. The tribunal shall hold a hearing at the request of either Contracting Party, or at its discretion, within thirty (30) days after replies are due.

6. The tribunal shall attempt to give a written decision within thirty (30) days after completion of the hearing or, if no hearing is held, thirty (30) days after both replies are submitted. The decision shall be taken by a majority vote.

7. The Contracting Parties may submit requests for clarification of the decision within fifteen (15) days after it receives the decision of the tribunal, and such clarification shall be issued within fifteen (15) of such request.

8. The Contracting Parties shall comply with any stipulation, provisional ruling or final decision of the tribunal.

9. Subject to the final decision of the tribunal, the Contracting Parties shall bear the costs of its arbitrator and an equal share of the other costs of the tribunal, including any expenses incurred by the President or Vice President of the Council of the International Civil Aviation Organization in implementing the procedures in paragraph 3. b) of this Article.

10. If, and as long as, either Contracting Party fails to comply with a decision contemplated in paragraph 8 of this Article, the other Contracting Party may limit, suspend or revoke any rights or privileges which it has granted under this Agreement to the Contracting Party in default.

Article 20
Amendment of Agreement

1. Subject to the provisions of paragraph 2 of this Article, if either Contracting Party considers it desirable to amend any provision of this Agreement, such amendment shall be agreed upon in accordance with the provisions of Article 18 of this Agreement and shall be effected by an Exchange of Diplomatic Notes and will come into effect on a date to be determined by the Contracting

Parties, which date shall be dependent upon the completion of the relevant internal ratification process of each Contracting Party.

2. Any amendments to the Annex to this Agreement may be agreed directly between the Aeronautical Authorities of the Contracting Parties. Such amendments shall enter into force from the date they have been agreed upon.

3. This Agreement shall, subject to the necessary changes, be deemed to have been amended by those provisions of any international convention or multilateral agreement which becomes binding on both Contracting Parties.

Article 21
Registration

This Agreement and any amendments thereto, other than amendments to the Annex, shall be submitted by the Contracting Parties to the International Civil Aviation Organization for registration.

Article 22
Termination

1. Either Contracting Party may at any time give notice in writing through diplomatic channels to the other Contracting Party of its decision to terminate this Agreement. Such notice shall be simultaneously communicated to the International Civil Aviation Organization. In such case the Agreement shall terminate twelve (12) months after the date of receipt of notice by the other Contracting Party, unless the notice to terminate is withdrawn by agreement before the expiry of this period.

2. In the absence of acknowledgment of receipt of a notice of termination by the other Contracting Party, notice shall be deemed to have been received by it fourteen (14) days after the receipt of the notice by the International Civil Aviation Organization.

Article 23
Entry into Force

This Agreement shall enter into force on the day the last written notification is received by diplomatic note confirming that the Contracting Parties have fulfilled all respective internal procedures required for the entry into force of this Agreement.

IN WITNESS WHEREOF the undersigned being duly authorized thereto by their respective Governments, have signed this Agreement in duplicate in the Macedonian, Arabic and the English languages, all texts being equally authentic, and each Party retains one original in each language for implementation. In the event of any divergence of interpretation, the English text shall prevail.

Done at Abu Dhabi on this 28th day of June of the year 2016.

FOR THE GOVERNMENT
OF THE REPUBLIC OF MACEDONIA

FOR THE GOVERNMENT
OF THE UNITED ARAB
EMIRATES

ANNEX

ROUTE SCHEDULE

Section 1:

Routes to be operated by the Designated Airline(s) of the United Arab Emirates.

FROM	INTERMEDIATE POINTS	TO	BEYOND POINTS
Any Points in the UAE	Any Points	Any Points in the Republic of Macedonia	Any Points

Section 2:

Routes to be operated by the Designated Airline(s) of the Republic of Macedonia.

FROM	INTERMEDIATE POINTS	TO	BEYOND POINTS
Any Points in the Republic of Macedonia	Any Points	Any Points in the UAE	Any Points

Operation of the Agreed Services

1. The Designated Airline(s) of both Contracting Parties may, on any or all flights and at its option, operate in either or both directions; serve intermediate and beyond points on the routes in any combination and in any order; omit calling at any or all intermediate or beyond point(s); terminate its services in the territory of the other Contracting Party and/or in any point

beyond that territory; serve points within the territory of each Contracting Party in any combination; transfer traffic from any aircraft used by them to any other aircraft at any point or points in the route; combine different flight numbers within one aircraft operation; and use owned or leased aircraft.

2. The Designated Airline(s) of both Contracting Parties are entitled to exercise, in any type of service (passenger, cargo, separately or in combination), full fifth freedom traffic rights to/from any intermediate and/or beyond point(s) without any restriction whatsoever.

Член 3

Министерството за транспорт и врски се определува како надлежен орган на државната управа што ќе се грижи за извршување на Спогодбата од членот 1 од овој закон.

Член 4

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија".

L I GJ

PËR RATIFIKIMIN E MARRËVESHJES NDËRMJET QEVERISË SË REPUBLIKËS SË MAQEDONISË DHE QEVERISË SË EMIRATEVE TË BASHKUARA ARABE PËR KOMUNIKACION TË RREGULLT AJROR NDËRMJET DHE JASHTË TERRITORIT TË TYRE

Neni 1

Ratifikohet Marrëveshja ndërmjet Qeverisë së Republikës së Maqedonisë dhe Qeverisë së Emirateve të Bashkuara Arabe për komunikacion të rregullt ajror ndërmjet dhe jashtë territorit të tyre, e lidhur në Abu Dabi më 28 qershor 2016.

Neni 2

Marrëveshja nga neni 1 i këtij ligji në origjinal në gjuhën maqedonase, arabe dhe angleze, është si vijon:

Neni 3

Ministria e Transportit dhe Lidhjeve caktohet si organ kompetent i administratës shtetërore që do të kujdeset për zbatimin e Marrëveshjes nga neni 1 i këtij ligji.

Neni 4

Ky ligj hyn në fuqi në ditën e tetë nga dita e botimit në "Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë".

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

4.

Врз основа на членот 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА РАТИФИКАЦИЈА НА КОНВЕНЦИЈАТА ЗА ОРГАНИЗАЦИИ НА РУРАЛНИ РАБОТНИЦИ, 1975 (С141)

Се прогласува Законот за ратификација на Конвенцијата за организации на рурални работници, 1975 (С141),

што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 15 јануари 2018 година.

Бр. 08-357/1
15 јануари 2018 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
д-р **Ѓорге Иванов,** с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
м-р **Талат Џафери,** с.р.

З А К О Н

ЗА РАТИФИКАЦИЈА НА КОНВЕНЦИЈАТА ЗА ОРГАНИЗАЦИИ НА РУРАЛНИ РАБОТНИЦИ, 1975 (С141)

Член 1

Се ратификува Конвенцијата за организации на рурални работници, 1975 (С 141), усвоена на Генералната конференција на Меѓународната организација на труд, одржана во Женева на 4 јуни 1975 година.

Член 2

Конвенцијата од членот 1 од овој закон во оригинал на англиски и француски јазик и во превод на македонски јазик, гласи:

C141 - Rural Workers' Organisations Convention, 1975 (No. 141)
Convention concerning Organisations of Rural Workers and Their Role in Economic and Social Development (Entry into force: 24 Nov 1977)Adoption: Geneva, 60th ILC session (23 Jun 1975) - Status: Up-to-date instrument (Technical Convention).Convention may be denounced: 24 Nov 2017 - 24 Nov 2018

Preamble

The General Conference of the International Labour Organisation,

Having been convened at Geneva by the Governing Body of the International Labour Office, and having met in its Sixtieth Session on 4 June 1975, and

Recognising that the importance of rural workers in the world makes it urgent to associate them with economic and social development action if their conditions of work and life are to be permanently and effectively improved, and

Noting that in many countries of the world and particularly in developing countries there is massive under-utilisation of land and labour and that this makes it imperative for rural workers to be given every encouragement to develop free and viable organisations capable of protecting and furthering the interests of their members and ensuring their effective contribution to economic and social development, and

Considering that such organisations can and should contribute to the alleviation of the persistent scarcity of food products in various regions of the world, and

Recognising that land reform is in many developing countries an essential factor in the improvement of the conditions of work and life of rural workers and that organisations of such workers should accordingly co-operate and participate actively in the implementation of such reform, and

Recalling the terms of existing international labour Conventions and Recommendations--in particular the Right of Association (Agriculture) Convention, 1921, the Freedom of Association and Protection of the Right to Organise Convention, 1948, and the Right to Organise and Collective Bargaining

Convention, 1949--which affirm the right of all workers, including rural workers, to establish free and independent organisations, and the provisions of numerous international labour Conventions and Recommendations applicable to rural workers which call for the participation, inter alia, of workers' organisations in their implementation, and

Noting the joint concern of the United Nations and the specialised agencies, in particular the International Labour Organisation and the Food and Agriculture Organisation of the United Nations, with land reform and rural development, and

Noting that the following standards have been framed in co-operation with the Food and Agriculture Organisation of the United Nations and that, with a view to avoiding duplication, there will be continuing co-operation with that Organisation and with the United Nations in promoting and securing the application of these standards, and

Having decided upon the adoption of certain proposals with regard to organisations of rural workers and their role in economic and social development, which is the fourth item on the agenda of the session, and

Having determined that these proposals shall take the form of an international Convention,

adopts this twenty-third day of June of the year one thousand nine hundred and seventy-five the following Convention, which may be cited as the Rural Workers' Organisations Convention, 1975:

Article 1

This Convention applies to all types of organisations of rural workers, including organisations not restricted to but representative of rural workers.

Article 2

1. For the purposes of this Convention, the term *rural workers* means any person engaged in agriculture, handicrafts or a related occupation in a rural area, whether as a wage earner or, subject to the provisions of paragraph 2 of

this Article, as a self-employed person such as a tenant, sharecropper or small owner-occupier.

2. This Convention applies only to those tenants, sharecroppers or small owner-occupiers who derive their main income from agriculture, who work the land themselves, with the help only of their family or with the help of occasional outside labour and who do not--

(a) permanently employ workers; or

(b) employ a substantial number of seasonal workers; or

(c) have any land cultivated by sharecroppers or tenants.

Article 3

1. All categories of rural workers, whether they are wage earners or self-employed, shall have the right to establish and, subject only to the rules of the organisation concerned, to join organisations, of their own choosing without previous authorisation.

2. The principles of freedom of association shall be fully respected; rural workers' organisations shall be independent and voluntary in character and shall remain free from all interference, coercion or repression.

3. The acquisition of legal personality by organisations of rural workers shall not be made subject to conditions of such a character as to restrict the application of the provisions of the preceding paragraphs of this Article.

4. In exercising the rights provided for in this Article rural workers and their respective organisations, like other persons or organised collectivities, shall respect the law of the land.

5. The law of the land shall not be such as to impair, nor shall it be so applied as to impair, the guarantees provided for in this Article.

Article 4

It shall be an objective of national policy concerning rural development to facilitate the establishment and growth, on a voluntary basis, of strong and independent organisations of rural workers as an effective means of ensuring the participation of rural workers, without discrimination as defined in the

Discrimination (Employment and Occupation) Convention, 1958, in economic and social development and in the benefits resulting therefrom.

Article 5

1. In order to enable organisations of rural workers to play their role in economic and social development, each Member which ratifies this Convention shall adopt and carry out a policy of active encouragement to these organisations, particularly with a view to eliminating obstacles to their establishment, their growth and the pursuit of their lawful activities, as well as such legislative and administrative discrimination against rural workers' organisations and their members as may exist.

2. Each Member which ratifies this Convention shall ensure that national laws or regulations do not, given the special circumstances of the rural sector, inhibit the establishment and growth of rural workers' organisations.

Article 6

Steps shall be taken to promote the widest possible understanding of the need to further the development of rural workers' organisations and of the contribution they can make to improving employment opportunities and general conditions of work and life in rural areas as well as to increasing the national income and achieving a better distribution thereof.

Article 7

The formal ratifications of this Convention shall be communicated to the Director-General of the International Labour Office for registration.

Article 8

1. This Convention shall be binding only upon those Members of the International Labour Organisation whose ratifications have been registered with the Director-General.

2. It shall come into force twelve months after the date on which the ratifications of two Members have been registered with the Director-General.

3. Thereafter, this Convention shall come into force for any Member twelve months after the date on which its ratification has been registered.

Article 9

1. A Member which has ratified this Convention may denounce it after the expiration of ten years from the date on which the Convention first comes into force, by an act communicated to the Director-General of the International Labour Office for registration. Such denunciation shall not take effect until one year after the date on which it is registered.

2. Each Member which has ratified this Convention and which does not, within the year following the expiration of the period of ten years mentioned in the preceding paragraph, exercise the right of denunciation provided for in this Article, will be bound for another period of ten years and, thereafter, may denounce this Convention at the expiration of each period of ten years under the terms provided for in this Article.

Article 10

1. The Director-General of the International Labour Office shall notify all Members of the International Labour Organisation of the registration of all ratifications and denunciations communicated to him by the Members of the Organisation.

2. When notifying the Members of the Organisation of the registration of the second ratification communicated to him, the Director-General shall draw the attention of the Members of the Organisation to the date upon which the Convention will come into force.

Article 11

The Director-General of the International Labour Office shall communicate to the Secretary-General of the United Nations for registration in accordance with Article 102 of the Charter of the United Nations full particulars of all ratifications and acts of denunciation registered by him in accordance with the provisions of the preceding Articles.

Article 12

At such times as it may consider necessary the Governing Body of the International Labour Office shall present to the General Conference a report on the working of this Convention and shall examine the desirability of placing on the agenda of the Conference the question of its revision in whole or in part.

Article 13

1. Should the Conference adopt a new Convention revising this Convention in whole or in part, then, unless the new Convention otherwise provides:

(a) the ratification by a Member of the new revising Convention shall ipso jure involve the immediate denunciation of this Convention, notwithstanding the provisions of Article 9 above, if and when the new revising Convention shall have come into force;

(b) as from the date when the new revising Convention comes into force this Convention shall cease to be open to ratification by the Members.

2. This Convention shall in any case remain in force in its actual form and content for those Members which have ratified it but have not ratified the revising Convention.

Article 14

The English and French versions of the text of this Convention are equally authoritative.

C141 - Convention (n° 141) sur les organisations de travailleurs ruraux, 1975
Convention concernant les organisations de travailleurs ruraux et leur rôle dans le développement économique et social (Entrée en vigueur: 24 nov. 1977)Adoption: Genève, 60ème session CIT (23 juin 1975) - Statut: Instrument à jour (Conventions Techniques).La convention peut être dénoncée : 24 nov. 2017 - 24 nov. 2018

Préambule

La Conférence générale de l'Organisation internationale du Travail,

Convoquée à Genève par le Conseil d'administration du Bureau international du Travail, et s'y étant réunie le 4 juin 1975, en sa soixantième session;

Reconnaissant qu'en raison de leur importance dans le monde il est urgent d'associer les travailleurs ruraux aux tâches du développement économique et social pour améliorer de façon durable et efficace leurs conditions de travail et de vie;

Notant que, dans de nombreux pays du monde et tout particulièrement dans ceux en voie de développement, la terre est utilisée de manière très insuffisante et la main-d'oeuvre très largement sous-employée, et que ces faits exigent que les travailleurs ruraux soient encouragés à développer des organisations libres, viables et capables de protéger et défendre les intérêts de leurs membres et d'assurer leur contribution effective au développement économique et social;

Considérant que l'existence de telles organisations peut et doit contribuer à atténuer la pénurie persistante de denrées alimentaires dans plusieurs parties du monde;

Reconnaissant que la réforme agraire est, dans un grand nombre de pays en voie de développement, un facteur essentiel à l'amélioration des conditions de travail et de vie des travailleurs ruraux et qu'en conséquence les organisations de ces travailleurs devraient coopérer et participer activement au processus de cette réforme;

Rappelant les termes des conventions et recommandations internationales du travail existantes -- en particulier la convention sur le droit d'association (agriculture), 1921, la convention sur la liberté syndicale et la protection du droit syndical, 1948, et la convention sur le droit d'organisation et de négociation collective, 1949 -- qui affirment le droit de tous les travailleurs, y compris les travailleurs ruraux, d'établir des organisations libres et indépendantes, ainsi que les dispositions de nombreuses conventions et recommandations internationales du travail applicables aux travailleurs ruraux qui demandent notamment que les organisations de travailleurs participent à leur application;

Notant que les Nations Unies et les institutions spécialisées, en particulier l'Organisation internationale du Travail et l'Organisation des Nations Unies pour l'alimentation et l'agriculture, portent toutes un intérêt à la réforme agraire et au développement rural;

Notant que les normes suivantes ont été élaborées en coopération avec l'Organisation des Nations Unies pour l'alimentation et l'agriculture et que, pour éviter les doubles emplois, la coopération avec cette organisation et les Nations Unies se poursuivra en vue de promouvoir et d'assurer l'application de ces normes;

Après avoir décidé d'adopter diverses propositions relatives aux organisations de travailleurs ruraux et à leur rôle dans le développement économique et social, question qui constitue le quatrième point à l'ordre du jour de la session;

Après avoir décidé que ces propositions prendraient la forme d'une convention internationale,

adopte, ce vingt-troisième jour de juin mil neuf cent soixante-quinze, la convention ci-après, qui sera dénommée Convention sur les organisations de travailleurs ruraux, 1975:

Article 1

La présente convention s'applique à tous les types d'organisations de travailleurs ruraux, y compris les organisations qui ne se limitent pas à ces travailleurs mais qui les représentent.

Article 2

1. Aux fins de la présente convention, les termes ***travailleurs ruraux*** désignent toutes personnes exerçant, dans les régions rurales, une occupation agricole, artisanale ou autre, assimilée ou connexe, qu'il s'agisse de salariés ou, sous réserve du paragraphe 2 du présent article, de personnes travaillant à leur propre compte, par exemple les fermiers, métayers et petits propriétaires exploitants.

2. La présente convention ne s'applique qu'à ceux des fermiers, métayers ou petits propriétaires exploitants dont la principale source de revenu est l'agriculture et qui travaillent la terre eux-mêmes avec la seule aide de leur famille ou en recourant à des tiers à titre purement occasionnel et qui:

(a) n'emploient pas de façon permanente de la main-d'oeuvre, ou

(b) n'emploient pas une main-d'oeuvre saisonnière nombreuse, ou

(c) ne font pas cultiver leurs terres par des métayers ou des fermiers.

Article 3

1. Toutes les catégories de travailleurs ruraux, qu'il s'agisse de salariés ou de personnes travaillant à leur propre compte, ont le droit, sans autorisation préalable, de constituer des organisations de leur choix ainsi que celui de s'affilier à ces organisations, à la seule condition de se conformer aux statuts de ces dernières.

2. Les principes de la liberté syndicale devront être respectés pleinement; les organisations de travailleurs ruraux devront être indépendantes et établies sur une base volontaire et ne devront être soumises à aucune ingérence, contrainte ou mesure répressive.

3. L'acquisition de la personnalité juridique par les organisations de travailleurs ruraux ne peut être subordonnée à des conditions de nature à mettre en cause l'application des dispositions des paragraphes 1 et 2 du présent article.

4. Dans l'exercice des droits qui leur sont reconnus par le présent article, les travailleurs ruraux et leurs organisations respectives sont tenus, à l'instar des autres personnes ou collectivités organisées, de respecter la légalité.

5. La législation nationale ne devra porter atteinte ni être appliquée de manière à porter atteinte aux garanties prévues par le présent article.

Article 4

L'un des objectifs de la politique nationale de développement rural devra être de faciliter la constitution et le développement, sur une base volontaire, d'organisations de travailleurs ruraux, fortes et indépendantes, comme moyen efficace d'assurer que ces travailleurs, sans discrimination -- au sens de la convention concernant la discrimination (emploi et profession), 1958 --, participent au développement économique et social et bénéficient des avantages qui en découlent.

Article 5

1. Pour permettre aux organisations de travailleurs ruraux de jouer leur rôle dans le développement économique et social, tout Membre qui ratifie la présente convention devra adopter et appliquer une politique visant à encourager ces organisations, notamment en vue d'éliminer les obstacles qui s'opposent à leur constitution, à leur développement et à l'exercice de leurs activités licites, ainsi que les discriminations d'ordre législatif et administratif dont les organisations de travailleurs ruraux et leurs membres pourraient faire l'objet.

2. Tout Membre qui ratifie la présente convention devra s'assurer que la législation nationale ne fait pas obstacle, compte tenu des conditions propres au secteur rural, à la constitution et au développement d'organisations de travailleurs ruraux.

Article 6

Des mesures devront être prises afin de promouvoir la plus large compréhension possible de la nécessité de développer les organisations de travailleurs ruraux et la contribution qu'elles peuvent apporter à une amélioration des possibilités d'emploi et des conditions générales de travail et de vie dans les régions rurales ainsi qu'à l'accroissement et à une meilleure répartition du revenu national.

Article 7

Les ratifications formelles de la présente convention seront communiquées au Directeur général du Bureau international du Travail et par lui enregistrées.

Article 8

1. La présente convention ne liera que les Membres de l'Organisation internationale du Travail dont la ratification aura été enregistrée par le Directeur général.

2. Elle entrera en vigueur douze mois après que les ratifications de deux Membres auront été enregistrées par le Directeur général.

3. Par la suite, cette convention entrera en vigueur pour chaque Membre douze mois après la date où sa ratification aura été enregistrée.

Article 9

1. Tout Membre ayant ratifié la présente convention peut la dénoncer à l'expiration d'une période de dix années après la date de la mise en vigueur initiale de la convention, par un acte communiqué au Directeur général du Bureau international du Travail et par lui enregistré. La dénonciation ne prendra effet qu'une année après avoir été enregistrée.

2. Tout Membre ayant ratifié la présente convention qui, dans le délai d'une année après l'expiration de la période de dix années mentionnée au paragraphe précédent, ne fera pas usage de la faculté de dénonciation prévue par le présent article sera lié pour une nouvelle période de dix années et, par la suite, pourra dénoncer la présente convention à l'expiration de chaque période de dix années dans les conditions prévues au présent article.

Article 10

1. Le Directeur général du Bureau international du Travail notifiera à tous les Membres de l'Organisation internationale du Travail l'enregistrement de toutes les ratifications et dénonciations qui lui seront communiquées par les Membres de l'Organisation.

2. En notifiant aux Membres de l'Organisation l'enregistrement de la deuxième ratification qui lui aura été communiquée, le Directeur général appellera l'attention des Membres de l'Organisation sur la date à laquelle la présente convention entrera en vigueur.

Article 11

Le Directeur général du Bureau international du Travail communiquera au Secrétaire général des Nations Unies, aux fins d'enregistrement, conformément à l'article 102 de la Charte des Nations Unies, des renseignements complets au sujet de toutes ratifications et de tous actes de dénonciation qu'il aura enregistrés conformément aux articles précédents.

Article 12

Chaque fois qu'il le jugera nécessaire, le Conseil d'administration du Bureau international du Travail présentera à la Conférence générale un rapport sur l'application de la présente convention et examinera s'il y a lieu d'inscrire à l'ordre du jour de la Conférence la question de sa révision totale ou partielle.

Article 13

1. Au cas où la Conférence adopterait une nouvelle convention portant révision totale ou partielle de la présente convention, et à moins que la nouvelle convention ne dispose autrement:

(a) la ratification par un Membre de la nouvelle convention portant révision entraînerait de plein droit, nonobstant l'article 9 ci-dessus, dénonciation immédiate de la présente convention, sous réserve que la nouvelle convention portant révision soit entrée en vigueur;

(b) à partir de la date de l'entrée en vigueur de la nouvelle convention portant révision, la présente convention cesserait d'être ouverte à la ratification des Membres.

2. La présente convention demeurerait en tout cas en vigueur dans sa forme et teneur pour les Membres qui l'auraient ratifiée et qui ne ratifieraient pas la convention portant révision.

Article 14

Les versions française et anglaise du texte de la présente convention font également foi.

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

(С 141) Конвенција за организации на рурални работници, 1975

Генерална конференција на Меѓународната организација на трудот,
Свикана во Женева од страна на управното тело на Меѓународната канцеларија на труд кога ја одржа нејзината Шеесетта Седница на 4 јуни 1975 г., и
Признавајќи дека важноста на руралните работници во светот го прави итно нивното поврзување со економски и општествен развој, ако нивните услови за работа и живот треба постојано и ефективно да се подобруваат, и
Забележувајќи дека во многу земји во светот, а особено во земјите во развој постои премало искористување на земјата и трудот и дека тоа го прави задолжителен фактот на руралните работници да им се даде каков било поттик за развој на слободни и остварливи организации кои се способни да ги заштитуваат и остваруваат интересите на нивните членови и да го обезбеди нивниот ефективен придонес кон економскиот и општествениот развој, и
Сметајќи дека таквите организации можат и треба да придонесат кон ублажување на постојаниот недостиг од прехранбени производи во многу региони од светот, и
Признавајќи дека реформа за земјиштето во многу земји во развој е основен фактор за подобрување на условите на работа и живот на руралните работници и дека организациите на таквите работници треба соодветно да соработуваат и активно да учествуваат во спроведувањето на таквата реформа, и
Повикувајќи се на содржината на постојните меѓународните конвенции и препораки за труд – особено Конвенцијата за право на здружување (во земјоделството), 1921 г., Конвенцијата за слобода на здружување и заштита на правото на организирање, 1948 г., и Конвенцијата за право на организирање и колективно договарање, 1949 г. – кои го потврдуваат правото на сите работници, вклучувајќи ги и руралните работници, за основање слободни и независни организации, и одредбите на многубројните меѓународни конвенции и препораки за труд кои, меѓу другото, се применливи за руралните работници и повикуваат на учество од страна на организациите на работниците во нивното спроведување, и
Истакнувајќи го заедничкиот проблем на Обединетите Нации и специјализираните агенции, особено Меѓународната организација на трудот и Организацијата за храна и земјоделство на Обединетите Нации, со реформи за земјиштето и руралниот развој, и
Истакнувајќи дека следните стандарди се врамени во соработката со Организацијата за храна и земјоделство на Обединетите Нации и дека, со цел да се избегне дуплирање, ќе има континуирана соработка со таа Организација и со Обединетите нации во унапредување и обезбедување на употребата на тие стандарди, и
Одлучувајќи по усвојувањето на одредени предлози во однос на организациите на руралните работници и нивната улога во економскиот и

општествениот развој, што е четвртата точка од дневниот ред на Седницата, и

Со тоа што потврди дека тие предлози ќе заземат форма на меѓународна конвенција,

на овој дваесет и трети ден од јуни илјада деветстотини седумдесет и петта година ја усвои следната Конвенција, која може да биде наречена Конвенција за организации на рурални работници, 1975 г.:

Член 1

Оваа Конвенција се применува во сите видови организации на рурални работници, вклучувајќи организации кои не се ограничени на рурални работници, туку се нивни претставници.

Член 2

1. За целите на оваа Конвенција, изразот „рурални работници" го претставува секое лице кое е ангажирано во земјоделството, занаетчиството или друга професија во рурална област, без разлика дали заработува со плата или, предмет на одредбите од став 2 од овој член, како самовработено лице како закупец, исполичар или сопственик на мала куќа.

2. Оваа Конвенција се применува само на оние закупци, исполичари или сопственици на мали куќи кои нивниот приход го добиваат од земјоделството, кои самите ја работат земјата, само со помош на нивното семејство или со помош на повремен надворешен труд и кој

(a) не вработува постојани работници; или

(b) не вработува голем број сезонски работници; или

(c) нема никакво земјиште кое го обработуваат закупци и исполичари.

Член 3

1. Сите категории на рурални работници, без разлика дали работат за плата или се самовработени, имаат право да основаат и, предмет само на правилата на организацијата за која станува збор, да се вклучат во организации по нивен избор без претходно овластување.

2. Начелата за слобода на здружување треба во целост да се почитуваат; организациите на руралните работници ќе бидат независни и волонтерски по карактер и ќе останат ослободени од сите пречки, принуди и репресија.

3. Стекнувањето со статус на правно лице на организациите за рурални работници нема да биде предмет на услови од карактер кој ја ограничува примената на одредбите од претходните ставови од овој член.

4. Во остварувањето на правата предвидени во овој член, руралните работници и нивните организации, како и други лица или организирани колективи, ќе го почитуваат Законот на земјиштето.

5. Законот за земјиштето не треба да биде таков што ќе ги наруши гаранциите предвидени во овој член; ниту треба да се примени за нарушување.

Член 4

Тој треба да биде цел на националната политика која се однесува на руралниот развој со цел, на доброволна база, да се олесни утврдувањето и развојот на силни и независни организации на рурални работници како ефективни средства за обезбедување учество на руралните работници, без

дискриминација, како што е дефинирано во Конвенцијата за дискриминација (вработување и професија), 1958г., во економски и општествен развој и во придобивките кои произлегуваат од нив.

Член 5

1. Со цел на организациите за рурални работници да им се овозможи да ја играат нивната улога во економскиот и општествениот развој, секоја членка која ја ратификува оваа Конвенција треба да усвои и спроведе политика на активно поттикнување на тие организации, особено со цел да ги елиминира пречките кон нивно утврдување, нивниот раст и извршување на нивните законски активности, како и законодавна и административна дискриминација на организациите на руралните работници и нивните членови која може да постои.

2. Секоја членка која ја ратификува оваа Конвенција ќе обезбеди дека националните закони или прописи, во однос на посебни околности во руралниот сектор, не го попречуваат утврдувањето и растот на организациите на рурални работници.

Член 6

Треба да се преземат мерки за унапредување на најголемото можно разбирање на потребата за понатамошен развој на организациите на рурални работници и придонесот кој тие можат да го дадат за да се подобрат можностите за вработување и општите услови за работа и живот во руралните области, како и зголемување на националниот приход и постигнување поголема распределба на истиот.

Член 7

Формалните ратификации на оваа Конвенција ќе се достават до генералниот директор на Меѓународната канцеларија на трудот за регистрација.

Член 8

1. Оваа Конвенција ќе биде обврзувачка само за оние членки чии ратификации се регистрирани во Меѓународната канцеларија на трудот.

2. Таа ќе стапи на сила дванаесет месеци по датумот на кој ратификациите на две членки ќе се регистрираат во Меѓународната канцеларија на трудот.

3. Потоа, оваа Конвенција, за сите членки, ќе стапи на сила дванаесет месеци по датумот на кој нивните ратификации се регистрирани.

Член 9

1. Членка која ја ратификувала оваа Конвенција може да ја откаже по истекот на десет години од датумот на кој Конвенцијата прво стапила на сила, со акт доставен до генералниот директор на Меѓународната канцеларија на трудот за регистрирање. Таквото откажување ќе стапи во сила една година по датумот на кој е регистрирано.

2. Секоја членка која ја ратификувала оваа Конвенција и која, во рамките на годината по истекувањето на рокот на траење од десет години споменат во претходниот став, не го остварува правото за откажување утврдено во овој член, ќе биде обврзана на уште еден период од десет години и, потоа, може да ја откажува Конвенцијата на истекувањето на секој период од десет години под условите утврдени во овој член.

Член 10

1. Генералниот директор на Меѓународната канцеларија на трудот ќе ги известува сите членки на Меѓународната организација на трудот за регистрацијата на сите ратификации и откажувања кои му се доставени од страна на членките на Организацијата.

2. Кога ги известува членките на Организацијата за регистрацијата на втората ратификација која му е доставена, генералниот директор ќе го држи вниманието на членките на Организацијата до датумот до кој Конвенцијата ќе стапи на сила.

Член 11

Генералниот директор на Меѓународната канцеларија на генералниот секретар на Обединетите Нации за регистрацијата, во согласност со член 102 од Повелбата на Обединетите Нации ќе му достави детали за сите ратификации и акти за откажување, регистрирани од негова страна и во согласност со одредбите од претходните членови.

Член 12

Во такви случаи, како што може да го смета за неопходно, раководното тело на Меѓународната канцеларија на трудот на Генералната конференција ќе даде извештај за работата на оваа Конвенција и ќе ја разгледа потребата од ставање на дневен ред на Конференцијата прашањето за нејзина целосна или делумна ревизија.

Член 13

1. Конференцијата треба да усвои нова Конвенција целосно или делумно ревидирајќи ја оваа Конференција, а потоа, освен ако новата Конвенција не утврдува поинаку,

(a) ратификацијата од страна на членка на ново ревидираната Конвенција ipso jure ќе вклучува непосредно откажување на оваа Конвенција, со исклучок на одредбите од член 9, даден погоре, ако и кога ново ревидираната Конвенција ќе стапи во сила;

(b) од датумот кога ново ревидираната Конвенција стапува на сила, оваа Конвенција ќе престане да биде отворена за ратификација од страна на членките.

2. Оваа Конвенција во секој случај ќе остане на сила во нејзината актуелна форма и содржина за оние членки кои ја ратификувале неа, но не ја ратификувале ревидираната Конвенција.

Член 14

Англиските и француските верзии од оваа Конвенција се подеднакво веродостојни.

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

Член 3

Министерството за труд и социјална политика се определува како надлежен орган на државната управа што ќе се грижи за извршување на Конвенцијата од членот 1 од овој закон.

Член 4

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија".

L I GJ
PËR RATIFIKIMIN E KONVENTËS PËR ORGANIZATËN E PUNËTORËVE RURALË, 1975 (C 141)

Neni 1

Ratifikohet Konventa për Organizatën e Punëtorëve Ruralë, 1975 (C 141), e miratuar në Konferencën e Përgjithshme të Organizatës Ndërkombëtare të Punës, të mbajtur në Gjenevë më 4 qershor 1975.

Neni 2

Konventa nga neni 1 i këtij ligji në origjinal në gjuhën angleze dhe frënge dhe në përkthim në gjuhën maqedonase, është si vijon:

Neni 3

Ministria e Punës dhe Politikës Sociale caktohet si organ kompetent i administratës shtetërore që do të kujdeset për zbatimin e Konventës nga neni 1 i këtij ligji.

Neni 4

Ky ligj hyn në fuqi në ditën e tetë nga dita e botimit në "Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë".

5.

Врз основа на членот 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З
ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА РАТИФИКАЦИЈА НА КОНВЕНЦИЈАТА ЗА ТРУДОВИ СТАТИСТИКИ, 1985 (C 160)

Се прогласува Законот за ратификација на Конвенцијата за трудови статистики, 1985 (C 160), што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 15 јануари 2018 година.

Бр. 08-358/1
15 јануари 2018 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
д-р **Ѓорге Иванов,** с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
м-р **Талат Џафери,** с.р.

З А К О Н
ЗА РАТИФИКАЦИЈА НА КОНВЕНЦИЈАТА ЗА ТРУДОВИ СТАТИСТИКИ, 1985 (C 160)

Член 1

Се ратификува Конвенцијата за трудови статистики, 1985 (C 160) усвоена на Генералната конференција на Меѓународната организација на труд, одржана во Женева на 7 јуни 1985 година.

Член 2

Конвенцијата од членот 1 од овој закон во оригинал на англиски и француски јазик и во превод на македонски јазик, гласи:

C160 - Labour Statistics Convention, 1985 (No. 160)

Convention concerning Labour Statistics (Entry into force: 24 Apr 1988)Adoption: Geneva, 71st ILC session (25 Jun 1985) - Status: Up-to-date instrument (Technical Convention).Convention may be denounced: 24 Apr 2018 - 24 Apr 2019

Preamble

The General Conference of the International Labour Organisation,

Having been convened at Geneva by the Governing Body of the International Labour Office, and having met in its Seventy-first Session on 7 June 1985, and

Having decided upon the adoption of certain proposals with regard to the revision of the Convention concerning Statistics of Wages and Hours of Work, 1938 (No. 63), which is the fifth item on the agenda of the session, and

Considering that these proposals should take the form of an international Convention,

adopts this twenty-fifth day of June of the year one thousand nine hundred and eighty-five the following Convention, which may be cited as the Labour Statistics Convention, 1985:

I. GENERAL PROVISIONS

Article 1

Each Member which ratifies this Convention undertakes that it will regularly collect, compile and publish basic labour statistics, which shall be progressively expanded in accordance with its resources to cover the following subjects:

- (a) economically active population, employment, where relevant unemployment, and where possible visible underemployment;
- (b) structure and distribution of the economically active population, for detailed analysis and to serve as benchmark data;
- (c) average earnings and hours of work (hours actually worked or hours paid for) and, where appropriate, time rates of wages and normal hours of work;
- (d) wage structure and distribution;
- (e) labour cost;
- (f) consumer price indices;
- (g) household expenditure or, where appropriate, family expenditure and, where possible, household income or, where appropriate, family income;
- (h) occupational injuries and, as far as possible, occupational diseases; and
- (i) industrial disputes.

Article 2

In designing or revising the concepts, definitions and methodology used in the collection, compilation and publication of the statistics required under this Convention, Members shall take into consideration the latest standards and guidelines established under the auspices of the International Labour Organisation.

Article 3

In designing or revising the concepts, definitions and methodology used in the collection, compilation and publication of the statistics required under this Convention, the representative organisations of employers and workers, where they exist, shall be consulted with a view to taking into account their needs and to ensuring their co-operation.

Article 4

Nothing in this Convention shall impose an obligation to publish or reveal data which could result in the disclosure in any way of information relating to an individual statistical unit, such as a person, a household, an establishment or an enterprise.

Article 5

Each Member which ratifies this Convention undertakes to communicate to the International Labour Office, as soon as practicable, the published statistics compiled in pursuance of the Convention and information concerning their publication, in particular-

- (a) the reference information appropriate to the means of dissemination used (titles and reference numbers in the case of printed publications and the equivalent descriptions in the case of data disseminated in other forms); and
- (b) the most recent dates or periods for which the different types of statistics are available, and the dates of their publication or release.

Article 6

Detailed descriptions of the sources, concepts, definitions and methodology used in collecting and compiling statistics in pursuance of this Convention shall be-

- (a) produced and updated to reflect significant changes;
- (b) communicated to the International Labour Office as soon as practicable; and
- (c) published by the competent national body.

II. BASIC LABOUR STATISTICS

Article 7

Current statistics of the economically active population, employment, where relevant unemployment, and where possible visible underemployment, shall be compiled in such a way as to be representative of the country as a whole.

Article 8

Statistics of the structure and distribution of the economically active population shall be compiled in such a way as to be representative of the country as a whole, for detailed analysis and to serve as benchmark data.

Article 9

- 1. Current statistics of average earnings and hours of work (hours actually worked or hours paid for) shall be compiled covering all important categories of employees and all important branches of economic activity, and in such a way as to be representative of the country as a whole.
- 2. Where appropriate, statistics of time rates of wages and normal hours of work shall be compiled covering important occupations or groups of occupations in important branches of economic activity, and in such a way as to be representative of the country as a whole.

Article 10

Statistics of wage structure and distribution shall be compiled covering employees in important branches of economic activity.

Article 11

Statistics of labour cost shall be compiled covering important branches of economic activity. Where possible, these statistics shall be consistent with data on employment and hours of work (hours actually worked or hours paid for) of the same scope.

Article 12

Consumer price indices shall be computed in order to measure variations over time in the prices of items representative of the consumption patterns of significant population groups or of the total population.

Article 13

Statistics of household expenditure or, where appropriate, family expenditure and, where possible, household income or, where appropriate, family income shall be compiled covering all types and sizes of private households or families, and in such a way as to be representative of the country as a whole.

Article 14

1. Statistics of occupational injuries shall be compiled in such a way as to be representative of the country as a whole, covering, where possible, all branches of economic activity.

2. As far as possible, statistics of occupational diseases shall be compiled covering all branches of economic activity, and in such a way as to be representative of the country as a whole.

Article 15

Statistics of industrial disputes shall be compiled in such a way as to be representative of the country as a whole, covering, where possible, all branches of economic activity.

III. ACCEPTANCE OF OBLIGATIONS

Article 16

1. Each Member which ratifies this Convention shall, in pursuance of the general obligations referred to in Part I, accept the obligations of the Convention in respect of one or more of the Articles of Part II.

2. Each Member shall specify in its ratification the Article or Articles of Part II in respect of which it accepts the obligations of this Convention.

3. Each Member which has ratified this Convention may subsequently notify the Director-General of the International Labour Office that it accepts the obligations of the Convention in respect of one or more of the Articles of Part II which were not already specified in its ratification. These notifications shall have the force of ratification as from the date of their communication.

4. Each Member which has ratified this Convention shall state, in its reports on the application of the Convention submitted under article 22 of the Constitution of the International Labour Organisation, the position of its law and practice on the subjects covered by the Articles of Part II in respect of which it has not accepted the obligations of the Convention and the extent to which effect is given or is proposed to be given to the Convention in respect of such subjects.

Article 17

1. A Member may limit initially the scope of the statistics referred to in the Article or Articles of Part II in respect of which it has accepted the obligations of this

Convention to specified categories of workers, sectors of the economy, branches of economic activity or geographical areas.

2. Each Member which limits the scope of the statistics in pursuance of paragraph 1 of this Article shall indicate in its first report on the application of the Convention submitted under article 22 of the Constitution of the International Labour Organisation, the Article or Articles of Part II to which the limitation applies, stating the nature of and reasons for such limitation, and shall state in subsequent reports the extent to which it has been possible or it is proposed to extend the scope to other categories of workers, sectors of the economy, branches of economic activity or geographical areas.

3. After consulting the representative organisations of employers and workers concerned, a Member may, by a declaration communicated to the Director-General of the International Labour Office in the month following each anniversary of the coming into force of the Convention, introduce subsequent limitations on the technical scope of the statistics covered by the Article or Articles of Part II in respect of which it has accepted the obligations of the Convention. Such declarations shall take effect one year after the date on which they are registered. Each Member which introduces such limitations shall provide in its reports on the application of the Convention submitted under article 22 of the Constitution of the International Labour Organisation the particulars referred to in paragraph 2 of this Article.

Article 18

This Convention revises the Convention concerning Statistics of Wages and Hours of Work, 1938.

IV. FINAL PROVISIONS

Article 19

The formal ratifications of this Convention shall be communicated to the Director-General of the International Labour Office for registration.

Article 20

1. This Convention shall be binding only upon those Members of the International Labour Organisation whose ratifications have been registered with the Director-General.

2. It shall come into force twelve months after the date on which the ratifications of two Members have been registered with the Director-General.

3. Thereafter, this Convention shall come into force for any member twelve months after the date on which its ratification has been registered.

Article 21

1. A Member which has ratified this Convention may denounce it, after the expiration of ten years from the date on which the Convention first comes into force, by an act communicated to the Director-General of the International Labour Office for registration. Such denunciation shall not take effect until one year after the date on which it is registered.

2. Each Member which has ratified this Convention and which does not, within the year following the expiration of the period of ten years mentioned in the preceding paragraph, exercise the right of denunciation provided for in this Article, will be bound for another period of ten years and, thereafter, may denounce this Convention at the expiration of each period of ten years under the terms provided for in this Article.

3. After consulting the representative organisations of employers and workers concerned, a Member which has ratified this Convention may, after the expiration of

five years from the date on which the Convention first comes into force, by a declaration communicated to the Director-General of the International Labour Office, withdraw its acceptance of the obligations of the Convention in respect of one or more of the Articles of Part II, provided that it maintains its acceptance of these obligations in respect of at least one of these Articles. Such withdrawal shall not take effect until one year after the date on which it was registered.

4. Each Member which has ratified this Convention and which does not, within the year following the expiration of the period of five years mentioned in paragraph 3 of this Article, exercise the right of withdrawal provided for in that paragraph, shall be bound by the Articles of Part II in respect of which it has accepted the obligations of the Convention for another period of five years and, thereafter, may withdraw its acceptance of these obligations at the expiration of each period of five years under the terms provided for in this Article.

Article 22

1. The Director-General of the International Labour Office shall notify all Members of the International Labour Organisation of the registration of all ratifications and denunciations communicated to him by the Members of the Organisations.

2. When notifying the Members of the Organisations of the registration of the second ratification communicated to him, the Director-General shall draw the attention of the Members of the Organisation of the date upon which the Convention will come into force.

Article 23

The Director-General of the International Labour Office shall communicate to the Secretary-General of the United Nations for registration in accordance with Article 102 of the Charter of the United Nations full particulars of all ratifications and acts of denunciation registered by him in accordance with the provisions of the preceding Articles.

Article 24

At such times as it may consider necessary the Governing Body of the International Labour Office shall present to the General Conference a report on the working of this Convention and shall examine the desirability of placing on the agenda of the Conference the question of its revision in whole or in part.

Article 25

1. Should the Conference adopt a new Convention revising this Convention in whole or in part, then, unless the new Convention otherwise provides-

(a) the ratification by a Member of the new revising Convention shall ipso jure involve the immediate denunciation of this Convention, notwithstanding the provisions of Article 21 above, if and when the new revising Convention shall have come into force;

(b) as from the date when the new revising Convention comes into force this Convention shall cease to be open to ratification by the Members.

2. This Convention shall in any case remain in force in its actual form and content for those Members which have ratified it but have not ratified the revising Convention.

Article 26

The English and French versions of the text of this Convention are equally authoritative.

C160 - Labour Statistics Convention, 1985 (No. 160)

Convention concerning Labour Statistics (Entry into force: 24 Apr 1988)Adoption: Geneva, 71st ILC session (25 Jun 1985) - Status: Up-to-date instrument (Technical Convention).Convention may be denounced: 24 Apr 2018 - 24 Apr 2019

Préambule

La Conférence générale de l'Organisation internationale du Travail,

Convoquée à Genève par le Conseil d'administration du Bureau international du Travail, et s'y étant réunie le 7 juin 1985, en sa soixante et onzième session;

Après avoir décidé d'adopter diverses propositions relatives à la révision de la convention (no 63) concernant les statistiques des salaires et des heures de travail, 1938, question qui constitue le cinquième point à l'ordre du jour de la session;

Considérant que ces propositions devraient prendre la forme d'une convention internationale,

adopte, ce vingt-cinquième jour de juin mil neuf cent quatre-vingt-cinq, la convention ci-après, qui sera dénommée Convention sur les statistiques du travail, 1985.

PARTIE I. DISPOSITIONS GÉNÉRALES

Article 1

Tout Membre qui ratifie la présente convention s'engage à régulièrement recueillir, compiler et publier des statistiques de base du travail qui devront, en tenant compte de ses ressources, progressivement s'étendre aux domaines suivants:

- (a) la population active, l'emploi, le chômage s'il y a lieu, et, si possible, le sous-emploi visible;
- (b) la structure et la répartition de la population active, afin de pouvoir procéder à des analyses approfondies et de disposer de données de calage;
- (c) les gains moyens et la durée moyenne du travail (heures réellement effectuées ou heures rémunérées) et, quand cela est approprié, les taux de salaire au temps et la durée normale du travail;
- (d) la structure et la répartition des salaires;
- (e) le coût de la main-d'oeuvre;
- (f) les indices des prix à la consommation;
- (g) les dépenses des ménages ou, quand cela est approprié, les dépenses des familles et, si possible, les revenus des ménages ou, quand cela est approprié, les revenus des familles;
- (h) les lésions professionnelles et, autant que possible, les maladies professionnelles;
- (i) les conflits du travail.

Article 2

Lors de l'élaboration ou de la révision des concepts, des définitions et de la méthodologie utilisés pour la collecte, la compilation et la publication des statistiques

requises en vertu de la présente convention, les Membres doivent prendre en considération les normes et les directives les plus récentes établies sous les auspices de l'Organisation internationale du Travail.

Article 3

Lors de l'élaboration ou de la révision des concepts, des définitions et de la méthodologie utilisés pour la collecte, la compilation et la publication des statistiques requises en vertu de la présente convention, les organisations représentatives des employeurs et des travailleurs, lorsqu'elles existent, doivent être consultées, pour que leurs besoins soient pris en compte et que leur collaboration soit assurée.

Article 4

Rien dans la présente convention n'impose l'obligation de publier ou de révéler des données qui entraîneraient, d'une quelconque façon, la divulgation de renseignements relatifs à une unité statistique individuelle telle qu'une personne, un ménage, un établissement ou une entreprise.

Article 5

Tout Membre qui ratifie la présente convention s'engage à communiquer au Bureau international du Travail, dès que cela est réalisable, les statistiques compilées et publiées en vertu de la convention, et des informations concernant leur publication, et en particulier:

- (a) les renseignements appropriés aux moyens de diffusion utilisés (titres et numéros de référence dans le cas de publications imprimées ou descriptions équivalentes dans le cas de données diffusées sous toute autre forme);
- (b) les dates ou les périodes les plus récentes pour lesquelles les différentes sortes de statistiques sont disponibles et les dates de leur publication ou diffusion.

Article 6

Des descriptions détaillées des sources, des concepts, des définitions et de la méthodologie utilisés lors de la collecte et de la compilation des statistiques conformément à la présente convention doivent être:

- (a) produites et mises à jour pour refléter les changements significatifs;
- (b) communiquées au Bureau international du Travail dès que cela est réalisable;
- (c) publiées par l'organisme national compétent.

PARTIE II. STATISTIQUES DE BASE DU TRAVAIL

Article 7

Des statistiques courantes sur la population active, l'emploi, le chômage s'il y a lieu, et, si possible, le sous-emploi visible doivent être compilées de manière à ce qu'elles représentent l'ensemble du pays.

Article 8

Pour pouvoir procéder à des analyses approfondies et disposer de données de calage, des statistiques sur la structure et la répartition de la population active doivent être compilées de manière à ce qu'elles représentent l'ensemble du pays.

Article 9

1. Des statistiques courantes sur les gains moyens et la durée moyenne du travail (heures réellement effectuées ou heures rémunérées) doivent être compilées

pour toutes les catégories importantes de salariés et toutes les branches d'activité économique importantes, et de manière à ce qu'elles représentent l'ensemble du pays.

2. Quand cela est approprié, des statistiques sur les taux de salaire au temps et la durée normale du travail doivent être compilées pour des professions ou des groupes de professions importants dans des branches d'activité économique importantes, et de manière à ce qu'elles représentent l'ensemble du pays.

Article 10

Des statistiques sur la structure et la répartition des salaires doivent être compilées pour des branches d'activité économique importantes.

Article 11

Des statistiques sur le coût de la main-d'oeuvre doivent être compilées pour des branches d'activité économique importantes. Ces statistiques doivent, si possible, être compatibles avec les données sur l'emploi et la durée du travail (heures réellement effectuées ou heures rémunérées) couvrant le même champ.

Article 12

Des indices des prix à la consommation doivent être calculés afin de mesurer les variations dans le temps des prix d'articles représentatifs des habitudes de consommation de groupes de population significatifs ou de l'ensemble de la population.

Article 13

Des statistiques sur les dépenses des ménages ou, quand cela est approprié, les dépenses des familles et, si possible, sur les revenus des ménages ou, quand cela est approprié, les revenus des familles doivent être compilées pour toutes les catégories et tailles de ménages privés ou de familles, et de manière à ce qu'elles représentent l'ensemble du pays.

Article 14

1. Des statistiques sur les lésions professionnelles doivent être compilées de manière à ce qu'elles représentent l'ensemble du pays et, si possible, pour toutes les branches d'activité économique.

2. Des statistiques sur les maladies professionnelles doivent, autant que possible, être compilées pour toutes les branches d'activité économique, et de manière à ce qu'elles représentent l'ensemble du pays.

Article 15

Des statistiques sur les conflits du travail doivent être compilées de manière à ce qu'elles représentent l'ensemble du pays et, si possible, pour toutes les branches d'activité économique.

PARTIE III. ACCEPTATION DES OBLIGATIONS

Article 16

1. Tout Membre qui ratifie la présente convention doit accepter, en vertu des obligations générales qui font l'objet de la partie I, les obligations découlant de la convention en ce qui concerne l'un ou plusieurs des articles de la partie II.

2. Tout Membre doit spécifier, dans sa ratification, l'article ou les articles de la partie II pour lesquels il accepte les obligations découlant de la présente convention.

3. Tout Membre qui a ratifié la présente convention peut par la suite notifier au Directeur général du Bureau international du Travail qu'il accepte les obligations découlant de la convention en ce qui concerne l'un ou plusieurs des articles de la

partie II qui n'ont pas déjà été spécifiés dans sa ratification. Ces notifications auront force de ratification dès la date de leur communication.

4. Tout Membre qui a ratifié la présente convention doit exposer, dans ses rapports sur l'application de la convention présentés en vertu de l'article 22 de la Constitution de l'Organisation internationale du Travail, l'état de sa législation et de sa pratique quant aux domaines couverts par les articles de la partie II pour lesquels il n'a pas accepté les obligations découlant de la convention, en précisant dans quelle mesure il a été donné effet ou il est proposé de donner effet aux dispositions de la convention en ce qui concerne ces domaines.

Article 17

1. Tout Membre peut, dans un premier temps, limiter le champ des statistiques visées par l'article ou les articles de la partie II pour lesquels il a accepté les obligations découlant de la présente convention à certaines catégories de travailleurs, certains secteurs de l'économie, certaines branches d'activité économique ou certaines régions géographiques.

2. Tout Membre qui limite le champ des statistiques en application du paragraphe 1 ci-dessus doit indiquer, dans son premier rapport sur l'application de la convention présenté en vertu de l'article 22 de la Constitution de l'Organisation internationale du Travail, l'article ou les articles de la partie II auxquels s'applique cette limitation, en en précisant la nature et les raisons; il doit exposer dans ses rapports ultérieurs les progrès qui ont pu être réalisés ou qu'il se propose de réaliser pour inclure d'autres catégories de travailleurs, secteurs de l'économie, branches d'activité économique et régions géographiques.

3. Après avoir consulté les organisations représentatives des employeurs et des travailleurs intéressées, tout Membre peut, chaque année, dans une déclaration communiquée au Directeur général du Bureau international du Travail dans le mois qui suit la date de la mise en vigueur initiale de la convention, apporter sur le plan technique des limitations ultérieures au champ des statistiques couvertes par l'article ou les articles de la partie II pour lesquels il a accepté les obligations découlant de la convention. Ces déclarations prendront effet une année après avoir été enregistrées. Tout Membre qui introduit de telles limitations devra fournir, dans ses rapports sur l'application de la convention présentés en vertu de l'article 22 de la Constitution de l'Organisation internationale du Travail, les détails mentionnés au paragraphe 2 du présent article.

Article 18

La présente convention révise la convention concernant les statistiques des salaires et des heures de travail, 1938.

PARTIE IV. DISPOSITIONS FINALES

Article 19

Les ratifications formelles de la présente convention seront communiquées au Directeur général du Bureau international du Travail et par lui enregistrées.

Article 20

1. La présente convention ne liera que les Membres de l'Organisation internationale du Travail dont la ratification aura été enregistrée par le Directeur général.

2. Elle entrera en vigueur douze mois après que les ratifications de deux Membres auront été enregistrées par le Directeur général.

3. Par la suite, cette convention entrera en vigueur pour chaque Membre douze mois après la date où sa ratification aura été enregistrée.

Article 21

1. Tout Membre ayant ratifié la présente convention peut la dénoncer à l'expiration d'une période de dix années après la date de la mise en vigueur initiale de la convention, par un acte communiqué au Directeur général du Bureau international du Travail et par lui enregistré. La dénonciation ne prendra effet qu'une année après avoir été enregistrée.

2. Tout Membre ayant ratifié la présente convention qui, dans le délai d'une année après l'expiration de la période de dix années mentionnée au paragraphe précédent, ne fera pas usage de la faculté de dénonciation prévue par le présent article sera lié pour une nouvelle période de dix années et, par la suite, pourra dénoncer la présente convention à l'expiration de chaque période de dix années dans les conditions prévues au présent article.

3. Après avoir consulté les organisations représentatives des employeurs et des travailleurs intéressées, tout Membre qui a ratifié la présente convention peut, à l'expiration d'une période de cinq ans après la date de la mise en vigueur initiale de la convention, par une déclaration communiquée au Directeur général du Bureau international du Travail, retirer son acceptation des obligations découlant de la convention en ce qui concerne l'un ou plusieurs des articles de la partie II, à condition qu'il maintienne son acceptation de ces obligations en ce qui concerne au moins l'un de ces articles. Cette déclaration ne prendra effet qu'une année après avoir été enregistrée.

4. Tout Membre ayant ratifié la présente convention qui, dans le délai d'une année après l'expiration de la période de cinq ans mentionnée au paragraphe 3 ci-dessus, ne fera pas usage de la faculté prévue dans ledit paragraphe sera lié par les articles de la partie II en vertu desquels il a accepté les obligations découlant de la convention pour une nouvelle période de cinq ans et, par la suite, peut retirer son acceptation de ces obligations à l'expiration de chaque période de cinq ans dans les conditions prévues au présent article.

Article 22

1. Le Directeur général du Bureau international du Travail notifiera à tous les Membres de l'Organisation internationale du Travail l'enregistrement de toutes les ratifications et dénonciations qui lui seront communiquées par les Membres de l'Organisation.

2. En notifiant aux Membres de l'Organisation l'enregistrement de la deuxième ratification qui lui aura été communiquée, le Directeur général appellera l'attention des Membres de l'Organisation sur la date à laquelle la présente convention entrera en vigueur.

Article 23

Le Directeur général du Bureau international du Travail communiquera au Secrétaire général des Nations Unies, aux fins d'enregistrement, conformément à l'article 102 de la Charte des Nations Unies, des renseignements complets au sujet de toutes ratifications et de tous actes de dénonciation qu'il aura enregistrés conformément aux articles précédents.

Article 24

Chaque fois qu'il le jugera nécessaire, le Conseil d'administration du Bureau international du Travail présentera à la Conférence générale un rapport sur l'application de la présente convention et examinera s'il y a lieu d'inscrire à l'ordre du jour de la Conférence la question de sa révision totale ou partielle.

Article 25

1. Au cas où la Conférence adopterait une nouvelle convention portant révision totale ou partielle de la présente convention, et à moins que la nouvelle convention ne dispose autrement:

(a) la ratification par un Membre de la nouvelle convention portant révision entraînerait de plein droit, nonobstant l'article 21 ci-dessus, dénonciation immédiate de la présente convention, sous réserve que la nouvelle convention portant révision soit entrée en vigueur;

(b) à partir de la date de l'entrée en vigueur de la nouvelle convention portant révision, la présente convention cesserait d'être ouverte à la ratification des Membres.

2. La présente convention demeurerait en tout cas en vigueur dans sa forme et teneur pour les Membres qui l'auraient ratifiée et qui ne ratifieraient pas la convention portant révision.

Article 26

Les versions française et anglaise du texte de la présente convention font également foi.

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

(С 160) Конвенција за трудови статистики, 1985

Генералната конференција на Меѓународната организација на трудот,

свикана во Женева од страна на раководното тело на Меѓународната канцеларија на трудот, одржувајќи ја својата седумдесет и прва седница на 7 Јуни 1985 год. и

одлучувајќи по усвојувањето на одредени предлози во врска со ревизијата на Конвенцијата поврзана со статистиката на плати и работни часови, 1938 (бр. 63), која е петта точка на дневен ред на седницата, и

земајќи предвид дека овие предлози треба да имаат форма на меѓународна конвенција,

го усвојува ова на дваесет и петтиот ден од Јуни, илјада деветстотини осумдесет и петта година, следејќи ја Конвенцијата, која може да биде наведена како Конвенција за трудова статистика, 1985:

I. ОПШТИ ОДРЕДБИ

Член 1

Секоја земја-членка која ќе ја ратификува оваа Конвенција, се обврзува дека редовно ќе врши исправки, ќе подготвува и ќе објавува трудови статистики кои ќе бидат прогресивно зголемени во согласност со нивните ресурси за да ги опфати следните теми:

- (а) економски активно население, вработување, невработеност, каде што е релевантно, и каде што е можно, видлива невработеност.
- (б) структура и дистрибуција на економско активното население, за детална анализа и за да послужи како одредница за податоци.
- (в) просечни примања и работни часови (часови на работа или часови за кои се платени) и каде што е соодветно, временски стапки на платите и нормални работни часови;
- (г) структура и дистрибуција на плати
- (ѓ) трошок за труд
- (е) индекс на цени на потрошувачите
- (ж) трошоци за домаќинство, или каде што е соодветно, семејни трошоци, и каде што е можно, приходи за домаќинство, или каде што е соодветно, семејни приходи;
- (з) повреди на работи, и колку што е возможно, болести на работа и
- (s) индустриски спорови.

Член 2

При создавање или ревидирање на концептите, дефинициите и методологијата користена во собирањето и објавувањето на статистиките предвидени во оваа Конвенција, членките ќе ги земат во предвид последните стандарди и упатства воспоставени под покровителство на Меѓународната организација на труд.

Член 3

При создавањето и ревидирањето на концептите, дефинициите и методологијата користена за собирање и објавување на статистиките предвидени со оваа Конвенција, репрезентативните организации на

работодавач и работници, каде што се присутни, ќе се консултираат со цел да се земат во предвид нивните потреби и да се осигури нивната соработка.

Член 4

Ништо во оваа Конвенција нема да ја наметне обврската да се објават или откријат податоци кои би можеле да резултираат со откривање, на кој било начин, информации поврзани со индивидуална статистичка единица, како лице, домаќинство, установа или претпријатие.

Член 5

Секоја членка која ја ратификува оваа Конвенција, се обврзува да и ги пренесе на Меѓународната канцеларија за труд, што е можно поскоро, објавените статистики собрани во согласност со Конвенцијата и информации во врска со нивното објавување, особено -

- (а) референтни информации соодветни на користените средства за дистрибуцијата на (наслови и броеви за референција во случај на печатени публикации и еквивалентни описи во случај да се дистрибуирани во друга форма); и
- (б) најновите датуми или периоди за кои различните видови статистики се достални, и датумите на нивно објавување или издавање.

Член 6

Деталните описи на изворите, концептите, дефинициите и методологијата користени при собирање статистика во согласност со оваа Конвенција ќе бидат -

- (а) создадени и обновени со цел да рефлектираат значителни промени;
- (б) испратени до Меѓународната канцеларија за труд што е можно поскоро; и
- (в) објавени од страна на соодветното национално тело.

II. ОСНОВНИ ТРУДОВИ СТАТИСТИКИ

Член 7

Моменталните статистики за економско активното население, вработувањето, каде што е релевантно, невработеноста и каде што е можно видливата невработеност, ќе бидат направени на начин за да ја претставуваат земјата како целина.

Член 8

Статистиките на структурата и дистрибуцијата на економско активното население ќе бидат создадени на начин како би ја претставувале земјата како целина, за детални анализи како и да служат како референтни податоци.

Член 9

- 1. Моменталните статистики на просечни заработки и работни часови (одработени часови и платени часови) ќе се соберат опфаќајќи ги сите важни категории вработени и сите важни гранки на економска активност, на таков начин земјата да ја претставуваат како целина.
- 2. Каде што е соодветно, статистиките за временските стапки и нормалните работни часови се составуваат опфаќајќи важни занимања или групи на занимања во важни гранки на економската активност, на таков начин земјата да ја преставуваат како целина.

Член 10

Статистиките за структурата и распределбата на платите се составуваат опфаќајќи ги вработените во важните гранки на економска активност.

Член 11

Статистиките за трудовите трошоци се составуваа опфаќајќи важни гранки на економска активност. Каде што е можно, овие статистики се во согласност со податоците за вработување и работни часови (одработени часови и платени часови) од истиот опсег.

Член 12

Индексите на цени за потрошувачите се пресметуваат со цел да се измерат промените во цените за одреден период за предмети кои претставуваат потрошувачка шема на значајните групи на население или на целокупното население.

Член 13

Статистиките за трошоците на домаќинствата, каде што е соодветно, трошоци на семејствата и каде што е можно, приход на домаќинствата, или каде што е соодветно, приход на семејствата, се составуваат опфаќајќи ги сите видови и големини приватни домаќинства или семејства, на таков начин земјата да ја претставуваат како целина.

Член 14

1. Статистиките за професионални повреди се составуваат на таков начин земјата да ја претставуваат како целина, опфаќајќи ги, каде што е можно, сите гранки на економска активност.

2. Колку што е можно, статистиките за повредите на работа се составуваат опфаќајќи ги сите гранки на економска активност, и на таков начин да ја преставуваат земјата како целина.

Член 15

Статистиките за индустриски спорови се составуваат на таков начин да ја преставуваат земјата како целина, опфаќајќи ги, каде што е можно, сите гранки на економска активност.

III. ПРИФАЌАЊЕ НА ОБВРСКИТЕ

Член 16

1. Секоја членка која ја ратификува оваа Конвенција, во согласност со општите обврски наведени во Дел I, ги прифаќа сите обврски од Конвенцијата во однос на еден или повеќе од членовите од Дел II.

2. Секоја членка во својата ратификација го наведува членот или членовите од Дел II во однос на што ги прифаќа обврските од оваа Конвенција.

3. Секоја членка која ја ратификува оваа Конвенција може подоцна да го извести Генералниот Директор на меѓународната канцеларија на трудот дека ги прифаќа обврските на Конвенцијата во однос на еден или повеќе членови од Дел II кои веќе не биле наведени во ратификацијата на истата. Овие известувања стапуваат на сила од датумот на нивното испраќање.

4. Секоја членка која ја ратификувала оваа Конвенција во своите извештаи за примена на Конвенцијата поднесени во согласност со член 22 од Уставот на Меѓународната организација на трудот, ќе ја наведе позицијата на законот и примената на лицата опфатени во членовите од Дел II во однос на

кој не се прифатиле обврските од Конвенцијата и степенот до кој ефектот е даден или предложен на Конвенцијата во однос на таквите лица.

Член 17

1. Една членка може првично да го ограничи опсегот на статистички податоци наведени во член или членови од Дел II во однос на кои се прифатени обврските од оваа Конвенција за одредени категории работници, економски сектори, гранки на економска активност или географски области.

2. Секоја членка која го ограничува опсегот на статистиките во согласност со став 1 од овој Член во првиот извештај за примената на Конвенцијата, поднесен во согласност со член 22 од Уставот на меѓународната организација на трудот, ќе го/ги посочи членот или членовите од Дел II на кои се однесува ограничувањето, наведувајќи ја природата и причините за тоа ограничување, и во наредните извештаи ќе го наведува степенот до кој е возможно или е предложено да се прошири опсегот на други категории работници, економски сектори, гранки на економска активност или географски области.

3. По консултирање со репрезентативните организации на работодавачи и засегнати работници, една членка може, со изјава испратена до на Меѓународната канцеларија за труд во месецот по секоја измината година од стапувањето на сила на Конвенцијата, да претстави следни ограничувања во рамките техничкиот опсег на статистичките податоци опфатени со член или членови од Дел II во однос на кои се прифатени обврските од Конвенцијата. Таквите изјави стапуваат на сила една година по датумот на кој истите се регистрирани. Секоја членка која воведува такви ограничувања во извештаите за примена на Конвенцијата поднесени во рамките на член 22 од Уставот од Меѓународната организација на труд ги наведува податоците споменати во став 2 од овој член.

Член 18

Оваа Конвенција ја ревидира Конвенцијата која се однесува на статистики на плати и работни часови, 1938 год.

IV. ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 19

Формалната ратификација на оваа Конвенција е доставена до Генералниот директор на Меѓународната канцеларија на труд за регистрација.

Член 20

1. Оваа Конвенција е обврзувачка само за оние членови на Меѓународната организација на труд чии што ратификации биле регистрирани од страна на Генералниот директор.

2. Стапува на сила дванаесет месеци по датумот на кој ратификациите на две членки биле регистрирани од страна на Генералниот Директор.

3. Потоа, оваа Конвенција стапува на сила за сите членови дванаесет месеци по датумот на кој ратификацијата била регистрирана.

Член 21

1. Членка која ја ратификувала оваа Конвенција може да ја откаже, по истекот на десет години од денот на кој Конвенцијата прв пат стапила на сила, или преку акт доставен до Генералниот Директор на Меѓународната канцеларија на труд за регистрација. Таквото откажување нема да стапи на сила една година по датумот на кој е регистрирано.

- 2. Секоја членка која ја ратификувала оваа Конвенција и која во рок од една година од истекувањето на споменатиот период од една година не го употреби правото на откажување предвидено во овој член, ќе биде обврзана за уште еден период од десет години, и потоа може да ја откаже оваа Конвенција по истекот на секој период од десет години под услови предвидени со овој член.
- 3. По консултација со репрезентативните организации на работодавачи и засегнати работници, една членка која ја ратификувала оваа Конвенција, може, по истекот на пет години од датумот на кој Конвенцијата прв пат стапила на сила, преку изјава доставена до Генералниот Директор на Меѓународната канцеларија на труд да го повлече прифаќањето на обврските од Конвенцијата во однос на еден или повеќе членови од Дел II, земајќи предвид да остане прифаќањето на обврски во однос на најмалку еден од овие членови. Таквото откажување нема да стапи на сила една година по датумот на кој е регистрирано.
- 4. 4. Секоја членка којашто ја ратификувала оваа Конвенција и која, во рок од годината по истекувањето на период од петте години споменати во став 1 од овој член, не го искористи правото на повлекување пропишано во тој став, ќе биде обврзана од ставовите од Дел II, во однос на кои ги прифатила обврските на Конвенцијата, за дополнителен период од пет години и, со тоа, може да ги повлече своето прифаќање на тие обврски со истекот на секој период од пет години според условите од овој член.

Член 22

- 1. Генералниот Директор на Меѓународната канцеларија на трудот ги известува сите членки на Меѓународната организација на трудот за регистрацијата на сите ратификации и откажувања доставени до него од членките на Организациите.
- 2. При известувањето на членките на Организациите за регистрацијата на втората ратификација доставена до него, Генералниот Директор го насочува вниманието на членките на Организацијата на датумот на кој Конвенцијата стапува на сила.

Член 23

Генералниот Директор на Меѓународната канцеларија на труд доставува до Генералниот секретар на Обединетите Нации за регистрација, во согласност со член 102 од Повелбата на Обединетите нации, комплетни податоци за ратификациите и актите на одбивање регистрирани во согласност со одредбите од претходните членови.

Член 24

Во такви моменти, можеби е потребно Раководното тело на Меѓународната канцеларија на труд да поднесе извештај до Генералната конференција за работењето на оваа Конвенција и да ја испита потребата за поставување на дневен ред на Конференцијата прашањето за делумна или целосна ревизија.

Член 25

- 1. Конференцијата треба да усвои нова Конвенција ревидирајќи ја оваа Конвенција целосно или делумно, доколку новата Конвенција предвидува -
  - (а) ратификацијата од страна на членка на новата ревидирана Конвенција ipso jure го вклучува моменталното откажување на оваа Конвенција со исклучок на одредбите од член 21 погоре, ако и кога новата ревидирана Конвенција ќе стапи на сила.
  - (б) од датумот кога новата ревидирана Конвенција стапува на сила, оваа Конвенција престанува да биде достапна за ратификација од членовите.
- 2. Оваа Конвенција во секој случај останува на сила во својата форма и содржина за оние членки кои ја ратификувале, но не ја ратификувале ревидираната Конвенција.

Член 26

Англиската и француската верзија на текстот од оваа Конвенција се со еднаква важност.

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

Член 3

Министерството за труд и социјална политика се определува како надлежен орган на државната управа што ќе се грижи за извршување на Конвенцијата, од членот 1 од овој закон.

Член 4

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија”.

L I GJ
PËR RATIFIKIMIN E KONVENTËS PËR STATISTIKA TË PUNËS, 1985 (C 160)

Neni 1

Ratifikohet Konventa për statistika të punës, 1985 (C 160), e miratuar në Konferencën e Përgjithshme të Organizatës Ndërkombëtare të Punës, të mbajtur në Gjenevë më 7 qershor 1985.

Neni 2

Konventa nga neni 1 i këtij ligji në origjinal në gjuhën angleze dhe frënge dhe në përkthim në gjuhën maqedonase, është si vijon:

Neni 3

Ministria e Punës dhe Politikës Sociale caktohet si organ kompetent i administratës shtetërore që do të kujdeset për zbatimin e Konventës nga neni 1 i këtij ligji.

Neni 4

Ky ligj hyn në fuqi në ditën e tetë nga dita e botimit në "Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë".

6.

Врз основа на членот 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З
ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА РАТИФИКАЦИЈА НА ДОПОЛНИТЕЛНИОТ ПРОТОКОЛ 5 НА ДОГОВОРОТ ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ПРИСТАПУВАЊЕ НА ЦЕНТРАЛНО ЕВРОПСКИОТ ДОГОВОР ЗА СЛОБОДНА ТРГОВИЈА

Се прогласува Законот за ратификација на Дополнителниот протокол 5 на договорот за изменување и пристапување на Централно европскиот Договор за слободна трговија,

што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 15 јануари 2018 година.

Бр. 08-359/1
15 јануари 2018 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
д-р **Ѓорге Иванов,** с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
м-р **Талат Џафери,** с.р.

З А К О Н
ЗА РАТИФИКАЦИЈА НА ДОПОЛНИТЕЛНИОТ ПРОТОКОЛ 5 НА ДОГОВОРОТ ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ПРИСТАПУВАЊЕ НА ЦЕНТРАЛНО ЕВРОПСКИОТ ДОГОВОР ЗА СЛОБОДНА ТРГОВИЈА

Член 1

Се ратификува Дополнителниот протокол 5 на Договорот за изменување и пристапување на Централно европскиот договор за слободна трговија, усвоен на 26 мај 2017 година, во Белград.

Член 2

Дополнителниот протокол од членот 1 од овој закон во оригинал на англиски јазик и превод на македонски јазик гласи:

ADDITIONAL PROTOCOL 5

TO THE AGREEMENT ON AMENDMENT OF AND ACCESSION TO THE CENTRAL EUROPEAN FREE TRADE AGREEMENT

Preamble

Having in mind the Ministerial Conclusions of 21 November 2014 on emphasising the importance of undertaking efforts aimed at deepening the implementation of the Agreement on Amendment of and Accession to the Central European Free Trade Agreement (hereinafter referred to as "CEFTA 2006"), and taking into account the provisions of Articles 12, 13 and 14(4) of the CEFTA 2006;

Having resolved to eliminate the obstacles to their mutual trade, in accordance with the provisions of the Marrakesh Agreement Establishing the World Trade Organisation (hereinafter referred to as "WTO"), and to progressively establish closer trade relations;

Having resolved to conduct their mutual trade relations in accordance with the rules and disciplines of the WTO, whether or not they are Members of the WTO;

Taking into full account the importance of the positive contribution of trade facilitation to economic development;

Emphasising the role of the EU alignment process in triggering the mutual recognition of programmes, documents, and inspections among CEFTA Parties, as foreseen by this Additional Protocol 5 (hereinafter, the Protocol);

Considering that no provision of this Agreement may be interpreted as exempting the CEFTA Parties from their obligations under other international agreements, especially the WTO;

Having resolved to strengthen trade-economic relations and mutual understanding among CEFTA Parties;

Acknowledging the importance of international cooperation, and also the strive to expand regional cooperation;

Considering that the CEFTA Parties are determined to improve security in the trade in goods entering or exiting their territories, without hampering trade flows;

Seeking to facilitate trade development through the introduction of modern forms and methods of inspection;

Acknowledging the need to exchange data by employing electronic instruments with the aim of strengthening and improving the quality of risk analysis by CEFTA Parties;

Underlining the necessity of investment on information and communication technologies to facilitate the electronic exchange of documents among CEFTA Parties, as required by this Protocol;

Emphasising the importance of a complete review to be undertaken by each CEFTA Party confirming the readiness of its information and communication technology infrastructure for the implementation of the provisions of this Protocol requiring the electronic exchange of data at the national level;

Expressing the readiness of CEFTA Parties to cooperate with the European Union and other international donors willing to co-finance the necessary investments to cater to the information and communication technology needs of CEFTA Parties for the implementation of the Protocol; and

Considering that CEFTA Parties have adequate level of personal data protection;

The CEFTA Joint Committee, in the presence of all CEFTA Parties, has agreed as follows:

Article 1
Definitions

For the purposes of this Protocol:

(a) "data" means any data, whether or not processed or analysed, and documents, reports and other communications in any format, including electronic, or certified or authenticated copies thereof;

(b) "inspections" means any operation whereby the customs authorities or any other inspection or control authority carries out the physical examination or visual inspection of the means of transport or of the goods themselves in order to ascertain that their nature, origin, condition, health, safety, quantity and value are in conformity with the particulars contained in the documents produced;

(c) "formalities" means any formality to which an economic operator is subject to by the authorities and which consists in the production or examination of documents, certificates accompanying the goods, or other particulars, irrespective of the method or medium employed, relating to the goods or the means of transport;

(d) "risk" means the likelihood of an event occurring in connection with the entry, exit, transit, transfer and end-use of goods moving between the customs territories of CEFTA Parties and between the customs territory of one of the CEFTA Parties and third countries, and the presence of goods not in free circulation in the territory of one of the CEFTA Parties, which jeopardises safety and security of the CEFTA Parties, the protection of health and life of humans, animals or plants, and the environment;

(e) "risk management"' means the systematic identification of risk and implementation of all measures necessary for limiting exposure to risk. This includes activities such as collecting data and information, analysing and

assessing risk, prescribing and taking action and regular monitoring and review of the process and its outcomes, based on sources and strategies defined by the CEFTA Parties, at the national, regional, or international level;

(f) "risk assessment on pre-arrival data" means risk analysis and other analytical activities using the data sent by the CEFTA Party of export, when the relevant document is accepted in the IT system of the concerned authority of the CEFTA Party of import, and the data for goods in transit;

(g) "authorised economic operators" means an economic operator established in one of the CEFTA Parties, which is deemed reliable in the context of its customs related operations and that, therefore, is entitled to enjoy benefits in one or more CEFTA Parties; and

(h) "border" means any crossing point where goods enter into and/or exit from the customs territory of a CEFTA party.

Article 2
Scope

2.1. Without prejudice to special provisions in force under legal acts concluded between CEFTA Parties, this Protocol shall apply to the simplification of inspections, reduction of formalities to the possible maximum extent, exchange of data concerning the carriage of goods between CEFTA Parties and cooperation of trade partnership programmes.

2.2. This Protocol shall not apply to inspections or formalities concerning ships and aircraft as means of transport. However, it shall apply to vehicles and goods carried by the said means of transport.

2.3. The activities undertaken by the CEFTA Parties for purposes of the implementation of this Protocol shall be in line with their national legislation.

Article 3
General Objective

In accordance with this Protocol and its Annexes, which forms integral part of the Protocol, the CEFTA Parties shall:

1) simplify inspections related to all clearance procedures and reduce formalities to the possible maximum extent;

2) exchange data between customs authorities to the extent that each national legislation allows;

3) mutually recognise the national Authorised Economic Operators' Programmes in each CEFTA Party, provided that both the legislation and implementation of each national programme is fully in line with the relevant EU *acquis*.

Article 4
Extension of the Scope

4.1. In order to serve the overall objective of trade facilitation and of deterrent security, and safety related controls, CEFTA Parties may extend the scope of data exchanged electronically in order to include other authorities, than the customs authorities, in the electronic exchange of data and may strengthen the

cooperation between their border and other control agencies with respect to the following:

a) alignment of working days and hours;

b) alignment of procedures and formalities;

c) development and sharing of common facilities;

d) joint controls; and

e) establishment of one stop border post control.

4.2. In order to facilitate regional trade through the simplification of customs and other related procedures for the clearance of goods, and to reduce customs clearance formalities, data shall be exchanged among CEFTA Parties upon pre-arrival.

4.3. CEFTA Parties shall exchange data contained in customs declarations, documents accompanying customs declarations and certificates, and any other relevant information required for clearance of the goods.

Article 5
Risk Management

5.1. CEFTA Parties shall exchange data by means of electronic instruments with the aim of:

a) strengthening and improving the quality of their risk analysis and the effectiveness of security-related controls;

b) establishing a common framework for risk management, common risk criteria and common priority control areas for CEFTA at the regional level; and

c) setting up an electronic system to implement joint risk-management among CEFTA Parties.

5.2. Each CEFTA Party shall adopt or maintain a risk management system for inspection by all competent authorities at all stages of the customs clearance. The review of the state-of-play shall be reported annually to the CEFTA Committee of Trade Facilitation.

5.3. Each CEFTA Party shall design and apply risk management with a view to avoid arbitrary or unjustifiable discrimination between CEFTA Parties where the same conditions prevail, or a disguised restriction on trade between CEFTA Parties.

5.4. Each CEFTA Party shall concentrate customs controls and, to the extent possible, other relevant border controls, on high-risk consignments and expedite the release of low-risk consignments. A CEFTA Party also may select, on a random basis, consignments for such controls as part of its risk management.

5.5. Each CEFTA Party shall base risk management on an assessment of the risk through appropriate selectivity criteria. Such selectivity criteria may include, *inter alia,* the Harmonized System, nature and description of the goods, country of origin, country from which the goods were shipped, value of the goods, compliance record of traders, and type of means of transport.

5.6. CEFTA Parties shall exchange, to the maximum extent possible, the statistical data regarding the performance of the application of their risk analysis, and the results of their inspections and selectivity criteria in the clearance of goods.

5.7. Each CEFTA Party shall confirm with other CEFTA Parties, through written communication to the CEFTA Committee of Trade Facilitation, not later than three years after this Protocol enters into force, the following information:

a) That the competent authorities, which are involved in the clearance of goods, have a team or unit in place tasked with designing, regularly reviewing and updating the risk management systems;

b) The contact points within each competent authority that is responsible for risk management; and

c) The common or compatible risk management systems for their entire customs territory.

5.8. CEFTA Parties are encouraged to adopt procedures allowing risk communication among CEFTA Parties through which information concerning risk may be exchanged among the competent authorities, which are involved in the clearance of goods.

Article 6
Notifications for Enhanced Controls or Inspections

6.1. When a CEFTA Party adopts or maintains a system of issuing notifications or guidance to its competent authorities, involved in the clearance of good, for the purposes of enhancing the level of controls or inspections at the border with respect to foods, beverages, or feedstuffs covered under the notification or guidance for protecting human, animal, or plant life or health within its territory, the following disciplines shall apply with respect to their issuance, termination, or suspension:

(a) the notification or guidance based on risk may be issued, as appropriate;

(b) the notification or guidance may be issued, so that it applies uniformly only to those points of entry where the sanitary and phytosanitary conditions on which the notification or guidance are based apply;

(c) the notification or guidance shall be promptly terminated or suspended, when circumstances giving rise to it no longer exist, or if changed circumstances can be addressed in a less trade-restrictive manner; and

(d) the notification or guidance, when a decision to terminate it or suspend it is made, shall be promptly published. The announcement of its termination or suspension shall be made in a non-discriminatory and easily accessible manner, or information shall be provided to the exporting CEFTA Party or the economic operator.

6.2 All the notifications, as foreseen in this paragraph, will be made electronically available in the websites of the competent authorities of the CEFTA Parties issuing the notifications. Each CEFTA Party shall make available, in its national language and in English, a list identifying which information and/or notification shall be communicated on which websites of their administrations. The same list shall be published in the CEFTA Transparency Pack.

6.3. A CEFTA Party shall promptly inform the carrier or importer in case of detention of goods declared for importation, for inspection by customs or any other competent authority.

6.4. A CEFTA Party may, upon request, grant an opportunity for a second test in case the first test result of a sample, taken by the competent authority upon arrival of the goods declared for importation, shows an adverse finding.

6.5. A CEFTA Party shall either publish, in a non-discriminatory and easily accessible manner, the name and address of any laboratory where the test can be carried out, or provide this information to the importer when it is granted the opportunity provided under Paragraph 6.4.

6.6. A CEFTA Party shall consider the result of the second test, if any, conducted under Paragraph 6.4, for the release and clearance of goods and, if appropriate, shall accept the results of such test.

Article 7
Publication of Fees and Charges Imposed on or in Connection with Importation and Exportation and Penalties

7.1. The provisions of this Article shall apply to all fees and charges, other than import and export duties and other than taxes within the purview of Article III of GATT 1994, imposed by CEFTA Parties on or in connection with the importation or exportation of goods.

7.2. Information on fees and charges shall be made electronically available by the competent authorities of each CEFTA Party, and shall be published in accordance with Article 1 of the WTO Agreement on Trade Facilitation. This information shall include the fees and charges that will be applied, the reason for such fees and charges, the responsible authority, and when and how payment is to be made.

7.3. In the implementation of this Article, the publications of all fees and charges, including all the details as specified by Paragraph 7.2, shall be made available both in the national language of the CEFTA Party issuing the publications and in English.

7.4. All the publications related to fees and charges, as foreseen in Paragraph 7.2, shall be made electronically available in the websites of the relevant competent authorities of the CEFTA Parties. Each CEFTA Party shall make available for the CEFTA Transparency Pack a single list, in its national language and in English, exhaustively identifying and compiling all the fees and charges, the reasons for such fees and charges, and the competent authority, as well as information on when and how the payment is to be made. These single lists provided by CEFTA Parties shall be reviewed annually, and shall be promptly updated by the relevant CEFTA Party after a change is made in the composition of these single lists.

7.5. No new or amended fees and charges shall be applied before an adequate time period has lapsed since their publication, except in urgent circumstances. CEFTA Parties will ensure that legislation on new or amended fees and charges shall be available in accordance with Paragraph 7.3 before time period has lapsed since their publication and application. In case of urgency, the CEFTA Party shall inform the CEFTA Committee of Trade Facilitation, in written form, of the date of entry into force of new or amended fees and charges, and the reasons for urgency action.

7.6. Each CEFTA Party shall periodically review its fees and charges with a view to reducing their number and diversity, where practicable. These periodical reviews shall be made annually by the CEFTA Parties. The reports of annual

reviews shall be submitted to the CEFTA Committee of Trade Facilitation by each CEFTA Party. The first review reports shall be submitted at the first meeting of the CEFTA Committee of Trade Facilitation held one year after the date of entry into force of the Protocol.

7.7. Fees and charges for customs processing:

a) shall be limited in the amount to the approximate cost of the services rendered in connection with the specific import or export operation in question; and
b) are not required to be linked to a specific import or export operation, provided that they are levied for services that are closely connected to the customs processing of goods.

7.8. For the purpose of Paragraphs 9 to 15, the term "penalties" shall mean those imposed by a CEFTA Party's customs administration, or other competent authorities responsible for the clearance of imported/exported goods or goods in transit, as a consequence of a breach of the CEFTA Party's customs laws, regulations, or procedural requirements, or of any other law, regulation, or procedural requirement applicable to imports, exports and transit.

7.9. Each CEFTA Party shall ensure that penalties for a breach of a customs law, regulation, or procedural requirement, or all other laws, regulations, or procedural requirements applicable for exports, imports and transit, are imposed only on the person(s) responsible for the breach under its laws.

7.10. The penalty imposed shall depend on the facts and circumstances of the case and shall be commensurate to the degree and severity of the breach.

7.11. Each CEFTA Party shall ensure that it maintains measures to avoid:

(a) conflicts of interest in the assessment and collection of penalties and duties; and

(b) the creation of an incentive for the assessment or collection of a penalty that is inconsistent with paragraph 7.8.

7.12. Each CEFTA Party shall ensure that, when a penalty is imposed for a breach of customs laws, regulations, or procedural requirements or of all other laws, regulations, or procedural requirements applicable to imports, exports, and transit, an explanation in writing is provided to the person(s) upon whom the penalty is imposed specifying the nature of the breach and the applicable law, regulation or procedure under which the amount or range of penalty for the breach has been prescribed.

7.13. When a person voluntarily discloses to a CEFTA Party's customs administration the circumstances of a breach of a .customs law, regulation, or procedural requirement, or to other agencies the circumstance of a breach of other laws, regulations, or procedural requirements applicable to imports, exports, and transit prior to the discovery of the breach by the customs administration or by other agencies, the CEFTA Party is encouraged to, where appropriate, consider this fact as a potential mitigating factor when establishing a penalty for that person.

7.14. The provisions of this paragraph shall apply to the penalties on traffic in transit referred to in paragraph 7.1.

7.15. Each CEFTA Party shall provide that any person, to whom customs authorities or other competent authorities responsible for the clearance of goods issue an administrative decision, has the right, within its territory, to:

a) an administrative appeal to or review by an administrative authority higher than, or independent of, the official or office that issued the decision; and /or

b) a judicial appeal or review of the decision.

Article 8
Formalities Connected with Importation, Exportation and Transit

8.1. With a view to minimizing the incidence and complexity of import, export, and transit formalities and to decreasing and simplifying import, export, and transit documentation requirements, while taking into account the legitimate policy objectives and other factors such as changed circumstances, relevant new information, business practices, availability of techniques and technology, international best practices, and inputs from interested parties, each CEFTA Party shall review such formalities and documentation requirements and, based on the results of the review, ensure, as appropriate, that such formalities and documentation requirements are:

(a) adopted and/or applied with a view to a rapid release and clearance of goods, particularly perishable goods;

(b) adopted and/or applied in a manner that aims at reducing the time and cost of compliance for traders and operators;

(c) the least trade restrictive measure chosen, where two or more alternative measures are reasonably available for fulfilling the policy objective or objectives in question; and

(d) not maintained, including parts thereof, if no longer required.

8.2. CEFTA Parties shall review the requirements on formalities and documentation connected with importation, exportation and transit not later than one year after this Protocol enters into force. Following the completion of the first review, the next reviews shall be conducted every two years. The CEFTA Joint Committee shall develop procedures for the reviews, and for the sharing of relevant information and best practices by CEFTA Parties, as appropriate, within six months after this Protocol enters into force.

8.3. Each CEFTA Party shall, where appropriate, endeavour to accept paper or electronic copies of supporting documents required for import, export, or transit formalities by customs authorities and other competent authorities.

8.4. Where the competent authority of a CEFTA Party already holds the original of such documents, any other competent authority of that CEFTA Party shall accept paper or electronic copies, where applicable, from the competent authority holding the original *in lieu* of the original documents. Each CEFTA Party shall confirm that the Memoranda of Understanding are signed between their competent authorities to secure mutual acceptance of paper or electronic copies of documents between competent authorities, as required by this Paragraph. The confirmation regarding the signature of Memoranda of Understanding shall be sent in writing to the CEFTA Committee of Trade Facilitation not later than six months after this Protocol enters into force. All the Memoranda of Understanding signed between the competent authorities and customs authorities, and notified to the CEFTA Committee of Trade Facilitation, shall be indicated in the Matrix attached to this Protocol as Annex II, as foreseen in Article 18.1.

8.5. A CEFTA Party shall not require an original or copy of export declarations submitted to the customs authorities of the exporting CEFTA Party as a requirement for importation. Nothing in this Paragraph precludes a CEFTA Party from requiring documents such as certificates, permits or licenses as a requirement for the importation of controlled or regulated goods.

8.6. CEFTA Parties are encouraged to use relevant international standards or parts thereof as a basis for their import, export, or transit formalities and procedures, except as otherwise provided for in this Protocol. CEFTA Parties shall decide the frequency of periodic reviews to be undertaken, so as to inform other CEFTA Parties of which international standards or parts thereof are used as a basis for their import, export, of transit formalities and procedures. The first review shall be made not later than one year after this Protocol enters into force.

8.7. CEFTA Parties are encouraged to coordinate their positions and take part, within the limits of their resources, in the preparation and periodic review of relevant international standards by the appropriate international organizations.

8.8. The CEFTA Joint Committee shall develop procedures for the sharing of relevant information, and best practices, on the implementation of international standards by CEFTA Parties, as appropriate.

Article 9

Common Border Procedures and Uniform Documentation Requirements

9.1. Each CEFTA Party shall, subject to Paragraph 9.2, apply common customs procedures and uniform documentation requirements for the release and clearance of goods throughout its territory. Nothing in Paragraph 9.2 shall be implemented to constitute an arbitrary or unjustifiable discrimination or a disguised restriction between CEFTA Parties where the same conditions prevail.

9.2. Nothing in this Article shall prevent a CEFTA Party from:

(a) differentiating its procedures and documentation requirements based on the nature and type of goods, or their means of transport;

(b) differentiating its procedures and documentation requirements for goods based on risk management;

(c) differentiating its procedures and documentation requirements in order to provide total or partial exemption from import duties or taxes;

(d) applying electronic filing or processing; or

(e) differentiating its procedures and documentation requirements in a manner consistent with the WTO Agreement on the Application of Sanitary and Phytosanitary Measures.

Article 10
Rejected Goods

10.1. Where goods presented for import are rejected by the competent authority of a CEFTA Party on account of their failure to meet prescribed sanitary or phytosanitary regulations or technical regulations, the CEFTA Party shall, subject to and consistently with its laws and regulations, allow the importer to

re-consign or to return the rejected goods to the exporter or another person designated by the exporter.

10.2. When such an option under paragraph 10.1 is given, and the importer fails to exercise it within a reasonable period of time, the competent authority may take a different course of action in order to deal with such non-compliant goods.

Article 11
Temporary Admission of Goods and Inward and Outward Processing

11.1. Temporary Admission of Goods

Each CEFTA Party shall allow, as provided for in its laws and regulations, goods to be brought into its customs territory conditionally relieved, totally or partially, from payment of import duties and taxes if such goods are brought into its customs territory for a specific purpose, are intended for re-exportation within a specific period, and have not undergone any change except normal depreciation and wastage due to the use made of them.

11.2. Inward and Outward Processing

(a) Each CEFTA Party shall allow, as provided for in its laws and regulations, inward and outward processing of goods. Goods allowed for outward processing may be reimported with total or partial exemption from import duties and taxes in accordance with the CEFTA Party's laws and regulations.

(b) For the purposes of this Article, the term "inward processing" means the customs procedure under which certain goods can be brought into a CEFTA Party's customs territory conditionally relieved, totally or partially, from payment of import duties and taxes, or eligible for duty drawback, on the basis that such goods are intended for manufacturing, processing, or repair and subsequent exportation.

(c) For the purposes of this Article, the term "outward processing" means the customs procedure under which goods, which are in free circulation in a CEFTA Party's customs territory, may be temporarily exported for manufacturing, processing, or repair abroad and then re-imported.

Article 12
Freedom of Transit

12.1. Any regulations or formalities, in connection with traffic in transit imposed by a CEFTA Party, shall not be:

(a) maintained if the circumstances or objectives giving rise to their adoption no longer exist or if the changed circumstances or objectives can be addressed in a reasonably available less trade-restrictive manner;

(b) applied in a manner that would constitute a disguised restriction on traffic in transit.

12.2. Traffic in transit shall not be conditioned upon collection of any fees or charges imposed in respect of transit, except the charges for transportation or those commensurate with administrative expenses entailed by transit or with the cost of services rendered.

12.3. CEFTA Parties shall not seek, take, or maintain any voluntary restraints or any other similar measures on traffic in transit. This is without prejudice to existing and future national regulations, bilateral or multilateral arrangements related to regulating transport, consistent with WTO rules.

12.4. Each CEFTA Party shall accord to products, which will be in transit through the territory of any other CEFTA Party, treatment no less favourable than that which would be accorded to such products if they were being transported from their place of origin to their destination without going through the territory of such other CEFTA Party.

12.5. Formalities, documentation requirements, and customs controls in connection with traffic in transit shall not be more burdensome than necessary to:

a) identify the goods; and

b) ensure fulfilment of transit requirements.

12.6. Once goods have been put under a transit procedure and have been authorized to proceed from the point of origination in a CEFTA Party's territory, they will not be subject to any customs charges nor unnecessary delays or restrictions until they conclude their transit at the point of destination within the CEFTA Party's territory.

12.7. CEFTA Parties shall not apply technical regulations and conformity assessment procedures within the meaning of the WTO Agreement on Technical Barriers to Trade to goods in transit.

12.8. CEFTA Parties shall allow and provide for advance filing and processing of transit documentation and data prior to the arrival of goods.

12.9. Once traffic in transit has reached the customs office where it exits the territory of a CEFTA Party, that office shall promptly terminate the transit operation if transit requirements have been met.

12.10. Where a CEFTA Party requires a guarantee in the form of a surety, deposit or other appropriate monetary or non-monetary instrument for traffic in transit, such guarantee shall be limited to ensuring that requirements arising from such traffic in transit are fulfilled.

12.11. Once a CEFTA Party has determined that its transit requirements have been satisfied, the guarantee shall be discharged without delay.

12.12. Each CEFTA Party shall, in a manner consistent with its laws and regulations, allow for comprehensive guarantees, which include multiple transactions for same operators or renewal of guarantees without discharge for subsequent consignments.

12.13. Each CEFTA Party shall make publicly available the relevant information it uses to set the guarantee, including single transaction and, where applicable, multiple transaction guarantees. All the information, as foreseen in this Paragraph, shall be made electronically available in the websites of the relevant competent authorities of the CEFTA Parties. Each CEFTA Party shall make available the relevant publication in their national language and in English. The same information shall be published in the CEFTA Transparency Pack.

12.14. Each CEFTA Party may require the use of customs convoys or customs escorts for traffic in transit only in circumstances presenting high risks or when compliance with customs laws and regulations cannot be ensured through the use of guarantees. General rules applicable to customs convoys or customs escorts shall be published in accordance with Article 1 of the WTO Agreement

on Trade Facilitation. All the publications, as foreseen in this Paragraph, shall be made electronically available in the websites of the customs authorities of the CEFTA Parties. Each CEFTA Party shall make available the relevant publications in their national language and in English.

12.15. CEFTA Parties shall endeavour to cooperate and coordinate with one another with a view to enhancing freedom of transit. Such cooperation and coordination may include, but is not limited to, an understanding on:

(a) charges;

(b) formalities and legal requirements; and

(c) the practical operation of transit regimes.

12.16 Any issue of cooperation and coordination, as mentioned in Paragraph 12.15, shall be referred to the CEFTA Subcommittee on Customs and Rules of Origin as a priority issue in case no other bi-lateral solution has been found earlier.

12.17. Each CEFTA Party shall endeavour to appoint a national transit coordinator to which all enquiries and proposals by other CEFTA Parties, relating to the good functioning of transit operations, can be addressed. CEFTA Parties shall make available all the communication details of their national transit coordinator with each other through the Systematic Electronic Exchange of Data (SEED) or any other means of electronic communication available for all CEFTA Parties.

Article 13
Specific Provisions Related to Exchange of Data

13.1. Data shall be exchanged, both at national and international level, between customs authorities and competent authorities involved in goods clearance by using of the established customs-to-customs data exchange infrastructure in accordance with the Annex I herewith, which forms integral part of this Protocol. CEFTA Parties shall exchange no less data than that specified in the minimum list of data, without prejudice to the scope of data agreed to be exchanged bi-laterally between CEFTA Parties.

13.2. All bi-lateral data lists, to be electronically exchanged between CEFTA Parties in addition to the minimum list of data in accordance with Paragraph 1, shall be notified by the relevant CEFTA Parties to the CEFTA Joint Committee not later than three months after the Protocol enters into force. In the case of any amendments to the notified bilateral lists to be agreed bi-laterally between CEFTA Parties after this date. The relevant CEFTA Parties shall notify the amendments to the CEFTA Chair in office, who shall inform all other CEFTA Parties about the bi-lateral data lists agreed between CEFTA Parties or amendments thereof promptly after the receipt of such notification. None of the Articles of this Protocol shall apply to any bi-lateral data exchange, agreed between CEFTA Parties, that has not been notified.

13.3. The scope of data to be exchanged across the frontiers may be different than the one exchanged at national level.

13.4. Each CEFTA Party shall adopt or maintain procedures allowing for the submission of import documentation and other required information, including manifests, in order to begin processing prior to the arrival of goods with a view to expediting the release of goods upon arrival.

13.5. Each CEFTA Party shall provide, for purposes of advance lodging, documents in electronic format for the pre-arrival processing of such documents.

13.6. Each CEFTA Party shall process pre-arrival data, which are transmitted electronically in the risk management of all competent authorities involved in the clearance of goods, with a purpose to concentrate their inspections on high-risk consignments in accordance to Article 5.4. CEFTA Parties shall review the scope of data exchanged in the framework of this Protocol not later than two years after this Protocol enters into force, with a view to assess whether the existing scope of data exchange is sufficient for the effectiveness of risk management systems of CEFTA Parties both for trade facilitation and for deterrent security and safety control purposes.

13.7. The Republic of Moldova shall initiate to exchange electronically data as specified in Annex I regarding minimum list of data only after its access to the Systematic Electronic Exchange of Data (SEED) has occurred.

Article 14
Security of Connection

CEFTA Parties, using national information resources, shall adjust their own national information resources to exchange data using a safe Internet connection, applying Systematic Electronic Exchange of Data (SEED) / Virtual Private Network (VPN).

Article 15
Software and Hardware Complex for Information Exchange

For purposes of enhancing interoperability, each CEFTA Party, when implementing the provisions of this Protocol to establish the software and hardware complex, shall:

a) form its own hardware complex, including software and communication system, that provides mutual information exchange;

b) determine norms that specify the degree of exposure and procedures for documentation, access, storage, dissemination and protection of data;

c) ensure the conformity of its electronic data exchange software and hardware complex for information security, in accordance with standards of concerned CEFTA Party;

d) determine and implement procurement procedures for further maintenance, after implementation, with national or other budgetary support; and

e) ensure complete, trustworthy and timely provision of data.

Article 16
Timing of Electronic Exchange of Information

16.1. Electronic exchange of information shall be in real time and in accordance with the agreed data transfer structure, composition, format and standards, in accordance with Annex I.

16.2. Data transfer structure, format and standards shall be uniform in all CEFTA Parties.

Article 17
Data Confidentiality

17.1. Data provided by CEFTA Parties shall be confidential and used solely for the purposes of this Protocol.

17.2. Without the consent of the CEFTA Party providing the data, received pursuant to this Protocol, it shall not be transferred to other CEFTA Parties.

Article 18
Transparency in Data Exchange at the National Level

18.1. CEFTA Parties shall undertake all the necessary steps as required by their domestic legislation in order to ensure exchange of data between their customs authorities and other competent authorities involved in the clearance of goods. For the purpose of transparency, the arrangements at the national level, ensuring inter-agency data exchange, are indicated in a matrix to be attached to this Protocol (Annex II).

18.2. CEFTA Parties shall update the list of Memoranda of Understanding/Cooperation at the national level, whenever a change is made in these Memoranda, by means of a matrix to be attached to this Protocol. Notifications of updates shall be made in written form to the CEFTA Committee of Trade Facilitation.

Article 19
Electronic Payment

19.1 Each CEFTA Party shall adopt and maintain procedures allowing the option of electronic payment for duties, taxes, fees, and charges collected by customs authorities upon importation and/or exportation.

19.2. CEFTA Parties shall notify to the CEFTA Joint Committee, not later than one year after this Protocol enters into force, in written form and in English, the list of procedures allowing electronic payments for duties, taxes, fees, and charges as foreseen in Paragraph 19.1.

Article 20
Separation of Release from Final Determination of Customs Duties, Taxes, Fees and Charges

20.1. Each CEFTA Party shall adopt or maintain procedures allowing the release of goods prior to the final determination of customs duties, taxes, fees, and charges, if such determination is not done prior to, or upon arrival of goods, or as rapidly as possible after arrival, and provided that all other import/export requirements have been met.

20.2. As a condition for such release, CEFTA Parties may require:

(a) payment of customs duties, taxes, fees, and charges determined prior to, or upon arrival of goods, and a guarantee for any amount not yet determined in the form of a surety, a deposit, or another appropriate instrument provided for in their legislation; or

(b) a guarantee in the form of a surety, a deposit, or another appropriate instrument provided for in their legislation.

20.3. Such guarantee shall not be greater than the amount that CEFTA Parties require to ensure payment of customs duties, taxes, fees, and charges ultimately due for the goods covered by the guarantee.

20.4. In cases where an offence requiring imposition of monetary penalties or fines has been detected, a guarantee may be required for the penalties and fines that may be imposed.

20.5. The guarantee, as set out in Paragraphs 20.2(a) and 20.2(b) shall be released when it is no longer required.

20.6. Nothing in these provisions shall affect the right of CEFTA Parties to examine, detain, seize or confiscate, or deal with goods in any manner not otherwise inconsistent with the rules under the relevant WTO Agreements.

Article 21
Post-clearance Audit

21.1. With a view to expediting the release of goods, each CEFTA Party shall adopt or maintain post-clearance audit to ensure compliance with customs and other related legislation.

21.2. Each CEFTA Party shall select any economic operator or consignment for post-clearance audit in a risk-based manner, which may include appropriate selectivity criteria. Each CEFTA Party shall conduct post-clearance audits in a transparent manner. Where the economic operator is involved in the audit process and conclusive results have been achieved, the CEFTA Party shall, without delay, notify the economic operator whose record is being audited, of the results, the economic operator's rights and obligations, and the reasons for the results.

21.3. The information obtained in post-clearance audits may be used in further administrative or judicial proceedings.

21.4. CEFTA Parties shall use the result of post-clearance audits in applying risk management.

Article 22
Establishment and Publication of Average Release Times

22.1. CEFTA Parties aim at measuring and publishing their average release time of goods periodically and in a consistent manner, using tools such as, *inter alia*, the Time Release Study of the World Customs Organization (referred to in this Protocol as the "WCO"). Each CEFTA Party may determine the scope and methodology of such average release time measurements in accordance with its needs and capacity. Each CEFTA Party shall confirm in written form to the CEFTA Committee of Trade Facilitation the scope and methodology of its average release time measurements promptly after this Protocol enters into force. In this notification, CEFTA Parties may decide on a transition period to implement this Article. This transition period shall not be longer than one year after this Protocol enters into force.

22.2. CEFTA Parties are committed to share with the CEFTA Committee of Trade Facilitation their experiences in measuring average release times, including the methodologies used, bottlenecks identified, and any resulting effects on efficiency.

Article 23
Perishable Goods[1]

23.1. With a view to preventing avoidable loss or deterioration of perishable goods, and provided that all regulatory requirements have been met, each CEFTA Party shall release perishable goods:

(a) under normal circumstances, within the shortest possible time; and

[1] For the purposes of this provision, perishable goods are goods that rapidly decay due to their natural characteristics, in particular in the absence of appropriate storage conditions.

(b) in exceptional circumstances, where appropriate, outside the business hours of customs and other competent authorities.

23.2. Each CEFTA Party shall give priority to perishable goods when scheduling any examinations that may be required.

23.3. Each CEFTA Party shall either arrange or allow an economic operator to arrange for the proper storage of perishable goods pending their release. CEFTA Parties may require that any storage facilities arranged by the economic operator have been approved or designated by its relevant authorities. The movement of goods to those storage facilities, including authorizations for the operator moving the goods, may be subject to the approval, where required, of the competent authorities. CEFTA Parties shall, where practicable and consistent with domestic legislation, upon the request of the economic operator, provide for any procedures necessary for release to take place at those storage facilities.

23.4. In cases of significant delay in the release of perishable goods, and upon written request, the importing CEFTA Party shall, to the extent practicable, provide a communication of the reasons for the delay.

Article 24
Border and Other Agency Cooperation

24.1. Each CEFTA Party shall ensure that its competent authorities, responsible for border and other controls and procedures dealing with the importation, exportation, and transit of goods, cooperate with one another and coordinate their activities in order to facilitate trade.

24.2. CEFTA Parties shall see to it that, by express delegation by the competent authorities and on their behalf, one of the other services represented, and preferably the customs service, may carry out inspections for which those authorities are responsible and, insofar as such inspections relate to the requirement to produce the necessary documents, checks on the validity and authenticity thereof and on the identity of the goods declared in such documents. In that event, the authorities concerned shall ensure that the means required for carrying out such checks are made available.

24.3. CEFTA Parties shall, in the event of goods being imported or entering in transit, recognise the legislation and procedures related to the inspections carried out and the documents drawn up by the competent authorities of the other CEFTA Party, which certify that the goods comply with the legal requirements of the country of import or equivalent requirements in the country of export, provided that these legislation and procedures, and their implementation, are fully in line with the relevant EU *acquis*. The validation of the status of EU harmonisation shall be undertaken in accordance with the relevant procedures for the validation of EU alignment. The procedures of validation shall be adopted by the CEFTA Joint Committee. No recognition of the inspections and documents are possible before this validation, as foreseen by this Paragraph without prejudice to any bi-lateral legal instrument between CEFTA Parties.

24.4. Where the volume of traffic so warrants, the CEFTA Parties shall see to it that:

(a) frontier posts are open, except when traffic is prohibited, so that:

- frontiers can be crossed 24 hours a day with the corresponding inspections and formalities in respect of goods placed under a

customs transit procedure, their means of transport and vehicles travelling unladen, save where frontier inspection is necessary in order to prevent the spread of disease or to protect animals;

- inspections and formalities relating to the movement of means of transport and goods, which are not moving under a customs transit procedure, may be performed from Monday to Friday during an uninterrupted period of at least 10 hours and on Saturday during an uninterrupted period of at least 6 hours, unless those days are public holidays;

(b) as regards vehicles and goods transported by air, the periods referred to in the second indent of point (a) shall be adapted in such a way as to meet actual needs and, for that purpose, shall be split or extended if necessary.

24.5. Where several frontier posts are situated in the immediate vicinity of a given frontier zone, CEFTA Parties may jointly agree, for some of these posts, to derogate from Paragraph 24.4, provided that the other posts in that zone are able to clear goods and vehicles in accordance with that Paragraph.

24.6. As regards the frontier posts and customs offices and services referred to in Paragraph 24.4, and under the conditions laid down by the CEFTA Parties, the competent authorities shall, if specifically requested during business hours and for compelling reasons, provide for inspections and formalities to be carried out, as an exception, outside business hours, on condition that, where relevant, payment is made for services so rendered.

24.7. CEFTA Parties shall endeavour to establish at frontier posts, where technically possible and justified by the volume of traffic, express lanes reserved for goods placed under a customs transit procedure, their means of transport, vehicles travelling unladen, and all goods subject to such inspections and formalities, as do not exceed those required in respect of goods placed under a transit procedure.

24.8. Implementation of Articles 24.4, 24.5, 24.6, and 24.7 shall start two years after this Protocol enters into force without prejudice to any bi-lateral legal acts between CEFTA Parties to agree on earlier than this date. All the relevant bi-lateral legal acts, concluded earlier than this date, shall be promptly notified, in written form and in English, to the CEFTA Committee of Trade Facilitation after the relevant bi-lateral legal acts enters into force.

Article 25
Authorised Economic Operator (AEO)

25.1. The status of "Authorised Economic Operator" (AEO) shall be granted by each CEFTA Party in line with Annex III of this Protocol. Suspension, rejection, revocation and annulment of the status of authorised economic operator shall be done also in accordance with Annex III. The status of AEO shall be recognised by other CEFTA Parties on the condition that the implementation of AEO Programmes, are fully in line with Annex III. The status of alignment and implementation of each AEO Programme shall be validated by other CEFTA Parties, without prejudice to customs inspections, in accordance with the relevant procedures, which shall be adopted by the CEFTA Joint Committee.

25.2. In each CEFTA Party, AOEs shall enjoy facilitations with respect to all customs controls as specified by Annex III.

Article 26
Exchange of Information between CEFTA Parties on their AEO Programme

CEFTA Parties shall regularly inform each other of the identities of their AEOs, for the purposes of security, and include the following information:

a) the trader identification;
b) the name and address of the AEO;
c) the number of the document granting the status of AEO;
d) the current status (active, suspended, revoked);
e) the periods of changed status;
f) the date on which the certificate becomes effective; and
g) the authority which issued the certificate.

Article 27
Protection of Professional Secrecy and Personal Data

27.1. The data exchanged by CEFTA Parties shall enjoy the protection extended to professional secrecy and personal data, as defined in the relevant legislation applicable in the territory of the recipient CEFTA Party.

27.2. In particular, this data shall not be transferred to persons other than the competent authorities in the CEFTA Party concerned, nor shall it be used by those authorities for purposes other than those provided for in this Protocol.

Article 28
Notification of New Inspections and Formalities

28.1. Where a CEFTA Party intends to introduce a new inspection or formality in an area other than those covered by this Protocol, it shall inform the other CEFTA Parties at least sixty days prior to its introduction.

28.2. The CEFTA Party concerned shall ensure that the measures taken to facilitate the crossing of frontiers are not rendered inoperative through the application of such new inspections or formalities.

Article 29
Prohibitions or Restrictions on the Import, Export or Transit of Goods

29.1. The provisions of this Protocol shall not preclude prohibitions or restrictions on the import, export or transit of goods enacted by CEFTA Parties and justified on grounds of public morality, public policy or public security, the protection of the health and life of humans, animals, plants or the environment, the protection of national treasures possessing artistic, historical or archaeological value, or the protection of industrial or commercial property.

29.2. Each CEFTA Party shall implement this Article in a manner as to avoid arbitrary or unjustifiable discrimination between CEFTA Parties where the same conditions prevail, or a disguised restriction on trade between CEFTA Parties.

Article 30
Implementation Body

The CEFTA Joint Committee shall supervise and administer the implementation of this Protocol in accordance with Articles 40 and 41 of the CEFTA 2006.

Article 31
Dispute Settlement

In accordance with Article 14.4 of the CEFTA 2006, CEFTA Parties shall implement all the provisions of this Protocol for simplification and facilitation of customs procedures and reduce the formalities imposed on trade. Any dispute between CEFTA Parties, concerning the interpretation or application of this Protocol, shall be subject to the procedure as foreseen by Article 42 of the CEFTA 2006.

Article 32
Implementation

Each CEFTA Party shall take the appropriate measures to ensure that the provisions of this Protocol are effectively and harmoniously applied, taking into account the need to facilitate goods crossing frontiers and the need to achieve mutually satisfactory solutions of any difficulties arising out of the application of the said provisions.

Article 33
Revision

This Protocol and its Annexes form integral part of the CEFTA 2006. Any amendment of this Protocol shall be made in accordance with Article 47 of the CEFTA 2006.

Article 34
Discrepancy

In case of significant data discrepancy in mutual information exchange, CEFTA Parties shall conduct bi-lateral consultations to identify the reasons, within one month of the discrepancy having been notified, and eliminate errors at the earliest convenience.

Article 35
Ratification

35.1. This Protocol is subject to ratification, acceptance or approval in accordance with the requirements foreseen by the domestic legislation of each CEFTA Party. The instruments of ratification, acceptance or approval shall be deposited with the Depository.

35.2. This Protocol shall enter into force on the thirtieth day upon depositing of the third instrument of ratification, acceptance or approval.

35.3. For each CEFTA Party that deposits its instrument of ratification, acceptance or approval after the date of the deposit of the third instrument of ratification, acceptance or approval, this Additional Protocol 5 shall enter into force on the thirtieth day after the day on which said CEFTA Party deposits its instrument of ratification, acceptance or approval.

35.4. If constitutional requirements permit, any CEFTA Party may apply this Protocol provisionally. Provisional application of this Protocol, in accordance with this Paragraph, shall be notified to the Depository.

IN WITNESS WHEREOF, the Plenipotentiaries of all CEFTA Parties, being duly authorised thereto, have adopted this Protocol.

Done in on ....., in a single authentic copy in the English language, which shall be deposited with the Depository of the CEFTA 2006, which shall transmit certified copies to all CEFTA Parties.

ANNEX I

Electronic Exchange of Data

Simplification of inspections related to clearance procedures and reducing formalities to the maximum extent possible

1.1. Data exchange between competent authorities involved in the clearance of goods

This section defines:

a. Institutions that shall exchange data;
b. Types of documents that shall be exchanged between CEFTA Parties;
c. Relevant international standard/model used;

Detailed specifications of the purpose, expected advantages for governmental institutions/business community, entities, data cluster, trigger, interface, integration and communication layers of data exchange between competent authorities involved in the clearance of goods are presented in the Appendix I of this Annexe.

Table 1.1. (1): Documents to be exchanged

	Document Type	Issuing CEFTA Party	Receiving CEFTA Party	Standard* / Model used
1.	**Veterinary Health Certificate for products of animal origin**	Party of Export - **Veterinary authority/ National Food Authority/ Ministry of Agriculture**	Party of Import – **Veterinary authority/ National Food Authority/ Ministry of Agriculture**	European Union – Veterinary Certificate to EU
2.	**Veterinary Health Certificate live animals**	Party of Export - **Veterinary authority/ National Food Authority/ Ministry of Agriculture**	Party of Import – **Veterinary authority / National Food Authority/ Ministry of Agriculture**	European Union – Veterinary Certificate to EU
3.	**Phytosanitary Certificate for Export**	Party of Export – **Phytosanitary/ Agricultural/ National Food Authority/ Ministry of Agriculture**	Party of Import – **Phytosanitary/ Agricultural/ National Food Authority/Ministry of Agriculture**	International Plant Protection Convention – ISPM 12 ((International standards for phytosanitary measures – 12)- Annex 1 Model Phytosanitary Certificate for export
4.	**Phytosanitary Certificate for Re-Export**	Party of Export – **Phytosanitary /Agricultural authority/Ministry of Agriculture**	Party of Export – **Phytosanitary/ Agricultural authority/Ministry of Agriculture**	International Plant Protection Convention – ISPM 12 (International standards for phytosanitary measures – 12)- Annex 2 Model Phytosanitary Certificate for re-export
5.	**Certificate of a Pharmaceutical Product**	Party of Export - **Agency for Medicines /Ministry of Health**	Party of Import - **Agency for Medicines/Ministry of Health**	World Health Organisation (WHO) - Model certificate of a pharmaceutical product

6.	**Export permit for groups of medicines containing controlled substances**	Party of Export - **Agency for Medicines /Ministry of Health**	Party of Import - **Agency for Medicines Ministry of Health**	No specific standard / model used

**Additional Protocol 5, Article 8.6.: CEFTA Parties are encouraged to use relevant international standards or parts thereof as a basis for their import, export, or transit formalities and procedures, except as otherwise provided in this Protocol.*

1.2. Detailed specifications of the Entities layer and Data cluster layer

This section defines common data sets from the documents presented in the Table 1.1. (1) that shall be exchanged between CEFTA Parties:

- First column specifies references to the appropriate box of the document concerned (if any);
- Second column presents the name of the data filed to be exchanged;
- Third column specifies whether data filed is:
  - M – Mandatory;
  - O – Optional;
  - C – Conditional;

Table 1.2.(1) : Veterinary health certificate for products of animal origin

1.	Veterinary health certificate for products of animal origin	M/O/C.
I	**Part I- Information concerning consignor/consignee**	
I.1.	**Consignor**	
	Name	M
	Address	M
	Tel.	M
I.2.	**Certificate Reference Number**	M
I.3.	**Central Competent Authority**	M
I.4.	**Local Competent Authority**	M
I.5.	**Consignee**	
	Name	M
	Address	M
	Postal code	O
	Tel.	O
I.6.	**Person responsible for the consignment at destination**	
	Name	M
	Address	M
	Postal code	O
	Tel.	O
I.7.	**Country of origin** (Country of origin / ISO Code)	M
I.8.	**Region of origin** (Region of origin / Code)	M
I.9.	**Country of Destination** (Country of Destination / ISO Code)	M
I.10.	**Region of destination** (Region of destination / Code)	O
I.11.	**Place of origin**	
	Name	M
	Approval Number	M
	Address	M
I.12.	**Place of Destination**	
	Place of Destination	M
	Address	M
I.13.	**Place of loading**	
	Place of loading	M
	Address	M

1.	Veterinary health certificate for products of animal origin	M/O/C
	Approval Number	M
I.14.	**Date of departure**	M
I.15.	**Means of transport** *(tick appropriate boxes)*	
	Airplane-Railway Wagon-Road Vehicle-Other / Identification / Documentary References	M
I.16.	**Entry BIP in the CEFTA Party of Import**	M
I.17.	**No(s) of CITES**	O
I.18.	**Description of commodity**	M
I.19.	**Commodity code (HS Code)**	M
I.20.	**Quantity**	M
I.21.	**Temperature of product** *(tick appropriate boxes)*	
	Ambient-Chilled-Frozen	M
I.22.	**Number of Packages**	M
I.23.	**Identification of container / Seal Number**	M
I.24.	**Type of Packaging**	M
I.25.	**Commodities certified for:** *(tick appropriate boxes)*	
	Human consumption - Animal feed - Technical use	M
I.26.	**For transit to third country** (Country / ISO Code)	O
I.27.	**For import or admission into CEFTA Party of Import**	M
I.28.	**Identification of commodities**	
	Species [Scientific name]	M
	Approved number of the facility	M
	Nature of commodity	M
	Treatment type	M
	Abattoir	M
	Number of Packages	M
	Approval Number	M
	Net Weight	M
	Cutting plant	O
	Batch number	M
	Cold store	M
	Official Inspector	
	Name	M
	Qualification and title	M
	Date	M
	The competent authority	M
II[2]	Part II – Certification (Health Information)	M
II.1.	Health Attestation	M
II.2.	Public Health Attestation	M
II.2.	Animal Health Attestation	M
	Notes	O

Table 1.2.(2): Veterinary Health Certificate for live animals

2.	Veterinary health certificate for live animals	M/O/C
I	**Part I- Information concerning consignor/consignee**	
I.1.	**Consignor**	
	Name	M
	Address	M
	Tel	M
I.2.	**Certificate Reference Number**	M
I.3.	**Central Competent Authority**	M

[2] Exact text of the certification part that shall be exchanged between Parties is agreed and defined on bilateral basis (between each pair of the CEFTA Parties) and specifically for each type of goods that require Veterinary Health Certificate. Amendments of the text in the certification part shall be agreed on bilateral basis between CEFTA Parties concerned.

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

2.	Veterinary health certificate for live animals	M/O/C
I.4.	**Local Competent Authority**	M
I.5.	**Consignee**	
	Name	M
	Address	M
	Postal code	O
	Tel.	O
I.6.	**Person responsible for the consignment at destination**	
	Name	M
	Address	M
	Postal code	O
	Tel.	O
I.7	**Country of origin** (Country of origin / ISO Code)	M
I.8.	**Region of origin** (Region of origin / Code)	O
I.9.	**Country of Destination** (Country of Destination / ISO Code)	M
I.10.	**Region of destination** (Region of destination / Code)	M
I.11.	**Place of origin**	
	Name	M
	Approval Number	M
	Address	M
I.12.	**Place of Destination**	
	Place of Destination	M
	Address	M
I.13.	**Place of loading**	
	Place of loading	M
	Address	M
	Approval Number	M
I.14.	**Date of departure**	M
I.15.	**Means of transport** *(tick appropriate boxes)*	
	Aeroplane-Railway Wagon-Road Vehicle-Other / Identification / Documentary References	M
I.16.	**Entry BIP in the CEFTA Party of Import**	M
I.17.	**No(s) of CITES**	O
I.18.	**Description of commodity**	M
I.19.	**Commodity code (HS Code)**	M
I.20.	**Quantity**	M
I.22.	**Number of Packages**	M
I.23.	**Identification of container / Seal Number**	M
I.24.	**Type of Packaging**	M
I.25.	**Commodities certified for:** *(tick appropriate boxes)*	
	Slaughter – Breeding – Fettering	M
I.26.	**For transit to third country** (Country / ISO Code)	O
I.27.	**For import or admission into CEFTA Party of Import**	M
I.28.	**Identification of commodities**	
	Species [Scientific name]	M
	Breed	M
	Identification system	M
	Identification number	M
	Age	M
	Sex	M
	Official Inspector	
	Name	M
	Qualification and title	M
	Date	M
	The competent authority	M

2.	Veterinary health certificate for live animals	M/O/C
II[3]	Part II – Certification (Health Information)	
II.1.	Health Attestation	M
II.2.	Public Health Attestation	M
II.2.	Animal Health Attestation	M
II.3.	Animal Transport Attestation	M
	Notes	

Table 1.2.(3): Phytosanitary Certificate for Export

3.	Phytosanitary Certificate for Export	M / O
	Certificate details:	
1.	Name and address of exporter	M
2.	Certificate Number	M
	Description of Consignment:	
3.	Declared name and address of consignee	M
4.	Plant Protection Organization (issuing authority)	M
5.	Place of origin	M
6.	Declared means of conveyance	M
5.	Place of origin	M
6.	Declared means of conveyance	M
7.	Declared point of entry	M
8.	Distinguishing marks	
a.	Number and description of packages	M
b.	Name of produce	M
c.	Botanical name of plants	M
9.	Quantity declared	M
10.	**Type of certificate: export**	
	This is to certify that the plants, plant products or other regulated articles described herein have been inspected and/or tested according to appropriate official procedures and are considered to be free from the quarantine pests specified by the importing contracting party and to conform with the current phytosanitary requirements of the importing contracting party, including those for regulated non-quarantine pests.	M
	Additional Declaration	
11.	Additional Declaration	O
	Disinfestation and/or Disinfection Treatment	
12.	Treatment	M
13.	Chemical (active ingredient)	O
14.	Duration and temperature	O
15.	Concentration	O
16.	Date	M
17.	**Additional information**	
a.	Place of issue	M
b.	Name and signature of authorised officer	M
c.	Date	M

Table 1.2.(4): Phytosanitary Certificate for Re-Export

4.	Phytosanitary Certificate for Re-Export	M / O /C
	Certificate details:	
1.	Name and address of exporter	M
2.	Certificate Number	M
	Description of Consignment:	
3.	Declared name and address of consignee	M

[3] Exact text of the certification part that shall be exchanged between Parties is agreed and defined on bilateral basis (between each pair of the CEFTA Parties). Amendments of the text in the certification part shall be agreed on bilateral basis between CEFTA Parties concerned.

4.	Phytosanitary Certificate for Re-Export	M / O /C
4.	Plant Protection Organization (issuing authority)	M
5.	Place of origin	M
6.	Declared means of conveyance	M
5.	Place of origin	M
6.	Declared means of conveyance	M
7.	Declared point of entry	M
8.	Distinguishing marks	
a.	Number and description of packages	M
b.	Name of produce	M
c.	Botanical name of plants	M
9.	Quantity declared	M
10.	**Type of certificate: export**	
	This is to certify that the plants, plant products or other regulated articles described herein were imported into.	
	[CEFTA Party of re-export]	M
	From	
	[Country of origin]	M
	covered by Phytosanitary certificate	
	[Certificate Number]	M
	[original] [certified true copy]	O O
	of which is attached to this certificate; that they are	
	[packed] [repacked]	O O
	in	
	[original] [new]	O O
	that based on the	
	[original phytosanitary certificate] and [additional inspection],	O O
	they are considered to conform with the current phytosanitary requirements of the importing contracting party, and that during storage in	
	[CEFTA Party of re-export],	M
	the consignment has not been subjected to the risk of infestation or infection.	
	Additional Declaration	
11.	Additional Declaration	O
	Disinfestation and/or Disinfection Treatment	
12.	Treatment	M
13.	Chemical (active ingredient)	O
14.	Duration and temperature	O
15.	Concentration	O
16.	Date	M
17.	**Additional information**	**O**
a.	Place of issue	M
b.	Name and signature of authorized officer	M
c.	Date	M

Table 1.2.(5):Certificate on a Pharmaceutical Product

5.	Certificate of a Pharmaceutical Product	M / O / C
	Responsible Agency	M
	Number	M
	Date of issuing	M
	Place of issuing	M
	No. of Certificate	M
	Consignor / Exporting: [Medicines Agency from a CEFTA Party of Export]	M

	Consignee / Importing: [Medicines Agency from a CEFTA Party of Import]	M
1.	Name and dosage form of the product:	M
1.1.	Active ingredient(s) and amount(s) per unit dose	M
1.2.	Is this product licensed to be placed on the market for use in the exporting country?	(yes/no)
1.3	Is this product actually on the market in the exporting country?	(yes/no)
	If the answer to 1.2. is YES: (continue with section 2A and omit section 2B)	
2.A.1.	Number of product licence and date of issue	C, M
2.A.2.	Product licence holder (name and address)	C, M
2.A.3.	Status of product licence holder:	C, M
2.A.3.1.	For categories b and c the name and address of the manufacturer producing the dosage form	C, O
2.A.4.	Is a summary basis for approval appended?	(yes/no)
2.A.5.	Is the attached, officially approved product information complete and consonant with the licence?	(yes/no/not provided)
2.A.6.	Applicant for certificate, if different from licence holder (name and address)	C
	If the answer to 1.2 is NO (omit section 2A and provide data from the section 2B)	
2.B.1.	Applicant for certificate (name and address)	C, M
2.B.2.	Status of applicant:	C, M
2.B.2.1.	For categories b and c the name and address of the manufacturer producing the dosage form	C, O
2.B.3.	Why is marketing authorisation lacking? (not required/not requested/under consideration /refused)	C, M
2.B.4.	Remarks	C, O
3.	Does the certifying authority arrange for periodic inspection of the manufacturing plant in which the dosage form is produced?	(yes/no/not applicable)
	(If not or not applicable, proceed to question 4.)	
3.1.	Periodicity of routine inspections (years)	C, M
3.2.	Has the manufacture of this type of dosage form been inspected?	(yes/no)
3.3	Do the facilities and operations conform to GMP as recommended by the World Health Organisation?	(yes/no/not applicable)
4.	Does the information submitted by the applicant satisfy the certifying authority on all aspects of the manufacture of the product:	(yes/no)
	(If no, provide explanation)	
	Explanation	C, M
	Address of certifying authority:	M
	Telephone / Fax:	O
	Name of authorized person:	M
	Date:	M

Table 1.2.(6): Export authorisation for groups of medicines containing controlled substances

6.	Export authorisation for groups of medicines containing controlled substances	M / O/C
	Number of authorisation	M
	INN	M
	Customs Tariff	M
	Manufacturer's name, form, strength, packaging	M
	Measurement unit	M
	The amount of goods being exported	M
	The amount of substance approved for export	M
	Exporter	
	Name	M
	Address	M
	Postal Code	O

	City	O
	Country	O
	Importer	
	Name	M
	Address	M
	Postal code	M
	City	M
	CEFTA Party	M
	Number of import authorisation issued in the country of import	M
	Date of import authorisation issued in the country of import	M
	End – User	
	Name	M
	Address	M
	Postal code	M
	City	M
	CEFTA Party	M
	Purpose of export	M
	Transportation mode of approved substance/substances	M
	Name of the border crossing point	M
	Name of the customs office	M
	Name of the freight forwarders	M
	Authorisation issued on	M
	Authorisation valid until	M
	Special notes	
	1) The Authorisation applies to one import/export	M
	2) If the import/export is not performed within the period specified in the import/export authorisation, the importer/exporter is obliged to inform the Agency about it and to return all copies of authorisation within 15 days upon the expiry of the import/export authorisation	M

1.3. Common Databases and Central Services

Additional Protocol 5 and Annexe I provide legal base for the creation of common regional databases and central services within CEFTA Parties.
In addition to the point-to-point exchange mechanisms as defined in the Sections 1.1, 1.2 and 2.1, this Annexe I specifies the list of common databases and central services that shall be established during the implementation of the Additional Protocol 5.
Institutions which shall provide hosting of these regional databases and central services are CEFTA Secretariat or *Regional Cooperation Council Secretariat. In case, the Regional Cooperation Council Secretariat will provide hosting the regional databases and central services, a Memorandum of Understanding will be signed between the CEFTA Secretariat and Regional Cooperation Council Secretariat to regulate the rights and obligations with regard to the hosting.*

Table 1.3.(1): Common Databases

	Common Database	Purpose	Access Rights
1.	Database of mutually recognised CEFTA AEOs	Disseminating information on companies having AEO status: - Details of companies - CEFTA Party who certified authorisation	Customs Administrations Competent Authorities involved in the clearance of goods
2.	Database of unsafe / noncompliant	Prevention of the distribution / placing on the market of unsafe products in intra	Public Access

	products detected on the CEFTA market.	CEFTA Trade, such as: 1) products that are not in compliance with the technical regulations; 2) list of products that are in compliance with the technical regulations, but are dangerous for the public interest, life of people, animals and plants; 3) list of products which import isn't permitted;	

Table 1.3.(2): Central Services

	Central Service	The purpose of the service	Access Rights
1.	Regional database of issued licences	Storing of data on issued licences by the competent authorities and certified laboratories (on basis of the functional and other technical specifications of the EU TRACES, similar regional database and supporting IT solution shall be created)	SPS Authorities TBT Authorities

Determination of the means and obligations of exchange of data between customs authorities to the extent that each national legislation allows

2.1. SEED data exchanges that are currently supported by bilateral Protocols (MoUs)

Previously established SEED data exchanges between Customs Administrations of the CEFTA Parties in the Western Balkan region are supported by bilateral Protocols (Memoranda of Understanding). These MoU shall stay in force and shall still represent legal base for already established bilateral Customs-to-Customs electronic data exchange.
The purpose of specifications in Annexe I is to unify and generalise specifications from the MoUs, on basis of the Template of the SEED Utility Block (presented in the Appendix II), which is officially accepted by the Globally Networked Customs (GNC), the initiative of the World Customs Organisation (WCO).
With aim of sending pre-arrival data from Export Customs Declarations (from the CEFTA Party of export to the CEFTA Party of import) during the implementation of the Additional Protocol 5, each CEFTA Party (its Customs authority) will establish additional secure data exchange links with all other (nonadjacent) CEFTA Parties. This communication infrastructure will represent the backbone for entire data exchange between CEFTA Parties.

2.2. Detailed specifications of the data cluster layer:

The following table presents the common list of data from Export declarations that will be exchanged between CEFTA Parties:

Table 2.2.(1): Common data set from the Export Declaration

SAD Box	Data Field	Description
Box A	SAD Reference Number	Reference number of a Single Administrative Document
Box 5	Items	Total number of items
Box 22 P1	Invoice Currency	ISO 4217 currency code
Box 22 P2	Invoice Amount	Total amount invoiced
Box 29	Customs Border Office	Customs Office of Exit (its reference number)
Box 35	Gross Mass	Total gross mass
Box 54	Declaration Place	Place of lodging of Customs declaration
Box 54	Declaration Date	Date of declaration submission
Box 2	Consignor Name	Consignor / Company Name
Box 2	Consignor Identity	Consignor / Tax Identification Number
Box 19	Transport Container	Whether transport is done in a container

SAD Box	Data Field	Description
		(YES/NO)
Box 21 P1	Transport Border Identity	Truck (means of transport) number plates
Box 21 P2	Transport Border Identity Trailer	Trailer number plates
Box 21 P2	Transport Border Nationality	Country of the vehicle registration
Box 25	Transport Border Mode	Mode of transport
Box 15	Dispatch Country	CEFTA Party of Export (ISO ALPHA 2 code)
Box 17	Destination Country	CEFTA Party of Destination (ISO ALPHA 2 code)
Box 31	Description	Description of goods
Box 32	Item	Item Sequence Number
Box 33	Commodity Code	Commodity code
Box 31	Packaging Packages	Number of packages
Box 31	Packaging Pieces	Number of pieces

CEFTA Parties are not refrained to exchange only the above specified common data set from the Export Declaration. CEFTA Parties may agree wider data set to be exchanged on bilateral level.

2.3. Geographical extension:

The Customs Administration of the Republic of Moldova may be included in SEED exchange, in line with the specifications presented in the Appendix II. As the Republic of Moldova does not have common frontiers with other CEFTA Parties, specifications related to the pre-arrival data exchange of the SEED will only be applicable.

2.4. Areas for extension of data exchange between Customs Administrations:

SEED data exchange between Customs Administrations may be extended to cover the following business needs:

a. Data exchange on results of risk analysis and controls of the consignment (reasons for execution of the control, risk indicator, result of the control);

b. Data exchange on VAT refunds at the frontiers;

c. Data exchange on scanner (x-ray) images of the controlled trucks/containers;

d. Data exchange on IPR Applications for Actions and Infringements;

Mutual recognition of national AEOs Programmes

Detailed technical specifications for Mutual Recognition of AEOs Programmes are written on the basis of the WCO's Utility Block for the AEO Mutual Recognition Agreement and are presented in the Appendix III of the Annexe I.

This section specifies common data sets (listed in alphabetical order) related to the Mutual Recognition of AEO which will be exchanged between CEFTA Parties:

Table 3.1: Data fields for the MR of AEO

Data filed	Definition	Domain values; remarks
Accepted	The status of AEO data record in Result message	Values: 0 = Rejected, 1 = Accepted
AEO certificate status	Code to distinguish between current, suspended and revoked certificates.	Values: C = Current, S = Suspended, R = Revoked
AEO Certificate Type	The type of AEO certificate	Certificate types: To be defined by the partners
AEO TIN	Unique identifier for the authorised economic operator allocated by the "Granting" partner and linked to the relevant AEO certificate.	"Granted" AEO trader Identification assigned by the "Granting" partner

"ALIAS" TIN	"Alias" TIN assigned by the „Lodgement" partner to any "Granted" AEO TIN in case the „Lodgement" partner cannot process the "Granted" AEO TIN assigned by the "Granting" partner.	"Alias" TIN assigned by a „Lodgement" partner to a "Granted" AEO TIN
City	City name of the AEO	City
Data Requirement Acronyms		R = Required, O = Optional
Data Type Acronyms		a = Alpha, n = Numeric, d = Date, dt = Date Time
End date	It is the end date of the validity period of the AEO TIN. Together with the Start Date data item, it provides the full picture of the validity that the AEO TIN may have during its lifecycle.	Defines the date at which the AEO certificate status ceases to be applicable. Together with the Start Date item, it defines the period during which the AEO certificate status is applicable. If the end date is empty the validity period is 'open ended'.
Extraction Type	The type of the extraction performed	Values: F = Full, D = Differential
Full name	Full name of the AEO.	
Language Code	Language code identifying the language/character set.	Language Code used to define the language used for all textual information (ISO Alpha 2 Codification – ISO 639).
Message identification	Unique message identifier	Identifier created using GUID algorithm
Operation	Code to distinguish between created, updated and deleted records.	Values: C = Create, U = Update, D = Delete
Other TIN	Nationally defined Identity Number	Used in the cases the partner has Identity Number not compliant with WCO Data Model
Postcode	Postal code of the AEO.	
Reference Extraction Type	The type of the extraction performed in Equivalence message	Values: F = Full, D = Differential
Reference Message identification	Unique response message identifier	Unique message identifier using GUID algorithm
Reference Sequence number	Result message number	Identifies the Result message sequence
Status Details	Description of the details of the status	Free text up to 500 characters with status details
Sending date and time	Date when the record is sent	Date and timestamp when the record is sent
Sending organisation	ISO – 3166 alpha 2 code for the partner sending the record.	
Sequence number	Identifies data exchanges as result of extraction	If this is a full extraction of data, the sequence number corresponds to the sequence number of the encompassed differential extraction.
Short name	Short name of the AEO.	Short name of the AEO limited to the maximum of 35 characters that are provided for in the WCO data model.

Start date	It is used to define the starting date of the validity period of an AEO TIN. Together with the End Date item, it provides the full picture of the validity of a particular value that the described item may have during its lifecycle.	Defines the date from which the AEO certificate status is applicable. Together with the End Date item, it defines the period during which the AEO certificate status is applicable.
Status Code	Codes for specific scenarios	Values: E00001 = Failed to insert, record already exists, E00002 = Failed to update, record does not exist, W00003 = Failed to delete, record does not exist, I10001 = Record updated, but not changes included
Status Type	Identifies the type of status information.	Values: 'E' = Error, 'W' = Warning, 'I' = Information Only
Street and number	Street and number of the AEO.	
Trader National Identifier	Unique identifier for the authorised economic operator allocated by the competent authority and linked to the relevant AEO certificate	
Transaction identification	Technical element allowing to group several operations into one atomic transaction	
Version	Technical element to indicate the version of the message structure	

Final provisions

4.1. Ownership of the data exchange system

This section specifies the owner of data, once the system is implemented.
Once Additional Protocol 5 is implemented and electronic data exchange system with relevant databases is in place:

- The ownership of data stored in the SEED+ databases, in each CEFTA Party will belong to the CEFTA Party concerned, which has to respect data protection rules as specified in the Article 11 of the Additional Protocol 5;
- The owner of data stored in common databases and central services will be Customs Administration of CEFTA Parties

4.2. Maintenance of the data exchange system

This section specifies how maintenance will be organised, once system is implemented.
Once Additional Protocol 5 is implemented and electronic data exchange system is in place:

- Maintenance of the common databases and central services will be under the responsibility of the CEFTA Secretariat or the *Regional Cooperation Council Secretariat. In case, the Regional Cooperation Council Secretariat will provide maintenance of the regional databases and central services, and a Memorandum of Understanding will be signed between the CEFTA Secretariat and Regional Cooperation Council Secretariat to regulate the rights and obligations with regard to the maintenance.*

- Maintenance of the hardware and communication equipment for national and bilateral (Party-to-Party) communication links will be under the responsibility of the Customs Administrations of the CEFTA Parties or other competent national authority with appropriate Information and

Communication Technology (ICT) infrastructure. Each CEFTA Party shall identify responsible ICT experts and communicate their contact details to authorised technical experts in all other CEFTA parties, as well as, other national institutions involved in data exchange;

- The responsibility for maintenance of the services for automatic and/or semi-automatic feeding of data to the common databases and central services, as will be co-shared between each individual CEFTA Party and the CEFTA Secretariat or the *Regional Cooperation Council Secretariat. In case, the Regional Cooperation Council Secretariat will provide maintenance of the regional databases and central services and a Memorandum of Understanding will be signed between the CEFTA Secretariat and Regional Cooperation Council Secretariat to regulate the rights and obligations with regard to the maintenance.*

- Maintenance of the software modules for data exchange between CEFTA Parties has to be coordinated for the whole CEFTA Region;

4.3. Amendment of the Annexe I specifications

This section defines how technical specifications (primarily the one related to the list of documents, their data sets, common databases) will be changed / updated after the adoption of the Additional Protocol 5.
After the adoption of the Additional Protocol 5, specifications of this Annexe I might be amended through the relevant CEFTA structures.

Appendix I – Simplification / facilitation of inspections Utility Block

Preface: Specifications in the Appendixes to the Annexe I of the Additional Protocol 5 are based on the World Customs Organisation's (WCO) Template for the Utility Block (UB), more specifically UB's Executive Summary of the Globally Networked Customs (GNC) initiative.

PURPOSE	Sending of data from certificates (decisions / approvals / licences) issued by the relevant authorities (technical agencies) from the CEFTA Party of Export to the relevant authorities of the CEFTA Party of Import of goods. Authorities of the CEFTA Party of Import will use received data to: • Perform risk analysis and other analytic measures in advance (prior to the arrival of goods); • Speed-up procedures and formalities for issuing of the Entry and/or Import certificates (decisions / approvals / licences) to the maximum extent;
ADVANTAGE FOR GOVERNMENT	Advantages are expected to be achieved for the following governmental authorities of the CEFTA Parties: • SPS Authorities; • TBT authorities; • Customs Authorities; • Transport Authorities;
ADVANTAGES FOR BUSINESSES / STAKEHOLDERS	Advantages and benefits for Business Community: • Acceleration and facilitation of the legitimate trade in all clearance stages; • More predictable and transparent goods clearance procedures;
ENTITIES LAYER	The following authorities of the CEFTA Party of Export (CPoE) of goods will send data to competent authorities of the CEFTA Party of Import (CPoI): • Phytosanitary authority; • Veterinary authority;

	• Agency for Medicines and medical devices;
DATA CLUSTER LAYER	Data from the following types of documents will be exchanged: • Veterinary Health Certificate for live animals • Veterinary Health Certificate for products of animal origin • Phytosanitary Certificate for Export • Phytosanitary Certificate for Re-Export • Certificate on a Pharmaceutical Product • Export permit for groups of medicines containing controlled substances (1) narcotic drugs, 2) psychotropic substances, 3) precursors, 4) medicines containing precursors) Where applicable, relevant international templates for above listed types of documents will be used as models. With the regard to the data structure, the latest version of the WCO Data model, more specifically Information Package for Government-to-Government (G2G) data exchange, will be used as a model.
TRIGGER LAYER	Event that initiate data flow: • Moment of issuing of documents specified in the data cluster layer by the authorised institution of the CEFTA Party of Export;
INTERFACE / INTEGRATION / COMMUNICATION	Connection between involved authorities of the CEFTA Parties is going to be established in the following way: • Customs-to-Customs SEED+ (Systematic Electronic Exchange of Data) network will be used as a backbone for the bilateral data exchange; • The information exchange shall take place via Internet, and through Virtual Private Networks (VPNs). • Phytosanitary, Veterinary, Agency for Medicines and Market surveillance authorities shall stablish connection to the Customs SEED+ network at the national level; • Interfaces between IT systems of these institutions and Customs SEED Network provide: technical messages in Extensible Markup Language (XML) schemes and Web Services definition in Web Services Definition Language (WSDL). • The security of all exchanged messages shall be additionally ensured by an asymmetric key encryption (using digital security certificates, issued by the qualified Certificate Authorities);

Appendix II – SEED Utility Block

PURPOSE	Systematic and automatic electronic exchange of data from Customs Documents (Export, Import and Transit Customs Declarations, TIR and ATA carnets, Simplified Procedure accompanying document – Invoice, including the records about crossings of empty trucks) between Customs Administrations of the CEFTA Parties, with the following purposes: • To enable sending of pre-arrival data at the moment of initiation of the customs procedure in the partner CEFTA Party (from the Customs Office of Departure - COoDep), with the following objectives: - Speeding up of the Customs procedures and inspection formalities (linked to the tariff code(s) concerned) at the point of entry to the Customs territory of the CEFTA Party of import (or transit); - Speeding up of the Customs and inspection procedures at the clearance Customs office of the CEFTA Party of import; - Analysis of pre-arrival data using pre-defined risk criteria and sending of alarms to the authorised officers. • To verify consistency of declarations submitted in two neighbouring Customs Administrations. In other words, to enable automatic matching (pairing and comparison) of data from the Customs Documents submitted at two neighbouring CEFTA Parties (Customs Office of Exit (COoEx) and Customs Office of Entry (COoEn))

ADVANTAGE FOR GOVERNMENT	Advantages and benefits for Customs Administrations of the CEFTA Parties: • Prevention of smuggling and strengthening the fight against organised crime; • Prevention of undervaluation – increasing the collection of customs duties; • Prevention of corruption; • Improvement of 'Risk analysis' of the pre-arrival data; • Improvement of overall technical capacity of Customs Administrations of the CEFTA Parties; • Promotion and improvement of communication and cooperation between Governmental institutions of the CEFTA Parties; • More efficient work of Customs officers;
ADVANTAGES FOR BUSINESSES / STAKEHOLDERS	Advantages and benefits for Economic Operators: • Acceleration of customs procedures and facilitation of legitimate trade;
LEGAL FRAMEWORK AND COMPLIANCE	• CEFTA Additional Protocol 5; • Customs Mutual Administrative Assistance Agreements (CMAAA); • Bilateral Protocols on electronic data exchange (defining, inter alia, the bilateral scope of data to be exchanged); • Information exchange is in compliance with data protection legislation, and the data will remain secured in the respective systems
ENTITIES LAYER	**Customs Administrations of the CEFTA Parties**: Customs Administrations of Export, Transit and Import, having the following roles: • **Administration of Departure** (AoD): - providing PRE-ARRIVAL and EXIT data - receiving automatic data matching results from the other (ENTRY) side of a crossing point;; • **Administration of Arrival** (AoA): - providing ENTRY data; - receiving automatic data matching results; - receiving alarming notifications on received PRE-ARRIVAL data and based on dynamically defined Risk Criteria;
BUSINESS RULES LAYER	**1. Speeding up of entry and import procedures** • At the moment of the EXPORT clearance in the Customs Administration of Departure (AoD), the data from the accepted Export Declaration will be sent through the SEED++ System to the Administration of Arrival (AoA) and used for: • Speeding-up of Customs formalities at the point of entry; • Speeding-up of issuing of required entry permits (as defined in the tariff legislation) by the responsible inceptions; • Speeding-up of the import clearance at the final destination of goods; **2. Risk Analysis and Alarming** • At the beginning of the Customs procedure in the Administration of Departure (AoD), the data from the accepted customs document will be sent through the SEED+ System to the AoA and used for risk analysis and generation of alarms. • If AoA CEFTA Party is a transiting CEFTA Party, the CDPS will send the information from the national Transit declaration to the SEED+ System and the data will be sent through the SEED+ System to the neighbouring CEFTA Party as PRE-ARRIVAL data to be used for risk analysis and generation of alarms. **3. Automatic Data Matching** • Where goods are leaving from a CEFTA Party A, and entering into a CEFTA Party B, messages are being processed according to the following business rules: - CEFTA Party A acts as the Administration of Departure (AoD) and

	the CDPS (Customs Declaration Processing System) sends the information from the national Export declaration through the SEED+ System to the neighbouring CEFTA Party B acting as the Administration of Arrival (AoA) - CEFTA Party B acts as the Administration of Arrival (AoA) and the CDPS sends the information from the national Import or Transit declaration to the SEED+ System, whereby the procedure for automatic data matching for movement completes.
DATA CLUSTER LAYER	SEED+ shall support the exchange of data contained in the following Customs Documents: 1. SEED+ messages for **Transit Declarations, as well as, NCTS messages from the national and common domain**: data model based on WCO DM (World Customs Organisation Data Model) and EU NCTS (European Union New Computerised Transit System); 2. SEED+ messages for **Export Declarations**: data model based on WCO DM and EU ECS (Export Control System); 3. SEED+ message for **Import Declarations**: data model based on WCO DM and EU ICS (Import Control System) – this message will be used for data matching, and will not be transmitted to the neighbouring CEFTA Party; 4. SEED+ messages for **TIR carnets**: data model based on UNECE (United Nations Economic Committee for Europe) eTIR data model; 5. SEED+ messages for **ATA carnets**; 6. SEED+ messages for **Simplified Procedure** accompanying document (Invoice); 7. SEED+ message for crossings of **Empty Trucks**;
TRIGGER LAYER	Events initiating the data flow: 1. **Pre-arrival**: the commencement of the Customs procedure in the Administration of Departure. At the moment of acceptance of Customs Document – Export Single Administrative Document (SAD), Transit SAD, TIR carnet, Simplified Procedure accompanying document. These data will be used for speeding-up of customs and inspection procedures and risk analysis /generation of alarms. 2. **Exit**: ending the Customs procedure in the Administration of Departure. At the moment of confirming the arrival of the truck at the exit Customs Office in the neighbouring Administration and verification of the truck exiting the neighbouring CEFTA Party. These data will be used as reference for automatic data matching. 3. **Entry**: the commencement of the Customs procedure in the Administration of Arrival. At the moment of acceptance of the Customs Documents at the Customs Office of Entry the data will be used for automatic comparison with reference data received from the neighbouring Administration of Departure AoD.
INTERFACE	Technical messages associated with the data cluster and trigger layers are based on the following customs documents: - SAD Transit Messages; - SAD Export Messages; - SAD Import Messages; - TIR Carnets; - ATA Carnets; - Simplified Procedure accompanying documents; - Empty Truck records; Technical messages are described by the Extensible Markup Language (XML) schemes and Web Services definition in Web Services Definition Language (WSDL).
INTEGRATION	Customs SEED+ has "point-to-multipoint" topology, which means that each participating Customs Administration will have its own SEED+ node, connected with the respective SEED+ nodes in a all other CEFTA Parties. SEED+ node should be fully integrated into the national Customs IT

	infrastructure, and connected with other national applications through Enterprise Service Bus (ESB) and standard WSDL interfaces.
COMMUNICATION	The information exchange shall take place via Internet, and through Virtual Private Networks (VPNs). The security of messages shall be additionally ensured by an asymmetric key encryption (using digital security certificates, issued by the relevant qualified Certificate Authorities). SEED+ node should be built as Service Oriented Architecture (SOA), implemented by the Web Services (WS) technology and standards. Interface(s) should be based on "Enterprise Service Bus" (ESB) software architecture allowing flexible configuration for interconnectivity.

Appendix III – Mutual Recognition of Authorised Economic Operators Utility Block

PURPOSE	• To specify the process that regulates the information interaction between Customs Administrations of the CEFTA Parties ("partners"), and involved traders, that subscribe to an AEO Mutual Recognition Arrangement/Agreement (MRA); • To enable each of the partners to grant benefits to AEOs of all other CEFTA Parties in which both legislation and implementation of national programme is fully in line with the relevant EU acquis ;
ADVANTAGE FOR GOVERNMENT	• Streamlined process for exchange of data allowing the re-use of this same approach for all bilateral AEO MRAs to which a CEFTA Party subscribes; • Reassurance of a consistent and coherent automatic implementation of the bilateral AEO MRAs across all CEFTA Parties, promoting all the foreseen benefits across the geographical footprint of the bilateral AEO MRA (better control targeting, as a direct result of more effective automated risk analysis); • Low costs to establish the bilateral AEO MRA with high opportunity for reuse and therefore reduction in the costs for the IT implementation.
ADVANTAGES FOR BUSINESSES / STAKEHOLDERS	• Transparency and predictability of the AEO benefits granted by CEFTA Parties; • Reassurance that the CEFTA Parties are committed to successfully implement the bilateral AEO MRA and to grant benefits to the recognised AEO (facilitation, lower risk score, reduction of control at export and import, expedited release time) in a systematic and predictable way; • Brings a full transparency on the Trader Identification Number(s) (TIN) that need to be used with each of the CEFTA Parties to ensure the recognition of their AEO status.
LEGAL FRAMEWORK AND COMPLIANCE	• Legal Framework – Additional Protocol 5, Technical Annex and bilateral AEO MRAs between partners; • Compliance - the CEFTA Parties must ensure that the AEO information exchanges and all related data comply with the data protection legislation of each Party; that the data remains secured in their respective systems and is synchronised across the IT systems of all involved CEFTA Parties. The availability of the AEO information is specified and measures are defined, in the case where AEO information would not be available for the processing of a Customs notification or Customs declaration.
ENTITIES LAYER	*Partner* refers to the contracting CEFTA Party (its Customs Administration) to the bilateral AEO MRA. It is important to note that every partner will act in two distinct roles: • **"Granting" role**: As the "Granting" partner allocating the AEO status to a trader, performing re-assessment and evaluation of this AEO. • **"Lodgement" role**: As the "Lodgement" partner processing a notification/declaration lodged in its Customs transaction system by a trader. *Trader* refers to the economic operators which play an active supporting

	role in the information exchange underpinning the bilateral AEO MRA process. Two trader roles participate in the bilateral AEO MRA process: • **"AEO"**: As the trader certified as an AEO by the "Granting" partner; • **"Lodging" trader:** As the trader lodging a notification/declaration to the "Lodgement" partner making reference to his AEO status and the AEO status of his partners. The bilateral AEO MRA process choreographs the exchange of information between the partners. The two trader roles are included in order to illustrate the end-to-end process. However, it must be noted that the first pillar only covers Customs-to-Customs interactions.
BUSINESS RULES LAYER	Comprises a number of detailed rules concerning the following: • Contact points between partners (CEFTA Parties); • Requirements for: o the AEO information; o the trader as one of the supporting participants in the end-to-end business process; o Customs transaction systems in the "Lodgement" partner; o the risk analysis systems in the "Lodgement" partner; o AEO Identity Management and, in particular, the aliasing process by the "Lodgement" partner; o the nature and frequency of data exchange, monitoring and statistical requirements. The compliance of all partners of the bilateral AEO MRA to the WCO standard regarding the TIN structure is a MAJOR simplification opportunity.
DATA CLUSTER LAYER	The AEO MRA relies on the exchange of two functional messages: • "Granted" AEO information; • "Alias" TIN between the "Granting" partner and the "Lodgement" partner.
TRIGGER LAYER	The AEO MRA features three variations for choreographing the interactions between the partners according to the following criteria: • Whether or not there is the need for the "Lodgement" partner to assign an "Alias" TIN (triggered by misaligned structures of the TIN numbers between the partners); • and in the case of alignment of the TIN structure between the partners, the choice for a "Lodgement" partner to opt for a "Pull" mode (instead of "Push" mode) to access the AEO information from the "Granting" partner. The three options are: • "Push" of "Granted" AEO information and "Push" back of "Alias" TIN between the "Granting" partner and the "Lodgement" partner, for those cases that the partners have misaligned TINs; • "Push" of "Granted" AEO from the "Granting" partner to the "Lodgement" partner when partners have aligned TINs; • "Pull" of the "Granted" AEO information by "Lodgement" partner from the "Granting" partner, which requires TIN alignment.
INTERFACE	The AEO MRA defines the set of four technical messages associated with the following three options in the trigger layer: • "Granted" AEO information is sent from the "Granting" partner and the "Alias" TIN is returned from the "Lodgement" partner, for those cases that the partners have misaligned TINs; • When partners have aligned TINs, "Granted" AEO is sent from the "Granting" partner to the "Lodgement" partner; • "Granted" AEO information is acquired directly by the "Lodgement" partner from the "Granting" partner. It also provides the technical messages in Extensible Markup Language (XML) schemas and Web Services definition in Web Services Definition Language (WSDL).
INTEGRATION	The integration layer needs to be profiled by each partner of the Bilateral

	AEO MRA. This includes the business case for national profiling, the use of the AEO information for the risk assessment of notification/declaration, and national provisions for AEO identification. It also sets the requirement for the availability of the exchanged data, provides an indication of the possible data volumes, and the compliance and infrastructure requirements.
COMMUNICATION	The information exchanges take place over the internet. The security of the exchanges is ensured by establishing of Virtual Private Networks (VPN) connections and encryption using security certificates.

ANNEX II

MATRIX OF MEMORANDA OF UNDERSTANDING SIGNED BETWEEN CUSTOMS AUTHORITIES AND COMPETENT AUTHORITIES REGARDING ELECTRONIC EXCHANGE OF DATA

	Veterinary Authority	National Food Authority	National Phytosanitary Authority	National Authority for Pharmaceutical Products	National Transport Authority	National Authority of Technical Inspection	National Police
Customs Administration	DS DA						

DS: Date of signing
DA: Date of application

ANNEX III
Authorised economic operator

TITLE I

GRANTING OF THE STATUS OF AUTHORISED ECONOMIC OPERATOR AT THE NATIONAL LEVEL BY EACH CEFTA PARTY

Article 1
Application and authorisation

1. An economic operator who is established in CEFTA Parties and who meets the criteria set out in Article 2 of this Annex may apply for the status of authorised economic operator.

   The customs authorities shall, following consultation with other competent authorities if necessary, grant that status, which shall be subject to monitoring.

2. The status of authorised economic operator shall consist in the following types of authorisations:

   (a) that of an authorised economic operator for customs simplifications, which shall enable the holder to benefit from certain simplifications in accordance with the customs legislation (AEOC- Customs simplifications); or

   (b) that of an authorised economic operator for security and safety that shall entitle the holder to facilitations relating to security and safety (AEOS - Security and safety).

(c) both types of authorisations referred to in paragraph 2 may be held at the same time (AEOF - Customs simplifications/security and safety).

Where an applicant is entitled to be granted both an AEOC and an AEOS authorisation, the customs authority competent to take the decision shall issue one combined authorisation.

Article 2
Granting of status

1. The criteria for the granting of the status of authorised economic operator shall be the following:

   (a) the absence of any serious infringement or repeated infringements of customs legislation and taxation rules, including no record of serious criminal offences relating to the economic activity of the applicant;
   (b) the demonstration by the applicant of a high level of control of his or her operations and of the flow of goods, by means of a system of managing commercial and, where appropriate, transport records, which allows appropriate customs controls;

   (c) financial solvency, which shall be deemed to be proven where the applicant has good financial standing, which enables him or her to fulfil his or her commitments, with due regard to the characteristics of the type of business activity concerned;

   (d) with regard to the authorisation referred to in point (a) of Article 1(2) of this Annex, practical standards of competence or professional qualifications directly related to the activity carried out; and

   (e) with regard to the authorisation referred to in point (b) of Article 1(2) of this Annex, appropriate security and safety standards, which shall be considered as fulfilled where the applicant demonstrates that he or she maintains appropriate measures to ensure the security and safety of the international supply chain including in the areas of physical integrity and access controls, logistical processes and handling of specific types of goods, personnel and identification of his or her business partners.

2. Each CEFTA Party shall determine the procedures for requesting and granting the status of authorised economic operator, and the legal effects of this status.

3. The customs authorities shall monitor the conditions and criteria to be fulfilled by the AEO authorisation holder. They shall also monitor compliance with the obligations resulting from the AEO authorisation. Where the AEO has been established for less than three years, the customs authorities shall closely monitor it during the first year after granting the AEO status.

Article 3
Compliance

1. Where the applicant is a natural person, the criterion laid down in Article 2 (1a) of this Annex shall be considered to be fulfilled if, over the last 3 years, the applicant and where applicable the employee in charge of the applicant's customs matters have not committed any serious infringement or repeated infringements of customs legislation and taxation rules and have had no record of serious criminal offences relating to their economic activity.
   Where the applicant is not a natural person, the criterion laid down in Article 2 (1a) of this Annex shall be considered to be fulfilled where, over the last 3 years, none of the following persons has committed a serious infringement or repeated infringements of customs legislation and taxation rules or has had a record of serious criminal offences relating to his economic activity:

(a) the applicant;

(b) the person in charge of the applicant or exercising control over its management;

(c) the employee in charge of the applicant's customs matters.

2. However, the criterion referred to in Article 2(1a) of this Annex may be considered to be fulfilled where the customs authority competent to take the decision considers an infringement to be of minor importance, in relation to the number or size of the related operations, and the customs authority has no doubt as to the good faith of the applicant.

3. Where the person referred to in paragraph 1(b) is established or has his residence in a third country, the customs authority competent to take the decision shall assess the fulfilment of the criterion referred to in Article 2(1a) of this Annex on the basis of records and information that are available to it.

4. Where the applicant has been established for less than 3 years, the customs authority competent to take the decision shall assess the fulfilment of the criterion referred to in Article 2(1a) of this Annex on the basis of the records and information that are available to it.

Article 4
Satisfactory system of managing commercial and transport records

1. The criterion laid down in Article 2(1b) of this Annex shall be considered to be fulfilled if the following conditions are met:

(a) the applicant maintains an accounting system which is consistent with the generally accepted accounting principles applied in the CEFTA Party where the accounts are held, allows audit-based customs control and maintains a historical record of data that provides an audit trail from the moment the data enters the file;

(b) records kept by the applicant for customs purposes are integrated in the accounting system of the applicant or allow cross checks of information with the accounting system to be made;

(c) the applicant allows the customs authority physical access to its accounting systems and, where applicable, to its commercial and transport records;

(d) the applicant allows the customs authority electronic access to its accounting systems and, where applicable, to its commercial and transport records where those systems or records are kept electronically;

(e) the applicant has a logistical system which identifies goods as domestic or foreign goods and indicates, where appropriate, their location;

(f) the applicant has an administrative organisation which corresponds to the type and size of business and which is suitable for the management of the flow of goods, and has internal controls capable of preventing, detecting and correcting errors and of preventing and detecting illegal or irregular transactions;

(g) where applicable, the applicant has satisfactory procedures in place for the handling of licences and authorisations granted in accordance with commercial policy measures or relating to trade in agricultural products;

(h) the applicant has satisfactory procedures in place for the archiving of its records and information and for protection against the loss of information;

(i) the applicant ensures that relevant employees are instructed to inform the customs authorities whenever compliance difficulties are discovered and establishes procedures for informing the customs authorities of such difficulties;

(j) the applicant has appropriate security measures in place to protect the applicant's computer system from unauthorised intrusion and to secure the applicant's documentation;

(k) where applicable, the applicant has satisfactory procedures in place for the handling of import and export licences connected to prohibitions and restrictions, including measures to distinguish goods subject to the prohibitions or restrictions from other goods and measures to ensure compliance with those prohibitions and restrictions.

2. Where the applicant applies only for an authorisation as an economic operator authorised for security and safety as referred to in Article 1(2b) of this Annex, the requirement laid down in paragraph 1(e) shall not apply.

Article 5
Financial solvency

1. The criterion laid down in Article 2(1c) of this Annex shall be considered to be fulfilled where the applicant complies with the following:

(a) the applicant is not subject to bankruptcy proceedings;

(b) during the last 3 years preceding the submission of the application, the applicant has fulfilled his financial obligations regarding payments of customs duties and all other duties, taxes or charges which are collected on or in connection with the import or export of goods;

(c) the applicant demonstrates on the basis of the records and information available for the last 3 years preceding the submission of the application that he has sufficient financial standing to meet his obligations and fulfil his commitments having regard to the type and volume of the business activity, including having no negative net assets, unless where they can be covered.

2. If the applicant has been established for less than 3 years, his financial solvency as referred to in Article 2(1c) of this Annex shall be checked on the basis of records and information that are available.

Article 6
Practical standards of competence or professional qualifications

1. The criterion laid down in Article 2(1d) of this Annex shall be considered to be fulfilled if any of the following conditions are met:

(a) the applicant or the person in charge of the applicant's customs matters complies with one of the following practical standards of competence:

(i) a proven practical experience of a minimum of 3 years in customs matters;

(ii) a quality standard concerning customs matters adopted by a European Standardisation body;

(b) the applicant or the person in charge of the applicant's customs matters has successfully completed training covering customs legislation consistent with and relevant to the extent of his involvement in customs related activities, provided by any of the following:

(i) a customs authority of a CEFTA Party;

(ii) an educational establishment recognised, for the purposes of providing such qualification, by the customs authorities or a body of a CEFTA Party responsible for professional training;

(iii) a professional or trade association recognised by the customs authorities of CEFTA Party or accredited in the CEFTA Party, for the purposes of providing such qualification.

2. Where the person in charge of the applicant's customs matters is a contracted person, the criterion laid down in Article 2(d) of this Annex shall be considered to be fulfilled if the contracted person is an economic operator authorised for customs simplifications as referred to in Article 1(2a) of this Annex.

Article 7
Security and safety standards

1. The criterion laid down in Article 2(e) of this Annex shall be considered to be fulfilled if the following conditions are met:

(a) buildings to be used in connection with the operations relating to the AEOS authorisation provide protection against unlawful intrusion and are constructed of materials which resist unlawful entry;

(b) appropriate measures are in place to prevent unauthorised access to offices, shipping areas, loading docks, cargo areas and other relevant places;

(c) measures for the handling of goods have been taken which include protection against the unauthorised introduction or exchange, the mishandling of goods and against tampering with cargo units;

(d) the applicant has taken measures allowing to clearly identify his business partners and to ensure, through implementation of appropriate contractual arrangements or other appropriate measures in accordance with the applicant's business model, that those business partners ensure the security of their part of the international supply chain;

(e) the applicant conducts in so far as national law permits, security screening on prospective employees working in security sensitive positions and carries out background checks of current employees in such positions periodically and where warranted by circumstances;

(f) the applicant has appropriate security procedures in place for any external service providers contracted;

(g) the applicant ensures that its staff having responsibilities relevant for security issues regularly participate in programmes to raise their awareness of those security issues;

(h) the applicant has appointed a contact person competent for safety and security related questions.

2. Where the applicant is a holder of a security and safety certificate issued on the basis of an international convention or of an International Standard of the International Organisation for Standardisation, or of a European Standard of a European standardisation body, these certificates shall be taken into account when checking compliance with the criteria laid down in Article 2(e) of this Annex.

The criteria shall be deemed to be met to the extent that it is established that the criteria for issuing that certificate are identical or equivalent to those laid down in Article 2(e) of this Annex.

3. Where the applicant is a regulated agent (an air carrier, agent, freight forwarder or any other entity who ensures security controls in respect of cargo or mail) or a known consignor (a consignor who originates cargo or mail for its own account and whose procedures meet common security rules and standards sufficient to allow carriage of cargo or mail on any aircraft) and fulfils the requirements of the common basic standards on aviation security, the criteria laid down in paragraph 1 shall be deemed to be met in relation to the sites and the operations for which the applicant obtained the status of regulated agent or known consignor to the extent that the criteria for issuing the regulated agent or known consignor status are identical or equivalent to those laid down in Article 2(e) of this Annex.

Article 8
Conditions for the acceptance of an application for the status of AEO

1. In addition to the conditions for the acceptance of an application in general, in order to apply for the status of AEO the applicant shall submit a self-assessment questionnaire, which the customs authorities shall make available, together with the application.

2. An economic operator shall submit one single application for the status of AEO covering all its permanent business establishments in the customs territory of a CEFTA Party.

TITLE II

BENEFITS RESULTING FROM THE STATUS OF AEO TO BE GRANTED BY NATIONAL AEO PROGRAMMES IN CEFTA PARTIES

Article 9
Facilitations regarding pre-departure declarations

1. Where an economic operator authorised for security and safety as referred to in Article 1(2b) of this Annex lodges on his own behalf a pre-departure declaration in the form of a customs declaration or a re-export declaration, no other particulars than those stated in those declarations shall be required.

2. Where an AEOS lodges on behalf of another person who is also an AEOS a pre-departure declaration in the form of a customs declaration or a re-export declaration, no other particulars than those stated in those declarations shall be required.

Article 10
More favourable treatment regarding risk assessment and control

1. An authorised economic operator (AEO) shall be subject to fewer physical and document-based controls than other economic operators.

2. Where an AEOS has lodged an entry summary declaration or a customs declaration or a temporary storage declaration or where an AEOS has lodged a notification and given access to the particulars related to his entry summary declaration in his computer system, the customs office of first entry shall, where the consignment has been selected for physical control, notify that AEOS of that fact. That notification shall take place before the arrival of the goods in the customs territory of the CEFTA Party.

That notification shall be made available also to the carrier if different from the AEOS referred to in the first subparagraph, provided that the carrier is an AEOS and is connected to the electronic systems relating to the declarations referred to in the first subparagraph.

That notification shall not be provided where it may jeopardise the controls to be carried out or the results thereof.

3. Where an AEO lodges a temporary storage declaration or a customs declaration prior to the presentation of the goods the customs office competent to receive that temporary storage declaration or that customs declaration shall, where the consignment has been selected for customs control, notify the AEO of that fact. That notification shall take place before the presentation of the goods to customs.

That notification shall not be provided where it may jeopardise the controls to be carried out or the results thereof.

4. Where consignments declared by an AEO have been selected for physical or document-based control, those controls shall be carried out as a matter of priority.

On request from an AEO the controls may be carried out at a place other than the place where the goods have to be presented to customs.

5. The notifications referred to in paragraphs 2 and 3 shall not concern the customs controls decided on the basis of the temporary storage declaration or the customs declaration after the presentation of the goods.

Article 11
Exemption from favourable treatment

The more favourable treatment referred to in Article 10 of this Annex shall not apply to any customs controls related to specific elevated threat levels or control obligations set out in other national legislation of a CEFTA Party.

However, customs authorities shall carry out the necessary processing, formalities and controls for consignments declared by an AEOS as a matter of priority.

TITLE III
SUSPENSION, REJECTION, REVOCATION AND ANNUMILATION OF THE STATUS OF AUTHORISED ECONOMIC OPERATOR IN NATIONAL AEO PROGRAMMES OF CEFTA PARTIES

Article *12*
Legal effects of suspension

1. Where an AEO authorisation is suspended due to the non-compliance with any of the criteria referred to in Article 2 of this Annex, any decision taken with regard to that AEO which is based on the AEO authorisation in general or on any of the specific criteria which led to the suspension of the AEO authorisation, the customs authority having taken that decision shall suspend it.

2. The suspension of a decision relating to the application of the customs legislation taken with regard to an AEO shall not lead to the automatic suspension of the AEO authorisation.

3. Where a decision relating to a person who is both an AEOS and an economic operator authorised for customs simplifications as referred to in Article 1(2a) of this Annex (AEOC) is suspended instead of annulling, revoking or amending where:

(a) the customs authority considers that there may be sufficient grounds for annulling, revoking or amending the decision, but does not yet have all necessary elements to decide on the annulment, revocation or amendment;

(b) the customs authority considers that the conditions for the decision are not fulfilled or that the AEO does not comply with the obligations imposed under the AEO authorisation, and it is appropriate to allow the AEO time to take measures to ensure the fulfilment of the conditions or the compliance with the obligations;

(c) the AEO requests such suspension because he is temporarily unable to fulfil the conditions laid down for the decision or to comply with the obligations imposed under that decision due to non-fulfilment of the conditions laid down in Article 2(d) of this Annex, his AEOC authorisation shall be suspended, but his AEOS authorisation shall remain valid.

Where a decision relating to a person who is both an AEOS and an AEOC is suspended in accordance with 3(a), 3(b) or 3(c) due to non-fulfilment of the conditions laid down in Article 2(e) of this Annex, his AEOS authorisation shall be suspended, but his AEOC authorisation shall remain valid.

Article 13
Rejection of an application

The rejection of an AEO application shall not affect existing favourable decisions taken with regard to the applicant in accordance with the customs legislation, unless the granting of those favourable decisions is based on the fulfilment of any of the AEO criteria that have been proven not to be met during the examination of the AEO application.

Article 14
Revocation of an authorisation

1. The revocation of an AEO authorisation shall not affect any favourable decision which has been taken with regard to the same person unless AEO status was a condition for that favourable decision, or that decision was based on a criterion listed in Article 2 of this Annex which is no longer met.

2. The revocation or amendment of a favourable decision which has been taken with regard to the holder of the authorisation shall not automatically affect the AEO authorisation of that person.

3. Where the same person is both an AEOC and an AEOS is applicable owing to the non-fulfilment of the conditions laid down in Article 2(d) of this Annex, the AEOC authorisation shall be revoked and AEOS authorisation shall remain valid.

   Where the same person is both an AEOS and an AEOC, owing to the non-fulfilment of the conditions laid down in Article 2(e) of this Annex, the AEOS authorisation shall be revoked and AEOC authorisation shall remain valid.

Article 15
Annulment

1. The customs authorities shall annul an AEO authorisation if all the following conditions are fulfilled:

(a) the decision on AEO authorisation was taken on the basis of incorrect or incomplete information;

(b) the AEO knew or ought reasonably to have known that the information was incorrect or incomplete;

(c) if the information had been correct and complete, the decision on AEO authorisation would have been different.

2. The AEO shall be notified of its annulment.

3. Annulment shall take effect from the date on which the initial decision took effect, unless otherwise specified in the AEO authorisation in accordance with the customs legislation.

ДОПОЛНИТЕЛЕН ПРОТОКОЛ 5

НА ДОГОВОРОТ ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ПРИСТАПУВАЊЕ КОН ЦЕНТРАЛНО-ЕВРОПСКИОТ ДОГОВОР ЗА СЛОБОДНА ТРГОВИЈА

Преамбула

Имајќи ги предвид министерските заклучоци од 21 ноември 2014 година за нагласување на важноста за превземање напори посветени за продлабочување на примената на Договорот за изменување и пристапување кон Централно-европскиот договор за слободна трговија (во понатамошниот текст како „ЦЕФТА 2006") и земајќи ги предвид одредбите од членовите 12, 13 и 14 (4) од ЦЕФТА 2006;

Решени да ги елиминираат пречките во нивната меѓусебна трговија, во согласност со одредбите од Договорот од Маракеш за основање на Светската трговска организација (во понатамошниот текст како „СТО") и постепено да воспостават поблиски трговски односи;

Решени да ги остваруваат своите меѓусебни трговски односи во согласност со правилата и дисциплините на СТО, без оглед на нивното членство во СТО;

Земајќи ја целосно во предвид важноста на позитивниот придонес на олеснувањето на трговијата за економскиот развој;

Нагласувајќи ја улогата на процесот за усогласување со ЕУ во поттикнувањето на меѓусебното признавање на програмите, документите и инспекциите меѓу ЦЕФТА страните како што е предвидено во овој Дополнителен протокол 5 (во понатамошниот текст Протокол);

Со оглед дека ниту една одредба од овој Договор не може да биде толкувана како изземање на ЦЕФТА страните од нивните обврски кон други меѓународни договори, особено СТО;

Решени да ги јакнат трговско-економските односи и меѓусебното разбирање меѓу ЦЕФТА страните;

Признавајќи ја важноста на меѓународната соработка и исто така стремежот за проширување на регионалната соработка;
Имајќи предвид дека ЦЕФТА страните се определени да ја подобрат безбедноста во трговијата со стоки што влегуваат или излегуваат од нивните територии, без да ги попречат трговските текови;

Барајќи да го олеснат развојот на трговијата преку воведување на модерни форми и методи на инспекција;

Признавајќи ја потребата за размена на податоци со примена на електронски средства со цел јакнење и подобрување на квалитетот на анализата на ризик на ЦЕФТА страните;

Нагласувајќи ја неопходноста од инвестирање во информатички и комуникациски технологии за олеснување на електронската размена на документи помеѓу ЦЕФТА страните, како што се бара во овој Протокол;

Истакнувајќи ја важноста од целосниот преглед што треба да го спроведе секоја од ЦЕФТА страните потврдувајќи ја подготвеноста на нејзината информатичко-комуникациска технолошка инфраструктура за примена на одредбите од овој Протокол со кои се бара електронска размена на податоци на национално ниво;

Изразувајќи ја спремноста на ЦЕФТА страните да соработуваат со ЕУ и други меѓународни донатори кои се подготвени да ги ко-финансираат неопходните инвестиции за задоволување на потребите во информатичката и комуникациската технологија на ЦЕФТА страните за примената на овој Протокол;

Имајќи предвид дека ЦЕФТА страните имаат соодветно ниво на заштита на лични податоци;

Заедничкиот комитет на ЦЕФТА, во присуство на сите ЦЕФТА страни, се согласи за следното:

Член 1
Дефиниции

За целите на овој Протокол:

(а) „податоци" се сите податоци, без оглед дали се обработени или анализирани или не, и документи, извештаи и други комуникации во било кој формат, вклучувајќи електронски или сертифицирани или нивни заверени копии;
(б) „инспекции" е секоја операција со која што царинските органи или било кој друг инспекциски или контролен орган го извршуваат физичкиот преглед или визуелната инспекција на транспортните средства или самите стоки со цел да се утврди дека нивната природа, потекло, состојба, здравје, безбедност, количина и вредност се во согласност со деталите од подготвените документи;
(в) „формалности" е било која формалност на која економскиот оператор е подложен од страна на властите и која се состои во производството или испитувањето на документите, сертификатите што ги придружуваат стоките или други детали, независно од користениот метод или медиум, во врска со стоките или транспортните средства;
(г) „ризик" е веројатноста за појава на настан поврзан со влез, излез, транзит, пренос и крајна употреба на стоките кои се движат помеѓу царинските подрачја на ЦЕФТА страните и помеѓу царинското подрачје на една од ЦЕФТА страните и трети земји и стоки што не се присутни во слободен промет на територијата на една од ЦЕФТА страните, со што се загрозува безбедноста и сигурноста на ЦЕФТА страните, заштитата на здравјето и животот на луѓето, животните или растенијата и животната средина;
(д) „управување со ризик" е систематско идентификување на ризик и примена на сите мерки неопходни за ограничување на изложеноста на ризик. Тоа вклучува активности како собирање на податоци и информации, анализирање и оценка на ризик, пропишување и преземање на акција и редовен надзор и повторно разгледување на процесот и неговите резултати, врз основа на извори и стратегии дефинирани од ЦЕФТА страните, на национално, регионално или на меѓународно ниво;
(ѓ) „оценка на ризик на податоци за пред-пристигнување на стоките" е анализа на ризик и други аналитички активности користејќи податоци добиени од ЦЕФТА страната на извозот, кога соодветниот документ е прифатен во информатичкиот систем на засегнатиот орган на ЦЕФТА страната на увозот и податоци за стоки во транзит;

(е) „овластен економски оператор" е економски оператор основан во една од ЦЕФТА страните, кој се смета за сигурен во контекст на неговите операции поврзани со царината и според тоа има право да ги ужива придобивките во една или повеќе ЦЕФТА страни;
(ж) „граница" е било кој премин каде стоките влегуваат во и/или излегуваат од царинското подрачје на ЦЕФТА страната.

Член 2
Опсег

2.1. Без да е во спротивност со посебните одредби кои се во сила согласно правните акти склучени помеѓу ЦЕФТА страните, овој Протокол ќе се применува за поедноставување на инспекциите, намалување на формалностите во максимално можен обем, размена на податоци кои се однесуваат на превозот на стока помеѓу ЦЕФТА страните и соработка на програмите за партнерство во трговијата.
2.2. Овој Протокол не се однесува на инспекции или формалности наменети за бродови и авиони како средства за транспорт. Сепак, се однесува на возила и стока кои се превезуваат со наведените превозни средства.
2.3. Активностите преземени од ЦЕФТА страните во однос на примената на овој Протокол ќе бидат во согласност со нивното национално законодавство.

Член 3
Општа цел

Во согласност со овој Протокол и неговите анекси кои се составен дел на Протоколот, ЦЕФТА страните:

1) ќе ги поедностават инспекциите во врска со сите постапки на царинење и ќе ги намалат формалностите во максимално можен обем;
2) ќе ги разменуваат податоците помеѓу царинските органи до степен до кој е дозволено согласно секое национално законодавство;
3) меѓусебно ќе ги признаваат националните програми за овластен економски оператор на секоја ЦЕФТА страна под услов законодавството и примената на секоја национална програма да се целосно во согласност со релевантното право на Европската Унија.

Член 4
Проширување на опсегот

4.1. За да послужи на целокупната цел за олеснување на трговијата, превентивната сигурност и безбедноста поврзани со контролите, ЦЕФТА страните ќе го прошират опсегот на електронска размена на податоци, со цел да се вклучат и други органи, освен царинските, во електронската размена на податоци и ќе ја јакнат соработката помеѓу нивните гранични и други контролни агенции во однос на следново:

а) усогласување на работните денови и часови;
б) усогласување на постапките и формалностите;
в) развој и споделување на заеднички објекти;
г) заеднички контроли;
д) воспоставување на гранична контрола со единствено застанување („one stop").

4.2. Со цел да се олесни регионалната трговија преку поедноставување на царинските и другите постапки во врска со царинењето на стоката и да се намалат формалностите за царинење на стоката, податоците ќе се разменуваат помеѓу ЦЕФТА страните пред пристигнувањето на стоката.
4.3. ЦЕФТА страните ќе ги разменуваат податоците содржани во царинските декларации, документите кои ги придружуваат царинските декларации и сертификатите и сите други релевантни информации потребни за царинење на стоката.

Член 5
Управување со ризик

5.1. ЦЕФТА страните ќе разменуваат податоци преку електронски инструменти со цел:

а) зајакнување и подобрување на квалитетот на нивната анализа на ризик и ефективноста на контролите поврзани со безбедноста;
б) воспоставување на заедничка рамка за управување со ризик, заеднички критериуми за ризик и заеднички приоритетни области за контрола за ЦЕФТА на регионално ниво и
в) воспоставување на електронски систем за спроведување на заедничко управување со ризик помеѓу ЦЕФТА страните.

5.2. Секоја ЦЕФТА страна ќе прифати или одржува систем за управување со ризик за инспекција од сите надлежни органи во сите фази на царинењето на стоките. Прегледот на состојбата ќе биде доставуван на годишно ниво до Комитетот на ЦЕФТА за олеснување на трговијата.

5.3. Секоја ЦЕФТА страна ќе дизајнира и применува управување со ризик со цел да избегне произволна или неоправдана дискриминација помеѓу ЦЕФТА страните каде преовладуваат истите услови или прикриено ограничување на трговијата помеѓу ЦЕФТА страните.

5.4. Секоја ЦЕФТА страна ќе ги насочи царинските и другите релевантни гранични контроли на високо-ризичните пратки и ќе го забрза пропуштањето на ниско-ризичните пратки. ЦЕФТА страната исто така може да избере, по случаен избор, пратки за вакви контроли како дел од нејзиното управување со ризик.

5.5. Секоја ЦЕФТА страна ќе го заснова управувањето со ризик на оценка на ризикот преку соодветни критериуми за селективност. Таквите критериуми за селективност може да ги вклучат, меѓу другото (*интер алиа*), Хармонизираниот систем, природата и описот на стоката, земјата на потекло, земјата од која стоката е испорачана, вредноста на стоката, документ за усогласеност на трговците и видот на транспортните средства.

5.6. ЦЕФТА страните ќе разменуваат, во најголема можна мера, статистички податоци во врска со извршувањето на примената на нивната анализа на ризик и резултатите од нивните контроли и критериуми за селективност при царинењето на стоките.

5.7. Секоја ЦЕФТА страна со другите ЦЕФТА страни, во писмена форма ќе ги потврди до Комитетот на ЦЕФТА за олеснување на трговијата, не подоцна од три години од денот на влегувањето во сила на овој Протокол, следниве информации:

а) надлежните органи кои се вклучени во царинењето на стоките имаат тим или единица која има задача да ги дизајнира, редовно да ги проверува и ажурира системите за управување со ризик;
б) контакт точки во рамките на секој надлежен орган кој е одговорен за управување со ризик и
в) заеднички или компатибилен систем за управување со ризик на целото нивно царинско подрачје.

5.8. ЦЕФТА страните се охрабруваат да усвојат процедури со кои ќе се овозможи комуникација за ризикот помеѓу ЦЕФТА страните преку кои информациите кои се однесуваат на ризикот може да се разменуваат помеѓу надлежните органи вклучени во царинењето на стоката.

Член 6
Известувања за зајакнати контроли и инспекции

6.1. Ако една ЦЕФТА страна усвои или одржува систем за издавање на известувања или упатства до нејзините надлежни органи кои се вклучени во царинењето на стоките, со цел да се зајакне нивото на контроли и инспекции на граница во врска со храната, пијалоците или добиточната храна што се опфатени со известувањето или упатствата за заштита на животот или здравјето на луѓето, животните и растенијата на нејзината територија, следните правила се применуваат во поглед на нивното издавање, укинување или поништување:

(а) известувањето или упатството врз основа на ризик може да се издадат, кога тоа е соодветно ;
(б) известувањето или упатството може да се издаде така што ќе се применува подеднакво само на оние места на влез на стоките каде што се применуваат санитарните и фитосанитарните услови на кои се заснова примената на известувањето или упатството;
(в) известувањето или упатството ќе биде веднаш укинато или поништено кога ќе се создадат околности тоа повеќе да не постои или ако изменетите околности можат да се третираат на начин кој помалку ја ограничува трговијата и
(г) известувањето или упатството, кога ќе се донесе одлука да се укине или поништi, веднаш ќе биде објавено. Објавувањето на неговото укинување или поништување ќе биде направено на недискриминирачки и лесно достапен начин или информацијата ќе и биде доставена на ЦЕФТА страната-извозник или на економскиот оператор.

6.2. Сите известувања, како што е предвидено во овој став, ќе бидат електронски достапни на веб страните на надлежните органи од ЦЕФТА страните кои ги издале. Секоја ЦЕФТА страна ќе стави на располагање, на својот национален јазик и на англиски, листа која ќе идентификува која информација и/или известување ќе бидат доставени на кои веб страни на нивните администрации. Истата листа ќе биде објавена и во Пакетот за транспарентност на ЦЕФТА.

6.3. ЦЕФТА страната веднаш ќе го информира превозникот или увозникот во случај на задржување на стоката што е декларирана за увоз поради инспекција од страна на царинскиот или било кој друг надлежен орган.
6.4. ЦЕФТА страната може, на барање, да даде можност за второ тестирање, во случај кога резултатот од првото тестирање на примерокот земен од надлежниот орган при пристигнување на стоката декларирана за увоз покажува неповолен наод.
6.5. ЦЕФТА страната ќе ги објави, на недискриминирачки и лесно достапен начин, името и адресата на секоја лабораторија каде што се врши тестирањето или оваа информација ќе му ја достави на увозникот кога ќе му биде дадена можноста од став 6.4.

6.6. ЦЕФТА страната ќе го разгледа резултатот од второто тестирање, доколку постои, спроведено согласно став 6.4., при пропуштањето и царинењето на стоката и, ако е соодветно, ќе ги прифати резултатите од тоа тестирање.

Член 7
Објавување на такси и надоместоци што се воведуваат за или во врска со увозот и извозот и казни

7.1. Одредбите од овој член ќе се однесуваат на сите такси и надоместоци освен на увозните и извозните давачки и даноците што се опфатени со член III од ГАТТ 1994, а ги воведуваат ЦЕФТА страните за или во врска со увозот и извозот на стока.
7.2. Известувањето за таксите и надоместоците ќе биде електронски достапно од надлежните органи на секоја ЦЕФТА страна и ќе се објавува согласно член 1 од Спогодбата за олеснување на трговијата на СТО. Ова известување ќе ги опфати

таксите и надоместоците што ќе се применуваат, причината за таквите такси и давачки, надлежниот орган и кога и како треба да се изврши плаќањето.
7.3. При примената на овој член, објавувањата на сите такси и надоместоци, вклучувајќи ги сите детали наведени во став 7.2. ќе бидат достапни на националниот јазик на ЦЕФТА страната која ги издала објавувањата и на англиски јазик.

7.4 Сите објавувања што се однесуваат на таксите и давачките, како што е предвидено во став 7.2., електронски ќе бидат достапни на веб страните на соодветните надлежни органи од ЦЕФТА страните. За секоја ЦЕФТА страна на нејзиниот национален јазик и на англиски јазик, во Пакетот за транспарентност на ЦЕФТА ќе биде достапна единствена листа со исцрпно идентификување и составување на сите такси и надоместоци, причините за таквите такси и надоместоци и надлежниот орган, како и информации кога и како треба да се изврши плаќањето. Овие единствени листи обезбедени од ЦЕФТА страните ќе се ревидираат на годишно ниво и веднаш ќе бидат ажурирани од соодветната ЦЕФТА страна по направената промена во составот на овие единствени листи.

7.5. Нема да се применуваат нови или изменети такси и надоместоци пред да истече соодветен временски период од нивното објавување, освен во итни ситуации. ЦЕФТА страните ќе обезбедат дека законодавството за нови или изменети такси и надоместоци ќе биде достапно согласно став 7.3 пред истекот на временскиот период за нивно објавување и примена. Во случај на итност, ЦЕФТА страната писмено ќе го информира Комитетот на ЦЕФТА за олеснување на трговијата за датумот на влегување во сила на новите или изменетите такси и надоместоци и причините за итното постапување.

7.6. Секоја ЦЕФТА страна периодично ќе ги ревидира своите такси и надоместоци со цел да се намали нивниот број и разновидност, онаму каде е можно. Овие периодични ревизии ЦЕФТА страните ќе ги прават на годишна основа. Секоја ЦЕФТА страна ќе ги доставува извештаите од годишните ревизии до Комитетот на ЦЕФТА за олеснување на трговијата. Првите ревидирани извештаи ќе се достават на првиот состанок на Комитетот на ЦЕФТА за олеснување на трговијата кој ќе се одржи една година по датумот на влегување во сила на Протоколот.

7.7. Таксите и надоместоците за царинска обработка:

(а) ќе бидат ограничени на износот на приближниот трошок за извршените услуги во врска со конкретната увозна или извозна операција; и

(б) не се бара да бидат поврзани со конкретна увозна или извозна операција, под услов да се наплаќаат за услуги кои се тесно поврзани со царинската обработка на стоката.

7.8. За целите на ставовите од 9 до 15, терминот „казни" ги опфаќа казните што ги наметнува царинската администрација на ЦЕФТА страната или други надлежни органи одговорни за царинење на увозната/извозната или стоката во транзит, како последица на прекршувањето на царинските закони, прописите или процедуралните барања на ЦЕФТА страната, или било кој друг закон, пропис или процедурално барање што се применува при увоз, извоз и транзит.
7.9. Секоја ЦЕФТА страна ќе обезбеди дека казните за прекршувањето на царинскиот закон, пропис или процедурално барање или сите други закони, прописи или процедурални барања што се применуваат за извоз, увоз и транзит се однесуваат само на лицето/лицата одговорен/одговорни за прекршувањето на нејзините закони.
7.10. Изречената казна ќе зависи од фактите и околностите на случајот и ќе биде пропорционална на степенот и тежината на повредата.
7.11. Секоја ЦЕФТА страна ќе обезбеди одржливи мерки за да се избегне:

(а) конфликт на интереси при проценката и прибирањето на казните и давачките; и

(б) создавање поттик за проценката или прибирањето на казна што е во спротивност со став 7.8.

7.12. Секоја ЦЕФТА страна ќе обезбеди кога ќе се изрече казна за прекршување на царинските закони, прописи и процедурални барања или сите други закони, прописи или процедурални барања што се применуваат за увоз, извоз и транзит на лицето или лицата на кои се изрекува казната да му/им се достави писмено објаснување во кое е наведена природата на прекршокот и важечкиот закон, пропис или процедура според која е пропишан износот или опсегот на казната за прекршокот.

7.13. Кога некое лице доброволно ѝ ги открие на царинската администрација на ЦЕФТА страната околностите на повредата на царинскиот закон, пропис или процедурално барање или на други агенции околноста на повредата на други закони, прописи или процедурални барања што се применуваат за увоз, извоз и транзит пред истата да биде откриена од страна на царинската администрација или од други агенции, ЦЕФТА страната се охрабрува, кога е соодветно, да го смета овој факт како потенцијален олеснувачки фактор при утврдувањето на казната за тоа лице.

7.14. Одредбите од овој став се применуваат на казните во транзит согласно ставот 7.1.

7.15. Секоја ЦЕФТА страна ќе му овозможи на секое лице на кое царинските или други надлежни органи одговорни за царинењето на стоката му издадат административна одлука, во рамките на нејзината територија, да има право на:

(а) административна жалба или преиспитување од административен орган повисок или независен во однос на службеникот или службата која ја издала одлуката и/или

(б) жалба до судот или преиспитување на одлуката.

Член 8

Формалности поврзани со увоз, извоз и транзит

8.1. Со цел намалување на зачестеноста и сложеноста на формалностите за увоз, извоз и транзит и заради намалување и поедноставување на потребната документација за увоз, извоз и транзит, притоа земајќи ги предвид легитимните цели на политиката и другите фактори какви што се изменетите околности, новите релевантни информации, деловните практики, достапноста на техники и технологии, најдобрите меѓународни практики и придонесите од заинтересираните страни, секоја ЦЕФТА страна ќе ги ревидира овие формалности и потребната документација и на основа на резултатите од ревизијата, ќе обезбеди, кога е соодветно, дека таквите формалности и потребна документација:

(а) се усвоени и/или се применуваат со цел брзо пропуштање и царинење на стоката, особено лесно расипливата стока;

(б) се усвоени и/или се применуваат на начин што има за цел намалување на времето и трошокот за усогласување од страна на трговците и операторите;

(в) избрана е мерка која е најмалку ограничувачка за трговијата во услови кога се разумно достапни две или повеќе алтернативни мерки за исполнување на целта или целите на политиката и

(г) не се застапени, вклучувајќи и делови од нив, ако повеќе не се бараат.

8.2. ЦЕФТА страните ќе ги разгледаат барањата за формалностите и документацијата поврзани со увозот, извозот и транзитот не подоцна од една година по влегување во сила на овој Протокол. По завршувањето на првиот преглед, следните прегледи ќе се вршат на секои две години. Заедничкиот комитет на ЦЕФТА ќе развие процедури за прегледи и размена на релевантни информации и најдобри практики на ЦЕФТА страните, доколку е соодветно, во рок од шест месеци по влегување во сила на овој Протокол.

8.3. Секоја ЦЕФТА страна ќе настојува, кога е тоа соодветно, да прифати хартиени и електронски копии од придружните документи потребни за увозните, извозните и транзитните формалности од страна на царинските и другите надлежни органи.

8.4. Кога надлежен орган на ЦЕФТА страна веќе го има оригиналот од таквите документи, секој друг надлежен орган на таа ЦЕФТА страна ќе прифати хартиени или електронски копии наместо оригиналните документи, доколку е применливо, од надлежниот орган кој го задржува оригиналот. Секоја ЦЕФТА страна ќе потврди дека меморандумите за разбирање се потпишани помеѓу нејзините надлежни органи за да обезбедат взаемно прифаќање на хартиени или електронски копии на документи помеѓу надлежните органи, како што се бара во овој став. Потврдата за потпишување на меморандумите за разбирање писмено ќе се достави до Комитетот на ЦЕФТА за олеснување на трговијата не подоцна од шест месеци по влегување во сила на овој Протокол. Сите меморандуми за разбирање потпишани помеѓу надлежните органи и царинските органи и за кои е известен Комитетот на ЦЕФТА за олеснување на трговијата, ќе се наведат во Матрицата приложена кон овој Протокол како Анекс II, како што е предвидено во член 18.1.

8.5. ЦЕФТА страната нема да бара оригинал или копија од извозните декларации што се поднесени до царинските органи на ЦЕФТА страната од која се извезува, како услов за увоз. Ништо во овој став не исклучува ЦЕФТА страната да побара документи како што се сертификати, дозволи или лиценци како услов за увоз на контролирана или регулирана стока.

8.6. Се охрабруваат ЦЕФТА страните да ги користат релевантните меѓународни стандарди или делови од нив како основа за нивните увозни, извозни и транзитни формалности и постапки, освен ако не е поинаку предвидено со овој Протокол. ЦЕФТА страните ќе одлучат за зачестеноста на периодичните прегледи што треба да се преземат за да се информираат другите ЦЕФТА страни кои меѓународни стандарди или делови од нив се користат за нивните увозни, извозни и транзитни формалности и постапки. Првиот преглед ќе биде направен не подоцна од една година по влегување во сила на овој Протокол.

8.7. ЦЕФТА страните се охрабруваат да ги координираат нивните позиции и да учествуваат, во рамките на нивните ресурси, во подготовката и периодичниот преглед на релевантните меѓународни стандарди од страна на соодветните меѓународни организации.

8.8. Заедничкиот комитет на ЦЕФТА ќе развие процедури за размена на релевантни информации и најдобри практики за примена на меѓународните стандарди од ЦЕФТА страните, како што е соодветно.

Член 9

Заеднички гранични процедури и барања за унифицирана документација

9.1. Секоја ЦЕФТА страна, согласно став 9.2, ќе применува заеднички царински постапки и унифицирани барања на документација за пропуштање и царинење на стока низ нејзината територија. Ништо што е содржано во став 9.2 нема да се применува за да претставува арбитрерна или неоправдана дискриминација или прикриено ограничување помеѓу ЦЕФТА страните каде што преовладуваат исти услови.

9.2. Ништо што е содржано во овој член не ја спречува ЦЕФТА страната да:

(а) ги диференцира нејзините постапки и барања на документација врз основа на природата и видот на стоката, или нејзините начини на транспорт;
(б) ги диференцира нејзините постапки и барања на документација за стоката врз основа на управувањето со ризик;
(в) ги диференцира нејзините постапки и барања на документација со цел да се обезбеди целосно или делумно изземање од увозни давачки или даноци;
(г) применува електронско поднесување или обработка; или

(д) ги диференцира своите постапки и барања на документација во согласност со Спогодбата на СТО за примена на санитарни и фитосанитарни мерки.

Член 10
Одбиени стоки

10.1 Кога стоката презентирана за увоз е одбиена од страна на надлежниот орган на ЦЕФТА страната заради нејзино неисполнување на пропишаните санитарни или фитосанитарни прописи или технички прописи, ЦЕФТА страната, во согласност со своите закони и прописи, ќе му овозможи на увозникот повторно да ја испрати или да ја врати одбиената стока на извозникот или на друго лице назначено од извозникот.
10.2 Кога таквата опција од став 10.1 е дадена, а увозникот не ја спроведува во разумен временски период, надлежниот орган може да преземе поинаков чекор за да се справи со таквата неусогласена стока.

Член 11
Привремен увоз на стока, увоз за облагородување и извоз за облагородување

11.1. Привремен увоз на стока

Секоја ЦЕФТА страна ќе дозволи, во согласност со нејзините закони и прописи, да се внесе стока во нејзиното царинско подрачје условно ослободена, целосно или делумно, од плаќањето на увозните давачки и даноци ако таквата стока е внесена во нејзиното царинското подрачје за одредена цел, ако е наменета за повторен извоз во определен рок и ако не била подложна на никакви промени освен вообичаената амортизација и растурот поради ракувањето со неа.

11.2.Увоз за облагородување и извоз за облагородување

(а) Секоја ЦЕФТА страна ќе дозволи, како што е предвидено со нејзините закони и прописи, увоз за облагородување и извоз за облагородување на стоката. Стоката што е дозволена за извоз за облагородување може да биде повторно увезена со целосно или делумно ослободување од увозните давачки и даноци во согласност со законите и прописите на ЦЕФТА страната.

(б) За целите на овој член, терминот „увоз за облагородување" значи царинска постапка според која одредена стока може да биде внесена во царинското подрачје на ЦЕФТА страната условно ослободена, целосно или делумно, од плаќање на увозни давачки и даноци, или подобна за поврат на давачки, врз основа на тоа што таквата стока е наменета за обработка, преработка или поправка и за последователен извоз.

(в) За целите на овој член, терминот „извоз за облагородување" значи царинска постапка според која стоката што е пуштена во слободен промет во царинското подрачје на ЦЕФТА страната, може да биде привремено извезена заради обработка, преработка или поправка во странство, а потоа да биде повторно увезена.

Член 12
Слобода на транзит

12.1. Сите прописи или формалности во врска со транзитот наметнати од страна на ЦЕФТА страната нема да:

(а) се одржуваат ако околностите или целите кои довеле до нивно усвојување повеќе не постојат или ако променетите околности или цели може да се решат на разумно достапен начин кој е помалку трговско-ограничувачки;

(б) се применуваат на начин што претставува прикриено ограничување во транзит.

12.2. Транзитот нема да биде условен со наплата на такси или давачки наметнати во врска со транзитот, освен трошоците за транспорт или оние пропорционални со административните трошоци кои произлегуваат од транзитот или со трошокот за извршени услуги.

12.3. ЦЕФТА страните нема да бараат, да преземаат или да одржуваат волунтаристички ограничувања или какви било други слични мерки во транзит. Ова не е во спротивност со постојните и идните национални прописи, билатерални или мултилатерални аранжмани поврзани со регулирањето на транспортот, во согласност со правилата на СТО.

12.4. Секоја ЦЕФТА страна ќе се согласи, на производите што ќе бидат во транзит преку територијата на било која друга ЦЕФТА страна, да им обезбеди третман кој не е понеповолен од третманот што ќе се даде на таквите производи ако се транспортираат од нивното место на потекло до нивната дестинација без да поминуваат преку територијата на другата ЦЕФТА страна.

12.5. Формалностите, барањата за документација и царинските контроли во врска со транзитот нема да бидат повеќе оптоварувачки отколку што е неопходно за да се:

(а) идентификува стоката; и

(б) обезбеди исполнување на барања за транзит.

12.6. Откако стоката е ставена во транзитна постапка и е овластена да продолжи од местото на потекло на територија на ЦЕФТА страната, таа нема да подлежи на никакви царински давачки ниту непотребни одложувања или ограничувања сè додека не го заврши нејзиниот транзит до одредишното место во рамките на територијата на ЦЕФТА страната.

12.7. ЦЕФТА страните нема да ги применуваат техничките прописи и постапките за оценка на сообразноста во рамките на значењето на Спогодбата на СТО за технички бариери во трговијата со стока во транзит.

12.8. ЦЕФТА страните ќе дозволат и обезбедат предвремено поднесување и обработка на транзитната документација и податоци пред пристигнување на стоката.

12.9. Откако транзитот ќе стигне до царинската испостава каде што излегува од територијата на ЦЕФТА страната, таа испостава веднаш ќе ја прекине транзитната операција ако се исполнети барањата за транзит.

12.10. Кога една ЦЕФТА страна бара обезбедување во форма на гаранција, депозит или друг соодветен паричен или непаричен инструмент за транзит, таквото обезбедување ќе биде ограничено да обезбеди дека се исполнети барањата што произлегуваат за тој транзит.

12.11. Откога ЦЕФТА страната ќе утврди дека се задоволени нејзините барања за транзит, обезбедувањето ќе се ослободи без одложување.

12.12. Секоја ЦЕФТА страна ќе овозможи, на начин што е во согласност со нејзините закони и прописи, општи гаранции кои вклучуваат повеќе трансакции за исти оператори или обновување на гаранциите без ослободување за следните пратки.

12.13. Секоја ЦЕФТА страна јавно ќе ги објави релевантните информации што ги користи за да го одреди обезбедувањето, вклучувајќи поединечни и, каде што е применливо, општи гаранции. Сите информации, како што е предвидено во овој став, ќе бидат достапни електронски на веб страниците на релевантните надлежни органи на ЦЕФТА страните. Секоја ЦЕФТА страна ќе ја стави на располагање релевантната објава на нејзиниот национален јазик и на англиски јазик. Истата информација ќе биде објавена во Пакетот за транспарентност на ЦЕФТА.

12.14. Секоја ЦЕФТА страна може да бара употреба на царински конвои или

усогласувањето со царинските закони и прописи не може да се обезбеди со користењето на обезбедувања. Општите правила што се применуваат за царинските конвои или царинските придружби ќе бидат објавени согласно член 1 на Спогодбата на СТО за олеснување на трговијата. Сите објави, како што е предвидено во овој став, ќе бидат достапни електронски на веб страниците на царинските органи на ЦЕФТА страните. Секоја ЦЕФТА страна ќе ги стави на располагање релевантните објави на нивниот национален јазик и на англиски јазик.

12.15. ЦЕФТА страните ќе настојуваат да соработуваат и да се координираат едни со други со цел да ја зајакнат слободата на транзитот. Ваквата соработка и координација може да вклучува, но не е ограничена, на разбирање за:

(а) давачките;
(б) формалностите и законските побарувања; и
(в) практичното функционирање на транзитните режими.

12.16. Секое прашање за соработка и координација, како што е наведено во став 12.15, ќе биде упатено до Поткомитетот на ЦЕФТА за царини и правила за потекло, како приоритетно прашање во случај претходно да не е најдено друго билатерално решение.

12.17. Секоја ЦЕФТА страна ќе настојува да назначи национален координатор кој може да ги реши сите прашања и предлози од другите ЦЕФТА страни кои се однесуваат на доброто функционирање на транзитните активности. ЦЕФТА страните ќе ги ставаат на располагање сите детали за комуникација на нивниот национален координатор за транзит со секој друг преку Систематската електронска размена на податоци (Systematic Electronic Exchange of Data - SEED) или други средства за електронска комуникација достапни за сите ЦЕФТА страни.

Член 13
Посебни одредби поврзани со размена на податоци

13.1. Податоците ќе се разменуваат, како на национално, така и на меѓународно ниво, помеѓу царинските органи и надлежните органи кои се вклучени во царинењето на стоките, со користење на воспоставената инфраструктура за размена на податоци „од царина на царина" во согласност со Анекс 1 кој е составен дел на овој Протокол. ЦЕФТА страните ќе разменуваат податоци не помалку од оние кои се наведени во минималната листа на податоци, без оглед на опсегот на податоците за кои се согласиле да бидат разменети билатерално помеѓу ЦЕФТА страните.

13.2. Сите билатерални листи на податоци кои треба да бидат електронски разменети помеѓу ЦЕФТА страните покрај минималната листа на податоци во согласност со ставот 1, ќе ги известат релевантните страни на ЦЕФТА во Заедничкиот комитет на ЦЕФТА не подоцна од 3 месеци по влегување во сила на Протоколот. Во случај на било какви измени на објавените билатерални листи, ќе бидат договорени билатерално помеѓу ЦЕФТА страните по овој датум. Релевантните ЦЕФТА страни ќе го известат за измените претседавачот на ЦЕФТА кој ќе ги информира сите други ЦЕФТА страни за билатералните листи на податоци договорени помеѓу ЦЕФТА страните или нивните измени веднаш по приемот на таквото известување. Ниеден член од овој Протокол нема да се применува на било која билатерална размена на податоци договорена помеѓу ЦЕФТА страните, ако истата не е известена.

13.3. Опсегот на податоци што треба да се разменува преку границите може да биде различен од оној што се разменува на национално ниво.

13.4. Секоја ЦЕФТА страна ќе усвои или ќе одржува постапки со кои ќе се дозволи поднесување на увозната документација и други потребни информации, вклучувајќи и манифести, со цел да започне со обработката на документите пред

пристигнувањето на стоките за да се забрза пропуштањето на стоката по пристигнувањето.

13.5. Секоја ЦЕФТА страна ќе обезбеди, за целите на претходно поднесување, документи во електронска форма за нивна обработка пред пристигнување на стоката.

13.6. Секоја ЦЕФТА страна ќе ги обработи податоците пред пристигнување на стоката во системот за управување со ризик на сите надлежни органи вклучени во царинењето на стоката, со цел да се концентрираат нивните инспекции на високоризични пратки согласно членот 5.4. ЦЕФТА страните ќе го ревидираат опсегот на податоци разменети во рамките на овој Протокол најдоцна 2 години по влегувањето во сила на овој Протокол, со цел да се оцени дали постоечкиот опсег на размена на податоци е доволен за ефективност на системите за управување со ризик на ЦЕФТА страните и за целите на олеснување на трговијата и за целите на превентивна сигурност и контрола на безбедноста.

13.7. Република Молдавија ќе иницира електронска размена на податоци како што е наведено во Анекс I во однос на минималната листа на податоци, само откако ќе има пристап до Систематската електронска размена на податоци (Systematic Electronic Exchange of Data - SEED).

Член 14
Безбедност на поврзување

ЦЕФТА страните, користејќи национални информатички ресурси, ќе ги прилагодат нивните сопствени национални информатички ресурси за размена на податоци користејќи безбедна интернет врска, при што ќе се применува Систематска електронска размена на податоци (SEED)/Виртуелна приватна мрежа (VPN).

Член 15
Софтверски и хардверски комплекс за размена на информации

Со цел подобрување на интероперабилноста, секоја ЦЕФТА страна, при спроведувањето на одредбите од овој Протокол за воспоставување на софтверски и хардверски комплекс, ќе:

а) формира сопствен хардверски комплекс, вклучувајќи софтвер и систем за комуникација што ќе овозможи меѓусебна размена на информации;
б) утврди норми кои го одредуваат степенот на изложеност и процедури за документација, пристап, складирање, распростирање и заштита на податоци;
в) овозможи усогласеност на нејзиниот софтверски и харверски комплекс за електронска размена на податоци за безбедност на информации, во согласност со стандардите на засегнатата ЦЕФТА страна;
г) утврди и спроведе постапки за јавна набавка за натамошно одржување, по спроведувањето, со национална или друга буџетска поддршка;
д) обезбеди целосна, доверлива и навремена достава на податоци.

Член 16
Време на електронска размена на информации

16.1 Електронската размена на информации ќе биде во реално време и во согласност со договорената структура, состав, формат и стандарди за трансфер на податоци согласно Анекс I.
16.2. Структурата, форматот и стандардите за трансфер на податоци ќе бидат унифицирани за сите ЦЕФТА страни.

Член 17
Доверливост на податоци

17.1. Податоците обезбедени од ЦЕФТА страните ќе бидат доверливи и ќе се користат исклучиво за целите на овој Протокол.

17.2. Без согласност на ЦЕФТА страната која ги обезбедува податоците, добиени согласно овој Протокол, нема да се пренесат на другите ЦЕФТА страни.

Член 18
Транспарентност во размената на податоци на национално ниво

18.1. ЦЕФТА страните ќе ги преземат сите неопходни чекори како што се бара во нивното домашно законодавство со цел да се обезбеди размена на податоци помеѓу нивните царински органи и другите надлежни органи вклучени во царинењето на стоката. За целите на транспарентност, аранжманите на национално ниво кои обезбедуваат меѓу-агенциска размена на податоци се наведени во матрица што ќе се приложи кон Протокол (Анекс II).

18.2. ЦЕФТА страните ќе ја ажурираат листата на меморандуми за разбирање/соработка на национално ниво, секогаш кога е направена промена во овие меморандуми, со помош на матрицата што ќе се приложи кон овој Протокол. Известувањата за ажурирања ќе се доставуваат во писмена форма до Комитетот на ЦЕФТА за олеснување на трговијата.

Член 19
Електронско плаќање

19.1. Секоја ЦЕФТА страна ќе усвои и ќе одржува процедури со кои ќе се овозможи опција за електронско плаќање на царини, даноци, надоместоци и давачки што ги наплаќаат царинските органи при увоз и/или извоз.

19.2. ЦЕФТА страните ќе го известат Заедничкиот комитет на ЦЕФТА, најдоцна една година по влегувањето во сила на овој Протокол, во писмена форма и на англиски јазик, за листата на процедури со кои се овозможуваат електронски плаќања на царините, даноците, надоместоците и давачките како што е предвидено во став 19.1.

Член 20
Одделување на ослободувањето на стоката
од конечно утврдување на царините, даноците, надоместоците и давачките

20.1. Секоја ЦЕФТА страна ќе усвои или ќе одржува процедури со кои ќе се дозволи ослободување на стоката пред конечното утврдување на царините, даноците, надоместоците и давачките, ако таквото утврдување не е направено пред или во моментот на пристигнување или што е можно побрзо по пристигнувањето и под услов да се исполнети сите други барања за увоз/извоз.

20.2. Како услов за таквото ослободување, ЦЕФТА страните може да бараат:

(а) плаќање на царини, даноци, надоместоци и давачки што биле утврдени пред или по пристигнување на стоката и обезбедување за било кој износ што уште не е определен во форма на гаранција, депозит или друг соодветен инструмент предвиден во нивното законодавство; или
(б) обезбедување во форма на гаранција, депозит или друг соодветен инструмент предвиден во нивното законодавство.

20.3. Ваквото обезбедување не може да биде повисоко од износот што го бараат ЦЕФТА страните за да се обезбеди плаќање на царини, даноци, надоместоци и давачки што во крајна линија се должат за стоката опфатена со обезбедувањето.

20.4. Во случаите кога е откриен прекршок со кој се бара наметнување на парични казни или глоби, може да се бара обезбедување за казните или глобите кои би можеле да се изречат.

20.5. Обезбедувањето предвидено во ставовите 20.2. (а) и 20.2 (б) се ослободува кога повеќе не е потребно.

20.6. Ништо што е содржано во овие одредби нема да влијае врз правото на ЦЕФТА страните да ја прегледаат, задржат, запленат или конфискуваат стоката или да ракуваат со неа на било кој начин што не е во спротивност со правилата на релевантните СТО спогодби.

Член 21
Пост-царинска контрола

21.1. Во насока на забрзување на ослободувањето на стоката, секоја ЦЕФТА страна ќе усвои или ќе одржува пост-царинска контрола за да обезбеди усогласеност со царинските и другите сродни закони.

21.2. Секоја ЦЕФТА страна ќе избере економски оператор или пратка за пост-царинска контрола на начин базиран на ризик, кој може да вклучи и соодветни критериуми за селективност. Секоја ЦЕФТА страна ќе спроведува пост-царински контроли на транспарентен начин. Кога економскиот оператор е вклучен во процесот на контрола и се добиени конечни резултати, ЦЕФТА страната, без одлагање, ќе го извести економскиот оператор чиј запис се контролира за резултатите, за правата и обврските на економскиот оператор и причините за резултатите.

21.3. Информациите добиени од пост-царинските контроли може да се користат во понатамошни управни или судски постапки.

21.4. ЦЕФТА страните ќе го искористат резултатот од пост-царинските контроли при примената на управувањето со ризик.

Член 22
Воспоставување и објавување на просечното време на пропуштање на стоката

22.1. ЦЕФТА страните имаат за цел периодично и на доследен начин да го мерат и да го објавуваат нивното просечно време на пропуштање на стоката, со примена на алатки каква што е, меѓу другото (*интер алиа*), Студијата за мерење на времето за пропуштање на стока на Светската царинска организација (во понатамошниот текст на Протоколот „СЦО"). Секоја ЦЕФТА страна може да ги определи опсегот и методологијата на таквите мерења на просечното време за пропуштање на стоката согласно нејзините потреби и капацитети. Секоја ЦЕФТА страна ќе ги потврди опсегот и методологијата за мерење на просечното време за пропуштање на стоката во писмена форма до Комитетот на ЦЕФТА за олеснување на трговијата, веднаш по влегување во сила на овој Протокол. Во ова известување, ЦЕФТА страните може да одлучат за транзицискиот период за примена на овој член. Транзицискиот период не треба да биде подолг од една година по влегувањето во сила на овој Протокол.

22.2. ЦЕФТА страните се обврзуваат да ги споделат со Комитетот на ЦЕФТА за олеснување на трговијата нивните искуства во мерењето на просечното време на пропуштање на стоката, вклучувајќи ги применетите методологии, идентификуваните тесни грла и ефектите врз ефикасноста.

Член 23
Расиплива стока[4]

23.1. Со цел да се спречи губење или влошување на расипливата стока и под услов да се исполнети сите законски барања, секоја ЦЕФТА страна ќе ја ослободи расипливата стока:

(а) под нормални околности, во најкраток можен рок; и
(б) во исклучителни околности, онаму каде што е соодветно, надвор од работното време на царинските и другите надлежни органи.

23.2. Секоја ЦЕФТА страна ќе даде приоритет на расипливата стока при закажувањето на прегледи кои можат да бидат потребни.

23.3. Секоја ЦЕФТА страна ќе организира или ќе дозволи економски оператор да организира соодветно складирање на расипливите стоки во очекување на нивното ослободување. ЦЕФТА страните може да бараат сите простории за складирање што ги организирал увозникот да бидат одобрени или назначени од нивните надлежни органи. Движењето на стоката во тие простории за складирање, вклучувајќи ги и овластувањата за операторот што ја преместува стоката, може да бидат предмет на одобрување од надлежните органи, доколку е потребно. ЦЕФТА страните, онаму каде што е можно и во согласност со домашното законодавство, на барање на економскиот оператор, ќе ги обезбедат сите неопходни постапки за ослободувањето на стоката да се одвива во тие простории за складирање.

23.4. Во случаи на значително одложување на ослободувањето на расипливата стока и врз основа на писмено барање, ЦЕФТА страната увозник, колку што е можно, ќе обезбеди известување за причините за доцнењето.

Член 24
Соработка помеѓу граничните и другите агенции

24.1. Секоја ЦЕФТА страна ќе обезбеди дека нејзините надлежни органи одговорни за граничната и другите контроли и процедури за увоз, извоз и транзит на стоката, соработуваат едни со други и ги координираат нивните активности со цел да ја олеснат трговијата.

24.2. ЦЕФТА страните ќе се уверат дека, со експресно делегирање од страна на надлежните органи и во нивно име, една од другите застапувани служби и по можност царинската служба, може да врши инспекции за кои се одговорни тие органи и дотолку таквите инспекции се однесуваат на барањето да се изработат неопходните документи, проверка на валидноста и автентичноста на истите и идентитетот на стоката декларирана во тие документи. Во тој случај, засегнатите органи ќе обезбедат дека потребните средства за извршување на таквите проверки се достапни.

24.3. Во случај на стока што се увезува или се става во транзит, ЦЕФТА страните ќе ги признаат законодавството и процедурите поврзани со инспекциите и документите кои што се извршени односно изготвени од надлежните органи од другата ЦЕФТА страна, со кои се потврдува дека стоката е усогласена со правните барања на земјата на увоз или еквивалентните барања на земјата на извоз, под услов законодавството и процедурите, како и нивното спроведување, целосно да се во согласност со релевантното законодавство на ЕУ. Валидацијата на статусот на усогласување со ЕУ ќе се изврши во согласност со релевантните процедури за валидација на усогласеноста со ЕУ. Постапките на валидација ќе бидат усвоени од Заедничкиот комитет на ЦЕФТА. Пред оваа валидација не е можно да се признаат

[4] За целите на оваа одредба, расиплива стока е стока која брзо се распаѓа поради нејзините природни карактеристики, особено во отсуство на соодветни услови за складирање.

инспекциите и документите, како што е предвидено во овој став независно од било кој билатерален правен инструмент помеѓу ЦЕФТА страните.

24.4. Доколку обемот на сообраќај го гарантира тоа, ЦЕФТА страните ќе се уверат дека:

(а) граничните премини се отворени, освен кога сообраќајот е забранет, така што:

- границите може да се преминат 24 часа на ден со соодветните инспекции и формалности за стоката која е во царинска транзитна постапка, нивните превозни средства и возила кои патуваат без товар, освен кога граничната инспекција е неопходна да се спречи ширењето на болеста или да ги заштити животните;
- инспекциите и формалностите во врска со движењето на превозните средства и стоката која не се движи под царинска транзитна постапка, може да се извршат од понеделник до петок во непрекинат период од најмалку 10 часа и во сабота во непрекинат период од најмалку 6 часа, освен ако тие денови се државни празници;

(б) во однос на возилата и стоката кои се превезуваат по воздушен пат, периодите наведени во втората алинеја на точка (а) ќе се прилагодат на начин да ги задоволат актуелните потреби, и за таа цел, ќе бидат поделени или проширени ако е потребно.

24.5. Кога неколку гранични премини се наоѓаат во непосредна близина на дадена погранична зона, ЦЕФТА страните може меѓусебно да се договорат, за некои од овие премини, да отстапат од ставот 24.4, под услов другите премини во таа зона да се во можност да ги царинат стоката и возилата во согласност со тој став.

24.6. Што се однесува до граничните премини и царинските испостави и служби наведени во став 24.4, и под услови утврдени од ЦЕФТА страните, надлежните органи, доколку е тоа посебно побарано во текот на работното време и поради неодложни причини, ќе обезбедат да се извршат инспекции и формалности, по исклучок, надвор од работното време, под услов, кога е тоа релевантно, да се изврши плаќање за таквите услуги.

24.7. ЦЕФТА страните ќе настојуваат на граничните премини, каде што е технички можно и оправдано за обемот на сообраќај, да воспостават експресни ленти резервирани за стоки кои се ставени во царинска транзитна постапка, нивните транспортни средства, возилата кои се без товар и сите стоки кои се предмет на такви инспекции и формалности, така што да не се надминат барањата за стоките ставени во транзитна постапка.

24.8. Примената на членовите 24.4, 24.5, 24.6 и 24.7 ќе започне две години по влегувањето во сила на овој Протокол без да е во спротивност со било кои билатерални правни акти помеѓу ЦЕФТА страните договорени пред овој датум. За сите релевантни билатерални правни акти, склучени порано од овој датум, веднаш во писмена форма и на англиски јазик ќе биде известен Комитетот на ЦЕФТА за олеснување на трговијата веднаш по влегувањето во сила на релевантните билатерални правни акти.

Член 25
Овластен економски оператор (ОЕО)

25.1. Секоја ЦЕФТА страна ќе додели статус на „Овластен економски оператор (ОЕО)" во согласност со Анекс III од овој Протокол. Суспендирањето, одбивањето, одземањето и поништувањето на статусот на овластен економски оператор ќе се врши исто така во согласност со Анекс III. Статусот на ОЕО ќе се признава од другите ЦЕФТА страни под услов примената на програмите за ОЕО да бидат целосно во согласност со Анекс III. Статусот на усогласеност и примена на секоја програма за ОЕО ќе биде потврдена од другите ЦЕФТА страни, без да е во

спротивност со царинските инспекции, во согласност со релевантните процедури кои ќе бидат усвоени од Заедничкиот комитет на ЦЕФТА.

25.2. Во секоја од ЦЕФТА страните, ОЕО-и ќе уживаат олеснување во однос на сите царински контроли како што е наведено во Анекс III.

Член 26
Размена на информации помеѓу ЦЕФТА страните за нивната програма за ОЕО

ЦЕФТА страните редовно ќе се информираат помеѓу себе за идентитетите на нивните ОЕО-и, за целите на безбедност и ќе ги вклучуваат следните информации:

а) идентификација на трговецот;
б) име и адреса на ОЕО;
в) број на документот со кој е добиен статусот на ОЕО;
г) тековниот статус (активен, суспендиран, одземен)
д) периодите на промена на статусот;
ѓ) датумот на кој сертификатот стапува на сила;
е) органот кој го издал сертификатот.

Член 27
Заштита на професионална тајност и лични податоци

27.1. Податоците кои ги разменуваат ЦЕФТА страните ќе ја уживаат заштитата проширена со професионалната тајност и личните податоци, како што е дефинирано во релевантното законодавство кое се применува на територијата на ЦЕФТА страната-примач.

27.2. Особено, овие податоци нема да бидат пренесени на лица кои не се надлежни органи во односната ЦЕФТА страна, ниту пак ќе бидат користени од тие органи за други цели различни од оние дадени во овој Протокол.

Член 28
Известување за нови инспекции и формалности

28.1. Кога ЦЕФТА страна има намера да воведе нова инспекција или формалност во област различна од оние опфатени со овој Протокол, ги известува другите ЦЕФТА страни најмалку шеесет дена пред нејзиното воведување.

28.2. Засегнатата ЦЕФТА страна ќе осигура дека мерките што се преземаат за олеснување на преминувањето на границите не се оневозможени со примената на таквите нови инспекции или формалности.

Член 29
Забрани или органичувања на увозот, извозот или транзитот на стоките

29.1. Одредбите од овој Протокол не ги исклучуваат забраните или ограничувањата на увозот, извозот или транзитот на стоки што ги донеле ЦЕФТА страните и се оправдани врз основа на јавен морал, јавна политика или јавна безбедност, заштита на здравјето и животот на луѓето, животните, растенијата или околината, заштита на националните богатства со уметничка, историска или археолошка вредност или заштита на индустриската или трговската сопственост.

29.2. Секоја ЦЕФТА страна ќе го применува овој член на начин да се избегне арбитрерна или неоправдана дискриминација помеѓу ЦЕФТА страните каде што преовладуваат исти услови или прикриено органичување на трговијата помеѓу ЦЕФТА страните.

Член 30
Тело за спроведување

Заедничкиот комитет на ЦЕФТА врши надзор и управување со спроведувањето на овој Протокол во согласност со членовите 40 и 41 од ЦЕФТА 2006.

Член 31
Решавање на спорови

Согласно член 14.4 од ЦЕФТА 2006, ЦЕФТА страните ќе ги применуваат сите одредби од овој Протокол за поедноставување и олеснување на царинските постапки и ќе ги намалат формалностите наметнати во трговијата. Било кој спор помеѓу ЦЕФТА страните, во однос на толкувањето или примената на овој Протокол, ќе биде предмет на постапката како што е предвидено во член 42 од ЦЕФТА 2006.

Член 32
Спроведување

Секоја ЦЕФТА страна ќе преземе соодветни мерки за да осигура дека одредбите од овој Протокол се применуваат ефикасно и усогласено, имајќи ја предвид потребата за олеснување на преминувањето на стоките преку граници и потребата да се постигнат заемно задоволителни решенија за сите потешкотии што произлегуваат од примената на наведените одредби.

Член 33
Ревизија

Овој Протокол и неговите анекси се составен дел на ЦЕФТА 2006. Секоја измена на овој Протокол ќе се врши во согласност со член 47 од ЦЕФТА 2006.

Член 34
Несовпаѓање

Во случај на значително несовпаѓање на податоците во меѓусебната размена на информации, ЦЕФТА страните ќе спроведат билатерални консултации за да ги идентификуваат причините, во рок од еден месец по известувањето за несовпаѓање и ќе ги елиминираат грешките што е можно најрано.

Член 35
Ратификација

35.1. Овој Протокол е предмет на ратификација, прифаќање или одобрување во согласност со барањата предвидени во домашното законодавство на секоја ЦЕФТА страна. Инструментите за ратификација, прифаќање или одобрување ќе се депонираат кај Депозитарот.

35.2. Овој Протокол ќе влезе во сила на триесеттиот ден од депонирањето на третиот инструмент за ратификација, прифаќање или одобрување.

35.3. За секоја ЦЕФТА страна која го депонира својот инструмент за ратификација, прифаќање или одобрување по датумот на депонирање на третиот инструмент на ратификација, прифаќање или одобрување, овој Дополнителен протокол 5 ќе влезе во сила на триесеттиот ден од денот кога ЦЕФТА страната го депонирала својот инструмент за ратификација, прифаќање или одобрување.

35.4. Доколку уставните барања дозволуваат, секоја ЦЕФТА страна може привремено да го применува овој Протокол. За привремената примена на овој Протокол, согласно овој став, се известува Депозитарот.

ВО ПОТВРДА НА ТОА, полномошниците на сите ЦЕФТА страни, кои се прописно овластени за тоа, го усвоија овој Протокол.

Составено во _____ на _____ во единствена автентична копија на англиски јазик, која ќе биде депонирана кај Депозитарот на ЦЕФТА 2006, кој ќе достави заверени копии до сите ЦЕФТА страни.

АНЕКС I
Електронска размена на информации

Поедноставување на инспекциите поврзани со постапките на царинење и намалување на формалностите до најголем можен степен

1.1.Размена на податоци помеѓу надлежните институции вклучени во царинењето на стоките

Овој дел дефинира:

а. Институции кои разменуваат податоци;
б. Видови на документи кои се разменуваат помеѓу ЦЕФТА страните;
в. Релевантни меѓународни стандарди/модели кои се користат;

Детални спецификации за целта, очекуваните предности за владините институции/деловната заедница, субјектот, податочниот кластер, активирањето, поврзувањето, интегрирањето и комуникациските слоеви на размена на податоци помеѓу надлежните органи вклучени во царинењето на стока се дадени во Додатокот I на овој Анекс.

Табела 1.1. (1): Документи кои се разменуваат

	Вид на документ	ЦЕФТА страна која го издава	ЦЕФТА страна која го прима	Стандард* / Модел што се користи
1.	Ветеринарен здравствен сертификат за производи од животинско потекло	Страна на извоз - **Ветеринарна управа / Национална управа за храна / Министерство за земјоделство**	Страна на увоз - **Ветеринарна управа / Национална управа за храна / Министерство за земјоделство**	Европска унија – Ветеринарен сертификат на ЕУ
2.	Ветеринарен здравствен сертификат за живи животни	Страна на извоз - **Ветеринарна управа / Национална управа за храна / Министерство за земјоделство**	Страна на увоз - **Ветеринарна управа / Национална управа за храна / Министерство за земјоделство**	Европска унија – Ветеринарен сертификат на ЕУ
3.	Фитосанитарен сертификат за извоз	Страна на извоз - **фитосанитарен / земјоделски / национална управа за храна / Министерство за земјоделство**	Страна на увоз - **фитосанитарен / земјоделски / национална управа за храна / Министерство за земјоделство**	Меѓународна конвенција за заштита на растенијата - ISPM 12 (Меѓународни стандарди за фитосанитарни мерки - 12) Анекс 1 Модел на фитосанитарен сертификат за извоз
4.	Фитосанитарен сертификат за повторен извоз	Страна на извоз - **фитосанитарен/ земјоделски орган / Министерство за земјоделство**	Страна на увоз - **фитосанитарен/ земјоделски орган / Министерство за земјоделство**	Меѓународна конвенција за заштита на растенијата - ISPM 12 (Меѓународни стандарди за фитосанитарни мерки -12) Анекс 2 Модел на фитосанитарен

				сертификат за повторен извоз
5.	Сертификат за фармацевтски производ	Страна на извоз – **Агенција за лекови / Министерство за здравство**	Страна на увоз - **Агенција за лекови / Министерство за здравство**	Светска здравствена организација (СЗО) – Модел на сертификат за фармацевтски производи
6.	Дозвола за извоз за групи на лекови кои содржат контролирани супстанци	Страна на извоз - **Агенција за лекови / Министерство за здравство**	Страна на увоз - **Агенција за лекови / Министерство за здравство**	Нема специфичен стандард / модел што се користи

**Дополнителен протокол 5, член 8.6: Страните на ЦЕФТА се охрабруваат да ги користат соодветните меѓународни стандарди или нивни делови како основа за нивните увозни, извозни или транзитни формалности и постапки, освен ако не е поинаку предвидено со овој Протокол.*

1.2.Детални спецификации на слојот на ентитети и слој на кластер со податоци

Овој дел ги дефинира заедничките збирки на податоци од документите презентирани во Табела 1.1. (1) кои ќе се разменуваат помеѓу страните на ЦЕФТА:

- Првата колона ги наведува референците за соодветната рубрика на документот (ако има);
- Втората колона го претставува името на полето за податоци кое треба да се разменува;
- Третата колона назначува дали внесените податоци се:
  - М – Задолжително;
  - О – Опционално;
  - С – Условно;

Табела 1.2.(1) : Ветеринарен здравствен сертификат за производи од животинско потекло

1.	Ветеринарен здравствен сертификат за производи од животинско потекло	М/О/С
I	Дел I- Информации за испраќачот / примачот	
I.1.	**Испраќач**	
	Име	М
	Адреса	М
	Тел.	М
I.2.	**Референтен број на сертификатот**	М
I.3.	**Централен надлежен орган**	М
I.4.	**Локален надлежен орган**	М
I.5.	**Примач**	
	Име	М
	Адреса	М
	Поштенски број	О
	Тел.	О
I.6.	Лице одговорно за пратката на одредиштето	
	Име	М
	Адреса	М
	Поштенски број	О
	Тел.	О
I.7.	**Земја на потекло** (Земја на потекло/ ISO код)	М
I.8.	**Регион на потекло** (регион на потекло / код)	М

I.	**Ветеринарен здравствен сертификат за производи од животинско потекло**	**М/О**
I.9.	**Земја на дестинација** (земја на дестинација / ISO код)	М
I.10.	**Регион на дестинација** (регион на дестинација / код)	О
I.11.	**Место на потекло**	
	Име	М
	Број на одобрение	М
	Адреса	М
I.12.	**Место на дестинација**	
	Место на дестинација	М
	Адреса	М
I.13.	**Место на товарање**	
	Место на товарање	М
	Адреса	М
	Број на одобрение	М
I.14.	**Датум на заминување**	М
I.15.	**Средства за транспорт** (означете соодветно)	
	авион-железнички вагон-патничко возило-Друго / Идентификација / Документарни референци	М
I.16.	**Влез BIP во страната на ЦЕФТА за увоз**	М
I.17.	**Број(броеви) на CITES**	О
I.18.	**Опис на стоката**	М
I.19.	**Тарифна ознака (HS код)**	М
I.20.	**Количина**	М
I.21.	**Температура на производот (означете соодветно)**	
	Амбиентално-разладено-замрзнато	М
I.22.	**Број на пакети**	М
I.23.	**Идентификација на контејнерот / број на пломба**	М
I.24.	**Вид на пакување**	М
I.25.	**Стока заверена за: (означете соодветно)**	
	колење - одгледување – товење	М
I.26.	**За транзит во трета земја** (земја / ISO код)	О
I.27.	**За увоз или влез во ЦЕФТА-страна за увоз**	М
I.28.	**Идентификација на стока**	
	Видови [Научно име]	М
	Одобрен број на објектот	М
	Природа на стоката	М
	Тип на третман	М
	Кланица	М
	Број на пакувања	М
	Број на одобрение	М
	Нетто тежина	М
	Касапница	О
	Сериски број	М
	Ладилник	М
	Официјален инспектор	
	Име	М
	Квалификација и звање	М
	Датум	М
	Надлежен орган	М
II[5]	Дел II - Сертификација (здравствени информации)	М
II.1.	Здравствено атестирање	М
II.2.	Јавно здравствено атестирање	М
II.2.	Атестирање на здравјето на животните	М

[5] Точниот текст на делот од сертификатот кој се разменува помеѓу Страните е договорен и дефиниран на билатерална основа (помеѓу секој пар на ЦЕФТА страните) и посебно за секој вид на стока за која е потребен ветеринарно здравствен сертификат. Измените на текстот во сертификациониот дел се договараат на билатерална основа помеѓу засегнатите ЦЕФТА страни

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

1.	**Ветеринарен здравствен сертификат за производи од животинско потекло**	**М/О**
	Забелешки	О

Табела 1.2.(2): Ветеринарен здравствен сертификат за живи животни

2.	**Ветеринарен здравствен сертификат за живи животни**	**М/О**
I	Дел I- Информации за испраќачот / примачот	
I.1.	**Испраќач**	
	Име	М
	Адреса	М
	Тел.	М
I.2.	**Референтен број на сертификатот**	М
I.3.	**Централен надлежен орган**	М
I.4.	**Локален надлежен орган**	М
I.5.	**Примач**	
	Име	М
	Адреса	М
	Поштенски број	О
	Тел.	О
I.6.	**Лице одговорно за пратката на одредиштето**	
	Име	М
	Адреса	М
	Поштенски број	О
	Тел.	О
I.7	**Земја на потекло** (Земја на потекло/ ISO код)	М
I.8.	**Регион на потекло** (регион на потекло / код)	О
I.9.	**Земја на дестинација** (земја на дестинација / ISO код)	М
I.10.	**Регион на дестинација** (регион на дестинација / код)	М
I.11.	**Место на потекло**	
	Име	М
	Број на одобрение	М
	Адреса	М
I.12.	**Место на дестинација**	
	Место на дестинација	М
	Адреса	М
I.13.	**Место на товарање**	
	Место на товарање	М
	Адреса	М
	Број на одобрение	М
I.14.	**Дата на заминување**	М
I.15.	**Средства за транспорт** (означете соодветно)	
	авион-железнички вагон-патничко возило-Друго / Идентификација / Документарни референци	М
I.16.	**Влез BIP во страната на ЦЕФТА за увоз**	М
I.17.	**Број (броеви) од CITES**	О
I.18.	**Опис на стоката**	М
I.19.	**Тарифна ознака (HS код)**	М
I.20.	**Количина**	М
I.22.	**Број на пакети**	М
I.23.	**Идентификација на контејнерот / број на пломба**	М
I.24.	**Вид на пакување**	М
I.25.	**Стока заверена за: (означете соодветно)**	
	Колење- Одгледување – Товење	М
I.26.	**За транзит во трета земја** (земја / ISO код)	О
I.27.	**За увоз или влез во ЦЕФТА-страна за увоз**	М
I.28.	**Идентификација на стока**	
	Видови [Научно име]	М

2.	Меѓународен здравствен сертификат за живи животни	М/О/С
	Раса	М
	Систем за идентификација	М
	Идентификациски број	М
	Возраст	М
	Пол	М
	Официјален инспектор	
	Име	М
	Квалификација и звање	М
	Датум	М
	Надлежен орган	М
II[6]	Дел II - Сертификација (здравствени информации)	
II.1.	Здравствено атестирање	М
II.2.	Јавно здравствено атестирање	М
II.2.	Атестирање на здравјето на животните	М
II.3.	Атестирање на транспортот на животни	М
	Забелешки	

Табела 1.2.(3): Фитосанитарен сертификат за извоз

3.	[illegible]	М/О
	Детали за сертификатот:	
1.	Име и адреса на извозникот	М
2.	Број на сертификатот	М
	Опис на пратката:	
3.	Декларирано име и адреса на примачот	М
4.	Организација за заштита на растенијата (издавачки орган)	М
5.	Место на потекло	М
6.	Декларирани средства за пренесување	М
7.	Декларирана точка на влез	М
8.	Карактеристични знаци	
а.	Број и опис на пакувања	М
б.	Име на производот	М
в.	Ботаничко име на растенија	М
9.	Декларирана количина	М
10	**Тип на сертификат: извоз**	
	Ова треба да потврди дека растенијата, растителните производи или другите регулирани ставки опишани овде се проверени и / или тестирани според соодветни официјални процедури и се смета дека се ослободени од карантинските штетници специфицирани од договорната страна на увозот и усогласени со тековните фитосанитарни барања на договорната страна увозник, вклучувајќи ги и оние за регулирани некарантински штетници.	М
	Дополнителна декларација	
11.	Дополнителна декларација	О
	Дезинсекција и / или третман на дезинфекција	
12.	Третман	М
13.	Хемиски (активна состојка)	О
14.	Времетраење и температура	О
15.	Концентрација	О
16.	Датум	М
17.	**Дополнителни информации**	
а.	Место на издавање	М
б.	Име и потпис на овластен службеник	М
в.	Датум	М

[6] Точниот текст на делот од сертификатот кој се разменува помеѓу Страните е договорен и дефиниран на билатерална основа (помеѓу секој пар на ЦЕФТА страните) и посебно за секој вид на стока за која е потребен ветеринарно здравствен сертификат. Измените на текстот во сертификациониот дел се договараат на билатерална основа помеѓу засегнатите ЦЕФТА страни

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

Табела 1.2.(4): Фитосанитарен сертификат за повторен извоз

4.	Фитосанитарен сертификат за повторен извоз	М/О/С
	Детали за сертификатот:	
1.	Име и адреса на извозникот	М
2.	Број на сертификатот	М
	Опис на пратката:	
3.	Декларирано име и адреса на примачот	М
4.	Организација за заштита на растенијата (издавачки орган)	М
5.	Место на потекло	М
6.	Декларирани средства за пренесување	М
7.	Декларирана точка на влез	М
8.	Карактеристични знаци	
а.	Број и опис на пакети	М
б.	Име на производот	М
в.	Ботаничко име на растенија	М
9.	Декларирана количина	М
10	**Вид на сертификат: извоз**	
	Ова треба да потврди дека растенијата, растителните производи или другите регулирани ставки опишани овде се увезени	
	[ЦЕФТА страна на повторен извоз]	М
	Од	
	[Земја на потекло]	М
	опфатени со фитосанитарен сертификат	
	[Број на сертификатот]	М
	[оригинален] [Заверена копија]	О О
	Од кои е прикачен на овој сертификат; Дека тие се	
	[Спакувани] [Препакувани]	О О
	Во	
	[Оригинален] [нов]	О О
	врз основа на	
	[Оригинален фитосанитарен сертификат] и [Дополнителна инспекција],	О О
	се смета дека се во согласност со тековните фитосанитарни барања на договорната страна увозник и дека за време на сместувањето во	
	[ЦЕФТА страната за повторен извоз],	М
	Пратката не била изложена на ризик од зараза или инфекција.	
	Дополнителна декларација	
11.	Дополнителна декларација	О
	Дезинсекција и / или дезинфекција	
12.	Третман	М
13.	Хемиски (активна состојка)	О
14.	Времетраење и температура	О
15.	Концентрација	О
16.	Датум	М
17.	**Дополнителни информации**	**О**
а.	Место на издавање	М
б.	Име и потпис на овластен службеник	М
в.	Датум	М

Табела 1.2.(5): Сертификат за фармацевтски производи

5.	Сертификат за фармацевтски производи	М/О/С
	Одговорна агенција	М
	Број	М
	Датум на издавање	М
	Место на издавање	М

	Број на Сертификат	М
	Испраќач / Извозник: [Агенција за лекови од ЦЕФТА страна за извоз]	М
	Примач / Увозник: [Агенција за лекови од ЦЕФТА страна за увоз]	М
1.	Име и дозирна форма на производот:	М
1.1.	Активна состојка (и) и износ (и) по единица доза	М
1.2.	Дали овој производ е лиценциран за да се пласира на пазарот за употреба во земјата извозник?	(да/не)
1.3	Дали овој производ всушност е на пазарот во земјата извозник?	(да/не)
	Ако одговорот на 1.2. е ДА: (продолжете со одделот 2А и пропуштете го дел 2В)	
2.А.1.	Број на лиценцата за производот и датум на издавање	С, М
2.А.2.	Носител на лиценцата за производот (име и адреса)	С, М
2.А.3.	Статус на имателот на лиценцата:	С, М
2.А.3.1.	За категориите b и c се наведува името и адресата на производителот што ја произведува дозирната форма	С, О
2.А.4.	Дали е додадено резиме за одобрување?	(да/не)
2.А.5.	Дали приложените, официјално одобрени информации за производот се комплетни и во согласност со лиценцата?	(да/не/ не се предвидени)
2.А.6.	Барателот за сертификат, ако е различен од носителот на лиценцата (име и адреса)	С
	Ако одговорот на 1.2 е НЕ (пропуштете го дел 2А и обезбедете податоци од оддел 2В)	
2Б.1.	Барател за сертификат (име и адреса)	С, М
2.Б.2.	Статус на барателот:	С, М
2.Б.2.1.	За категориите б и в се наведува името и адресата на производителот што ја произведува дозирната форма	С, О
2.Б.3.	Зошто нема овластување за маркетинг? (Не е потребно / не е побарано / се разгледува / одбиено)	С, М
2.Б.4.	Забелешки	С, О
3.	Дали органот за сертификација организира периодична инспекција на производниот погон во кој се произведува дозирната форма?	(да/не/ не се предвидени)
	(Ако не или не е применливо, продолжете со прашање 4.)	
3.1.	Периодичност на рутински инспекции (години)	С, М
3.2.	Дали е извршен преглед на производството на овој тип на дозирна форма?	(да/не)
3.3	Дали објектите и операциите се во согласност со GMP како што е препорачано од Светската здравствена организација?	(да/не/ не се предвидени)
4.	Дали информациите доставени од барателот го задоволуваат органот за потврдување за сите аспекти на производството на производот:	(да/не)
	(Ако не, дадете објаснување)	
	Објаснување	С, М
	Адреса на органот за потврдување:	М
	Телефон / Факс:	О
	Име на овластено лице:	М
	Датум:	М

Табела 1.2.(6): Одобрение за извоз за групи на лекови кои содржат контролирани супстанци

6.	Одобрение за извоз за групи на лекови кои содржат контролирани супстанци	М/О/С
	Број на одобрение	М
	INN	М
	Царинска тарифа	М
	Име на производителот, форма, јачина, пакување	М
	Единица мерка	М
	Износ на стока што се извезува	М

	Износ на супстанција одобрена за извоз	М
	Извозник	
	Име	М
	Адреса	М
	Поштенски број	О
	Град	О
	Земја	О
	Увозник	
	Име	М
	Адреса	М
	Поштенски број	М
	Град	М
	ЦЕФТА страна	М
	Број на одобрение за увоз издадено во земјата на увоз	М
	Датум на одобрение за увоз издадено во земјата на увоз	М
	Краен корисник	
	Име	М
	Адреса	М
	Поштенски број	М
	Град	М
	ЦЕФТА страна	М
	Цел на извозот	М
	Начин на транспорт на одобрена супстанција / супстанци	М
	Име на граничниот премин	М
	Име на царинската испостава	М
	Име на шпедитери	М
	Одобрение издадено на	М
	Одобрение важи до	М
	Специјални забелешки	
	1) Одобрението се однесува на еден увоз / извоз	М
	2) Ако увозот / извозот не се изврши во рокот определен во одобрението за увоз / извоз, увозникот / извозникот е должен да ја извести Агенцијата за тоа и да ги врати сите копии од одобрението во рок од 15 дена по истекот на одобрението за увоз / извоз	М

1.3.Заедничка база на податоци и централни услуги

Дополнителниот протокол 5 и Анекс I обезбедуваат правна основа за создавање на заеднички регионални бази на податоци и централни служби во рамките на ЦЕФТА страните.

Во прилог на размена од точка до точка како што е дефинирано во Деловите 1.1, 1.2 и 2.1, овој Анекс I ја специфицира листата на заеднички бази на податоци и централни служби кои треба се утврдат за време на спроведувањето на Дополнителниот Протокол 5.

Институции кои ќе обезбедат хостирање на овие регионални бази на податоци и централни услуги се ЦЕФТА Секретаријатот или *Секретаријатот на Советот за регионална соработка. Во случај Секретаријатот на Советот за регионална соработка да обезбеди хостирање на регионални бази на податоци и централни услуги, ќе биде потпишан Меморандум за разбирање помеѓу ЦЕФТА Секретаријатот и Секретаријатот на Советот за регионална соработка за регулирање на правата и обврските во врска со хостингот.*

Табела 1.3.(1): Заеднички бази на податоци

	Заедничка база на податоци	**Цел**	**Право на пристап**

1.	База на податоци за меѓусебно признати ОЕО на ЦЕФТА	Размена на информации за компании кои имаат статус на ОЕО: - Податоци за компаниите - ЦЕФТА страна која дала одобрение	Царински управи Надлежни органи вклучени во царинење на стока
2.	База на податоци за небезбедни / неусогласени производи откриени на пазарот на ЦЕФТА	Спречување на дистрибуција / пласирање на пазарот на небезбедни производи во интра ЦЕФТА трговијата, како што се: 1) производи кои не се во согласност со техничките прописи; 2) листа на производи кои се во согласност со техничките прописи, но се опасни за јавниот интерес, животот на луѓето, животните и растенијата; 3) листа на производи за кои не е дозволен увоз	Јавен пристап

Табела 1.3.(2): Централни служби

	Централна служба	Целта на услугата	**Право на пристап**
1.	Регионална база на податоци за издадени лиценци	Чување на податоци за издадени лиценци од страна на надлежните органи и овластени лаборатории (врз основа на функционалните и другите технички спецификации на ЕУ TRACES, ќе се создаде слична регионална база на податоци и поддршка на ИТ решение)	SPS авторитети TBT авторитети

Одредување на средствата и обврските за размена на податоци меѓу царинските органи до степен до кој секое национално законодавство дозволува

2.1. SEED размена на податоци кои моментално се поддржани од билатералните протоколи (Меморандуми за разбирање)

Претходно воспоставената SEED размена на податоци помеѓу царинските администрации на ЦЕФТА страните во регионот на Западен Балкан се поддржани од билатерални протоколи (меморандуми за разбирање). Овие Меморандуми за разбирање остануваат во сила и сè уште претставуваат правна основа за веќе воспоставената билатерална размена на електронски податоци Царина-до-царина. Целта на спецификациите во Анекс I е да се обединат и да се генерализираат спецификациите од Меморандумите за разбирање, врз основа на Образецот на SEED Кориснички Блок (прикажан во Прилог II), кој е официјално прифатен од Глобалната мрежа на царини (GNC), иницијативата на Светската царинска организација (WCO).
Со цел испраќање на податоци пред пристигнување од извозните царински декларации (од ЦЕФТА страната за извоз во ЦЕФТА страната за увоз) за време на спроведувањето на Дополнителниот Протокол 5, секоја ЦЕФТА страна (нејзиниот царински орган) ќе воспостави дополнително безбедни линкови за размена на податоци со сите други (несоседни) ЦЕФТА страни. Оваа комуникациска инфраструктура ќе претставува столб за целосна размена на податоци помеѓу ЦЕФТА страните.

2.2.Детални спецификации на слојот на кластер на податоци:

Следната табела ја претставува заедничката листа на податоци од извозните декларации кои ќе бидат разменети помеѓу ЦЕФТА страните:

Табела 2.2.(1): Заеднички сет на податоци од извозната декларација

ЕЦД рубрика	Пополнета рубрика	Опис
рубрика А	Референтен број на ЕЦД	Референтен број на Единствен административен документ
рубрика 5	Наименуванија	Вкупен број на наименуванија
рубрика 22 P1	Валута на фактура	Код на валута ISO 4217
рубрика 22 P2	Износ на фактура	Вкупен износ по фактура
рубрика 29	Влезен/излезен царински орган	Царинска испостава за излез (референтен број)
рубрика 35	Бруто маса	Вкупна бруто маса
рубрика 54	Место	Место на поднесување на царинска декларација
рубрика 54	Датум	Датум на поднесување на декларација
рубрика 2	Испраќач	Испраќач / назив на испраќачот
рубрика 2	Испраќач	Испраќач / даночен број
рубрика 19	Контејнер	Дали транспортот се прави во контејнер (ДА / НЕ)
рубрика 21 P1	Идентитет на активното транспортно средство што ја минува границата	Камион (транспортно средство) број на таблици
рубрика 21 P2	Идентитет на приколка за транспорт	Број на приколка
рубрика 21 P2	Земја на активното транспортно средство што ја минува границата	Земја на регистрација на возилото
рубрика 25	Вид на транспорт на граница	Начин на транспорт
рубрика 15	Земја на поаѓање	ЦЕФТА страна на извоз (ISO ALPHA 2 code)
рубрика 17	Земја на намена	ЦЕФТА страна на намена (ISO ALPHA 2 code)
рубрика 31	Опис	Опис на стоката
рубрика 32	Реден број на наименување	Број на наименување
рубрика 33	Тарифна ознака	Тарифна ознака
рубрика 31	Пакување	Број на пакувања
рубрика 31	Пакување	Број на парчиња

ЦЕФТА страните не се ограничуваат да ги разменуваат само горенаведените заеднички податоци утврдени од извозната декларација. ЦЕФТА Страните можат да се согласат поширок сет на податоци да се разменува на билатерално ниво.

2.3. Географски опфат:

Царинската управа на Република Молдавија може да биде вклучена во размена на SEED, во согласност со спецификациите дадени во Прилогот II. Бидејќи Република Молдавија нема заеднички граници со другите ЦЕФТА страни, спецификациите поврзани со размена на податоци пред пристигнување на SEED се применуваат.

2.4. Области за продолжување на размена на податоци помеѓу царинските управи:

SEED размената на податоци помеѓу царинските управи може да се прошири за да ги покрие следниве деловни потреби:

а.Размена на податоци за резултатите од анализата на ризик и контролите на пратката (причини за извршување на контролата, индикатор на ризик, резултат од контролата);

б.Размена на податоци за поврат на ДДВ на границите;

в.Размена на податоци за скенер (рентген) слики на контролирани камиони / контејнери;

г. Размена на податоци за IPR Апликации за акции и прекршоци;

Взаемно признавање на националните програми за ОЕО

Деталните технички спецификации за меѓусебно признавање на програмите за ОЕО се напишани врз основа на корисничкиот блок на СЦО за Договорот за взаемно признавање на ОЕО и се претставени во Додатокот III од Анекс I.

Овој дел ги наведува заедничките сетови на податоци (наведени по азбучен редослед) кои се однесуваат на взаемното признавање на ОЕО, кои ќе бидат разменети помеѓу ЦЕФТА страните:

Табела 3.1: Полиња со податоци за взаемно признавање на ОЕО

[illegible]	[illegible]	[illegible]
Прифатено	Статусот на записот за податоци за ОЕО во пораката за резултати	Вредности: 0 = Одбиено, 1 = Прифатено
Статус на сертификат ОЕО	Код за разликување помеѓу тековен,суспендиран или укинат сертификат	Вредности: C = Тековно, S = Суспендиран, R = Отповикан
Вид на сертификат ОЕО	Вид на сертификатот ОЕО	Вид на сертификат: Да се дефинира од страна на партнерите
ОЕО TIN	Единствен идентификатор за овластениот економски оператор доделен од страна на партнер „Одобрувач" и поврзан со релевантниот сертификат за ОЕО	„Одобрен" ОЕО идентификација на трговецот доделена од страна на партнер „Одобрувач"
"ALIAS" TIN	„Alias" TIN доделен од партнерот „ Подносител" на било кој „Одобрен " ОЕО TIN во случај партнерот „Подносител" да не може да го спроведе „Одобрениот" ОЕО TIN доделен од „Одобрениот" партнер.	"Alias" TIN доделен од партнерот „ Подносител" на „Одобрениот" ОЕО TIN
Град	Име на градот на ОЕО	Град
Податоци кои се бараат кратенки		R =Барани, O = Опциски
Кратенки на видови на податоци		a = Алфа, n =Нумерички, d = Податок, dt = Податок за време
Краен датум	Тоа е крајниот датум на периодот на важност на ОЕО TIN. Заедно со почетниот датум на сертификатот, обезбедува целосна слика на важноста дека ОЕО TIN може да го има за време на животниот циклус.	Ги дефинира податоците преку кои статусот на ОЕО сертификатот престанува со примена. Заедно со почетните податоци за сертификатот го дефинира периодот во кој статусот на ОЕО сертификатот е применлив. Ако крајниот датум е празен, периодот на важност е „ со

		неограничен рок“ .
Тип на екстракција	Изведени тип на екстракција	вредности: F = Целосна, D = Диференцијална
Цело име	Цело име на ОЕО	
Јазичен код	Јазичен код кој го идентификува јазикот/ сет на ознаки	Јазичен код употребен за да го дефинира јазикот употребен за сите текстуални информации (ISO Алфа 2 Кодификација – ISO 639).
Идентификација на пораката	Единствен идентификатор на порака	Идентификатор создаден со употреба на GUID алгоритам
Операција	Код за разлика помеѓу креираните,ажурирани и избришани податоци	Вредности: C = Креира, U = Ажурира, D = Брише
Друг TIN	Национално дефиниран идентификациски број	Употребен во случаите каде партнерот има идентификациски број кој не соодветствува WCO моделот на податоци
Поштенски код	Поштенски код на ОЕО	
Тип на референтна екстракција	Типот на екстракција направен во Еквивалентна порака	Вредности: F = Целосна, D = Диференцијална
Идентификација на референтна порака	Идентификатор на единствена порака на одговор	Идентификатор на единствена порака кој употребува GUID алгоритам
Референтен секвенцен број	Број на резултат на пораката	Ја идентификува секвенцата на резултатот на пораката
Статусни детали	Опис на детали на статусот	Слободен текст до 500 ознаки со статусни детали
Датум и време на испраќање	Датум кога е испратен податокот	Датум и временска ознака кога податокот е испратен
Организација на испраќање	ISO – 3166 алфа 2 код за партнерот кој го испраќа податокот	
Секвенцен број	Ја идентификува размената на податоци како резултат на екстракција	Ако е целосна екстракција на податоци, секвенцискиот број одговара на секвенцискиот број на опфатената диференцијална екстракција
Скратено име	Скратено име на ОЕО	Скратено име на ОЕО ограничено на најмногу 35 ознаки кои се обезбедени во WCO моделот на податоци
Датум на започнување	Се употребува за да го дефинира почетокот на датумот на важноста на ОЕО TIN. Заедно со податокот за краен датум, дава целосна слика за важноста на поединечна вредност која опишаниот податок може да ја има за време на неговиот животен циклус	Го дефинира датумот од кој е применлив статусот ОЕО сертификат. Заедно со податокот за краен датум, го определува периодот во кој статусот на ОЕО сертификатот е применлив.
Статусен код	Код за специфични сценарија	Вредности: E00001 = неуспешен внес, податокот веќе постои, E00002 = неуспешно ажурирање, податокот не постои, W00003 = неуспешно бришење,

		податокот не постои, I10001 = податокот е ажуриран но промените не се вклучени
Статусен тип	Го идентификува типот и статусот на информацијата	Вредности: 'E' = Грешка, 'W' = Предупредување, 'I' = Само информација
Улица и број	Улица и број на ОЕО	
Национален идентификатор на трговецот	Единствен идентификатор за ОЕО доделенод надлежниот орган и поврзан со соодветниот ОЕО сертификат.	
Идентификација на трансакцијата	Технички елемент кој овозможува групирање неколку операции во една единствена трансакција	
Верзија	Технички елемент да ја покаже верзијата на структурата на пораката	

Завршни одредби

4.1. Сопственост на системот за размена на податоци

Овој дел го одредува сопственикот на податоците по имплементирање на системот.

По имплементација на Дополнителниот Протокол 5 и воспоставување електронски систем за размена на податоци со соодветни бази на податоци:

- Сопственоста на податоците складирани во базите на податоци SEED + во секоја од ЦЕФТА страните припаѓа на засегнатата страна на ЦЕФТА, која треба да ги почитува правилата за заштита на податоците како што е наведено во член 11 од Дополнителниот Протокол 5;
- Сопственик на податоците складирани во заедничките бази на податоци и централните услуги ќе биде Царинската администрација на ЦЕФТА страните.

4.2. Одржување на системот за размена на податоци

Овој дел ја одредува организацијата на одржувањето, откако системот е имплементиран.

По имплементацијата на Дополнителниот Протокол 5 и воспоставувањето на електронски систем за размена на податоци:

- *Одржувањето на заедничките бази на податоци и централните услуги е во надлежност на ЦЕФТА Секретаријатот или на Секретаријатот на Советот за регионална соработка. Во случај Секретаријатот на Советот за регионална соработка да обезбеди одржување на регионални бази на податоци и централни услуги, ќе биде потпишан Меморандум за разбирање помеѓу ЦЕФТА Секретаријатот и Секретаријатот на Советот за регионална соработка за регулирање на правата и обврските во врска со одржувањето.*

- Одржувањето на хардверската и комуникациската опрема за национални и билатерални (Страна-до-Страна) комуникациски врски ќе биде во надлежност на Царинските администрации на ЦЕФТА страните или друг надлежен национален орган со соодветна инфраструктура за информатичка и комуникациска технологија (ИКТ). Секоја ЦЕФТА страна идентификува одговорни ИКТ експерти и ѓи разменува нивните податоци за контакт со одобрените технички експерти во сите други ЦЕФТА страни, како и други национални институции вклучени во размената на податоци;

- Одговорноста за одржување на услугите за автоматско и/или полуавтоматско снабдување со податоци до заедничките бази на податоци и централните услуги, кои ќе бидат споделени помеѓу секоја одделна

ЦЕФТА страна и ЦЕФТА Секретаријатот или *Секретаријатот на Советот за регионална соработка. Во случај Секретаријатот на Советот за регионална соработка да обезбеди одржување на регионалните бази на податоци и централни услуги ќе биде потпишан Меморандум за разбирање помеѓу ЦЕФТА Секретаријатот и Секретаријатот на Советот за регионална соработка за регулирање на правата и обврските во врска со одржувањето.*

- Одржувањето на софтверски модули за размена на податоци помеѓу ЦЕФТА страните треба да биде координирано за целиот регион на ЦЕФТА;

4.3. Измена на спецификациите на Анекс I

Овој дел дефинира како техничките спецификации (првенствено оние поврзани со списокот на документи, нивните сетови на податоци, заеднички бази на податоци) ќе се изменат/ажурираат по усвојувањето на Дополнителниот Протокол 5.
По усвојувањето на Дополнителниот Протокол 5, спецификациите од овој Анекс I може да бидат изменети преку соодветните структури на ЦЕФТА.

ПРИЛОГ I
- Поедноставување/олеснување на Инспекциски кориснички блок

Предговор: Спецификациите во Додатоците на Анекс I од Дополнителниот Протокол 5 се засноваат на Образецот на Светската царинска организација (СЦО) за Корисничкиот блок (УБ), поточно на Извршното резиме на УБ на иницијативата за Глобалната мрежа за царини (ГНЦ).

ЦЕЛ	Испраќање на податоци од сертификати (одлуки/одобренија/лиценци) издадени од надлежните органи (технички агенции) од ЦЕФТА страна за извоз до надлежните органи на ЦЕФТА страна за увоз на стока. Органите на ЦЕФТА страната на увоз ги употребуваат добиените податоци за: • Извршување на анализа на ризик и други аналитички мерки однапред (пред пристигнување на стоката); • Постапки за забрзување и формалности за издавање на влезни сертификати и / или увозни сертификати (одлуки / одобренија / лиценци) во максимална мера;
ПРЕДНОСТ ЗА ДРЖАВНИТЕ ОРГАНИ	Се очекува да се постигнат предности за следните државни органи на ЦЕФТА страните: • СПС органите; • ТБТ органите; • царинските органи; • транспортни органи;
ПРЕДНОСТИ ЗА БИЗНИСИ/ЗАСЕГНАТИ СТРАНИ	Предности и поволности за бизнис заедницата: • Забрзување и олеснување на легалната трговија во сите фази на царинење; • Попредвидливи и транспарентни постапки за царинење;
СЛОЈ НА ЕНИТИТЕТИ	Следните органи на ЦЕФТА страната за извоз (CPoE) на стока испраќаат податоци до надлежните органи на ЦЕФТА страната за увоз (CPoI): • Фитосанитарниот орган; • Ветеринарен орган; • Агенција за лекови и медицински помагала;
СЛОЈ НА КЛАСТЕР НА ПОДАТОЦИ	Податоци за следниве видови на документи ќе се разменуваат: • Ветеринарен здравствен сертификат за живи животни • Ветеринарен здравствен сертификат за производи од животинско потекло

	• Фитосанитарен сертификат за извоз • Фитосанитарен сертификат за повторен извоз • Сертификат за фармацевтски производ • Дозвола за извоз за групи на лекови кои содржат контролирани супстанци (1) опојни дроги, 2) психотропни супстанци, 3) прекурзори, 4) лекови кои содржат прекурзори) Каде што е применливо, соодветните меѓународни обрасци за горенаведените видови на документи ќе се користат како модели. Во однос на структурата на податоци, како модел ќе се користи најновата верзија на моделот на податоци на СЦО, поточно Информативен пакет за размена на податоци помеѓу Влада-До-Влада (G2G).
СЛОЈ НА АКТИВИРАЊЕ	Настан кој иницира проток на податоци: • Момент на издавање на документи наведени во слојот на кластер на податоци од страна на овластената институција на ЦЕФТА страната за извоз;
ИНТЕРФЕЈС / ИНТЕГРАЦИЈА / КОМУНИКАЦИЈА	Врската помеѓу вклучените органи на ЦЕФТА страните ќе биде воспоставена на следниот начин: • Мрежата од Царина-до-Царина SEED + (Систематска електронска размена на податоци) ќе се користи како столб за билатерална размена на податоци; • Размената на информациите ќе се одвива преку интернет, и преку Виртуелни приватни мрежи (VPN). • Фитосанитарната, ветеринарната, Агенцијата за лекови и органите за надзор на пазарот ќе воспостават приклучување кон Царинската SEED + мрежа на национално ниво; • Интерфејсите помеѓу ИТ системите на овие институции и царинската SEED мрежа обезбедуваат: технички пораки во шемите за проширување на ознаки (XML) и дефинирање на веб-услуги во Web Services Definition Language (WSDL). • Безбедноста на сите разменети пораки дополнително се обезбедува со шифрирање на асиметрични клучеви (со користење на дигитални безбедносни сертификати, издадени од квалификувани сертификациони органи);

ПРИЛОГ II
– SEED Кориснички блок

ЦЕЛ	Систематска и автоматска електронска размена на податоци од царински документи (царински декларации за извоз, увоз и транзит, ТИР и АТА карнети, придружен документ за поедноставена постапка - Фактура, вклучувајќи и евиденција за премини на празни камиони) помеѓу Царинските управи на ЦЕФТА страните, со следниве цели: • Да се овозможи испраќање на податоци пред пристигнување во моментот на започнување на царинската постапка во Партнерската ЦЕФТА страна (од Царинската испостава за заминување - COoDep), со следните цели: - забрзување на царинските постапки и инспекциските формалности (поврзани со соодветните тарифни ознаки) на местото на влез на царинското подрачје на ЦЕФТА страната за увоз (или транзит); - забрзување на царинските и инспекциските во царинската испостава за царинење на ЦЕФТА страна за увоз; - Анализа на податоци пред пристигнување со користење на однапред дефинирани критериуми за ризик и испраќање на предупредување до овластените службеници. • Да се потврди конзистентноста на декларациите доставени во две соседни Царински управи. Со други зборови, за да се

	овозможи автоматско совпаѓање (спарување и споредба) на податоците од царинските документи доставени во две соседни ЦЕФТА страни (Царинска испостава за излез (COoEx) и Царинска испостава за влез (COoEn))
ПРЕДНОСТ ЗА ДРЖАВНИТЕ ОРГАНИ	Предности и поволности за Царинските управи на ЦЕФТА страните: • Спречување на криумчарење и зајакнување на борбата против организираниот криминал; • Спречување на намалување на вредноста на стоката - зголемување на наплатата на царинските давачки; • Спречување на корупција; • Подобрување на „анализа на ризик" на податоците пред пристигнување; • Подобрување на целокупниот технички капацитет на Царинските управи на ЦЕФТА страните; • Промовирање и подобрување на комуникацијата и соработката меѓу владините институции на ЦЕФТА страните; • Поефикасна работа на царинските службеници;
ПРЕДНОСТИ ЗА БИЗНИСИ/ЗАСЕГНАТИ СТРАНИ	Предности и поволности за економските оператори: • Забрзување на царинските постапки и олеснување на легалната трговија;
ПРАВНА РАМКА И УСОГЛАСЕНОСТ	• ЦЕФТА Дополнителен Протокол 5; • Царински договори за взаемна административна помош (CMAAA); • Билатерални протоколи за електронска размена на податоци (дефинирање, меѓу другото, билатералниот обем на податоци кои треба да се разменуваат); • Размената на информации е во согласност со законодавството за заштита на податоците, а податоците ќе останат безбедени во соодветните системи
СЛОЈ НА ЕНИТИТЕТИ	**Царински управи на ЦЕФТА страните:** Царински управи за извоз, транзит и увоз, кои ги имаат следните улоги: • **Администрација на заминување (АОД):** - обезбедување на податоци пред-пристигнување и излез - добивање на резултати од автоматско совпаѓање на податоци од другата (ВЛЕЗ) страна на граничниот премин; • **Администрација на пристигнување (АоА):** - обезбедување на податоци за ВЛЕЗ; - добивање на резултати од автоматско совпаѓање на податоци; - примање на предупредувачки известувања за пристигнатите податоци ПРЕД ПРИСТИГАЊЕ и врз основа на динамички дефинирани критериуми за ризик;
СЛОЈ НА БИЗНИС ПРАВИЛА	**1. Забрзување на постапките за влез и увоз** • Во моментот на извозот царинење во Царинската управа за заминување (АОД), податоците од прифатената Извозна декларација ќе бидат испратени преку системот SEED++ до Управата за пристигнување (АОА) и ќе се користат за: • Забрзување на царинските формалности на местото на влез; • Забрзување на издавање на потребните дозволи за влез (како што е дефинирано во тарифното законодавство) од страна на надлежните примачи; • Забрзување на увозното царинење на крајната дестинација на стоката; **2. Анализа на ризик и предупредување** • На почетокот на царинската постапка во Управата за заминување (АоД) податоците од прифатениот царински документ ќе бидат испратени преку системот SEED + на АоА и ќе се користат за анализа на ризик и за генерирање на предупредувања. • Доколку АоА ЦЕФТА страната е транзитна ЦЕФТА страна, СОЦД ќе ги испрати информациите од националната транзитна

	декларација во системот SEED + и податоците ќе бидат испратени преку системот SEED + до соседната ЦЕФТА страна како податоци за ПРЕД-ПРИСТИГНУВАЊЕ кои ќе се користат за Анализа на ризик и генерирање на предупредувања. **3. Автоматско усогласување на податоци** • Кога стоката заминува од ЦЕФТА Атрана А и влегува во ЦЕФТА страна Б, пораките се обработуваат според следниве деловни правила: - ЦЕФТА страната А дејствува како Администрација за заминување (АоД) и СОЦД (Систем за обработка на царински декларации) ги испраќа информациите од националната извозна декларација преку системот SEED + до соседната ЦЕФТА страна Б која дејствува како Администрација на пристигнување (АоА) - ЦЕФТА страната Б дејствува како Администрација на пристигнување (АоА) и СОЦД ги испраќа информациите од националната декларација за увоз или транзит кон системот SEED +, при што процедурата за автоматско совпаѓање на податоци за движењето завршува.
СЛОЈ НА КЛАСТЕР НА ПОДАТОЦИ	SEED + ќе ја поддржи размената на податоци содржани во следните царински документи: 8. SEED + пораки за **транзитните декларации, како и NCTS пораките од националниот и заедничкиот домен**: модел на податоци базиран на WCO DM (модел на податоци на Светската царинска организација) и ЕУ NCTS (нов компјутеризиран транзитен систем на Европската Унија); 9. SEED + пораки за **извозни декларации**: модел на податоци базиран на СЦО ДМ и ЕУ ЕЦС (Систем за контрола на извоз); 10. SEED + порака за **увозни декларации:** модел на податоци заснован на СЦО ДМ и ЕУ ЕЦС (Систем за контрола на увоз) - оваа порака ќе се користи за совпаѓање на податоци и нема да биде пренесена до соседната ЦЕФТА страна; 11. SEED + пораки за **ТИР карнети**: модел на податоци базиран на UNECE (Економски Комитет на Обединетите Нации за Европа) eTIR модел на податоци; 12. SEED + пораки за **АТА карнети**; 13. SEED + пораки за **поедноставена постапка** со придружен документ (фактура); • SEED + порака за преминување на **празни камиони**;
СЛОЈ НА АКТИВИРАЊЕ	Настани кои иницираат проток на податоци: 4. **Пред-пристигнување**: започнување на царинската постапка во Управата за поаѓање. Во моментот на прифаќање на царински документ - единствен царински документ (ЕЦД) за извоз, ЕЦД за транзит , ТИР карнет, поедноставена постапка со придружен документ. Овие податоци ќе се користат за забрзување на царинските и инспекциските постапки и анализа на ризик / генерирање на предуправања. 5. **Излез:** завршување на царинската постапка во Управата за поаѓање. Во моментот на потврдување на доаѓањето на камионот на излезната царинска испостава во соседната администрација и верификација на камионот кој излегува од соседната ЦЕФТА страна. Овие податоци ќе се користат како референца за автоматско совпаѓање на податоците. 6. **Влез:** започнување на царинската постапка во Управата за пристигнување. Во моментот на прифаќање на царинските документи во царинската испостава за влез, податоците ќе се користат за автоматско споредување со референтните податоци добиени од соседната Администрација за поаѓање АоД.

ИНТЕРФЕЈС	Техничките пораки поврзани со кластерите за податоци и активирачките слоеви се засноваат на следниве царински документи: - ЕЦД транзитни пораки; - ЕЦД пораки за извоз; - ЕЦД пораки за увоз; - ТИР карнети; - АТА карнети; - Поедноставена постапка со придружни документи; - Евиденција на празен камион; Техничките пораки се означени со проширено означување (XML) шеми и дефинирање на веб услуги со веб јазик на дефинирани услуги (WSDL). Техничките пораки се опишани со шемите за проширен маркирачки јазик (XML) и дефиницијата на веб услуга во јазик за дефинирање на веб услуги (WSDL).
ИНТЕГРАЦИЈА	Царинскиот SEED + има топологија "point-to-multipoint", што значи дека секоја Царинска администрација ќе има свој SEED + јазол, поврзан со соодветните SEED + јазли во сите други ЦЕФТА страни. SEED + јазолот треба да биде целосно интегриран во националната царинска ИТ инфраструктура и поврзан со други национални апликации преку Enterprise Service Bus (ESB) и стандардни WSDL интерфејси.
КОМУНИКАЦИЈА	Размената на информациите се одвива преку Интернет, и преку Виртуелни приватни мрежи (VPN). Безбедноста на пораките дополнително се обезбедува со шифрирање на асиметрични клучеви (со користење на дигитални безбедносни сертификати, издадени од релевантните квалификувани сертификациони органи). SEED + јазол треба да биде изграден како сервисно ориентирана архитектура (SOA), имплементиран од технологијата и стандардите на веб сервисите (WS). Интерфејтот (ите) треба да се базира на софтверската архитектура на "Enterprise Service Bus" (ESB) што овозможува флексибилна конфигурација за интерконекција.

ПРИЛОГ III

- Взаемно признавање на Корисничкиот блок на овластените економски оператори

ЦЕЛ	• Да се специфицира процесот со кој се регулира информативната интеракција помеѓу царинските администрации на ЦЕФТА страните („партнери") и вклучените трговци, кои се приклучуваат кон ОЕО Аранжман/Договор за взаемно признавање (MRA); • Да им се овозможи на секој од партнерите да им се дадат поволности на ОЕО на сите други ЦЕФТА страни во кои законодавството и спроведувањето на националната програма се целосно во согласност со релевантното законодавство на ЕУ;
ПРЕДНОСТ ЗА ДРЖАВНИТЕ ОРГАНИ	• Рационализиран процес за размена на податоци што овозможува повторна употреба на овој ист пристап за сите билатерални ОЕО MRA на кои се приклучува ЦЕФТА страна; • Осигурување на конзистентна и кохерентна автоматска имплементација на билатералните ОЕО MRA во сите ЦЕФТА страни, промовирајќи ги сите предвидени поволности низ географскиот модел на билатералната ОЕО MRA (подобро контролно таргетирање, како директен резултат на поефикасна автоматска анализа на ризик); • Ниски трошоци за воспоставување на билатерална ОЕО MRA со голема можност за повторна употреба, а со тоа и намалување на трошоците за имплементација на ИТ.

ПРЕДНОСТИ ЗА БИЗНИСИ/ЗАСЕГНАТИ СТРАНИ	• Транспарентност и предвидливост на придобивките од ОЕО доделени од страна на ЦЕФТА страните; • Осигурување дека ЦЕФТА страните се обврзани успешно да ја спроведуваат билатералната ОЕО MRA и да дадат поволности на признаениот ОЕО (олеснување, понизок ризик, намалување на контролата при извоз и увоз, забрзано пуштање) на систематски и предвидлив начин; • Резултира со целосна транспарентност на Идентификацискиот број (ТИН) на трговецот што треба да се користи со секоја ЦЕФТА страна за да се обезбеди признавање на нивниот статус на ОЕО.
ПРАВНА РАМКА И УСОГЛАСЕНОСТ	• Правна рамка - Дополнителен Протокол 5, Технички прилог и билатерални ОЕО MRA помеѓу партнерите; • Усогласување - ЦЕФТА страните мора да обезбедат дека размената на информации за ОЕО и сите поврзани податоци се во согласност со законодавството за заштита на податоци на секоја од страните; Податоците остануваат безбедени во нивните системи и се синхронизираат низ ИТ системите на сите вклучени ЦЕФТА страни. Достапноста на информациите за ОЕО е специфицирана и мерките се дефинирани, во случај кога информациите за ОЕО нема да бидат достапни за обработка на царинското известување или царинската декларација.
СЛОЈ НА ЕНТИТЕТИ	*Партнер* се однесува на договорната ЦЕФТА страна (нејзината Царинска управа) во билатералната ОЕО MRA. Важно е да се напомене дека секој партнер ќе дејствува во две различни улоги: • **Улога „Одобрувач":** Како партнер„Одобрувач" партнер кој го дава статусот на ОЕО на трговец, врши повторна процена и евалуација на овој ОЕО. • **Улога на „Подносител":** Како партнер „Подносител" обработува известување/декларација поднесени во системот за царински трансакции од страна на трговец. *Трговец* се однесува на економските оператори кои играат активна улога во размената на информации во рамките на билатералниот ОЕО MRA процес. Две улоги на трговец учествуваат во билатералниот ОЕО MRA процес: • **"ОЕО"**: како трговец сертифициран како ОЕО од страна на партнерот „Одобрувач"; • Трговец **„Подносител":** Како трговец кој поднесува известување/ декларација до партнерот „Подносител" кој се повикува на неговиот статус на ОЕО и статус на ОЕО на неговите партнери. Билатералниот ОЕО MRA процес ја уредува размената на информации помеѓу партнерите. Двете улоги на трговецот се вклучени со цел да се прикаже крај-до-крај процес. Сепак, мора да се забележи дека првиот столб ги опфаќа само интеракциите меѓу Царина-до-Царина.
СЛОЈ НА БИЗНИС ПРАВИЛА	Се состои од неколку детални правила во врска со следното: • Контактни точки помеѓу партнерите (ЦЕФТА страните); • Барања за: - информации за ОЕО; - трговецот како еден од поддржувачите на крај-до-крај бизнис процесот; - системи за царински трансакции кај партнерот „Подносител" ; - системи за анализа на ризик кај партнерот „Подносител" ; - управување со идентитетот на ОЕО и, особено, процесот на алијансирање од страна на партнерот „Подносител"; - природата и зачестеноста на размената на податоци, надзор и статистички барања. Согласноста на сите партнери на билатералната ОЕО MRA со стандардот на СЦО во врска со структурата на ТИН е голема можност за поедноставување.

СЛОЈ НА КЛАСТЕР НА ПОДАТОЦИ	ОЕО MRA се потпира на размена на две функционални пораки: • „Одобрени" информации за ОЕО; • „Псевдоним" ТИН помеѓу партнерот „Одобрувач" и партнерот „Подносител"
СЛОЈ НА АКТИВИРАЊЕ	ОЕО MRA има три варијанти за уредување на интеракциите помеѓу партнерите според следниве критериуми: • Дали има или нема потреба од партнерот „Подносител" да назначи „Псевдоним" ТИН (предизвикан од неусогласени структури на броевите на ТИН помеѓу партнерите); • и во случај на усогласување на структурата ТИН помеѓу партнерите, изборот за партнерот „Подносител" да се одлучи за „Влечи" режим (наместо „Туркај" режим) за пристап до ОЕО информациите од партнерот „Одобрувач" партнер . Трите опции се: • „Туркај" на „Одобрени" ОЕО информации и „Туркај" назад на „Псевдоним" ТИН помеѓу партнерот „Одобрувач" и партнерот „Подносител", за оние случаи кога партнерите ги згрешиле ТИН-овите; • „Туркај" на „Одобрени" ОЕО од партнерот „Одобрувач" на партнерот „Подносител" кога партнерите имаат усогласени ТИН-ови; • „Влечи" на „Одобрени" ОЕО информации од страна на партнерот „Подносител" до партнерот „Одобрувач", кој бара усогласување со ТИН.
ИНТЕРФЕЈС	ОЕО MRA дефинира сет од четири технички пораки поврзани со следните три опции во слојот на активирање: • „Одобрени" информации за ОЕО се испраќаат од партнерот „Одобрувач" и „Псевдоним"ТИН се враќа од партнерот „Подносител", за оние случаи кога партнерите ги згрешиле ТИН-овите; • Кога партнерите имаат усогласени ТИН-ови, „Одобрени" ОЕО е испратен од партнерот „Одобрувач" до партнерот „Подносител"; • „Одобрени" ОЕО информации се стекнуваат директно кај партнерот „Подносител" од партнерот „Одобрувач". Тоа, исто така, обезбедува технички пораки во шемите за проширување на разновидните ознаки (XML) и дефинирање на веб-услуги во Јазик за дефинирање на веб услуги (WSDL).
ИНТЕГРАЦИЈА	Интегративниот слој треба да биде профилиран од секој партнер на Билатералниот ОЕО MPA. Ова го вклучува деловниот случај за национално профилирање, употребата на информациите за ОЕО за процената на ризикот на известувањето/декларацијата и националните одредби за идентификација на ОЕО. Исто така, го поставува барањето за достапност на разменетите податоци, дава индикација за можните количини на податоци и барања за усогласување и инфраструктура.
КОМУНИКАЦИЈА	Размената на информации се одвива преку интернет. Безбедноста на размената е обезбедена преку воспоставување на конекции и шифрирање на Виртуелни приватни мрежи (VPN) користејќи безбедносни сертификати.

АНЕКС II

МАТРИЦА НА МЕМОРАНДУМ ЗА РАЗБИРАЊЕ ПОТПИШАН ПОМЕЃУ ЦАРИНСКИТЕ УПРАВИ И НАДЛЕЖНИТЕ УПРАВИ ВО ОДНОС НА ЕЛЕКТРОНСКАТА РАЗМЕНА НА ИНФОРМАЦИИ

	Ветеринарна управа	Национална управа за храна	Национална фитосанитарна управа	Национална управа за фармацевтски производи	Национална управа за транспорт	Национална управа за техничка инспекција	Национална полиција
Царинска управа	ДС ДА						

ДС: датум на потпишување
ДА: датум на примена

АНЕКС III
Овластен економски оператор

НАСЛОВ I

ОДОБРУВАЊЕ НА СТАТУС НА ОВЛАСТЕН ЕКОНОМСКИ ОПЕРАТОР НА НАЦИОНАЛНО НИВО ВО СЕКОЈА ЦЕФТА СТРАНА

Член 1
Барање и одобрение

1. Економски оператор кој е основан во ЦЕФТА страните и кој ги исполнува критериумите утврдени во член 2 од овој Анекс, може да поднесе барање за статус на овластен економски оператор.

Царинските органи, по консултации со други надлежни органи, доколку е неопходно, го одобруваат тој статус, кој е предмет на надзор.

5. Статусот на овластен економски оператор се состои од следниве видови одобренија:

(а) овластен економски оператор за царински поедноставувања, што му овозможува на имателот поволности од одредени поедноставувања во согласност со царинското законодавство (ОЕОЦ - Царински поедноставувања); или

(б) овластен економски оператор за безбедност и сигурност кој му дава право на имателот олеснувања поврзани со безбедност и сигурност (ОЕОС - Безбедност и сигурност).

(в) и двата вида на одобренија од став 2 може да се поседуваат истовремено (ОЕОФ - Царински поедноставувања/безбедност и сигурност).

Кога барателот има право да му се додели и ОЕОЦ и ОЕОС, царинскиот орган надлежен за донесување на одлуката издава едно комбинирано одобрение.

Член 2
Одобрување на статус

1. Критериумите за одобрување на статусот на овластен економски оператор се следниве:

(а) Отсуство на какви било сериозни повреди или повеќекратни повреди на царинското законодавство и даночните прописи, вклучувајќи и непостоење евиденција за тешки кривични дела во врска со економската активност на барателот;

(б) Докажување од страна на барателот за високо ниво на контрола над неговите или нејзините операции и на движењето на стока, преку систем за управување со деловната евиденција и, кога е соодветно, транспортната евиденција, која овозможува соодветни царински контроли;

(в) Финансиска солвентност, која се смета дека е докажана кога барателот има добра финансиска состојба, која му или и овозможува исполнување на неговите или нејзините обврски, со почитување на особеностите на видот на засегнатата деловна активност;

(г) Во однос на одобрението наведено во точка (а) од член 1(2) од овој Анекс, практични стандарди за способност или професионални квалификации директно поврзани со активностите кои се извршуваат; и

(д) Во врска со одобрението наведено во точка (б) од член1(2) на овој Анекс, соодветни безбедносни и сигурносни стандарди, кои се сметаат за исполнети кога барателот ќе докаже дека тој или таа одржува соодветни мерки за гарантирање на безбедноста и сигурноста на меѓународниот синџир на снабдување, вклучувајќи ги областите на физички интегритет и контрола на пристап, логистички процеси и ракување со специфични видови на стоки, вработени и идентификација на неговите или нејзините деловни партнери.

2. Секоја ЦЕФТА страна ги утврдува процедурите за барање и одобрување на статус на овластен економски оператор и правните ефекти од овој статус.

3. Царинските органи вршат надзор на условите и критериумите кои треба да ги исполнува имателот на одобрение за ОЕО. Исто така, тие вршат надзор на усогласеноста со обврските кои произлегуваат од одобрението за ОЕО. Кога ОЕО е основан помалку од три години, царинските органи внимателно го следат во текот на првата година по издавањето на статусот на ОЕО.

Член 3
Усогласеност

1. Кога барателот е физичко лице, критериумот пропишан во член 2 (1а) од овој Анекс се смета дека е исполнет ако, во последните 3 години, барателот и, каде што е применливо, вработениот задолжен за царинските работи на барателот не извршил сериозни повреди или повеќекратни повреди на царинското законодавство и даночните прописи и нема евиденција за тешки кривични дела поврзани со нивната економска активност.
Кога барателот не е физичко лице, критериумот утврден во член 2 (1а) од овој Анекс се смета дека е исполнет кога, во последните 3 години, ниту едно од следните лица не сторило сериозна повреда или повеќекратни повреди на царинското законодавство и даночните прописи или има евиденција за тешки кривични дела поврзани со неговата економска активност:
(а) барателот;
(б) одговорното лице кај барателот или лицето кое врши контрола над

неговото управување;

(в) одговорниот вработен задолжен за царинските работи на барателот.

2. Меѓутоа, критериумот од член 2 (1а) од овој Анекс може да се смета дека е исполнет кога царинскиот орган надлежен да донесе одлука смета дека повредата е од мало значење, во однос на бројот или големината на односните операциите и царинскиот орган не се сомнева во добрите намери на барателот.

3. Кога лицето наведено во став 1 (б) е основано или има престој во трета земја, царинскиот орган надлежен за донесување на одлуката го оценува исполнувањето на критериумот од член 2 (1а) од овој Анекс врз основа на евиденција и информации кои му се достапни.

4. Кога барателот е основан помалку од 3 години, царинскиот орган надлежен за донесување на одлуката го оценува исполнувањето на критериумот од член 2 (1а) од овој Анекс, врз основа на евиденцијата и информациите што им се достапни за истото.

Член 4

Задоволителен систем за управување со деловни и транспортни евиденции

1. Критериумот пропишан во член 2 (1б) од овој Анекс се смета дека е исполнет доколку се исполнети следниве услови:

(а) Подносителот одржува сметководствен систем кој соодветствува со општоприфатените сметководствени принципи применливи во ЦЕФТА страната каде се чуваат сметките, дозволува ревизорска царинска контрола и води историја на записи на податоци што обезбедуваат ревизорска трага од моментот на евидентирање на податоците;

(б) Евиденцијата која ја води барателот за царински цели е интегрирана во сметководствениот систем на барателот или овозможува вкрстена проверка на информациите со сметководствениот систем;

(в) Барателот му овозможува на царинскиот орган физички пристап до неговите сметководствени системи и, каде што е применливо, во неговата деловна и транспортна евиденција;

(г) Барателот му овозможува на царинскиот орган електронски пристап до неговите сметководствени системи и, каде што е применливо, во неговата деловна и транспортна евиденција каде што тие системи или евиденции се водат електронски;

(д) Барателот има логистички систем кој ја идентификува стоката како домашна или странска стока и ја означува, каде што е соодветно, нејзината локација;

(ѓ) Барателот има административна организација која одговара на видот и големината на деловната активност и која е погодна за управување со движењето на стока и има внатрешни контроли способни за спречување, откривање и исправки на грешки и спречување и откривање на незаконски или неправилни трансакции;

(е) Каде што е применливо, барателот има задоволителни процедури за постапување со дозволи и одобренија одобрени во согласност со мерките на трговска политика или поврзани со трговијата со земјоделски производи;

(ж) Барателот има задоволителни процедури за архивирање на неговата евиденција и информации, и за заштита од губење на информации;

(з) Барателот обезбедува дека соодветните вработени се обучени да ги известуваат царинските органи секогаш кога се откриени потешкотии со усогласеноста и се воспоставени процедури за известување на царинските органи за таквите потешкотии;

(ѕ) Барателот има соодветни безбедносни мерки во сила за заштита на компјутерскиот систем на барателот од неовластен упад и за обезбедување на документацијата на барателот;

(и) Каде што е применливо, барателот има задоволителни процедури за постапување со увозни и извозни дозволи поврзани со забрани и ограничувања, вклучувајќи и мерки за разликување на стоката предмет на забрани или ограничувања од друга стока и мерки за да се обезбеди усогласеност со тие забрани и ограничувања.

2. Кога барателот поднесува барање само за одобрение како економски оператор одобрен за безбедност и сигурност, како што е наведено во член 1 (2б) од овој Анекс, барањето пропишано во ставот 1 (д) не се применува.

Член 5
Финансиска солвентност

1. Критериумот пропишан во член 2 (1в) од овој Анекс се смета дека е исполнет кога барателот е усогласен со следново:

(d) барателот не е предмет на стечајна постапка;

(б) во текот на последните 3 години пред поднесување на барањето, барателот ги исполнил своите финансиски обврски во врска со плаќањето на царинските давачки и сите други давачки, даноци или давачки кои се наплатуваат за или во врска со увозот или извозот на стоки;

(в) барателот докажува врз основа на евиденцијата и информациите кои се достапни за последните 3 години пред поднесувањето на барањето дека има доволна финансиска состојба за да ги исполни своите обврски и да ги исполни своите обврски во однос на видот и обемот на деловната активност, вклучувајќи непостоење на негативни нето средства, освен ако истите можат да бидат обезбедени.

2. Ако барателот е основан помалку од 3 години, неговата финансиска солвентност како што е наведено во член 2 (1в) од овој Анекс се проверува врз основа на евиденција и информации кои се достапни.

Член 6
Практични стандарди на способност или професионални квалификации

1. Критериумот пропишан во член 2 (1г) од овој Анекс се смета дека е исполнет доколку е исполнет некој од следните услови:

(а) Барателот или одговорното лице за царинските работи кај барателот исполнува еден од следните практични стандарди за способност:
(I) докажано практично искуство од минимум 3 години во царинските прашања;
(II) стандард за квалитет во врска со царинските прашања усвоен од Европското тело за стандардизација;

(б) Барателот или одговорното лице за царинските работи кај барателот успешно ја завршило обуката што го опфаќа царинското законодавство, што е сразмерно и соодветно на степенот на неговата вклученост во активностите поврзани со царината, потврдени од било кој од следниве:

(I) царински орган на ЦЕФТА страна;

(II) образовна установа признаена, за целите на обезбедување на таква квалификација, од страна на царинските органи или тело на ЦЕФТА страна одговорна за професионална обука;

(III) професионално или трговско здружение препознаено од царинските органи на ЦЕФТА страната или признаено во ЦЕФТА страната, заради обезбедување на таква квалификација.

2. Кога одговорното лице за царинските работи кај барателот е договорно лице, критериумот пропишан во член 2 (г) од овој прилог се смета за исполнет ако договорното лице е економски оператор одобрен за царински поедноставувања како што е наведено во Член 1 (2а) од овој Анекс.

Член 7
Безбедносни и сигурносни стандарди

1. Критериумот пропишан во член 2 (д) од овој Анекс се смета дека е исполнет доколку се исполнети следниве услови:

(а) зградите што се користат во врска со операциите поврзани со одобрението на ОЕОС обезбедуваат заштита против незаконски пристап и се изградени од материјали кои се отпорни на незаконско влегување;

(б) се воспоставени соодветни мерки за да се спречи неовластен пристап до канцеларииите, места за испорака, натовар, подрачја за товар и други соодветни места;

(в) преземени се мерки за ракување со стоката кои вклучуваат заштита од неовластено внесување или замена, неправилно ракување со стока и против оштетување и менување на товарните единици;

(г) барателот презел мерки кои овозможуваат јасна идентификација на неговите деловни партнери и да обезбеди, преку спроведување на соодветни договорни аранжмани или други соодветни мерки во согласност со деловниот модел на барателот, дека тие деловни партнери ја гарантираат безбедноста на нивниот дел од меѓународниот синџир на снабдување;

(д) барателот спроведува, до степен до кој е дозволено со националното законодавство, безбедносни проверки на можни идни вработени кои работат а безбедносно чувствителни позиции и спроведува дополнителни проверки на веќе вработените на такви позиции периодично и под оправдани околности;

(ѓ) барателот има воспоставено соодветни безбедносни процедури за сите склучени договори со надворешни даватели на услуги;

(е) барателот гарантира дека неговите вработени со надлежности поврзани со безбедносни прашања редовно учествуваат во програми за зголемување на свесноста за тие безбедносни прашања;

(ж) барателот има назначено лице за контакт надлежно за прашања поврзани со безбедноста и сигурноста.

2. Кога барателот е имател на сигурносен и безбедносен сертификат издаден врз основа на меѓународна конвенција или врз основа на меѓународниот Стандард на Меѓународната организација за стандардизација,или на европскиот Стандард на Европското тело за стандардизација, овие сертификати се земаат предвид при проверката на усогласеноста со критериумите наведени во членот 2 (д) на овој Анекс.

Критериумот се смета дека е исполнет ако се утврди дека критериумот за издавање на сертификатот е идентичен или еднаков со оние наведени во член 2 (д) од овој Анекс.

3. Кога барателот е регулиран агент (авиопревозник, агент, шпедитер или било кој друг субјект кој гарантира безбедносни контроли во однос на товар или пошта) или познат испраќач (испраќач од кој произлегува товар или пошта за своја сметка и чии постапки ги исполнуваат заедничките безбедносни правила и стандарди доволни за да овозможат превоз на товар или пошта на кој било воздухоплов) и ги исполнува барањата од заедничките основни стандарди за воздухопловна безбедност, критериумите пропишани во став 1 ќе се сметаат дека се исполнети во однос на локациите и операциите за кои барателот го стекнал статусот на регулиран агент или познат испраќач до степен до кој критериумите за издавање на статусот регулиран агент или познат испраќач се идентични или еднакви на оние пропишани во член 2 (д) од овој Анекс.

Член 8

Услови за прифаќање на барање за статус на ОЕО

1. Како дополнување на условите за прифаќање на барање воопшто, со цел да поднесе барање за статусот на ОЕО, барателот треба да поднесе прашалник за самооценување, кој царинските органи ќе го ставаат на располагање, заедно со барањето.

2. Економски оператор поднесува едно барање за статус на ОЕО кое ги опфаќа сите негови постојани деловни единици во царинското подрачје на ЦЕФТА страната.

НАСЛОВ II

ПОВОЛНОСТИ КОИ ПРОИЗЛЕГУВААТ ОД СТАТУСОТ ОЕО ОДОБРЕНИ ОД НАЦИОНАЛНИТЕ ОЕО ПРОГРАМИ ВО ЦЕФТА СТРАНИТЕ

Член 9

Олеснувања во врска со декларациите пред заминување

1. Кога економскиот оператор одобрен за безбедност и сигурност, како што е наведено во член 1(2б) од овој Анекс, поднесува во свое име декларација пред заминување во форма на царинска декларација или декларација за повторен извоз, други податоци од оние наведени во тие декларации не се бараат.

2. Кога ОЕОС поднесува во име на друго лице кое исто така е ОЕОС декларација пред заминување во облик на царинска декларација или декларација за повторен извоз, други податоци од оние наведени во тие декларации не се бараат.

Член 10

Поповолен третман во врска со процена на ризикот и контрола

1. Овластениот економски оператор (ОЕО) ќе биде предмет на помалку физички и документарни контроли од другите економски оператори.

2. Кога ОЕОС има поднесено влезна збирна декларација или царинска декларација или декларација за привремено чување или кога ОЕОС поднел известување и дал пристап до податоците поврзани со неговата влезна збирна декларација во неговиот компјутерски систем, царинската испостава на прв влез, каде што пратката е селектирана за физичка контрола, го известува ОЕОС за тој факт. Тоа известување се врши пред пристигнувањето на стоката во царинското подрачје на ЦЕФТА страната.

Тоа известување, исто така, е достапно и за превозникот, ако е различен од ОЕОС наведен во првиот потстав, под услов превозникот да е ОЕОС и поврзан со електронските системи во врска со декларациите наведени во првиот потстав.

Тоа известување не се дава кога може да ги загрози контролите што треба да се извршат или резултатите од нив.

3. Кога ОЕО поднесува декларација за привремено чување или царинска декларација пред ставањето на стоката на увид, царинската испостава надлежна да ја прими таа декларација за привремено чување или таа царинска декларација, кога пратката е селектирана за царинска контрола, го известува ОЕО за тој факт. Тоа известување се врши пред ставањето на стоката на увид на царината.Тоа известување не се дава кога може да ги загрози контролите што треба да се извршат или резултатите од нив.

4. Кога пратките декларирани од страна на ОЕО се селектирани за физичка контрола или документарна контрола, тие контроли се вршат со приоритет.

На барање од ОЕО контролите може да се вршат на место различно од местото каде стоката треба да биде ставена на увид на царина.

5. Известувањата од ставовите 2 и 3 не се однесуваат на царинските контроли определени врз основа на декларацијата за привремено чување или царинската декларација по ставањето на стоката на увид.

Член 11

Изземање од поволен третман

Поповолниот третман од член 10 на овој Анекс нема да се применува за царински контроли поврзани со конкретни повисоки нивоа на закана или задолжителни контроли пропишани во друго национално законодавство на една ЦЕФТА страна.

Меѓутоа, царинските органи ги извршуваат со приоритет неопходните обработки, формалности и контроли за пратките декларирани од ОЕОС.

НАСЛОВ III

ПРИВРЕМЕНО ОДЗЕМАЊЕ, ОДБИВАЊЕ, УКИНУВАЊЕ И ПОНИШТУВАЊЕ НА СТАТУСОТ НА ОВЛАСТЕН ЕКОНОМСКИ ОПЕРАТОР ВО НАЦИОНАЛНИТЕ ОЕО ПРОГРАМИ НА ЦЕФТА СТРАНИТЕ

Член 12

Правни ефекти на привременото одземање

1. Кога одобрението за ОЕО е привремено одземено заради неусогласување со било кој од критериумите наведени во член 2 од овој Анекс, секоја одлука донесена во однос на тој ОЕО, која се заснова на одобрението за ОЕО воопшто или на било кој од посебните критериуми што довеле до привремено одземање на

одобрението за ОЕО, царинскиот орган кој ја донел таа одлука привремено ја одзема.

2. Привремено одземање на одлука во врска со барање од царинското законодавство донесено во врска со ОЕО нема да доведе до привремено одземање на одобрението за ОЕО по автоматизам.

3. Одлуката во врска со лице кое е истовремено ОЕОС и економски оператор одобрен за царински поедноставувања како што е наведено во член 1 (2а) од овој Анекс (ОЕОЦ), е привремено одземена наместо поништена, укината или изменета кога:

(а) царинскиот орган смета дека може да има доволно основи за поништување, укинување или измена на одлуката, но сè уште ги нема сите потребни елементи за одлучување за поништување, укинување или измена;

(б) царинскиот орган смета дека условите за одлука не се исполнети или дека ОЕО не е усогласен со обврските наметнати со ОЕО одобрението и е соодветно да му се овозможи на ОЕО време да преземе мерки за да се обезбеди исполнување на условите или усогласување со обврските;

(в) ОЕО бара привремено одземање, бидејќи привремено не е во можност да ги исполни условите пропишани за одлуката или да се усогласи со обврските наметнати со таа одлука

поради неисполнување на условите утврдени во член 2 (г) од овој Анекс, неговото одобрение за ОЕОЦ ќе биде привремено одземено, но неговото одобрение за ОЕОС ќе остане во сила.

Кога одлуката во врска со лице кое истовремено е ОЕОС и ОЕОЦ е привремено одземена во согласност со 3 (а), 3 (б) или 3 (в) заради неисполнување на условите утврдени во член 2 (д) од овој Анекс, неговото одобрение за ОЕОС ќе биде привремено одземено, но неговото одобрение ОЕОЦ ќе остане во сила.

Член 13

Одбивање на барање

Одбивањето на барањето за ОЕО нема да влијае на постоечките поволни одлуки донесени во однос на барателот во согласност со царинското законодавство, освен ако одобрувањето на тие поволни одлуки не се заснова на исполнување на некој од критериумите за ОЕО кој е докажано дека не е исполнет при проверката на барањето за ОЕО.

Член 14

Укинување на одобрение

1. Укинувањето на одобрението за ОЕО не влијание врз која било поволна одлука донесена во однос на истото лице, освен ако статусот на ОЕО не е услов за таа поволна одлука или таа одлука е заснована на критериум наведен во член 2 од овој Анекс кој повеќе не е исполнет.

2. Укинувањето или измената на поволна одлука донесена во врска со носителот на одобрението нема по автоматизам да влијае на одобрението за ОЕО на тоа лице.

3. Кога истото лице е и ОЕОЦ и ОЕОС и како резултат на неисполнување на условите утврдени во член 2 (г) од овој Анекс, одобрението ОЕОЦ се укинува одобрението на ОЕОС останува во сила.

Кога истото лице е и ОЕОС и ОЕОЦ, и како резултат на неисполнување на условите утврдени во член 2 (д) од овој Анекс, одобрението ОЕОС се укинува одобрението ОЕОЦ останува во сила.

Член 15

Поништување

1. Царинските органи го поништуваат одобрението за ОЕО доколку се исполнети сите следни услови:
(а) одлуката за одобрение за ОЕО е донесена врз основа на неточни или нецелосни информации;
(б) ОЕО знаел или требало да знае дека информациите се неточни или нецелосни;
(в) доколку информацијата била точна и целосна, одлуката за одобрение за ОЕО би била различна.
6. ОЕО се известува за поништувањето.

3. Поништувањето влегува во сила од датумот на кој првобитната одлука влегла во сила, освен доколку не е поинаку определено во одобрението ОЕО во согласност со царинското законодавство.

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

Член 3

Министерството за економија се определува како надлежен орган на државната управа што ќе се грижи за извршување на Дополнителниот протокол од членот 1 од овој закон.

Член 4

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија".

L I GJ
PËR RATIFIKIMIN PROTOKOLLIT 5 PLOTËSUES TË MARRËVESHJES PËR NDRYSHIM DHE QASJE NË MARRËVESHJEN E EVROPËS QENDRORE PËR TREGTI TË LIRË

Neni 1

Ratifikohet Protokolli 5 plotësues i Marrëveshjes për ndryshim dhe qasje në Marrëveshjen e Evropës Qendrore për tregti të lirë, i miratuar më 26 maj 2017, në Beograd.

Neni 2

Protokolli plotësues nga neni 1 i këtij ligji në origjinal në gjuhën angleze dhe në përkthim në gjuhën maqedonase, është si vijon:

Neni 3

Ministria e Ekonomisë caktohet si organ kompetent i administratës shtetërore që do të kujdeset për zbatimin e Protokollit plotësues nga neni 1 i këtij ligji.

Neni 4

Ky ligj hyn në fuqi në ditën e tetë nga dita e botimit në "Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë".

Службен весник на Република Македонија

www.slvesnik.com.mk contact@slvesnik.com.mk

Издавач: ЈП СЛУЖБЕН ВЕСНИК НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА, ц.о. - Скопје
бул. „Партизански одреди" бр. 29. Поштенски фах 51.
в. д. директор и одговорен уредник – Мартин Костовски
телефон: +389-2-55 12 400
телефакс: +389-2-55 12 401

Претплатата за 2018 година изнесува 10.100 денари.
„Службен весник на Република Македонија" излегува по потреба.
Рок за рекламации: 15 дена.
Жиро-сметка: 300000000188798.
Депонент на Комерцијална банка, АД – Скопје.
Печат: Печатница ЕВРОПА 92 ДООЕЛ, Кочани.

Цената на овој број е 330 денари.

ISSN 0354-1622
2018012